

FAMILIEI, HAURREI ETA NERABEEI LAGUNTZEKO ERAKUNDE ARTEKO EUSKADIKO V. PLANA (2025-2030)

2025eko urria

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

ONGIZATE, GAZTERIA ETA
ERRONKA DEMOGRAFIKOAREN SAILA

DEPARTAMENTO DE BIENESTAR,
JUVENTUD Y RETO DEMOGRÁFICO

Aurkibidea

Agur instituzionala	3
1. Zerk bultzatzen du plan hau eta zein begirada proposatzen du	4
2. Familien, haurren eta nerabeen egoera Euskadin.....	11
3. Eraldaketaarako estrategiak: ardatzak, helburuak eta ekintzak	17
4. 1go helburu estrategikoa: Familia-proiektuak garatzeko baldintza mesedegarriak sustatzea	22
5. 2. helburu estrategikoa: Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea.....	29
6. 3. helburu estrategikoa: Familiei heziketa arduratsuan laguntzea	35
7. 4. helburu estrategikoa: Zaintzan erantzukidetasuna sustatzea	41
8. 5. helburu estrategikoa: Hezkuntzan aukera-berdintasuna sustatzea	49
9. 6. helburu estrategikoa: Haur-nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzea	57
10. 7. helburu estrategikoa: Haurtzaroan eta nerabezaroan herritartasun aktiboa garatzea	67
11. 8. helburu estrategikoa: Haurtzaro eta nerabezaroaren aurkako indarkeriari aurrea hartzea....	74
12. 9. helburu estrategikoa: Haurrei eta familiei buruzko politikak garatzean eragile eta sistema guztien arteko gobernantza sustatzea	82
13. 10. helburu estrategikoa: Ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa sustatzea haurren eta familien politikak garatzean	89
14. Planaren gobernantza, jarraipena eta ebaluazioa	97
15. Eranskinak	100

Agur instituzionala

Familiek, haurrek eta nerabeek **oraingo eta etorkizuneko** Euskadin duten rola birpentsatzeko une garrantzitsua da hau. Eraldaketa demografiko, ekonomiko, sozial eta kultural handiak gertatzen ari diren testuinguru honetan, familiez mintzatzea kohesioaz, ongizateaz eta egunerokoari eusten dioten loturez mintzatzea ere bada.

Euskadi Berria¹ren perspektibarekin bat etorritik, Plan honen xedea orain hartzen ditugun erabakiek etorkizuneko belaunaldien ongizatea kolokan jarriko ez duten herri-proiektua eraikitzen laguntzea da. Hainbat premiari erantzuteko saioa egin den arren, familien eta haurren politikek, orain arte, ez dute merezi zuten zeharkakotasun eta koordinaziorik izan. Gaur, aldiz, badakigu oraingo eta etorkizuneko belaunaldien ongizatea bermatzeko, bizitzaren oinarritzko osagaiak indartu behar direla; zaintza, seme-alaben heziketa, bizikidetzeta eta erantzukidetasuna. Horregatik, Plan honen apustua ekintza publiko interkonektatua eta eraldatzailea da, belaunaldi arteko ekitatearekin konpromiso sakona duena.

Euskadiko familiek gure gizartearen funtsezko oinarri gisa aitortzen dituzten politikak merezi dituzte, beren ahalmen hezigarri, babesle eta afektiboari esker **ongizate kolektiboaren eragile aktibo** gisa egiten duten ekarpena balioesten dutenak. Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko V. Plan hau familiei bidean lagundu, beraiek babestu eta indartzeko sortu da.

Ez begirada nostalgiko edo paternalista batetik, baizik eta familiei beren aniztasun osoan laguntzea Euskadi kohesionatuago, bidezkoago eta etorkizunekoago batean inbertitzea dela sinetsita. Gizarte eraldaketa testuinguru honetan, Planak familiek **ekintza komunitariorako oinarri** gisa duten rola ikusarazi eta komunitatea sortzen eta gizarte-kohesiorako eragile gisa duten garrantzia berretsi nahi du; ez soilik babes hartzaile gisa.

Euskadiko familiak **askotarikoak eta aldakorrak** dira. Dokumentu honen esparrua Eusko Jaurlaritzaren konpromiso estrategiko bat da, hots, pertsonak erdian jartzen dituzten zeharkako ongizate-politika inklusiboak eta integratuak garatzeko konpromisoa. Familia, haur eta nerabeen politika-eredu berria bultzatu nahi dugu. Eredu horrek erronka demografikoei erantzun behar die, desberdintasunak murriztu behar ditu eta pertsona guztiek beren bizi-proiektua autonomiaz eta duintasunez garatzeko eskubidea bermatu behar du.

Hori lortzeko, egiturazko oztopoak kendu behar dira; esate baterako, lan-prekarietatea, etxebizitza lortzeko zailtasuna, emakumeen gain geratzen den zaintza-gainkarga, kontziliazio eta heziketarako behar den laguntza. Era berean, **eraldaketa soziala** sustatu behar da, euskal gizarteak familia-ereduen pluraltasuna eta beren funtzio soziala balioetsiz eta eremu komunitarioa indartuz.

Plan hau ez da hutsetik hasi. Aldez aurretik ikasitakoan oinarritzen da, eta baita premiak, oztopoak, indarguneak eta aukerak agerian jarri dituen diagnostiko partekatua batean ere. Izan ere Euskadin baditugu **zabalduta daitezkeen** esperientzia, sare eta **aliantzak**. Plan honetan, horiek guztiak ehundu, egituratu eta epe luzera proiektatzea bilatzen da.

Gure ahaleginen jomuga, nahi duen gazte orok emantzipatu ahal izatea da, hala erabakitzen badu familia sortu eta bere seme-alabak ongizate-bermeekin hazi ahal izatea da. Haur eta nerabe guztiak ingurune seguru, afektibo eta suspergarrietan haztea nahi dugu. Eta zaindu, hezi eta sostengatzen duten familiek beti arlo publikoaren babesa izan dezaten nahi dugu. V. Planaren helburua hori da, eta hori da, hain zuzen ere, erakundeekin, eragile sozialekin, profesionalekin eta herritarrekin batera eraiki nahi dugun etorkizun partekatua.

Nerea Melgosa Vega

Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko sailburua

¹ "Euskadi Berria" Eusko Jaurlaritzaren proiektu estrategikoa da, ekonomia, gizarte eta ingurumena eraldatzeko, etorkizun oparoa, iraunkorra eta euskal gizarte osoarentzako aukerak izango dituen eraikitzeke.

1. Zerk bultzatzen du plan hau eta zein begirada proposatzen du

1.1. ZERGATIK ETA ZERTARAKO PLAN HAU?

Azken hamarkadetan, Euskal Autonomia Erkidegoak (aurrerantzean, Euskadi) gizarte, demografia, ekonomia eta kultura arloetan eraldaketa sakonak bizi izan ditu. Aldaketa testuinguru horretan, bizi-ibilbideak dibertsifikatu egin dira, familia-proiektuek itxura berria hartu dute, eta haurtzaro eta nerabezaroak esanahi sozial berriak hartu dituzte. Errealitate aldakor horretan ongizatea eta belaunaldi arteko ekitatea bermatzeko, politika publikoak egokitu beharra dago.

Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana (2025-2030) (aurrerantzean, V. Plana) agertoki berri horri heltzeko tresna estrategiko gisa sortu da. Familiaren kontzeptu zabal eta inklusibo batetik abiatzen da, bizikidetzaren unitate eta elkarri laguntzeko unitate gisa ulertua, eta euskal gizarteko familia-formen aniztasuna aitortzen du. Denak dira zilegi, denak baliotsu, denak laguntzaren merezidun.

Hortaz, Planaren hartzaileak Euskadiko familia guztiak dira, konfigurazioa, jatorria, legezko estatusa, egoera sozioekonomikoa edota bizi-ibilbidea edozein izanik ere. Diagnostiko batean oinarrituta eraiki da, zeinean indarrean dirauten zenbait erronka identifikatu diren, bai eta erronka berriak ere: biztanleriaren zehartzea; jaiotza-tasa txikia; familien tamaina murriztea; genero-desberdintasuna zaintzaren banaketan; emantzipazio- eta guraso-proiektuak atzeratzea; familia-bizitza, lan-bizitza eta bizitza pertsonala uztartzeko zailtasuna, emakumeen eta baliabide gutxiko familien artean bereziki; edota seme-alaben hazkuntza bakardadea.

Erronka demografikoa ezin da aldaketa kulturalen edo erabaki pertsonalen eraginez soilik azaldu. Diagnostikoan azaldu den bezala, bizi-proiektuak bete-betean garatzea mugatzen duten egiturazko oztopoak ugariak dira: laneko ezegonkortasuna, etxebizitza lortzeko zailtasuna, laguntza-zerbitzu urriak eta rolen banaketa desparekoa generoaren arabera, emakumeen kaltetan. Horren guztiaren ondorioz, ez dago familiak eratu eta sostengatzeko ingurune aproposik eta, gainera, haur eta nerabeen ongizatea baldintzatu egiten da.

Horiek horrela, V. Planak gizartearen eta erakundearen erantzukidetasunean oinarritutako eredu bat proposatzen du, eta familia-, gizarte- eta komunitate-ehuna indartzea bilatzen du familia guztientzako etorkizun bidezkoagoa eta jasangarriagoa bermatzeko, baita adingabe guztientzako ingurune seguruak eta osasungarriak bermatzeko ere. Esparru integratzailea da, erakunde-maila eta gizarte-eragile guztiak ongizate, ekitate eta kohesioa nagusi izango diren jomuga baterantz lerrokatu nahi dituen.

1.2 ZEIN DIRA AURREKARIAK?

Familiei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko IV. Planaren (2018-2022) ebaluazioan, esparru arauemaile eta estrategiko sendoa² edukitzea, eta haur-nerabeak eskubideen subjektu direla eta politika publikoen lehentasunezko nukleo direla aitortzea indar gisa nabarmendu ziren.

Besteak beste, honako erreferentzia hauek daude arau esparru horretan: abenduaren 12ko 13/2008 Legea, Familiei Laguntzekoa; Familia eta Haurren Aldeko 2018ko Euskal Ituna; Haur eta Nerabeen kontrako Indarkeriari aurre egiteko Euskal Estrategia 2022-2025; otsailaren 15eko Haur eta Nerabeen 2/2024 Legea; 2030erako Haur Bermearen Euskal Estrategia; Erronka Demografikorako 2030erako Euskal Estrategia; eta Etorkizunean Zainketen aldeko Herri Ituna lortzeko 2024ko Akordioa. Horiek guztiek haurren eskubideei buruzko 1989ko hitzarmenari eta NBEk 2015ean onartutako Garapen Jasangarrirako 2030 Agendari, ekintza-plan orokorra denari, jarraitzen diete.

V. Plana haur, nerabe eta familiei buruzko arauzko azken aginduek ekarriko dituzten jarduera nagusiak bildu eta lurreratzeko aukera da. Era berean, ebaluazioaren gomendioetan adierazitakoa kontuan hartzen da, familia, haur eta nerabeen politiketan komunikazioa, prebentzioa eta koordinazioa areagotzeko premia aintzat hartuz.

1.3 ZER BERRI DAKAR PLAN HONEK?

Aurreko planen aldean berritasun nabariak dakartza V. Planak, izaera estrategikoa eta inpaktua indartzeko asmoz:

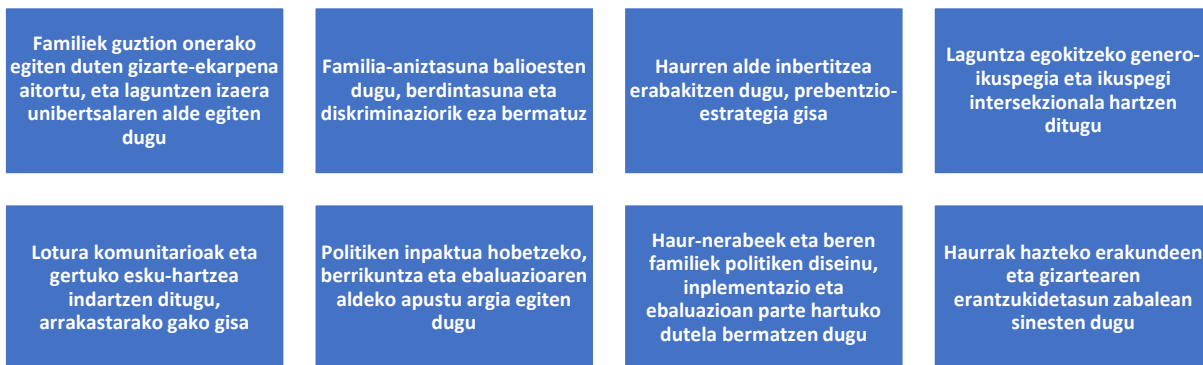
- Datozen bost urteotan **haur, nerabe eta familien politiketan Euskadiko erakunde publikoen jarduna bideratu beharko duten estrategiak dokumentu bakarrean bildu dira**. Hala, ziur gaude erronkei modu integratuagoan eta koherenteagoan helduko zaiela.
- Haur, nerabe eta familien politikak hiru administrazio-mailen ardurakoak dira Euskadin, eta, zeharkakoak direnez, sail eta sistema desberdinei atxikiak egon daitezke. Koordinatzeko deia egin zaie guztiei, ekintza publikoaren koherentzia eta politiken izaera integralaren inplementazio eraginkorra bermatzeko. Errealitate hori ikusirik, Plan honen xede dira, noski, Eusko Jaurlaritzako Haur, Nerabe eta Familia Zuzendaritzaren eskumeneko jarduerak, baina baita familia, haur eta nerabeen ongizatean eragin eta ondorio nabariak izan ditzaketen beste batzuk ere. Horregatik, **Plan honek Udalei, Foru Aldundiei eta Eusko Jaurlaritzako sailei bideratutako orientabideak biltzen ditu, eta lehentasunak, irizpideak eta jarraibideak proposatzen ditu konpromiso aktiboa sustatu eta administrazio bakoitzak esparru horretan duen jarduna helburu estrategiko eta ikuspegi komun batzuen inguruan lerrokatzeko**. Hala, Plan honen bidez **erakunde arteko eta sektore arteko akordioa sendotu nahi da**, aurreikusitako orientabideen eta ekintzen hedapena eta **Eusko Jaurlaritzako Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritzak politika horien koordinazioan duen rol proaktiboa** indartzeko.
- Ikuspegi malguagoa eta dinamikoagoa planteatu da. Jarduera guztiak ez dira hasieratik finkatuak egongo, eta horrek, Plana sortzen diren premia berrietara egokitzea erraztuko du. Gainera, izaera orientatzaile eta estrategikoa proiektuen eta ekintza zehatzen definizioarekin konbinatuko da, izaera eraldatzailea dutenei lehentasuna emanaz. Horrenbestez, ez da gauzatuko diren jardueren zerrenda xeherik jaso. Horren ordez, **trakzio-neurriak** edo palanka-politikak **azpimarratu dira**, orain arte egin denarekiko aldaketa dakartenak, lehentasunei ekitea azpimarratzen dutenak, berrikuntza

² Planean aplikagarri diren erreferentzia arauemaile eta estrategikoen zerrenda osoa eranskinean jaso da.

nabarmena eta egitura-mailan inpaktu handiagoa izatea espero direnak, hots, **lortu nahi diren eraldaketak erdiestea erraztuko dutenak**. Edukien aukeraketa horrek arreta jarri beharreko gune nagusiak identifikatzen laguntzen du.

1.4 ZER BEGIRADA EDO IKUSPEGITATIK PLANTEATZEN DA PLANA?

Xede dugun misioarekin bat etorritz, ikuspegi eta printzipio hauek hartzen ditugu gure gain:

- **Familiek guztion onerako egiten duten gizarte-ekarpena aitortu, eta laguntzen izaera unibertsalaren alde egiten dugu**

Familiek gure gizartean egiten duten ekarpen espezifikoari ikusgarritasuna eman eta aitortu nahi du Plan honek, guztion ongizatearen funtsezko atal gisa. Beren rol sozializatzailea, ahalmen hezigarri, babesle eta afektiboa, eta belaunaldi arteko elkartasunarekin lotuta duen zeregina balioan jarri nahi dira. Honek, familien pertzepzioari buruzko aldaketa kultural eta sozial positiboa sustatzea ere eskatzen du.

Ikuspegi horrekin bat etorritz, familia guztiei seme-alabak hazten laguntzeko euskarriak sortu nahi dira, helburua ez baita krisi-egoeretan soilik esku-hartzea. Garrantzitsua da ulertzea eta onartzea familia guzti-guztiek, salbuespenik gabe, krisialdiak, aldaketak edo trantsizioak bizitzen dituztela, eta horrelakoak ez direla egoera patologikoak, baizik eta familien bizi-zikloaren osagai naturalak. Eraldaketa-etapak dira –haurra izatearekin, nerabezaroarekin, bikotea banantzearekin, gaixotasunarekin edo emantzipazio-prozesu batekin lotura izan dezaketenak–, eta modu osasungarri eta erresilientean biziko dira tresna eta laguntza egokiak izanez gero.

Era berean, Planak mailaz mailako unibertsaltasunaren printzipioa hartzen du. Printzipio honen arabera, politika publikoek adingabe guztiek, eta beren familiek oinarritzko eskubide eta zerbitzuetarako sarbidea izatea bermatu behar dute, beren egoera ekonomikoa, soziala edo kulturala alde batera utzita. Bere helburua herritar guztiengana iritsiko den ongizate-sistema bat eraikitzea da, aldi berean aitortuz pertsona guztiak ez direla baldintza berdinetatik abiatzen eta ez dietela oztopo berberei aurre egiten.

Ikuspegi honek, estalduren hedapen mailakatua eta zaurgarritasun edo bazterkeria handiagoko egoeran daudenei bideratutako errefortzu espezifikoak konbinatzen ditu. Hala, funtsezko zerbitzuetarako oinarritzko sarbidea bermatzen da, eta aldi berean, premia handieneko lekuetan esku-hartzeak areagotzen dira.

- **Familia-aniztasuna balioesten dugu, berdintasuna eta diskriminaziorik eza bermatuz**

Plana ikuspegi berritzaile batetik eraiki da. Ikuskera homogeenak, aurreiritziak eta estereotipo tradizionalak hautsi nahi dira, eta euskal gizartea aberasten duten askotariko familia-formak erabat

eta modu positiboan aitortzeko bidea eman. Familia-aniztasuna errespetatzeko kultura sustatuz, lankidetzarako eta elkarriketarako espazioak sortuz, gizarte-kohesioaren alde egin ahal izango du.

Aitortzen da ez dagoela familia-eredu bakar bat, eta familia guztiek, beren forma anitzetan (sexu bereko gurasoduna³, guraso bakarra⁴, berreginak, migratuak, ugariak, adopziozkoak...), legitimitate- eta balorazio-maila bera izan behar dutela. Era berean, laguntza espezifikoak behar dituzte administrazio publikoen aldetik, eta baita beste eragile garrantzitsu batzuen aldetik ere. Adibidez, hirugarren sektore sozialaren, sindikatuen, enpresen eta haur, nerabe eta familientzako politiken garapenean diharduten eremu komunitarioko beste erakunde batzuen aldetik.

Tratu-berdintasunaren eta bereizkeriarik ezaren printzipioarekin bat etorritik, funtsezkoa da adingabe edo familia bat bera ere ez baztertzea edo desberdintasunez ez tratatzea arraza- edo etnia-jatorria, jatorri soziala, nazionala, erlijioa/fedea, generoa, sexu-orientazio edo identitatea, adina, desgaitasuna, gaixotasuna, konbikzio eta iritzi, hizkuntza edo beste edozein egoera edo izaera pertsonal edo sozial dela-eta.

Era berean, Planak zeharka txertatzen du emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bere helburu, jarduera-ildo eta neurri guztietan, arau-esparruarekin eta generoaren arabera politikaren publikoen eragin bereizia aitortzen duen ikuspegi feministarekin bat etorritik. Printzipio horrek Plan osoak gizarte justu, bidezkoago eta inklusiboago baterantz aurrera eginez genero-desberdintasunak identifikatzen, ikusarazten eta zuzentzen aktiboki laguntzen duela bermatzen du.

- **Haurren alde inbertitzea erabakitzen dugu, prebentzio-estrategia gisa**

Haurtzarora bideratutako inbertsioa betebeharrak etikoa eta adin txikiko pertsonen oinarritzko eskubideekiko konpromisoa izateaz gain, epe luzeko aurrerabide sozial eta ekonomikorako funtsezko apustu estrategikoa da. Gizarte osoarentzat etorkizun bidezkoagoa eta kohesionatuagoa berma dezake.

Haur eta nerabeen ongizate integrala sustatzeko politika publiko eta zerbitzuetara (hezkuntza, osasuna, babesa, familientzako laguntza eta partaidetza aktiboa, besteak beste) baliabide nahikoa eta modu iraunkorrean bideratzeak gizarte-itzulera nabarmena du, giza kapitala indartzeari, aukera-berdintasuna sustatzeari eta hazkunde ekonomiko inklusiboagoan eta bidezkoagoan oinarritutako denboran iraunkorragoa den ongizate-eredua eraikitzeari dagokienez.

Ikuspegi honek ongizatea sustatu, arriskuei aurre hartu eta garaiz esku-hartu behar duten prebentzio-politikak azpimarratzen ditu, haur eta nerabeak haztea erantzukizun kolektiboa baita.

Halaber, funtsezkoa da desberdintasun-seinaleei erreparatzea. Adin txikiko pertsona guztiek ingurune seguru eta osasungarrian garatzeko aukera dutela ziurtatu behar da, bai eta oinarritzko premiak asetzeko eta gizartean bete-betean parte hartzeko baliabide nahikoa izango dituztela ere. Horretarako, gizarte-bazterkeria betikitzen duten desberdintasunak eta bidegabekeriak zuzentzeko neurriak aktibatu beharko dira.

³ "Homoparental" terminoak seme-alaba bat edo batzuk hazteko, zaintzeko eta hezteko erantzukizuna beren gain hartzen duten sexu bereko bi pertsonak osatutako familia-ereduei egiten die erreferentzia. Horien barruan, bi amek osatutako familia lesbomaternalak sexu-orientazioagatiko eta generoagatiko diskriminazioak uztartzearen ondoriozko erronka espezifikoak egin behar diete aurre, eta hori ikusaraztea garrantzitsua da.

⁴ "Guraso bakarreko" terminoa, arrazoia edozein dela ere (norberaren aukeraketa, heriotza, desagertzea, beste gurasoaren guraso-ahala galtzea edo ez baliatzea, banantzea edo dibortzioa, etab.), seme-alaba bat edo batzuk hazteko, zaintzeko eta hezteko erantzukizuna pertsona bakar batek hartzen duten kasuetan baliatzen da. Halako familia gehienetan emakumeak dira buru, eta generoari lotutako egiturazko desberdintasunen metaketa pairatzen dute. Testuinguru jakin batzuetan errealitate hori ikusarazteko, "ama bakarra" terminoa erabiltzen da.

- **Laguntza egokitzeo genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala hartzen ditugu**

Egungo arauzko aginduei jarraiki, familien eta adin txikiko pertsonen premiei begira diseinatu eta aktibatzen diren erantzunek genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala txertatu behar dituzte. Alde batetik, emakumeei bereziki eragiten dieten desberdintasunen aurka jardutea garrantzitsua da, adibidez, zaintza-gainkargaren, lan-prekarietatearen edota pobreziaren feminizazioaren aurka, emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatuz.

Bestetik, pertsonen elkarri lotzen zaizkion desberdintasun-forma ugari jasan ditzaketela aitortzen du Planak. Esate baterako, generoa, jatorri etniko edo nazionala, sexu-orientazioa, desgaitasuna, erlijioa eta egoera ekonomikoa. Ikuspegi honen helburua zaurgarritasun handiagoko egoeran dauden pertsona eta familiei eragiten dieten oztopo espezifikoak identifikatu eta lantzea da, politika publikoak inklusiboak eta eraginkorrak direla ziurtatzeko.

Hala ere, aitortzekoa da haur-nerabeak ez direla talde homogeen bat eta alde nabariak daudela beren adina, autonomia-maila, bizitzaren unea edota familia- eta heziketa-testuinguruaren arabera. Horregatik, ikuspegi interseksionalak, desgaitasuna duten adin txikiko pertsonen inklusio osoa eta benetakoa bermatzea du helburu. Hala, gainerako herritarrek dituzten baliabide eta onura berak eskuratu ditzaketela eta haien berariazko premia eta eskubideak zeharkakotasunez aintzat hartuko direla ziurtatuko da. Gainera, ikuspegi horrek bizikidetzak sustatzen duen, pertsona migratzaile askok baliabideak eskuratzeko dituzten zailtasun gehigarriak aitortzen dituen eta gizarte-inklusioko errazteko neurriak bultzatzen dituen kultur-arteko ikuspegiarekin bat egiten du.

Ikuspegi horiek bateratuz, esku-hartze zehatzagoak eta laguntza egokituagoak diseinatu eta inplementatu nahi dira. Gizarte-desberdintasunak modu isolatuan lantzeaz gain, elkarri nola eragiten dioten eta desabantailak nola biderkatzen dituzten ere aitortu behar dute, pertsona guztiek eskubideak eta baliabideak modu bidezkoan eskuratzen dituztela bermatzeko.

- **Lotura komunitarioak eta gertuko esku-hartzea indartzen ditugu, arrakastarako gako gisa**

Ikuspegi honek tokiko komunitateen lankidetzak aktiboak azpimarratzen du. Kide izateko sentimendua eta erantzukizun partekatua sustatzeko modu gisa, familien, auzokoen eta beste eragile sozial batzuen arteko komunikazioa, laguntza eta elkarlana erraztu nahi dira.

Eraginkorrak izan daitezen, haur, nerabe eta familientzako zerbitzuak eta baliabideak hurbilekoak eta eskuragarriak direla bermatu behar da, lurralde bakoitzaren testuingurua eta landa- zein hiri-eremuetako aniztasuna kontuan hartuz. Ikuspuntu honekin tokiko komunitateek beren premiak eta ezaugarriak sakon ezagutzen dituztela aitortzen da, et hortaz, baita testuinguru bakoitzera egokitutako irtenbideak topatzeko herritarren partaidetza oso garrantzitsua dela ere.

Halaber, ingurune komunitarioek kalteberatasun-egoeretan faktore babesle gisa duten potentziala balioesten da, eta, horregatik, familien erresilientzia sendotuko duten gizarte-laguntzako sareak sortzea sustatu nahi da.

- **Politiken inpaktua hobetzeko, berrikuntza eta ebaluazioaren aldeko apustu argia egiten dugu**

Berrikuntzaren alde egiten duen eta teknologia eskuragarriak, elkarlaneko metodologiak eta ideia berriak txertatzen dituzten ingurune instituzional bat nahi da familien, auzokoen eta eragile sozialen arteko lotura komunitarioak sendotzeko. Halaber, berrikuntzarekin sormenezko irtenbide moldakorrak aplikatu nahi ditugu, premia aldakor eta gero eta konplexuagoei erantzuteko esku-hartze eta baliabideen eraginkortasuna hobetzeko.

Gainera, politikek ebidentzia izan behar dute oinarri, eta haurren eta familien ongizatean benetan duten eragina neurtzeko aukera ematen duten ebaluazio-mekanismoak txertatuz.

- **Haur-nerabeek eta beren familiek politiken diseinu, inplementazio eta ebaluazioan parte hartuko dutela bermatzen dugu**

Ikuspegi hau bat dator beren adin, heldutasun-maila eta eboluzio-gaitasuna kontuan hartuz, adingabeek eragiten dieten gaietan iritzia aske emateko eta iritzi horiek behar bezala kontuan hartuak izateko eskubidearekin. Eskubide hori indarreko araudian jasoa dago. Parte-hartze erreala, esanguratsua eta iraunkorra sustatu nahi da, herritartasun aktibo, kritiko, arduratsu eta konprometitua garatzen lagunduko duena.

Haurren eta nerabeen partaidetza ez da eskubide soil gisa ulertzen. Politika publikoen kalitatea hobetzeko funtsezko tresna ere bada, politika bidezkoagoak, eraginkorragoak, benetako premietara egokituak eta esperientzia nahiz testuinguruen aniztasuna kontuan hartzen dutenak ahalbidetzen baititu.

Era berean, familiek gizarte osoaren ongizatean egiten duten ekarpena aitortzea sustatzen den heinean, dagozkien politiken diseinu, inplementazio, jarraipen eta ebaluazio fase guztietan familien partaidetza modu aktiboan bultzatu nahi da.

- **Haurrak hazteko erakundeek eta gizartearen erantzukidetasun zabalean sinesten dugu**

Abiapuntuko premisa da adingabeen eta familien ongizatea ezin dela familia-ingurunearen gain soilik gelditu, ezta botere publikoen betebeharrak isolatutzat jo ere. Eraldaketa demografikoak, familia-egituren dibertsifikazioak eta belaunaldien arteko harremanetan izandako aldaketak ikusirik, itun sozial berria behar da, zaintza, hazkuntza eta babesaren ondasun komun eta erantzukizun partekatu gisa aitortuko dituenak.

Printzipio honek erantzukidetasun instituzional eta sozial zabalean oinarritutako aliantza-sistema sustatzen du, zeinean eragile sozial guztiek (administrazio publikoak, hirugarren sektore soziala, sare komunitarioak, sektore pribatua eta herritarrak) paper aktiboa eta konprometitua hartu behar baitute haur, nerabe eta familientzako ingurune seguru, bidezko eta babesleak eratzeko garaian.

Erronka horrek familia-eremura mugatutako elkarrekikotasunaren logika gainditu eta elkarrekikotasun sozial zabalago, solidarioago eta jasangarriago baterantz aurrera egitea eskatzen du. Hortaz, zaintza-lanak modu bidezkoan birbanatu behar dira, sektoreen arteko aliantza eraginkorrak egituratu eta bizitzaren etapa guztietan elkarri laguntzeko kultura kolektiboa sendotu.

Halaber, erantzukidetasunaren printzipioak agerian jartzen du kontziliazio erantzunkiderako, genero-berdintasunerako, enplegu duinerako eta enpresen erantzukizun sozialerako politikak inplementatuz, sektore pribatuak ekarpen aktiboa egin behar duela. Zeharkako elkarlanaren bidez soilik eraiki ahal izango da ongizate-sistema sendoa, bidezko eta iraunkorra, haurrak, nerabeak eta familiak lehentasun sozialen erdian ipiniko dituenak.

1.5 NOLA EGIN DA PLAN HAU?

V. Plan honek aurreko planaren ebaluazioa eta Euskadiko haur, nerabe eta familien egoerari buruz egindako diagnostiko eguneratua ditu abiapuntu. Diagnostikoa egiteko, bigarren mailako iturrien datuak berrikusi dira (estatistika ofizialak, administrazio-erregistroak, araudia eta plan sektorialak), eta aniztasun handiko partaidetza-prozesu zabala⁵ eginez egiaztatzen dira.

⁵ Plana egiteko erabili diren kontsulta-teknikak eranskinean jaso dira.

Kontsultarako eta hausnarketa kolektiborako hainbat teknika erabili dira erronkak adosteko eta datozen urteotarako estrategiak adierazteko. Orotara, 100 pertsona baino gehiagok parte hartu dute: familiak, haur-nerabeak, entitate sozialak eta hainbat administrazio-mailatako profesional publikoak. Hortaz, Planak sustatzen duen eraldaketak begirada plurala, inklusiboa eta berritzailea du oinarri.

1.6 ZER AURKITUKO DUT PLAN HONETAN?

Plana hainbat ataletan egituratua dago. Atal horiek Euskadi inklusiboago, bidezkoago eta erantzukideago baterantz aurrera egiteko abiapuntua, identifikatutako erronkak eta proposamenak modu integratuan ulertzeko aukera ematen dute.

Plana testuinguruan jarri eta misioa zein ikuskera finkatu ostean, Euskadiko familia, haur eta nerabeen egoerari buruzko diagnostikoaren laburpena jaso da. Izan ere, diagnostiko hori erronka nagusiak identifikatu eta ekintza publikoa bideratzeko oinarria izan da.

Erronka horiei erantzunez, **hamar helburu estrategiko** aurkeztuko dira, elkarri lotuta dauden eta GJHein zerikusia duten hiru ardatz handiren inguruan antolaturik. Helburu bakoitzari dagokion atalean ondorengo informazio xehea jaso da:

- Helburua erdiesteko egin beharreko bideen **jarduera-ildoak**.
- Helburu horretarantz aurrera egiteko premia **justifikatzen duten gakoak**.
- Zer **orientabide** eta irizpiderekin sustatu nahi den erakundeek eta eragileek, planteatutako ikuspegi edo begiradekin bat etorri, identifikatutako jarduera-ildoen inguruko ekintzak abian jartzea edo eguneratzea.
- **Trakzio-neurriak**, hau da, lortu nahi diren eraldaketak sustatzeko Eusko Jaurlaritzak beste erakunde eta eragile batzuekin elkarlanean garatuko dituen ekintzak. Ekintza bereziak dira, eta epe ertain eta luzera, identifikatu diren erronka handietan inpaktu nabaria izatea espero da.
- Aurreikusitako **beste ekintzak**, helburua erdiesteko lagungarriak izango direnak eta Eusko Jaurlaritzari edo beste administrazio publiko batzuei dagozkienak.

Planak, orotara, 17 trakzio-neurri eta 78 ekintza osagarri jasotzen ditu, hautemandako erronka nagusiei erantzuteko eta familien, haurren eta nerabeen ongizatea hobetzen jarraitzeko.

Gainera, gobernantzari eta Planaren jarraipenari eta ebaluazioari buruzko atal espezifiko bat dago. Bertan, erakundeen arteko ekintzak koordinatzeko, neurrien aurrerabidea monitorizatzeko, familia, haur eta nerabeen bizitzan duten benetako inpaktua neurtzeko eta tartean dauden eragileen partaidetza aktiboa eta jarraitua bermatzeko aurreikusi diren mekanismoak deskribatzen dira.

Azkenik, eranskinean honi guztiari buruzko informazioa jaso da: Plana prestatzeko prozesua, erreferentziazko esparru arauemaile eta estrategikoa, diagnostikoa egiteko dokumentu-erreferentziak eta bestelako iturriak, trakzio-neurrien matrize osoa, helburu bakoitzaren erdiespen-maila neurtzeko balioko duen inpaktu-adierazleen zerrenda.

2. Familien, haurren eta nerabeen egoera Euskadin

Atal honetan, Euskadiko familia, haur eta nerabeen egungo egoerari buruzko diagnostikoaren laburpena azalduko da⁶. Informazioa **zazpi ataletan** egituratu da: familien, haurtzaro eta nerabezaroaren ezaugarri nagusiak; ongizate ekonomiko eta materiala; hezkuntza eta eskolatzeari; heziketa; ongizate fisiko eta emozionala; partaidetza; familia, haur eta nerabeen politikak.

Azterketa horren bitartez, familia, haur eta nerabeen ongizatearekin lotutako erronkak eta aukerak identifikatu ahal izan dira, eta V. Planaren helburu estrategikoak eta jarduerak definitzeko oinarria izan dira.

2.1 Familien ezaugarri nagusiak

Euskal gizartea **eraldaketa demografikoko** une batean dago, eta haren ezaugarri dira, besteak beste, biztanleria demografikoki zahartzen ari dela, familia-ereduen **ugaritasuna**, eta haurren eta nerabeen **aniztasuna**, generoari, gizarte-klaseari, jatorriari, sexu-orientazioari, adinari, erlijioari edo desgaitasunari dagokienez.

Zahartze demografikoaren ondorioz, besteak beste, adineko herritarrek pisu handiagoa dute (saldo begetatiboa negatiboa da 2013az geroztik, hau da, heriotza gehiago daude jaiotzak baino, 2024an jaiotzak baino 9.464 heriotza gehiago izan ziren); jaiotza-tasa jaitsi egin da (jaiotza-tasa gordina 2008an 1.000 biztanleko 9,9 jaiotzakoa izatetik, 2023an 6,1 izatera pasa zen; urte horretan 13.453 haur jaio ziren, aurreko hamarkadan baino %30 gutxiago, eta %32,2ren ama atzerritar jatorrikoa zen); gazteen emantzipazio-tasa berantiarra da (emantzipatzeko batez besteko adina 29,3 urtekoa izan zen 2022an, eta tasa %34,2koa, zertxobait handiagoa emakumeen artean); eta amatasun eta aitatasun geroratua gorantz doaz (2023an, gazteen %26k seme-alabak izan nahi zituen baina erabakitako adinean izateko probabilitate txikia ikusten zuen, aurreko urteetako ehunekoa gaindituz).

Hain zuzen ere, Euskadiko egungo biztanleriaren %16k 18 urte baino gutxiago ditu; beraz, 350.000 haur-nerabe inguru daude Euskadin gaur egun. 18 urtetik beherakoak nahiko modu orekatuan banatzen dira Euskadin: 0-5 urteko biztanleria adin txikiko guztien %26 da, 6-11koa %34,8 eta 12-17 urtekoa %39,2. Sexuari dagokionez ere nolabaiteko oreka dago: % 48,5 neskak dira eta % 51,5 mutilak. Irakurketa **kuantitatiboa** eginda, aurreko hamarkadetan baino proportzio nabarmen apalagoa da, eta adingabeak dituzten familia-kopurua txikiagoa da. Hala ere, alde **kualitatiboa** kontuan hartuta, haur-nerabeen artean eta seme-alabak dituzten familietan aldaketa nabarmenak izan direla azpimarratu behar da.

Euskadin 938.000 familia daude egun; horien % 30,9 seme-alabak dituzten familia nuklearrak dira, eta %10,8, guraso bakarreko familiak (gehienak emakumea buru dutenak). Familia gurasobakarren kopurua %15 igo da 2001etik 2023ra, eta ia %20 2019-2023 aldian soilik. Halaber, familia berreginen ehunekoa – bikotekideetako batek edo biek aurreko harremanetako seme-alabak dituztenena alegia –, 2015ean %2,9 izatetik 2023an %4,2 izatera pasa da. Pertsona bakarreko familien hazkundera ere aipatzekoa da, 2001ean 151.855 ziren, eta 2023an 290.497; %91 handitu dira beraz. Datuek erakusten dutenez familia- eta harreman-egitura sakon eraldatu da; ereduak ugariagoak dira eta aniztasuna areagotzen ari da haurren eta nerabeen artean.

Familien haurtzaroaren eta nerabezaroaren ezaugarri nagusiak	
Datu giltzarriak	Heriotzen eta jaiotzen arteko aldeak -9.464 pertsonako saldo negatiboa adierazten du 2024an.

⁶ Diagnostiko osoa hemen dago kontsultagarri: https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/v_planfamilia/es_def/adjuntos/02042025-Diagnostico-definitivo.pdf

Familien haurtzaroaren eta nerabezaroaren ezaugarri nagusiak	
	• Urtean, 6,1 haur jaiotzen dira 1000 biztanleko. • Jaiotzen diren haurren %32,2k atzerritar jatorriko ama dute. • Emantzipatzeko batez besteko adina 29,3 urtekoa da. • Gazteen %26k seme-alabak nahi duten adinean edukitzeko probabilitatea txikia dela uste du. • Biztanleriaren %16k 18 urte baino gutxiago ditu (≈ 350.000 adin txikiko). • Familien %10,8 guraso bakarrekoak dira (gehienek emakume bat dute buru). %20 gehiago dira azken lau urteetan. • Pertsona bakarreko familiak %91 areagotu dira 2001etik 2023ra bitarte.
Erronka	Familien egungo aniztasunari erreparatzea eta politika publikoak egokitzea premien pluralitasunari erantzuteko.

2.2 Ongizate ekonomikoa eta materiala

Haur eta nerabeen eta familien egoera ekonomikoari buruzko datuek **bilakaera positiboa** adierazten dute; izan ere, 2020tik 2022ra bitartean, Euskadin **ongizate osoko edo ia osoko** egoeran dauden adin txikiko pertsonen ehunekoa handitu egin da -10 etik $7-$, eta **pobrezia-tasak murriztu egin dira**, bereziki larrienak $-$ benetako pobrezia $\%7,5$ era iritsi da $-$. Datuen arabera, halaber, behera egin du gabezia material larriak dituzten 15 urtetik beherako pertsonen ehunekoa ($\%9,4$ tik $\%5,8$ ra 2016 eta 2022 artean).

Dena den, erronka handiak daude oraindik. Besteak beste, seme-alaben hazkuntzak dakarren kostu handia (2024an, seme-alabako hileko 866 euro batez beste, eta 925 euroraino nerabezaroan) eta etxebizitza-gastuaren gero eta pisu handiagoa, baliabide gutxien dituzten familietan bereziki. Hala, bost pertsona edo gehiagok osatutako etxe unitateak bazterkeria-egoerek gehien eragindako gizarte-taldean daude.

Illo berean, diagnostikoan parte hartu zuten herritarrek etxebizitza lortzeko zailtasun gero eta handiagoak azpimarratu zituzten, familia berriak eratzea zaildu eta hipoteka edo alokairua ordaintzen dutenen ongizate ekonomikoa arriskuan jartzen baitute. Hain zuzen ere, Euskadin benetako pobrezia-egoeran dauden adingabeen familien $\%40,2$ k etxebizitza berandu ordaintzen du edo ez du ordaintzen, eta ia $\%48$ k etxea tenperatura egokian mantentzeko zailtasunak ditu.

Ongizate ekonomikoa eta materiala	
Datu giltzarriak	• Hamar adingabetik zazpi ongizate-egoera osoan edo ia osoan daude. • 15 urtetik beherakoen benetako pobrezia tasa $\%7,5$ekoa da. • 15 urtetik beherako pertsonen gabezia material larria 2016an $\%9,4$ izatetik 2022an $\%5,8$ izatera pasa da. • 2024an, seme-alaba bakoitza hazi eta hezteko batez besteko kostua 866 eurokoa dela kalkulatu da, eta 925 eurokoa nerabezaroan. • Adin txikikoak dituzten eta benetako pobrezia-egoeran dauden familien $\%40,2$k etxebizitza berandu ordaintzen du edo ez du ordaintzen. • Bost pertsona edo gehiagok osatutako etxe unitateak bazterkeria-egoerek gehien eragindako gizarte-taldean daude.
Erronka	Haur-nerabeen ongizatearen eta bizi-kalitatearen bilakaera positiboa sendotzea, goranzko mugikortasun soziala indartzeko eta pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurre hartzeko.

2.3 Hezkuntza eta eskolatzea

Hautzaro eta nerabezaroaren ezaugarri nagusietako bat **aniztasuna** da, bai adinari edo generoari dagokionez, bai klase soziala, jatorria, sexu-orientazioa, erlijioa eta desgaitasunari dagokionez, besteak beste. Kontuan hartu beharrekoak dira, aukera nahiz kalteberatasunari dagokionean izan ditzaketen ondorioei begira.

Hain zuzen ere, egindako azterketak agerian ipini du desgaitasuna duten adin txikiko pertsonen zaurgarritasun-arrisku handiagoa dutela, batez ere hezkuntzan eta aisiaren esparruan; atzeritar jatorriko eta/edo gutxiengo etnikoen artean langabeziaren intzidentzia eta pobrezia-arriskua handiagoak direla; eta zaintza alternatiboak jasotzen dituztenek sozializazio-arazoen eta zerbitzuak eskuratzeko arazoen intzidentzia handiagoa jasaten dutela.

Bestalde, Euskadiko haurren hezkuntza-egoerari buruzko datu nagusietan, besteak beste, honako hau ikusten da: **eskolatze-tasa altua** Euskadin, bereziki aurreneko hezkuntza-mailetan (2 urterekin % 93,4 eta 16 urterekin % 98,7); **eskola-uztea tasa apala** (% 5,6, Europako beste herrialde batzuetan erregistratutakoa eta EBko batezbestekoa, % 9,6, baino txikiagoa); eta hezkuntzako ekitatea neurtzen duten adierazle hobeak. Ikasleen **aniztasunak**, besteak beste heziketa-premia bereziek, heziketa-komplexutasunak, jatorriak, hizkuntzak eta familien maila sozioekonomikoak, hezkuntza sistemarentzat hainbat aukera eta erronka dakartza.

Hezkuntza eta eskolatzea	
Datu giltzarriak	- Eskolatze-tasa %93,4 da 2 urterekin, eta %98,7 16 urterekin. - Eskola-uztearen tasa %5,6 inguruko da, hots, EBko batezbestekoa (%9,6) baino txikiagoa. - Desgaitasuna duten adin txikiko pertsonen eta atzeritar jatorriko familietakoek zaurgarritasun-arrisku handiagoa dute hezkuntzan.
Erronka	Haur-nerabe guztiek beren ahalmena bete-betean garatu ahal izateko aukera-berdintasuna dakarten hezkuntza-baldintzak sortzea.

2.4 Heziketa

Pertzepzioari buruzko azterketek Euskadiko biztanleria familiako **harreman afektiboekin asebetea** dagoela adierazten dute; %93k nahiko asebetea edo oso asebetea zegoela adierazi baitzuen 2020an. Eta antzera familian emandako denborarekin (%85). Familiari dagokionez, garrantzi handiena ematen zaien **balioak** hauek dira: samurtasuna/maitasuna (%71), errespetua (%57), komunikazioa (%40), askatasuna (%10), erantzukizuna (%7), diziiplina (%7) eta poza (%5).

Kontziliazio, zaintza eta erantzukidetasunarekin zerikusia duten gaietan, datuetan ikusten da **haur hezkuntzako zentroak modu orokortuan erabiltzen direla** 0-5 urteko etapan. Adin horretako biztanleriaren %80 haur-eskolara edo ikastetxera joaten da eta biztanle gehienek familiei laguntzeko neurriak begi onez ikuste dituzte.

Hala ere, landu beharreko alderdiak ere badirela adierazten dute, bereziki genero-arrakalak bere horretan jarraitzen duela (emakumeek neurri handiagoan parte hartzen dute eta denbora gehiago ematen dute zaintzan, batez beste astean zazpi ordu gehiago), familia-bizitza eta lana uztartzeko zailtasunak, eta lanean zaintzarako baimenak eskatzeak ibilbide profesionalean izan dezakeen inpaktu negatiboari buruzko pertzepzio zabalduta samarra.

Heziketa	
Datu giltzarriak	Euskadiko biztanleriaren %93 nahiko asebate edo oso asebate dago familiako harreman afektiboekin.

Heziketa	
	- Euskadiko biztanleriaren %85ek adierazi du asebetarik dagoela familian emandako denborarekin. 0-5 urteko biztanleriaren %80 haurreskola edo ikastetxera joaten da. - Genero-arrakalak bere horretan jarraitzen du zaintzan: etxean emakumeek gizonek baino denbora gehiago eman eta ahalegin handiagoak egiten dituzte zaintza-lanetan. Batez beste astean ia 7 ordu gehiago. - Familia eta lana uztartzeko zailtasun orokorrak identifikatu dira.
Erronka	Haur eta nerabe ororen eskubideak bermatzeko, familiei heziketa arduratsua garatzen laguntzea, familia-egoeren aniztasunari eta kontziliazio-premiei erantzuteko laguntza dibertsifikatuz.

2.5 Ongizate fisiko eta emozionala

Oro har, Euskadiko haur-nerabeen osasun-egoera oso ona da: %93k **positibotzat jotzen du bere osasun-egoera**. Datuen arabera, osasunarekin lotutako **ohitura** jakin batzuk **hobetu** egin dira 2018tik 2020ra; adibidez, tabako eta kalamu kontsumoaren prebalentzia, kale-zurruta (*botiloia*) edota 14-18 urte artekoen mozkorraldiak. Gainera, jarduera fisikoren bat egiten dutenen proportzioa nagusitzen da. 15-24 urteko hamar gaztetik bederatzi inguru fisikoki aktibo direla esan daiteke.

Nolanahi ere, ongizateari dagokionez, bai estatistiketan, bai egindako tailerretako partaideen artean identifikatutako erronkak, nagusiki, **osasun mentalari** lotutakoak dira (osasun mentaleko zerbitzuak adin txikiko pertsona gehiago artatzen ari dira), batez ere antsietateari, babes faltari eta COVID-19aren pandemiak geroztik larriagotu den eta familiek sare sozialen eta teknologia digitalen erabilerarekin lotzen dute bakardadeari lotutakoak. Aipatzekoa da 14 eta 24 urte bitarteko pertsonen %7,1k adierazi duela beti edo askotan bakarrik sentitzen dela; emakumezkoak (%8,9) gizonezkoak (%5,5) baino neurri handiagoan. Bigarren maila batean, adin txikiko herritarren gehiegizko pisua eta **obesitatearen** erronka, eta hirugarrenik, osasuneko **desberdintasunak** identifikatu dira, maila sozioekonomiko edo hezkuntza-maila apalagoko familietan datuak okerragoak baitira.

Bestalde, diagnostikoan ikusi da aurrez aurreko nahiz teknologia bidezko indarkeria-egoerei aurrea hartzeko beharra dagoela. Kasuak gero eta ugariagoak izateaz gainera, datuek agerian uzten dute **pertzepzio eta gizarte-kontzientzia handiagoa** dagoela indarkeria-egoeren aurrean eta esku-hartzeko premia dagoela. Diagnostikoaren baitan kontsulta egin zaien pertsonen arabera, bereziki honako hauek sortzen dute kezka: emakumezko haur eta nerabeen aurkako indarkeria matxista, parekideen arteko jazarpena, indarkeria digitala eta bazterkeria-testuinguruekin edo egiturazko desberdintasunarekin lotutako babesgabetasun-kasuak.

Izan ere, alde batetik, bigarren hezkuntzako ikasleen artean eskola jazarpena (*bullyinga*) zertxobait areagotu dela ikusi da (%17,5). Eta bestetik, sexu-askatasunaren aurkako indarkeriaren biktima izandako neska adingabeen kasuak igo egin dira azken bi urteetan. Ertzaintzak 262 kasuren berri izan zuen 2024an, 1.000 emakumeko 1,50eko tasa. Era berean, 15 eta 29 urte arteko gazteen artean sare sozialetako jazarpenaren pertzepzioa areagotu dela dirudi (%29,3k aipatzen du); emakumezkoen artean (%36,3) gizonezkoen artean baino gehiago (%22,6).

Ongizate fisiko eta emozionala	
Datu giltzarriak	- Euskadiko adin txikiko pertsonen %93k modu positiboan ikusten du bere osasuna. 2018tik 2020ra, tabako-, kalamu- eta alkohol-kontsumoa apaldu egin da 14-18 urteko nerabeen artean, baita mozkorraldiak ere. 15-24 urteko hamar gaztetik bederatzik jarduera fisikoren bat egiten du erregulartasunez. - Osasun mentaleko zerbitzuek adin txikiko pertsona gehiago artatzen dituzte, bereziki antsietatea, bakardadea eta babes falta tarteko. 14 eta 24 urte bitarteko pertsonen %7,1k

Ongizate fisiko eta emozionala	
	adierazi du beti edo askotan bakarrik sentitzen dela; emakumezkoak (%8,9) gizonezkoak (%5,5) baino neurri handiagoan. • Bigarren hezkuntzako ikasleen %17,5ek eskola-jazarpena pairatzen du. • Azken urtean, sexu-askatasunaren kontrako 262 indarkeria-kasu erregistratu dira adingabeen aurka (1.000 emakumeko 1,50). • 15-29 urte arteko biztanleriaren %29,3k adierazi du sare sozialetan jazarpena jasan duela. Emakumezkoek (%36,3) gizonezkoek (%22,6) baino gehiago.
Erronka	Ingurune seguru eta babesleak sortzea, haur-nerabeen garapen eta ongizate integrala indartuko dutenak eta indarkeria-forma orori aurea hartuko diotenak.

2.6 Partaidetza

Eskura dauden datuen arabera, gazteek parte-hartze handia dute aisialdian kirola erregulartasunez egiteari dagokionez (%52,8), nahiz eta genero-arrakala dagoen (hamar gizonezkoetik seik kirola egin ohi du, aldiz emakumezkoen %46k). Era berean, 15-19 urte arteko nerabeek aisialdiko jardura artistikoetan duten partaidetza-maila handia da (hamarretik zortzik mota horretako jardueraren bat egin du azken urtean, eta parte-hartze handiagoa izan du emakumeen artean (%80 inguru) gizonen artean baino (%74,5 inguru). Zinemara eta kontzertuetara joatea izan da kultur-jardun arrakastatsuenak.

Orobat, gazteek **gai publikoetan modu aktiboan parte hartzeko borondate argia** dutela azaltzen dute datuek, eta nabarmen handitu da aurreko urteen aldean. Izan ere, Euskadiko nerabeen erdiak baino gehiagok (%50,5) modu aktiboagoan parte hartu nahi luke; azken urteotan erregistratu den zifrarik altuena da. Horrez gain, erakundeek gazteen iritziak neurri handiagoan kontuan hartzeko premia antzematen da.

Illo berean, haur-nerabeek eragiten dieten eremuetan modu jarraitu eta esanguratsuan entzunak izateko gogoia adierazten dute; eskolan, aisian, hiri-ingurunean eta denbora librearen erabileran, esate baterako. Era berean, beren genero- kultura- gaitasun- edo orientazio-aniztasuna aitortzen duten eta jolasteko, atsedean hartzeko eta elkartzeko eskubidea segurtasun- eta irisgarritasun-baldintzetan bermatzen duten espazio inklusiboak izatearen garrantzia adierazten dute.

Parte-hartzea eta aisia	
Datu giltzarriak	• Gazteen %52,8k denbora librean kirola egiten du erregulartasunez, baina genero arrakala nabaria da; gizonezkoen hamarretik seik egin ohi du kirola, emakumezkoen %46k. • 15-19 urteko nerabeen hamarretik zortzik jardura artistikoetan parte hartu du azken urtean. • Nerabeen %50,5ek modu aktiboagoan parte hartu nahi du gai publikoetan. • Haur-nerabeek modu esanguratsuan entzunak izateko gogoia adierazi dute, adibidez, ikastetxeei, aisialdiari, hiri-inguruneari eta denbora librearen erabilerari buruz. • Halaber, beren aniztasuna aitortzen duten eta jolas egiteko, atsedean hartzeko eta elkar topatzeko eskubidea bermatzen dieten espazio inklusiboak eskatzen dituzte.
Erronka	Eragiten dieten gaietan erabakiak hartzen direnean haur-nerabeek eta familiek parte hartzearen garrantzia aitortzea.

2.7 Familia, haur eta nerabeen politikak

Azken urteotan, **gizarte-babesaren euskal eredua** gizarte-inbertsioaren paradigmarantz **aldatu da** argi eta garbi, hainbat neurri eta hainbat lege-arau onartuta. Aldaketa horren ondorioz, familia, haur, nerabe eta gazteen politikak protagonismo berria dute, eta, pixkanaka, zentralitate berria hartu dute euskal gizarte-politiken esparruan.

Azken urteotan **araudietan egindako aldaketa** handiek aurrerapauso nabarmenak eragin dituzte adin txikiko herritarrak babesteko eta haien eskubideak bermatzeko. Esate baterako, eskubideen subjektu oso gisa duten legezko aitortpena indartu egin da, eta haur-nerabeen sustapen, prebentzio, arreta eta babeserako mekanismo eraginkorragoak finkatu dira, araudiek haur eta nerabeengan duen eraginaren azterketa egiteko derrigortasuna txertatu da, aurrekontu-lehentasunaren printzipioa finkatu da eta adin txikiko pertsonen, beren familien, botere publikoen eta gizarte osoaren erantzukidetasun-betebeharra ezarri da. Bestalde, hezkuntza inklusiboagoa eta bidezkoagoa sustatu da, ikasle guztientzako aukera-berdintasuna ziurtatze aldera. Era berean, seme-alabak dituzten familiei ekonomikoki laguntzeko neurriak hartu dira eta haurren pobreziaren kontrako borroka indartu da.

Euskadiko familia eta haurren politikek hartu duten garrantzia 2024-2028 XIII. Legegintzaldirako Gobernu Programan ere islatu da, eta bere konpromisoen artean honako hauek ezarri ditu: familiei lagundu eta jaiotza-tasa sustatzea; Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko **Saila** sortzea, eta, horren barruan, Haur, Nerabe eta Familia Zuzendaritza sortzea, arlo horretako eskumenak eta helburuak bere gain hartzen dituen.

Familien aurreko Planaren ebaluazioaren emaitzak ikusirik eta plan hau egiteko asmoz, haur, nerabe eta familien gaietan nolabaiteko inplikazioa duten eragile instituzionalek eta eragileek **lehentasun nagusia** identifikatu zuten: eragileen eta sistemen arteko **governantza partekatua** sustatzea. Horrenbestez, elkarlan aktibo, koordinatu eta partaidetzazkoa sustatu behar da haur, nerabe eta familien gaietan, politika publiko inklusiboagoak, irekiagoak eta aberasgarriagoak diseinatu eta inplementatzeko bidean aurrera egiteko, guztion ongizateari eta gizarte-sarea sendotzeari begira.

Familia, haur eta nerabeen politikak	
Datu giltzarriak	- Euskadik gizarte-babeserako bere eredua inbertsio sozialaren paradigmarantz bideratu du. - Indartu egin da adin txikiko pertsonen legezko aitortpena, eskubide osoko subjektu gisa. - Familiei ekonomikoki laguntzeko eta haurren pobreziari aurre egiteko neurriak inplementatu dira. - Hezkuntza inklusiboagoa eta bidezkoagoa sustatu da. - Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila sortu da, eta, horren barruan, Haur, Nerabe eta Familia Zuzendaritza. - Aurreko Planaren ebaluazioak lehentasun hau identifikatzeko aukera eman zuen: erakundeen eta gizarte eragileen artean governantza partekatua sustatzea.
Erronka	Elkarlaneko governantza areagotzea (administrazio publikoaren eta hirugarren sektoreko erakundeen arteko elkarlana) eta politiketan berrikuntza eta ebaluazio kultura hedatzea.

3. Eraldaketarako estrategiak: ardatzak, helburuak eta ekintzak

Familiei, haurrei eta nerabeei laguntzeko erakunde arteko Euskadiko V. Plana **hiru ardatzetan** egituratu da. Guztira, **hamar helburu estrategiko** eta **34 jarduera-ildo** biltzen ditu, identifikatutako erronka nagusiekin lerrotatuta. Hiru ardatzak elkarren artean estu lotuak daude, eta haur, nerabe eta familien eskubideak, premiak eta ahalmenak artikulatuko dituen erantzun integral eta koherentea eskaintzea dute helburu, akzio publiko eraginkorrako, inklusiboago eta eraldatzaileago baten esparruan.

- **1go ardatza. ASKOTARIKO FAMILIA PROIEKTU JASANGARRIAK**
- **2. ardatza. HAUR-NERABEEN ONGIZATE INTEGRALA**
- **3. ardatza. GOBERNANTZA PARTEKATUA ETA BERRIKUNTZA**

Jarraian, **ardatz bakoitzarekin lotutako helburu estrategikoak** azalduko dira. Helburuek lortu nahi dena adierazten dute, hau da, haur, nerabe eta familien egoera hobetzeko eragin nahi diren eraldaketak.

Atal honetan, bestalde, helburu bakoitzari dagozkion **jarduera-ildoak** aurkeztuko dira. Helburu bakoitzak berau erdiesteko proposatu diren bideak azaltzen dituzten hainbat ildo biltzen ditu. Xedeak lortzeko egokien ikusten diren bitartekoak dira horiek.

1go ardatza ASKOTARIKO FAMILIA PROIEKTU JASANGARRIAK	2. ardatza HAUR-NERABEEN ONGIZATE INTEGRALA	3. ardatza GOBERNANTZA PARTEKATUA ETA BERRIKUNTZA
• 1go helburua. Familia-proiektuak garatzeko baldintza mesedegarriak sustatzea. • 2. helburua. Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea. • 3. helburua. Familiei heziketa arduratsuan laguntzea. • 4. helburua. Zaintzan erantzukidetasuna sustatzea.	• 5. helburua. Hezkuntzan aukera-berdintasuna sustatzea. • 6. helburua. Haur-nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzea. • 7. helburua. Haur-nerabeek herritartasun aktiboa garatzen dutela bermatzea. • 8. helburua. Haur-nerabeen aurkako indarkeriari aurrea hartzea.	• 9. helburua. Haur eta familien politiken garapenean eragile eta sistema guztien arteko gobernantza partekatua indartzea. • 10. helburua. Haur eta familien politiken garapenean ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa sustatzea.

V. Planak bi foku bateratzen ditu, familiena batetik, eta haur eta nerabeena bestetik, eta jarduera-ildo eta neurri bereziak dakartza foku bakoitzerako. Estrategia guztiek elkar elikatzen duten arren, Planaren begirada bikoitzak politika publikoek bi noranzkoetan modu koordinatu eta osagarrian aurrera egiteko aukera ematen du. Alde batetik, familien laguntza- eta babes-premiei erreparatzen zaie, aniztasuna kontuan hartuta, eta beste aldetik, adin txikiko herritarren eskubideak, ongizatea eta partaidetza aktiboa bermatzen dira.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
1	familiak	1. Familia-proiektuak garatzeko baldintza mesedegarriak sustatzea <i>Familia-proiektuak modu iraunkorrean indartuko dituen ingurunea sustatzea, familia guztien beharretara egokitutako laguntza-baldintzekin, komunitate bidezko, inklusibo, erresiliente eta kohesionatua sustatuz.</i> 1.1. Ardurapean seme-alabak dituzten familientzako laguntza ekonomiko unibertsalarako iragatea ziurtatzea, familia-ereduen aniztasuna aitortuz. 1.2. Seme-alabak dituzten familiek eta emantzipazio-prozesuan dauden gazteek etxebizitza duina lortu dezaten sustatzea. 1.3. Seme-alabak dituzten familiek eta gazteek kalitatezko enplegua lortu dezaten sustatzea, bereziki genero-ikuspegitik eta ikuspegi intersektorialetik zailtasun gehien dituzten profiletzat. 1.4. Euskadira seme-alabekin edo seme-alabak izateko adinean heltzen diren pertsona migratuen harrera eta integrazioa sendotzea.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
1	familiak	2. Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea <i>Pobreziaren belaunaldi arteko zikloa hautsiko duen eraldaketa sustatzea, Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategiaren bidez haurren babesa eta ongizatea indartuz, aukera bidezkoak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezkoago, inklusiboago eta oparoagoa eraikiz.</i> 2.1. Seme-alabak dituzten familia guztiek gure gizartean espero diren gutxieneko ongizate-eta erosotasun-mailak izateko beharrezkotzat jotzen diren ohiko gastuei aurre egin ahal izateko nahikoa diru-sarrera izan ditzaten erraztea. 2.2. Familiako babes-sarerik ez duten gazte eta seme-alabadun familientzako laguntza eta babesa indartzea (migratuak edo sistematik ateratakoak). 2.3. Seme-alabak dituzten familiek garraio publikoa eskuratu eta erabiltzea errazteko neurriak sustatzea, zaurgarritasun egoeretan daudenei arreta berezia emanez.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
1	familiak	3. Familiei heziketa arduratsuan laguntzea <i>Familiak beren heziketa arduratsuan ahalduzten dituen laguntza- eta baliabide-espazio bat indartu eta sustatzea, haurren garapen integralean lagungarri diren ingurune seguru, afektibo eta suspergarrien alde eginez, elkarlaneko, errespetuzko eta elkarrekiko konfiantzazko esparru batean.</i> 3.1. Heziketa arduratsuko edo gurasotasun positiboko programak sustatzea, familiei ingurune seguruak eta afektiboak sortzeko bidean laguntzeko, familia-egoeren arabera babes- eta laguntza-formak dibertsifikatuz. 3.2. Ekintza komunitarioko ekimenak indartzea, familiei seme-alaben heziketan laguntzen dieten tokiko inguruneak sustatzeko. 3.3. Gurasoen kontrako indarkeria-egoerei aurrea hartzeko eta horrelakoetan esku hartzeko neurriak sustatzea.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
1	familiak	4. Zaintzan erantzukidetasuna sustatzea <i>Erantzukidetasun-kultura sustatzea familia-laguntzan erantzukizunen eta baliabideen banaketa bidezkoa sustatuz, lotura sendoak indartzeko eta ongizate kolektiboa sustatzeko familia-bizitzaren eremu guztietan.</i> 4.1. Zaintzaren antolaketa sozial berri baterantz aurrera egitea, administrazio publikoak, enpresak, hirugarren sektorea, komunitateak eta familiak tartean izango dituen, baita gizon eta emakumeak ere, eta erabilgarritasuna, irisgarritasuna, eskuragarritasuna eta kalitatea ziurtatzeko aukera emango duena. 4.2. Kontziliaziorako laguntzak indartzea, eta familia-ereduen aniztasunera eta premia espezifikoetara egokitzea. 4.3. Zaintzan erantzukidetasuna eta emakume eta gizonen arteko aukera-berdintasuna errazten dituzten lan-inguruneak sustatzea.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
2	haurrak	5. Hezkuntzan aukera-berdintasuna sustatzea <i>Familia eta haur guztiei beren gaitasunak bete-betean garatzeko aukera emango dien hezkuntza inklusibo eta bidezkoa indartzea, oztopoak kenduz, aniztasuna balioetsiz eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatuz.</i> 5.1. Eskaintzaren lurralde-banaketa hobetuz, 0 urtetik hasita doako haur-hezkuntza publikorako sarbidea orokortzeko aurrerapausoak ematea. 5.2. Gizarte- eta hezkuntza-laguntzarako eta eskola-errefortzurako programen garapena eta hezkidetzatza sustatzea, hezkuntza-ekitatearen eta zaugarritasun-egoeran dauden ikasleen hezkuntza arrakastaren alde eginez. 5.3. Eskola-segregazioa murrizteko neurriak sustatzea, eskolatzea inklusiboagoa izan dadin eta aniztasuna egoki kudeatzeko. 5.4. Haur eta nerabeen ikaskuntza esanguratsuak eta sozializazio osasungarria ahalbidetuko dituzten kultura-, kirol-, aisia- eta denbora libre hezigarriko zerbitzuetarako bidezko sarbidea sustatzea, landa/hiria dimentsioa eta aniztasun funtzionala aintzat hartuz.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
2	haurrak	6. Haur-nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzea <i>Haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, belaunaldi indartsu, zoriontsu eta seguruak trebatzeko, laguntza partekatuko testuinguru batean.</i> 6.1. Garapenaren nahasmenduekin lotutako beharrei arreta goiztiarra emateko sistemak hobetzea. 6.2. Haur eta nerabeen artean bizi-ohitura osasungarriak sustatzea, elikadura orekatua, jardura fisikoa edo kirola bereziki. 6.3. Haur eta nerabeen artean HIKTen gehiegizko erabilera, substantzieikiko mendekotasuna eta joko arazoei aurrea hartzeko zeharkako neurriak sustatzea hainbat arlotatik eta askotariko eragileekin lankidetzan. 6.4. Haur eta nerabeen artean nahi ez den bakardadea prebenitzen lagunduko duten ekimenak indartzea, arlo komunitariotik bereziki. 6.5. Haur eta gazteen osasun mentalaren arretarako eskura dauden baliabideak sendotu daitezen sustatzea.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
2	haurrak	7. Haur-nerabeek herritartasun aktiboa garatzen dutela bermatzea <i>Haurren partaidetza eta parte izateko sentimendua indartzea, haurtzarotik herritartasun aktiboa eta arduratsua sustatuz, komunitate kartsua, inklusiboa eta berdintasunarekin zein elkarriketa demokratikoarekin konprometitu eraikitze.</i> 7.1. Politika publiko eta programen diseinuan haur-nerabeen partaidetza sustatzea, toki mailan bereziki, eta administrazioek ikuspegi hori beren gain hartzeko konpromisoa sustatzea. 7.2. Haurrekiko eta nerabeekiko espazio lagunkoiak indartzea, beren premia espezifikoak kontuan hartu eta autonomia errazten dutenak. 7.3. Haurren eskubideen inguruan sentsibilizatzea eta herritartasun-gaitasunak txikitatuz garatzea, hezkuntza formalean eta ez-formalean. 7.4. Adin txikiko herritarrek entzunak izateko eta eragiten dieten erabakietan (esku-hartzeak, prozesu judizialak...) parte hartzeko duten eskubidea bermatzea, ikuspegi intersektionala txertatuz.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
2	haurrak	8. Haur-nerabeen aurkako indarkeriari aurrea hartzea <i>Indarkeria-forma orori aurrea hartuko dioten ingurune seguru eta babesleak sortzea sentsibilizazioa, errespetua eta bizikidetzaren positiboa sustatuz, haur guztiak aske, duin eta harmonian hazi ahal izateko.</i> 8.1. Gizarte osoa sentsibilizatzea eta eragileak haur-nerabeen aurkako indarkeria-forma guztien prebentzioan eta hautemate goiztiarrean inplikatzeko hainbat arlotan (familia, hezkuntza, eremu digitala, kirola, etab.). Arreta berezia jarriko da, besteak beste, generoarekin, sexu-orientazioarekin, atzerriko jatorriarekin, gutxiengo etnikoekin, desgaitasunarekin eta osasun mentaleko arazoekin lotuta dauden arrisku-faktoreetan. 8.2. Indarkeria jasan duten haur-nerabeek eta familiak esku-hartze egokia eta ez-birbiktimitatzailea jaso dezaten sustatzea eta, bide horretan, indarkeria-formaren araberako arreta espezializatua ziurtatzea, ikuspegi intersektionala duena. 8.3. Babesgabetasun-egoeran edo -arriskuan dauden adingabeei laguntza eta zaintza egokia ematea sustatzea, prebentziozko esku-hartzeari lehentasuna emanez, ahal den neurrian haurrak eta nerabeak beren familia-testuingurutik bereiztea saihestuz, eta familia-harrera nagusiki familia zabalean edo hurbileko familian bultzatuz.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
3	Haurrak eta familiak	9. Haur eta familien politiken garapenean eragile eta sistema guztien arteko gobernantza partekatua indartzea. <i>Esku-hartzen duten eragile eta sistema guztien arteko elkarlan aktibo eta parte-hartzailea indartzea, komunitate osoaren mesedetan haur eta familien politika inklusibo, ireki eta aberasgarriak diseinatu eta inplementatzea erraztuko duen gobernantza partekatua sustatuz.</i> 9.1. Prebentzio-programak eta (babesaz haratago) eskubideak sustatzeko programak martxan jartzeko, Udalen, Aldundien eta Eusko Jaurlaritzaren arteko koordinazio eta erantzukidetasuna indartzea. 9.2. Adin txikiko herritarrentzako eta familientzako baliabide eta zerbitzuetarako sarbide eta irisgarritasunean lurralde-ekitate zaintzea, landa-eremuko premietan arreta berezia jarri. 9.3. Hirugarren sektore sozialak ekintza komunitarioan duen rola aitortzea, haur eta familien politikan elkarriketa zibila sustatuz.

ARDATZA	FOKUA	HELBURU ESTRATEGIKOAK ETA JARDUERA ILDOAK
3	Haurrak eta familiak	10. Haur eta familien politiken garapenean ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa sustatzea. <i>Ikerketan, berrikuntzan eta ebaluazioan ikuspegi abangoardista bultzatzea, haur eta familien politika dinamikoak, eraginkorrak eta komunitatearen egungo eta etorkizuneko eskaeretara egokituak diseinatzeko.</i> 10.1. Euskadiko haur eta familien egoerari buruzko informazio-sistema eguneratu integrala garatzea. 10.2. Haur, nerabe eta familientzako programa eta zerbitzuak ebidentzietan oinarritu daitezen sustatzea, diziplina anitzeko taldeekin ikerketa, berrikuntza, ebaluazio eta inpaktua neurtzeko sistemak txertatuz.

4. 1go helburu estrategikoa: Familia-proiektuak garatzeko baldintza mesedegarriak sustatzea

Familia-proiektuak modu jasangarrian indartzen dituen ingurunea sustatzea, familia guztien beharretara egokitutako laguntza-baldintzekin, komunitate bidezko, inklusibo, erresiliente eta kohesionatua sustatuz.

4.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehenetsutako ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburu hau bat dator GJH 3rekin (pertsona guztientzako bizitza osasuntsua eta ongizatea bermatzea), GJH 5ekin (genero-berdintasuna lortzea eta emakume eta neska guztiak ahaldunduz), GJH 8rekin (enplegu duina eta hazkunde inklusiboa sustatzea), GJH 10ekin (desberdintasunak murriztea) eta GJH 11ekin (hiri inklusiboak eta iraunkorrak sustatzea).

1go ardatza: askotariko familia-proiektu erresilienteak Fokua: familiak		3 OSASUNA ETA ONGIZATEA	5 GENERO-BERDINTASUNA	8 LAN-DUNA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	11 HIRI ETA KOMUNITATE IRAUNKORRAK
1. helburu estrategikoa	Familia-proiektuak modu iraunkorrean indartuko dituen ingurunea sustatzea, familia guztien beharretara egokitutako laguntza-baldintzekin, komunitate bidezko, inklusibo, erresiliente eta kohesionatua sustatuz.					
Jarduketa-ildoak	1.1. Ardurapean seme-alabak dituzten familientzako laguntza ekonomiko unibertsaletarako iragatea ziurtatzea, familia-ereduen aniztasuna aitortuz. 1.2. Seme-alabak dituzten familiek eta emantzipazio-prozesuan dauden gazteek etxebizitza duina lortu dezaten sustatzea. 1.3. Seme-alabak dituzten familiek eta gazteek kalitate oneko enplegua lortu dezaten sustatzea, bereziki genero-ikuspegitik eta ikuspegi intersektorialetik zailtasun gehien dituzten profilen kasuan. 1.4. Euskadira seme-alabekin edo seme-alabak izateko adinean heltzen diren pertsona migratuen harrera eta integrazioa sendotzea.					

4.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUSSOAK EMATEA?

Euskadi eraldaketa demografiko nabarmeneko une batean dago; biztanleriaren zahartzea, beharrezko jaiotza-tasa eta gazteen emantzipazio berantiarra bereizgarri dituen. Agertoki horrek lurraldearen etorkizuneko jasangarritasuna arriskuan jartzen du, eta, horiek horrela, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiak familiak eratu eta belaunaldi-txandaketa indartzeko politikak garatu behar direla adierazten du. Esan bezala, familiek guztion ongizatean eta jasangarritasun sozialean egiten duten ekarpena funtsezkoa da, hezkuntzaren, babesaren eta afektibitatearen arloan duten funtzioari dagokionez ere.

Erronka horri erantzuteko, familia-proiektuak garatzeko aukera ematen duten baldintzetan jarri behar da arreta. Familia-politikaren ikuspegi integraletik, hau guztia konbinatzen duten politiketan aurrerapausoak ematea da giltzarri: seme-alabak dituzten familientzako laguntza ekonomiko unibertsalak; etxebizitza duin eta eskuragarria lortzea; kalitate oneko enplegua sustatzea genero-ikuspegiarekin eta ikuspegi intersektionalek; eta Euskadira migratutako familientzako bidelaguntza integrala, beren integrazioa eta oinarriko eskubideetarako sarbidea bermatuz. Familia eratu nahi dutenentzat ingurune sozial eta ekonomiko aproposagoa sortuko duten politikak aktibatu behar dira. Horretarako, premien arabera egokituriko laguntza-baldintza inklusiboak sortu behar dira, familia-proiektu bat egonkortasunez, autonomiaz eta ongizatez abiarazi eta sostengatzeko erabakia erraztuko dutenak.

OCDE Ekonomia Lankidetzaren eta Garapenerako Erakundeko herrialde gehienetan, seme-alaben heziketak dakartzan gastu orokorrak orekatze aldera, familia-laguntzak ematen dira ardurapeko seme-alaba bakoitzeko. Errenta edo egoera sozioekonomikoa ezein izanik ere ardurapeko seme-alabako laguntza ekonomiko unibertsaleko sistema baterantz aurrera egitea, heziketaren balio soziala aitortzeko eta belaunaldi arteko ituna sendotzeko modua da. Horrelako laguntzek sarbide-oztopoak murrizten dituzte, estigmatizazioa minimizatzen dute eta lagungarriak dira haurren pobrezia murriztu eta jaiotza-tasa sustatzeko, bereziki jarraitutasunez eta inpaktu ekonomiko nahikoarekin diseinatzen direnean. Nabarmenezkoa da haurtzaroan (ez pobrezian) ardatzutako familia-prestazio unibertsalek murriztu egiten dituztela zaurgarritasun-egoeran dauden kolektibo espezifikoentzako edo lan-merkatuan parte hartzeko baldintza dakarten prestazioek izan ohi dituzten eskaera oztopoak.

Familia-proiektuak sustatzea, erronka demografikoari erantzuteaz gain, gizarte-ehuna, belaunaldien arteko kohesioa eta aukera-berdintasuna sendotzeko inbertsio estrategikoa ere bada. Horregatik, belaunaldien arteko ekitateak politika publikoen ardatz nagusietako bat izan behar du, eta haur, nerabe eta familientzako laguntzak egungo ongizatea, etorkizuneko iraunkortasuna eta belaunaldien arteko oreka solidarioa sustatuko dituela bermatu behar du.

Helburu estrategikoa hau Familiei Laguntzeko abenduaren 12ko 13/2008 Legean xedatutakoarekin dator bat, baita Haur eta Nerabeen Otsailaren 15eko 2/2024 Legean finkatutakoarekin ere. Biek ala biek familia-proiektua abiaraztea eragozten duten oztopoak deuseztatzea premiatzen dute, eta gizarte-eredu inklusibo, erantzukide eta jasangarriagoa izan dezagun familia-proiektuak modu bidezkoan erraztu eta laguntzen duten inguruneak sortzea ere bai.

4.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Planaren printzipio eta ikuspegiekin bat etorritik, ondorengo orientabideek erronka demografikoari erantzunez erakundeek eta eragileek familia-proiektuak sustatzeko jarduerak martxan jarri edo eguneratu ditzaten bultzatzea dute helburu:

- Seme-alabako laguntza ekonomiko unibertsalak sustatzea komeni da, errentarekin edo egoera sozioekonomikoarekin zerikusirik ez dutenak. Hala, familien ekarpen soziala aitortuko da. Laguntza horiek zerga-politika progresiboekin koordinatu behar dira eragin birbanatzailea indartzeko, errentarik txikieneko familien artean bereziki.
- Erakundeen artean familia-errenta estandarizatuaren irizpidea zehaztu eta bateratzea, laguntza eta zerbitzu publiko guztietarako sarbide garden eta bidezkoagoa izateko, etxebizitza, hezkuntza edota gizarte-zerbitzuak barne. Ikuspegi horrek erakundeekiko konfiantza hobetzen du eta familien administrazio-esperientzia sinplifikatzen du. Bereziki garrantzitsua da irizpide horri erreparatzea etxebizitza eskuratzeko diru-sarreraren mugetan, etxebizitza alokatzeko edo erosteko kenkari fiskaletan eta alaguntasunagatiko kenketan.

- Emantzipatzeko zailtasuna familia bat eratzeke erabakia gehien atzeratzen duten faktoreetako bat da. Horregatik, gazteak emantzipatzeko programak indartzea komeni da, aholkularitza, alokairurako berme publikoa eta bidelaguntza soziala barne hartzen dutenak.
- Etxebizitza duina eskuratzeak lehentasuna izan behar du, emantzipazioarako eta seme-alaben heziketarako oinarrizko baldintza gisa. Alokairurako laguntzak eta etxebizitza babestua eskuratzeke neurriak sendotu behar dira, eta gazteei, seme-alabak dituzten familiei, guraso bakarreko familiei eta premia bereziko egoeran dauden pertsonen lehentasuna eman. Era berean, sarbide-formula malguagoak aztertzea komeni da, hala nola erabilera-lagapena, cohousinga edo sarbide progresiboa. Bestalde, familia zaurgarriari etxebizitza publikoa zuzenean esleitzean, premiazko egoerak eta egoera bereziak aintzakotzat hartu behar dira.
- Lehen enplegurako pizgarriak, belaunaldi-erleborako programak eta enplegu inklusiboko ekimenak indartzea komeni da, seme-alabak dituzten eta epe luzeko langabezian dauden edo enplegu-intentsitate txikia duten pertsonen enplegu-politika aktiboak, orientazio-zerbitzuak eta kalitate oneko lan-trebakuntza lehentasunez eskuratzen dituztela ziurtatuz.
- Gazte-gaztetatik orientazio akademiko eta profesionala hobetzea komeni da. Hartara, lan-merkatuaren ikuspegi errealista eman eta bidelaguntza pertsonalizatua eskaini behar da, hezkuntzako edo laneko trantsizioetan bereziki, enplegua lortzea eta emantzipazio-prozesua errazteko.
- Interesgarria izan daiteke gazteentzat trebakuntza dualeko, praktika ordainduetarako eta kalitate oneko enpleguetarako aukerak zabaltzea, arreta gutxiegia ordezkatutako profiletan jarritz.
- Enplegu egonkorra eta eskubideak izatea ezinbestekoa da familiak garatu ahal izateko. Horretarako, zaintza-erantzukizunak dituztenentzat (emakumeentzat bereziki), gazteentzat, migratuentzat edota egiturazko langabezian daudenentzat enplegu-politika aktibo espezifikoak diseinatzea garrantzitsua da, kontratazioarako eta lan-egonkortasunerako pizgarriekin. Era berean, lantokietan erantzukidetasun-neurriak txertatzea behar-beharrezkoa da familia-bizitza eta lana uztartzea errazteko.
- Desgaitasuna duten gazteek etxebizitza eta enplegua lortzea zailtzen duten oztopoak gainditu behar dira, laguntza-mugak igoz, etxebizitza publikoak egokituz eta inklusio osorako laguntza espezifikoak indartuz.
- Ezinbestekoa da pertsona migratuen potentziala baliatzea erantzun demografikoaren zati gisa. Familia migratuen integrazioari ez zaio soilik gizarteratze-logika batetik heldu behar, jasangarritasun demografikorako eta giza kapitala indartzeko estrategia gisa ere bai baita. Funtsezkoa da da hizkuntza-ikaskuntza, zerbitzu-erakunde sarbidea, orientazio juridiko eta soziala eta bidelaguntza komunitarioa kualifikazio profesionalerako eta laneratzeko neurri espezifikoekin konbinatzea.
- Harrera-politikak familia- eta kultura-aniztasunera egokitu behar dira, eta migrazio-prozesuaren etapa guztietan eskubideen babesa bermatu behar dute.
- Familia-aniztasuna modu positiboan ikusgai jartzea eta balioa ematea garrantzitsua da, komunikazio-kanpainak erabiliz.
- Funtsezkoa da familia-politikako eta belaunaldien arteko zaintzako irizpideak eta neurriak harmonizatzea, lurralde- eta toki-mailan diskriminazioak saihestuz.

4.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Eusko Jaurlaritzak honako trakzio-neurri hauek jarriko ditu martxan, erronka demografikoari erantzunez, askotariko familia-proiektu jasangarrien garapena bultzatzeko:

- ★ **Ardurapeko seme-alabako hilean 200 euroko laguntza zuzenaren denbora-muga luzatzea.**
- ★ **Familia gurasobakarren araubide espezifikoaren erregulatzeko dekretua garatu eta onartzea.**

Trakzio-neurri bakoitzaren honako hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Ardurapeko seme-alaba bakoitzeko hilean 200 euroko laguntza zuzenaren denbora-muga luzatzea		
Planeko kokapena	1. helburua. Familia-proiektuak modu iraunkorrean indartuko dituen ingurunea sustatzea, familia guztien beharretara egokitutako laguntza-baldintzekin, komunitate bidezko, inklusibo, erresiliente eta kohesionatua sustatuz.	1.1 jarduketa-ildoak. Ardurapean seme-alabak dituzten familientzako laguntza ekonomiko unibertsaletarako iragatea ziurtatzea.
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatzeko (Pertsonak erdigunean), 9. arloarekin (Erronka demografikoa), bereziki, 54. konpromisoko (Familiari laguntzea eta jaiotzak sustatzea), 1go ekimenarekin: “Laguntza zuzenen epea luzatzea, hau da, hilean 200 euro ardurapeko seme edo alaba bakoitzeko. Horrela, progresiboki luzatuko da, semearen edo alabaren 3 urtetik 7 urtera arte, edo, familia ugarien edo guraso bakarreko familien kasuan, 10 urtera arte, indarrean dauden irizpideak errespetatuz”.	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Euskadiren etorkizuna eraikitzen du belaunaldi arteko elkartasuna indartuz, familia guztiak ongizatean haztea bermatzen duten zerbitzu publikoen bitartez”.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Seme-alaba bakoitzeko prestazio unibertsalak joera sendoa dira Europan. Hona hemen aipatzeko moduko adibide batzuk: Italiak 2022an ezarri zuen "Esleipen Bakar Unibertsala", hilean 175 euro artekoa; Austriak “Familienbeihilfe” programari eusten dio, 18 urtetik beherako seme-alaba bakoitzeko (edo 25 baino gutxiago ikasleak badira) familiaren diru-sarrerei lotuta ez dagoen hileko 105-202 euroko prestazioarekin; eta Luxenburgok 299 euro eskaintzen ditu hilero, modu erabat unibertsalean.	
Neurriaren deskribapena	Laguntza zuzenen epea luzatzea, hau da, hilean 200 euro ardurapeko seme edo alaba bakoitzeko. Horrela, progresiboki luzatuko da, seme edo alabaren 3 urtetik 7 urtera arte, edo, familia ugarien edo guraso bakarreko familien kasuan, 10 urtera arte, indarrean dauden irizpideak errespetatuz. Zuzeneko laguntza jarraitua da, heziketaren gizarte-balioa aitortzeko, familia-prestazioak eskuratzeko oztipoak murrizteko eta familien egonkortasun ekonomikoa indartzeko lehen haurtzaroan.	
Zer ekarpen egiten du?	• Neurri honek ardurapeko seme-alaba bakoitzeko laguntza ekonomiko unibertsalen sistema baterantz aurrera egiteko balio du, errenta edo egoera sozioekonomikoa ezein izanik ere. Heziketaren gizarte-balioa aitortzeko eta belaunaldi arteko ituna sendotzeko modu bat da. • Heziketaren babes publikoa sendotzen laguntzen du, erronka demografikoari erantzuteko estrategia gisa. • Heziketaren balio soziala aitortzen du zuzeneko laguntza ekonomiko eta jarraitu baten bidez. • Prestazioak eskuratzeko oztipoak murrizten ditu eta errentak baldintzatutako sistemekin lotzen den estigmatizazioa saihesten du. • Belaunaldi arteko ekitatea eta familia-politiken unibertsalizazioa sustatzen ditu. • Haurren pobrezia murrizten laguntzen du eta jaiotza-tasa sustatzen du, egonkortasun ekonomikoa handiagoa eskaintzen baitu seme-alaben heziketaren hasieran.	
Gauzatzeko epea	2025-2030	
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.	

Ardurapeko seme-alaba bakoitzeko hilean 200 euroko laguntza zuzenaren denbora-muga luzatzea

Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	-
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Laguntzaren onuradun den familia kopuruaren bilakaera (urtez urte). 7 urtetik beherako seme-alabak dituzten eta laguntza jasotzen duten familien %. 10 urtetik beherako seme-alabak dituzten eta laguntza jasotzen duten familia ugari edo gurasobakarren %. - Familien laguntzarekiko asebetetze-maila.

Familia gurasobakarren araubide espezifikoaren erregulatzeko dekretua garatu eta onartzea

Planeko kokapena	1. helburua. Familia-proiektuak modu iraunkorrean indartuko dituen ingurunea sustatzea, familia guztien beharretara egokitutako laguntza-baldintzekin, komunitate bidezko, inklusibo, erresiliente eta kohesionatua sustatuz.	1.1 jarduketa-ildoak. Ardurapean seme-alabak dituzten familientzako laguntza ekonomiko unibertsaletarako iragatea ziurtatzea.
Kokapena Gobernu Programan	Neurri hau gobernu-programako 1. ardatzarekin dator bat (pertsonak erdigunean), 9. arloan (erronka demografikoa). Zehazki, 54. konpromisoko (familiei laguntzea eta jaiotza-tasa sustatzea) 6. ekimena dagokio: “Guraso bakarrek familiei berariazko estatutua ematea, politika publikoetatik beren berezitasunera egokitutako erantzunak eskaintzeko”. Era berean, neurri hori 10. konpromisoko 2. arloarekin (gizarte-politikak) ere lotuta dago, 1. ekimena dela eta: “Gizarte Babeseko Euskal Sistema osatzen duten azpisistemen arteko koordinazioa eta lankidetzaren indartzea...”.	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “gizarte bidezkoago bihurtzen du Euskadi, zeinak etorkizuneko gako gisa ikusten duen familia-aniztasuna, familia-errealitate guztiei erantzukizunez eta enpatiaz erantzuten dieten zerbitzu publiko inklusiboak sendotuz”.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Alemaniak Mantenuaren Aurrerakinen Legearen bidez definitzen du legez guraso bakarra zer den, eta prestazio espezifikoak eskuratzeko gutxienez zaintzaren % 60 bere gain hartu behar duela finkatzen du. Filipinek guraso bakarrentzako ongizateari buruzko lege integrala inplementatu zuten 2022an. Kolektibo horrentzat espezifikoki diseinatutako babes sozialeko zerbitzuak ematen ditu. Europar Batasuna aurrerapausoak ematen ari da gurasotasuna mugaz gaindi aitortzeko; 2022an erregulazio-proposamen bat egin zuen, guraso-egoera estatu kideen artean aitortzeko.	
Neurriaren deskribapena	Familia gurasobakarren araubide espezifikoaren erregulatzeko dekretua garatu eta onartzea, berezitasuna modu formalean aitortzeko eta politika publikoek beren premiei egokiro erantzuten dietela ziurtatzeko.	
Zer ekarpen egiten du?	- Familia gurasobakarrentzako esparru arauemailea finkatzen du, politika publikoak beren errealitatera hobeto egokitzeko. - Zaugarritasun-arriskurik handieneko familia-ereduetako bat da, eta horren babes sozial eta juridikoa hobetzen du. - Genero-desberdintasunak murrizten laguntzen du, zaintzaren karga eta familia gurasobakarren buru diren emakume askok jasaten duten prekariedade handiagoa aitortuz.	

Familia gurasobakarren araubide espezifikoa erregulatzeko dekretua garatu eta onartzea	
	- Erakundeen arteko koordinazioa sendotzen du, erantzun publiko koherenteagoa eta eraginkorragoa bermatzeko. - Tratu-berdintasuna eta bereizkeriarik eza sustatzen ditu eskubideak eskuratzeko orduan, familia-ereduen aniztasuna aitortzen baitu. - Haur eta familientzako laguntza publikoak pertsonalizatzeko urrats erabakigarria da.
Gauzatzeko epea	2025
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Familia gurasobakarren berariazko araubidea definitutakoan, gainerako erakunde eta entitateek kolektibo horren arretan onurak eta hobekuntzak eman ahal izango dituzte.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Dekretua prestatzeko prozesuan, gizarte-eragileek eta familia gurasobakarrek parte hartu dute. - Dekretua Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratu da. - Euskadiko familia gurasobakar kopurua (onuradun izan daitezkeenak), buru duten pertsonaren sexuaren arabera. - Euskadin familia gurasobakarretan bizi den haur-nerabe kopurua (onuradun izan daitezkeenak). - Familia gurasobakarren dekretuarekiko asebetetze-maila.

4.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Hamaika ekintza jaso dira orotara, Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek zein beste euskal erakunde batzuek egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean jar daitezke martxan.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta Zuzendaritza arduraduna
1.1	Familia-Errenta Estandarizatua hedatzea. Familia-errenta kide kopuruaren eta osaeraren arabera haztatzen duen sistema garatzea eta modu orokorrean aplikatzea familientzako laguntza edo zerbitzu guztietan, diru-sarrerek hura eskuratzeko edo zenbatekoa baldintzatzen dutenean.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
1.2	Kolektibo jakin batzuetarako zerga-pizgarriekin alokairuaren merkatua sustatzea. Adundiek zerga-neurriak diseinatu eta sustatzea, lehentasunezko kolektiboek alokairuko etxebizitza eskuratzeko errazteko.	Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Finantza Saila. (Foru Aldundietako Ogasun Sailekin lankidetzan).
1.2	Etxebizitza babestua eskuratzeko irizpideak zabaltzea. Etxebizitza publikoa eskuratzeko gehieneko diru-sarreraren muga berrikustea eta kupo berriak aztertzea premia bereziko pertsonentzat; adibidez, familia ugarientzat, ama bakarrentzat, bananduentzat edo bazterkeria-arriskuan daudenentzat.	Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila
1.2	Etxebizitza babestua eraiki eta birgaitzeko izapideak arintzea. Administrazio-sinplifikazioa, etxebizitza merkeen eskuragarritasuna bizkortzeko.	Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila

Jarduketa- -ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta Zuzendaritza arduraduna
1.2	Etxebizitza eskuragarrietarako formula berriak sustatzea. Etxebizitza-modalitate berritzaileak probatu eta indartzea.	Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila
1.2, 1.3	Gazteak emantzipatzeko estrategia hedatzea. Gazteek bizi-proiektu independentea abiatu ahal izateko estrategia integrala martxan jartzea, enplegurako eta etxebizitzarako sarbidea eta beste laguntzak uztartuz.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria Zuzendaritza.
1.3	Enpleguaren aldeko Itun Soziala eta laneratzea sustatzea, familia-ikuspegiarekin. Ardurapean seme-alabak dituzten pertsonen laneratzea errazteko berariazko neurriak diseinatzea, bereziki epe luzeko langabezian daudenentzat edo lan-intentsitate baxuko egoerak dituztenentzat. Era berean, sektore ekonomiko feminizatuenetan lan-baldintzak hobetzea.	Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.
1.1, 1.2, 1.3, 1.4	Gizarte- eta lan-politiketan genero-ikuspegia eta ikuspegi intersektionala sustatzea. Genero-ikuspegia eta ikuspegi intersektionala enplegu-politiketan eta babes sozialeko politiketan aplikatzea, emakumeen gizarte- eta lan-errealitatearen azterketa abiapuntutzat hartuta. Ekintza positiboko neurriak garatzea profil zaurgarria duten lanerako sarbidea eta lanean jarraitzeko aukerak eta lan-baldintzak hobetzeko; esate baterako, emakume migratzaileek, familia gurasobakarreko buruek, familia ugarietako amek eta desberdintasun bereziko beste egoera batzuetan daudenek.	Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.
1.4	Etorkinak gizarteratu eta laneratzeko Plan integrala diseinatzea. Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiaren baitan, Euskadira heltzen diren etorkinen laneratzea eta gizarteratzea errazteko Plan integral bat diseinatzea. Plan horretan, hainbat alderdi garrantzitsu landuko dira; adibidez, kualifikazioa, lan-esperientzia, harrerarako eta lanerako baimenen kudeaketa. Zehazki, erantzun koherentea eta integratua eman nahi da pertsona etorkinen kudeaketa zentzuduna eta inklusiboa izan dadin.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
1.4	Harrera integraleko Harreragune programa martxan jartzea. Pertsona migratu eta errefuxiatuentzako harrera integral eta bidelaguntzako eredu gisa <i>Harreragune</i> programa pilotua inplementatzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
1.4	Migratzaileentzako zerbitzu juridikoak eta laguntza espezializatuko zerbitzuak indartzea. Pertsona migratuak gizarteratzeko eta bizikidetzarako prozesuetan aholkularitza juridikoko eta laguntza espezializatuko zerbitzuak sendotzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.

5.2. helburu estrategikoa: Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea

Pobreziaren belaunaldi arteko zikloa hautsiko duen eraldaketa sustatzea, Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategiaren bidez haurren babesa eta ongizatea indartuz, aukera bidezkoak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezkoago, inklusiboago eta oparoagoa eraikiz.

5.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehenetsuneko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburu hau bat dator GJH 1ekin (mundu osoko pobrezia bere forma guztietan amaiera ematea), GJH 2rekin (goseari amaiera ematea) eta GJH 10ekin (herrialdeen arteko eta herrialdeen arteko desberdintasuna murriztea).

1. ardatza: askotariko familia-proiektu jasagarriak Fokua: familiak		 1 POBREZIA ERASGERTZEA	 2 GOSEKIN ERASGERTZEA	 10 DESBERDINTASUNAREN MURRIZTEA
2. helburu estrategikoa	Pobreziaren belaunaldi arteko zikloa hautsiko duen eraldaketa sustatzea, Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategiaren bidez haurren babesa eta ongizatea indartuz, aukera bidezkoak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezkoago, inklusiboago eta oparoagoa eraikiz.			
Jarduketa-ildoak	2.1. Seme-alabak dituzten familia guztiek gure gizartean espero diren gutxieneko ongizate- eta erosotasun-mailak izateko beharrezkotzat jotzen diren ohiko gastuei aurre egin ahal izateko nahikoa diru-sarrera izan ditzaten erraztea. 2.2. Familiako babes-sarerik ez duten gazte eta seme-alabadun familientzako laguntza eta babesa indartzea (migratuak edo sistematik ateratakoak). 2.3. Seme-alabak dituzten familiek garraio publikoa eskuratu eta erabiltzea errazteko neurriak sustatzea, zaurgarritasun bereziko egoeretan daudenei arreta berezia emanez.			

5.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUOAK EMATEA?

Familia guztientzako babes- eta ongizate-baldintzak bermatzea funtsezkoa da belaunaldi oro segurtasunez eta itzaropenez hazi ahal izateko. Haurtzarotik garapen integrala sustatzen duten inguruneen alde egiteak bizi-ibilbide sendoak eraikitzen laguntzen du, pertsona guztiek beren potentziala aukera-berdintasunez hedatzeko aukera izan dezaten.

Ebidentziak erakusten duenez, belaunaldi arteko ekitatea arriskuan jartzen duen bazterketa-patroi bat errepikatuz, pobrezia-testuinguruetan hazten diren haurrek aukera gutxiago dituzte helduaroan ongizate-maila egokiak lortzeko. Horregatik, Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategiaren bidez pobrezia-aren belaunaldi arteko zikloa hausten duen eraldaketa sustatu behar da, bidezko aukerak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezko, inklusibo eta oparoagoa eraikiz.

Adin txikiko herritar guztiak ongizate-baldintzetan haz daitezten, hezkuntza, elikadura, etxebizitza, osasuna, kultura, aisia eta mugikortasuna bezalako baliabide giltzarrietarako sarbide unibertsala ziurtatu behar da. Baldintza horiek haur-nerabeen garapen fisiko, emozional, sozial eta hezigarriko oinarri sendoa osatzen dute, belaunaldi arteko ekitatea eta aurrerabide partekatua ahalbidetuz. Ildo berean, funtsezkoa da zaugarritasun-egoeran dauden familia guztiei nahikoa diru-sarrerara bermatzea, bizi-baldintza duinak, egonkorrak eta gure gizartean espero den ongizate-mailarekin bat datorrena.

Alderdi materialez harago, laguntza-sareak indartzea ere garrantzitsua da, familia-erreferentziarik ez duten gazteentzat eta iritsi berri diren familientzat bereziki. Inklusio- eta egokitze-prozesuetan laguntzea giltzarri da partaidetza osoa eta ongizatea bermatzeko, baita isolamendu- eta babesgabetasun-dinamikak hausteko ere.

Halaber, familiek garraio publikoa eskuratzeko aukera hobetzen duten neurriak sustatzea oso garrantzitsua da, bereziki zaugarritasun-testuinguruetan, lurralde-ekitatea, jarduera hezigarri, kultural eta sozialetan parte hartzea eta aukerak izatea bermatzeko. Mugikortasuna gaitasunak ematen dituen eskubidea da, eta zuzeneko eragina du inklusioan eta bizi-kalitatean.

Horrenbestez, pobrezia-aren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea justizia sozialaren kontua da, baina baita ongizatearen euskal ereduaren kohesio sozialean eta iraunkortasunean egindako inbertsio estrategikoa ere. Ikuspegi integral batetik jardun nahi da, diru-sarreraren bermea, bidelaguntza pertsonalizatua eta eskubideak eskuratzeko mugatzen duten egiturazko oztopoak ezabatzea konbinatuz. Helburu hori bat dator Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren abenduaren 22ko 14/2022 Legeak finkaturiko printzipioekin, eta baita Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategiarekin ere, haurren pobrezia-aren aurkako borroka politika publikoen ardatz nagusi gisa lehenesten duena.

Adin txikiko pertsona bakar bat ere atzean gelditzen ez dela bermatzea konpromiso etiko eta politikoa da, eta erantzun koordinatuak eta familia-ibilbideen aniztasunarekiko eta bizi-zikloarekiko sentikorrek izatea eskatzen du. Erdigunean haurrak jarriko dituzten politika publiko proaktiboak behar dira, haurren pobrezia oinarritzko eskubideen urraketa gisa ikusten dutenak, ez adierazle ekonomiko gisara soilik. Horren alde egitea Euskadirako etorkizun bidezkoago, berdinzaleago eta kohesionatuago baten alde egitea da.

5.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Jarraian, pobrezia-aren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea xede duten jarduketak arrazoitu eta bideratzeko orientabide estrategikoak azalduko dira:

- Seme-alabak dituzten familientzako prestazioen zenbatekoak eta estaldura zabaltzea lehenetsuzkoa da, eta diru-sarrerara txikiak dituztenak lehenetsi behar dira. Zenbatekoak berrikusi behar dira, bizitzaren kostua eta ongizate-maila duin eta egonkorra benetan bermatzeko, baita elikadura, etxebizitza, hornigaiak, garraioa eta eskola-materiala bezalako oinarritzko premiak asetzeko ere. Laguntzak seme-alabadun familia bakoitzaren berariazko premietara egokitu behar dira. Besteak beste, faktore hauek hartu behar dira kontuan: haur-

nerabeen adina, kultur aniztasuna, jatorria, desgaitasuna, landa-eremuan bizitzea. Gainera, haurren garapeneko une kritikoetan etenaldi kaltegarriak ez gertatzeko, laguntzei denboran egonkortasun handiagoa ematea komeni da.

- Desgaitasunak gainkostua dakarrela onartu behar da gazte eta familientzako laguntza ekonomikoetan.
- Ardurapeko seme-alaba bakoitzeko zuzeneko laguntza ekonomikoak handitu egin beharko lirateke familia ugarietan, eta arreta berezia jarri hirugarren eta hurrengo seme-alabetan, adinez nagusiak diren arte. Hartara, heziketan duten kostu handiagoa orekatu eta ongizatea bermatuko litzateke.
- Diru-sarrerak bermatzeko sistemek eskuragarriagoak eta egonkorragoak izan behar dute, eta familien errealitateei egokitu behar zaizkie. Horretarako, izapideak sinplifikatu eta administrazio-oztopoak kendu behar dira, prozesuak automatizatuz, hizkera argia erabiliz eta digitalizazio irisgarria lehenetsiz. Era berean, gaitasun digital mugatua dutenentzako aurrez-aurreko aukerak bermatu behar dira. Erakundeek modu proaktiboan lan egin behar dute familia zaurgarriak bazterturik geratu ez daitezen.
- Zaurgarritasun-egoeran dauden familia askok ez dakite zein eskubide dituzten edo horiek nola eskuratu. Baliabideei eta laguntzei buruzko (laguntza ekonomikoak, ikasteko bekak, gizarte-zerbitzuak, garraiorako laguntzak...) informazio-kanpainak indartzea oso garrantzitsua da, hainbat hizkuntzatan eta kultura bakoitzera egokituak. Horrez gain, bidelaguntzarako baliabideak sortu behar dira (aurrez aurrekoak edo komunitarioak), prestazioak eskatzen, berritzen eta jarraipena egiten laguntzeko.
- Laguntzen diseinua berrikusi behar da erroldatuak ez daudelako, egoera irregularrean daudelako, legez aitortu ez den guraso bakarra dagoelako edo epairik gabeko zaintza partekatua dagoelako, adibidez, familia zaurgarriak kanpoan gera ez daitezen. Laguntza eskuratzeko irizpideak malgutu eta bestelako akreditazioak onartzea giltzarri da.
- Funtsezkoa da laguntza horien kudeaketan eskubideen ikuspegia sustatzea. Esku-hartzeek errespetuzkoak izan behar dute, ez dute errua egotzi behar, eta oinarria konfiantza izan behar dute. Langile teknikoek trebakuntzak eta erakunde arteko koordinazioak alborapenak eta estigmak murrizteko lagungarri izan behar dute.
- Etapa goiztiarretan esku-hartu ezker, errazagoa da adin txikiko herritarren desberdintasuna betikotzen duten egiturazko oztopoak gainditzea. Hori funtsezkoa da mugikortasun soziala sustatzeko, belaunaldi berri bakoitzak aukera hobeak izan ditzan, eta, beraz, aurrerabide kolektiboan laguntzeko.
- *Aukerak suspertzenen* eta tankerako programen irismena, baliabideak eta egonkortasuna zabaltzea komeni da, laguntza integrala ematen baitiete desabantaila sozialean dauden adin txikiko herritarrei eta familiei, inklusioaren eta ongizate integralaren mesedetan.
- Familia migratuek, administrazioaren tutoretzapean egondako gazteek edota familia-babesik ez dutenak bidelaguntzako ibilbide pertsonalizatuak eduki behar dituzte, eskubideetan oinarritutako kulturarteko ikuspegia txertatzen dutenak. Bide-laguntza horren barruan, askotariko orientazioa behar da: legala, hezkuntzako, lanekoa, emozionala eta komunitarioa. Halaber, denboran zehar jarraitutasuna duela eta zatiketa instituzionala saihesten dela ziurtatu behar da.
- Garraio publikorako sarbidea pobreziaren zirkulua hausteko tresna giltzarritzat hartu behar da. Gomendagarriak da gizarte-tarifak, familientzako garraio-bonuak edo familia zaurgarrientzako doakotasun-neurriak ezartzea, lurralde-konektibitatea ziurtatuz eta enplegua, hezkuntza, osasuna eta parte-hartze soziala erraztuz, baita landa-eremuetan edo garraio-eskaintza urriagoko inguruneetan ere.
- Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzeko neurriek politika publiko guztietan zeharkako ikuspegi gisa txertatuak egon behar dute. Hezkuntza, gizarte-zerbitzuak, osasuna, etxebizitza, enplegua eta mugikortasuna koordinatzen direla bermatu behar da, haurrak eta familiak gizarte-politiken ardatz gisa lehenesten dituzten plan integralak sustatuz.

- Europako Haur Bermearen Estrategia lurreratzea komeni da, hots, neurri zehatzak, ebaluagarriak eta ongi egituratuak behar dira maila instituzional bakoitzean, jarduerak benetan haur-nerabeek identifikatutako lehentasunei erantzuten dietela ziurtatuz.

5.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Eusko Jaurlaritzak honako trakzio-neurri hauek jarriko ditu martxan familien ongizate integrala sustatu eta pobrezia-aren belaunaldi arteko transmisioa eteten duten aukerak sortze aldera:

★ Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategia hedatzea.

Trakzio-neurriaren honako datuok jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategia hedatzea	
Planeko kokapena	2. helburua. Pobrezia-aren belaunaldi arteko zikloa hautsiko eraldaketa sustatzea, Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategiaren bidez haurren babesa eta ongizatea indartuz, aukera bidezkoak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezkoago, inklusiboago eta oparagoa eraikiz. 2.1 jarduketa-ildo. Seme-alabak dituzten familia guztiek gure gizartean espero diren gutxieneko ongizate- eta erosotasun-mailak izateko beharrezkotzat jotzen diren ohiko gastuei aurre egin ahal izateko nahikoa diru-sarrera izan ditzaten erraztea.
	Beste kokapen batzuk: 3. helburua. Familiak beren heziketa arduratsuan ahalduz dituen laguntza- eta baliabide-espazioa indartu eta sustatzea, haurren garapen integralean lagungarri diren ingurune seguru, afektibo eta suspergarrien alde eginez, elkarlanean, errespetuzko eta elkarrekiko konfiantzazko esparru batean. 3.2 ildo. Ekintza komunitarioko ekimenak indartzea, familiei heziketan laguntzen dieten tokiko inguruneak sustatzeko.
Kokapena Gobernu Programan	Neurri hau gobernu-programako 1. ardatzarekin dator bat (pertsonak erdigunean), 2. arloan (erroka demografikoa). Zehazki, 12. konpromisoko (kalteberatasun eta babesgabetasun bereziko egoerei erantzutea) 5. ekimena dagokio: “Haurren pobrezia murriztea. Haurren Bermerako Estrategia sustatzea, behar-egoeran dauden haur eta nerabeei eta haien familiei zuzenduta, eta, batez ere, pobrezia-, bazterkeria- edo prebentzio-egoerak bizi dituzten haur eta nerabe horiei, ikuspegi prebentibotik, normalizatutik eta inklusibotik, eta Europako Haurren Bermea ezartzeko Kontseiluaren (EB) 2021/1004 Gomendioarekin bat etorritz”. Halaber, 10. konpromisoko 1. ekimenarekin ere lotuta dago: “Babes Sozialeko Euskal Sistema eratzen duten azpisistemen artean lankidetzat eta kooperazioa indartzea, herrialdearen helburuei eta arazo konplexuei erantzuteko, lankidetzat eta berrikuntza eskatzen dituen hiru trantsizioei dagokienez (sozial-demografikoa, digitala eta ingurumenekoa). 14. konpromisoko (gizarte- eta komunitate-garapena indartzea) 1. ekimenarekin ere zerikusia du: “Ikuspegi komunitarioa sustatzea, pertsonalizazioan, osotasunean, jarraikortasunean, gertuko arretan eta ikuspegi prebentiboan oinarrituta eta pertsonen, familien eta talde edo kolektibo hartzaileek parte-har dezaten sustatzea”.
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “haur guztien etorkizuna bermatzen duen Euskadi bidezkoagoa eraikitzen du, elkarlan komunitarioa eta erantzukizun partekatua indartuz desberdintasun-zikloak hausteko eta adingabe bakoitza ongizatearekin eta benetako aukerekin haz daitekeela ziurtatzeko”.

Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategia hedatzea	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Europar Batasunak esparru komun gisa finkatu zuen Europako Haur Bermea (2021/1004 Gomendioa), estatu kide guztiek ziurta dezaten zaurgarritasun-egoeran dauden haurrek oinarritzko zerbitzuak eskuratu ditzaketela doan eta benetan, hezkuntza, osasungintza, elikadura osasungarria eta etxebizitza duina barne. Frantziak pobrezia-aren aurkako plana garatu zuen, haurren ikuspegi espezifikorekin. Hezkuntzaren, osasunaren eta babes sozialaren artean koordinaturiko neurriak inplementatu ditu, eta haurren pobrezia nabarmen murriztu dute. Portugalek pobrezia-ri kontra egiteko estrategia nazionala 2021-2030 abian du. Haur-bermearen ardatz espezifikoa du, eta gobernuak hainbat mailak eta erakunde sozialek bideratutako politikak koordinatzen ditu. Finlandiak haur-bermearen programa inplementatu du eredu integral gisa. Zerbitzu unibertsalak eta familia zaurgarrientzako laguntza espezifikoa konbinatzen ditu, eta lan komunitarioko eta eragina modu jarraituan ebaluatze metodologiak erabiltzen dira.
Neurriaren deskribapena	Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategia, hau da, Europako Haur Bermearekin lerrotatuta dagoen ibilbide-orri integrala hedatzea. Euskadiko adin txikiko herritar guztiek oinarritzko eskubideak eskuratzea du xede, eta arreta berezia jartzen da zaurgarritasun-egoeran edo gizarte-bazterkeriako arrisku-egoera dauden artean. Estrategia hamar erronka eta hamabi helburutan egituratua dago, eta zaintzaren ekosistema komunitarioen garapenean jartzen du arreta, gutxiago landu ohi diren eremuetan bereziki; adibidez, aisia, kultura eta parte-hartze sozial eta politikoan. Sistema eraldatzeko estrategia da, baterako eta erakunde arteko erantzun bat egituratzen duena hezkuntzan, osasungintzan, babes sozialean eta partaidetzan. Era berean, esku hartzeko eredu berritzaileen aldeko apustua egiten da, ekintza komunitario eta prebentibotik, eta elkarlaneko gobernantza-mekanismoak sustatzen ditu administrazio-maila guztien artean.
Zer ekarpen egiten du?	- Lagungarria da Euskadiko adin txikiko herrita guztiek —zaurgarritasun-egoeran daudenei bereziki— hezkuntza, elikadura, aisia eta kultura bezalako oinarritzko eskubideak ekitate-baldintzetan eskura ditzaten. - Familiei ekonomikoki laguntzeko politikak irtotzen ditu, haurren pobrezia-ri aurrea hartu eta murrizteko eta gizarte-bazterkeriaren belaunaldi arteko zikloa hausteko zuzeneko bide gisa. - Tokiko ingurune babesleak eta erantzukideak eraikitzea sustatzen du, lan komunitarioan eta eragile sozialen, instituzionalen eta profesionalen inplikazioan oinarrituta. - Haurrei zuzendutako politika publikoen koherentzia eta eraginkortasuna hobetzen ditu, Eusko Jaurlaritzako sailen, foru aldundien, udalen eta gizarte-erakundearen artean jardura-esparru komun bat finkatzen baitu.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	EAEko administrazio publiko guztiak.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Estrategia hau hedatzeko martxan jarri diren programa kopurua (12 helburu estrategikoei lotuta). - Estrategia hedatzeko lanean parte hartu duten departamentu, erakunde eta gainerako eragileen kopurua.

5.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Orotara sei ekintza jaso dira, Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek zein beste euskal erakunde batzuek egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean jar daitezke martxan.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
2.1, 2.2, 2.3	Babes Sozialerako Euskal Sistemaren koordinazioa indartzea. Babes sozialerako euskal sistema osatzen duten azpisistemen arteko lankidetzak sustatzea, trantsizio sozio-demografiko, digital eta ingurumenekoarekin zerikusia duten erronka handiei batera erantzuteko. Ikuspegi sistematikoa eta berritzailea lehenetsiko da arazo konplexuei herri-logikatik heltzeko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
2.1	Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren abenduaren 22ko 14/2022 Legea guztiz hedatzea. Diru-sarrerak bermatzeko eredu berria modu integralean inplementatzea, arreta ekitatean, erakundeen erantzukidetasunean eta onuradunen gizarte- eta lan-aktibazioan jarrita.	Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila. Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritza.
2.1, 2.2	Pobrezia-egoerak ikuspegi intersektzionaletik prebenitzea. Pobrezia energetikoari eta bestelako pobrezia-motei –bereziki laguntza-sarerik gabeko pertsonen, diskriminazio anizkoitzeko egoeran daudenei edo kalteberatasun handiko egoeran daudenek pairatzen dituztenei– aurre egiteko jarduketak indartzea. Genero-ikuspegia eta ikuspegi intersektzionala txertatzen dira, erantzuna bidezkoagoa eta egokitua dela bermatzeko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
2.2	Familia-sarerik ez duten gazte migratzaileei heldutasunera igarotzen laguntzea. Bakarrik dauden edo familia-babesik ez duten gazte migratzaileei laguntzeko programak indartzea, beren autonomia, gizarteratzea eta garapen pertsonala errazteko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. (Foru-aldundiekin elkarlanean).
2.1 eta 2.2	Babes-sistematik ateratako gazteentzako bidelaguntza indartzea sustatzea. Administrazioaren tutoretzapean egon diren gazteentzako laguntza-programak indartzea, helduarora igarotzea, etxebizitza, hezkuntza eta enplegurako sarbidea eta beren gizarte integrazioa errazteko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. (Foru-aldundiekin elkarlanean).
2.3	Familia zaurgarrientzat garraio publikoko hobari sistema sustatzea. Hiri barruko nahiz lurralde arteko garraio publikoan, hobariak edo mailakatutako deskontuak egiteko udal- eta foru-mekanismoak sustatzea, familiaren zaurgarritasuna eta erabilera-maiztasuna kontuan hartuta.	Eusko Jaurlaritzako Mugikortasun Jasangarriaren Saila. (Foru-aldundiekin eta udalekin elkarlanean).

6.3. helburu estrategikoa: Familiei heziketa arduratsuan laguntzea

Familiei seme-alabak arduraz hazteko gaitasuna emango dien laguntza-gunea eta baliabideak indartzea eta sustatzea, haurren garapen integralean lagungarri diren ingurune seguru, afektibo eta suspergarrien alde eginez, elkarlaneko, errespetuzko eta elkarrekiko konfiantzazko esparru batean.

6.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehenetsutako ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburua bat dator GJH 3rekin (adin guztietako pertsona guztien bizitza osasuntsua bermatzea eta ongizatea sustatzea), GJH 10ekin (herrialdeen arteko eta herrialdeen arteko desberdintasuna murriztea), GJH 11rekin (hiriak inklusiboagoak, seguruagoak, erresilienteagoak eta jasangarriagoak izatea lortzea) eta GJH 18rekin (hizkuntza eta kultura guztien presentzia eta aintzatespena aldarrikatzea eta bermatzea).

1. ardatza: askotariko familia-proiektu jasangarriak Fokua: familiak		3 OSASUNA ETA ONGIZATEA	10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	11 HIRIETAN KONEKTATUTAKO BAZKARLEKORAK	18 HIZKUNTZA ETA KULTURAREN AINTZATESPENA
3. helburu estrategikoa	Familiei seme-alabak arduraz hazteko gaitasuna emango dien laguntza-gunea eta baliabideak indartzea eta sustatzea, haurren garapen integralean lagungarri diren ingurune seguru, afektibo eta suspergarrien alde eginez, elkarlaneko, errespetuzko eta elkarrekiko konfiantzazko esparru batean.				
Jarduketa-ildoak	3.1. Heziketa arduratsuko edo gurasotasun positiboko programak sustatzea, familiei ingurune seguruak eta afektiboak sortzeko bidean laguntzeko, familia-egoeren arabera babes- eta laguntza-formak dibertsifikatuz. 3.2. Ekintza komunitarioko ekimenak indartzea, familiei seme-alaben heziketan laguntzen dieten tokiko inguruneak sustatzeko. 3.3. Gurasoen kontrako indarkeria-egoerei aurrea hartzeko eta horrelakoetan esku-hartzeko neurriak sustatzea.				

6.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUSSOAK EMATEA?

Haurren eta nerabeen ongizateak lotura estua du heziketan izandako familia-esperientziaren kalitatearekin. Familiak haur-nerabeen lehen sozializazio-, atxikimendu- eta babes-ingurunea dira, eta zeregin erabakigarria dute haien garapen emozionalean, hezigarrian eta sozialean. Horregatik, familiei heziketa-lanean laguntzea inbertsio giltzarria da haurren eskubideak bete-betean gauzatzen direla bermatzeko eta gizarte bidezkoago, kohesionatuago eta osasungarriagoa eraikitzeko.

Esan den bezala, familia guztiek dituzte krisialdiak edota aldaketa- edo trantsizio-garaiak, eta familia-bizitza zikloaren osagai naturalak dira. Horregatik, familia guztiei seme-alaben heziketa arduratsuan

laguntzeko eta ahalduentzeko, garrantzitsua da laguntza unibertsalak sortzea. Era horretan, zailtasun une horiek modu osasungarri eta erresilientean bizitzea errazten da. Gurasotasun positiboko programak indartuz, ingurune seguru eta afektiboak eraikitzen lagun dakieke familiei. Hartara, heziketaren erronkak errespetutik, elkarrekiko zaintzatik eta erantzukidetasunetik kudeatzeko gaitasunak sendotzen dituzte. Oro har, horrelako programek familia-lotura osasungarriak izatea eta haurrak babestuago egotea sustatzen dute, etorkizuneko zailtasunei aurrea hartuz. Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legean jasotako konpromisoa ere bada.

Gainera, norabide horretan aurrera egitea kultur aldaketa positiboa sustatzeko lagungarria izan daiteke, familiaren gizarte-pertzepzioa ez dadin neurri handiegian zailtasun eta oztopoekin lotu.

Euskadin, familiak aldaketa sakonak bizitzen ari dira, eta ondorioz, erantzun publiko sentikorrak, inklusiboak eta aniztasunera egokituak behar dira. Familia-ereduen aniztasunak (gurasobakarrak, berreginak, LGTBI, zabalak, migratuak, adopziozkoak...) eta erronka berriek (kontziliazioa, bakarrik hezteak, migrazio-testuinguruak), familia guztientzako laguntza malgu eta eskuragarriak eskatzen dituzte, ikuspegi homogeneoetatik urrutiti. Beharrezkoa da aniztasun hori aitortzea, eta eskubideen, inklusioaren eta ekitatearen ikuspegitik familien premia plural eta errealetan arreta jartzen duten politikak diseinatzea.

Bestalde, Haur Bermearen 2030erako Estrategiak familia-ingurunea garapenerako faktorerik erabakigarrienetako bat dela eta aniztasuna errespetatuz, familia guztiei modu integralean lagundu behar zaiela ere azpimarratzen du. Familia guztiei bide-laguntza ematen zaienean, zaurgarrienei bereziki, desberdintasunak murrizten dira eta gizarte kohesionatuagoa sustatzen da. Gainera, heziketa positiboak familia-ingurune guztietan herritartasun arduratsua eraikitzen du haurtzarotik.

Familiei bidean laguntzen dieten gizarte-inguruneak sortzeko ekintza komunitarioan ere aurrera egin behar da, zaurgarritasuna edo bakardadea jasaten dituzten familientzat bereziki. Laguntza-sare informal eta komunitarioak lagungarriak dira isolamendua arintzeko, eta funtsezko zeregina dute familien ongizatean eta haurrak babesteko. Aldi berean, zaintzan gizarte-erantzukidetasuna sustatzen dute, eta esperientzia trukea nahiz gizarteratzea errazten dute.

Beharrezkoa da, halaber, harreman-gatazkak edo belaunaldi arteko bizikidetzan zailtasunak dituzten familientzako bidelaguntza-mekanismoak indartzea. Erantzuna espezializatua bada, garaiz ematen bada eta konfiantzan oinarritzen bada, familia-loturak indartu eta inplikaturako pertsona guztien ongizate emozionala kaltetzen duten dinamikei aurrea hartu diezaieke.

Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografiko Sailak dagoeneko garatu ditu ildo horretako ekimenak, eta ekimen horien artean, besteak beste, *Familia Bitartekaritzako Zerbitzua* sendotzen jarraitzea aurreikusten du. Bitartekaritza zerbitzua baliabide estrajudiziala da, eta bertan profesional inpartzial eta espezializatuek familiako kideen edo bikotearen arteko komunikazioa errazten dute. Gatazka-egoeretan akordio zuzen eta adiskidetsuak lortzen laguntzea du helburu.

Euskadin helburu horretan aurrera egitea, beraz, familiak haurren ongizatearen eta gizarte-kohesioaren zutabe gisa indartzearen aldeko apustua da, hezteko, zaintzeko eta babesteko duten gaitasuna indartuz eta laguntza egokiarekin prebenitu litezkeen zailtasunen kronifikazioa saihestuz. Gainera, ikuspegi hori bat dator haurren eskubideei buruzko nazioarteko konpromisoekin, bai eta Eusko Jaurlaritzak ekitatearen, inklusioaren eta garapen komunitarioaren inguruan dituen estrategiekin ere.

6.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Jarraian, Euskadiko erakundeak eta familiei heziketa arduratsu eta positiboan laguntzen dieten beste eragile batzuk motibatzeke eta gidatzeko orientabideak jaso dira:

- Familiei adingabeen garapenaren etapa guztietan lagundu eta ahalduntzeko, ezinbestekoa da gurasotasun positiboko programa eskuragarri, iraunkor eta ebidentzian oinarrituak diseinatu eta ezartzea. Halaber, atxikimendu segurua, tratu ona eta familia-gatazken kudeaketa positiboa sustatzeko aukera eman behar dute, eta arreta berezia jarri loturak indartu daitezen bizitzaren lehen urteetan.
- Bestalde, ikuspegi soziosanitarioa txertatuz gurasotasun positiboko programetan proiektu pilotuak garatzea eta ebaluatzea komeni da. Hala, oinarri zientifikoa eta eragina neurtzeko gaitasuna sendotuko dira.
- Gurasotasun positiboko programak askotariko familia-errealitateetara egokitu behar dira: gurasobakarrak, ugariak, sexu bereko gurasoak, berreginak, migratuak, adopziozkoak... Eta arreta berezia jarri behar da zaurgarritasun sozial edo emozionaleko testuinguruetan. Laguntzak eta zerbitzuak diseinatzean familien aniztasuna aitortzen dela ziurtatzeko, politikak berrikusi eta egokitu egin behar dira. Egokiak direla eta familia guztientzat eskuragarriak direla egiaztatu behar da.
- Desgaitasuna, osasun mentaleko arazoak edo jokabide desafiatzaileak dituzten adingabeen familientzako ekintza espezifikoak aurreikustea garrantzitsua da.
- Haurrekin eta familiekin lan egiten duten profesionalen (hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, gazteen justizia...) trebakuntza jarraitua giltzarri da bide-laguntza koherentea eta errespetuzkoa eskaintzeko. Trebakuntza horretan hau jaso behar da: gurasotasun positiboa eta errespetuzko heziketaren ikuspegiak; haurren eskubideen ikuspegia; familia-aniztasuna ezagutzea eta aitortzea; eta etxean egoera arriskutsuak edo indarkeria prebenitu, detektatu eta lantzeko tresnak. Horrez gain, trebakuntza komuna duten diziplinarteko taldeak eratu daitezen sustatu behar da, modu koordinatuan jarduteko.
- Familiei laguntzen zaienean, arreta ez da bakarkako esku-hartzeetan soilik jarri behar. Familiak sozializatzeko, elkarrengandik ikasi eta elkarri laguntzeko espazioak (guraso-taldeak, tailerrak, kultur- edo hezkuntza-jarduerak) eskaintzen dituzten ingurune komunitarioak indartzea oso garrantzitsua da. Espazio horiek lagungarriak izan daitezke ongizate emozionala hobetzen duten lotura eta konfiantza-sareak sortzeko, batez ere laguntza-sare urria duten edo isolatuta dauden familietan. Horrelako dispositiboak zaurgarritasun handiko edo errenta txikiko eremuetan lehenetsi behar dira, eta iraunkortasuna zein familien partaidetza aktiboa bermatu.
- Seme-alaben hazkuntza erantzukizun kolektibo gisa ulertu behar da, ez erantzukizun pribatu gisa soilik. Horregatik, heziketa eredu guztiak babestu, hartan lagundu eta balioa ematearen garrantziaz sentsibilizatu beharra dago. Hori lortzeko, hedabide publikoetan edo finantzazio publikoarekin gazteei zuzendutako sentsibilizazio-kanpainak egin daitezke, gurasotasunaren ontasunei buruzko ekintza komunitarioak, errespetua, belaunaldi arteko elkartasuna eta haur zein familiekiko konpromiso soziala sustatzen dutenak.
- Garrantzitsua da, halaber, hezkuntza-laguntzako, aisialdiko eta kontziliazioko jardueren eskaintza zabaltzea oporraldi guztietan, zailtasun erantsiak izan ditzaketen familientzat (besteak beste, ugarientzat, guraso bakarrekoentzat, harrera-familientzat, desgaitasuna dutenentzat) diruz lagundua eta erreserba-kupoekin.
- Laguntza emozionala, guraso-abileziak eta familia-loturak txikitatit indartzen dituzten neurriekin gurasoenganako indarkeria-kasuetan modu proaktiboan jokatzeko komeni da. Jarduketara horiek familiak estigmatizatu gabe egin behar dira, egoera leheneratzeko bide-laguntza eskainiz.
- Familientzako esku-hartze terapeutikoan espezializatutako zerbitzuak indartu eta haur-nerabeen osasun mentaleko zerbitzuen, gizarte-zerbitzuen, adin txikikoen justiziaren eta ikastetxeen artean koordinazioa sustatzea komeni da.
- Familia askok ez dituzte dauden laguntzak ezagutzen. Beraz, Euskadin dauden laguntza, zerbitzu eta programei buruzko informazio argia helarazi behar zaie familiei, hainbat formatu eta kanal erabiliz. Informazioa familia guztiei iristen zaiela ziurtatu behar da, batik bat zaurgarrienei eta

erakundeen zirkuituetatik deskonektatuta daudenei. Zerbitzu publikoekin, ikastetxeekin, osasungintzarekin eta zerbitzu komunitarioekin aliantzak lantzea lagungarria izan daiteke.

6.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Familiei heziketa arduratsuan laguntze aldera, Eusko Jaurlaritzak trakzio-neurri hau definitu du:

★ FamiliaK ekimena martxan jarri eta garatzea.

Trakzio-neurriaren honako datu hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazio sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

FamiliaK ekimena martxan jarri eta garatzea	
Planeko kokapena	3. helburua. Familiei seme-alabak arduraz hazteko gaitasuna emango dien laguntza-gunea eta baliabideak indartzea eta sustatzea, haurren garapen integralean lagungarri diren ingurune seguru, afektibo eta suspergarrien alde eginez, elkarlaneko, errespetuzko eta elkarrekiko konfiantzazko esparru batean. 3.1 jarduketa-ildoak. Heziketa arduratsuko edo gurasotasun positiboko programak sustatzea, familiei ingurune seguruak eta afektiboak sortzeko bidean laguntzeko, familia-egoeren arabera babes- eta laguntza-formak dibertsifikatuz.
Kokapena Gobernu Programan	Neurri hau 1. ardatzeko (pertsonek erdigunean) 3. arloan (gizarte-zerbitzuak eta familia) kokatzen da, familientzako laguntza, zaintza eta heziketan. Ardatz horrek familiei seme-alaben heziketan laguntzeko konpromisoa indartzen du, eta hainbat programa darabiltza haurren inklusioa eta ongizate sustatzeko. Era horretan, gizarte-kohesioa eta aukera-berdintasuna bermatzen da haurren garapenean.
Kokapena Euskadi Berrian	Hizpide dugun trakzio-ekintzak “Euskadiko ehun soziala indartzen du elkarlan komunitarioa eta familien arteko elkarriketa sustatuz, eta eraikitzen duen Euskadin haziera arduratsua gizarte osoaren bizi-kalitatea hobetzen duen balio partekatu bat da”.
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Australiak P hirukoitza programa (Positive Parenting Program) garatu zuen, 30 herrialde baino gehiagotan inplementatu dena. Nazio Batuen Erakundeak dioenez, munduan zehar ebidentzia zientifiko gehien dituen gurasotasun-programa da. Onlineko ikastaroak eskaintzen dira, bai eta familientzako laguntza trinkoa ere. Ameriketako Estatu Batuetako Strengthening Families programak 43 urteko ibilbidea du, eta familia-abileziei buruzko trebakuntza eskaintzen du aurrez aurre eta baliabide digitalen bitartez. Erresuma Batuak Incredible Years gurasoentzako taldeko trebakuntza du. Onlineko baliabideak ere badaude, haurren jokabideekin lotutako arazoak dituzten familientzat.
Neurriaren deskribapena	Familiei heziketan laguntzeko, haur-nerabeen eta gurasoen ongizatea sustatzeko eta eguneroko zailtasunak identifikatzeko FamiliaK programa martxan jartzea. Xede horrekin, baliabideak, orientabideak eta irtenbideak eskaintzen dira gurasotasun positiboaren ikuspegitik. FamiliaK familientzako eta arlo horretan diharduten profesionalentzako proiektu integrala da, eta prebentzioa eta arreta lantzeko, trebakuntza emateko eta ezagutza sortzeko ekintzak uztartzen ditu. Lau jarduketa-ildotan egituratua dago: Gai berriei buruzko kanpainak eginez, ikuspegi esperientziala duten jardunaldi profesionalak antolatuz, heziketaren une giltzarrietarako edukia duen plataforma

FamiliaK ekimena martxan jarri eta garatzea	
	digital baten bidez eta baliabide zein tresna erabilgarriak zentralizatzen dituen Internet atari baten bitartez familiak sentibilizatzea eta informazioa ematea. • Aurrez aurreko eta onlineko aholkularitza eskainiz, guraso-gaitasunei buruzko trebakuntza-programak eginez, adituekin gaikako mintegiak antolatuz eta trebakuntza jarraituko plataforma baten bidez gaitasunak eta laguntza-sareak hobetzea. • Ikerlanak egitea bultzatuz, adituekin eta familiekin lantaldeak eginez, familien barometro bat erabiliz eta gurasotasun positiboko programak monitorizatzeko sistemak ezarriz, jardunbide eredugarriak ikertu eta sustatzea. • Aliantzak eta sektoreen arteko elkarlana sustatzea, lan publiko-sozialeko mahaia, udalekin foroak nahiz eragileen arteko lankidetzak sortu daitezkeen bultzatuz.
Zer ekarpen egiten du?	• Familiei hezte laguntzen die, informazio fidagarria, orientazio profesionala eta trebakuntza egokitua eskainiz. • Familia- eta komunitate-sareak indartzen ditu, gurasotasuna erantzukidetasunez eta modu positiboan gauzatzea sustatzeko. • Haurrak ingurune seguru, afektibo eta suspergarrietan hazteko gurasoen gaitasunak hobetzen ditu. • Erantzun koherenteagoak eta gertuagokoak emateko administrazioaren, profesionalen eta gizarte zibilaren baterako lana bultzatzen du. • Ezagutza eta ebidentzia erabilgarria sortzen ditu, politika publikoak familien errealitateak eta premiak aintzakotzat hartuz bideratzeko. • Heziketarekin zerikusia duten zailtasunei ikusgarritasuna eman eta normalizatu egiten ditu. Hala, estigmak murrizten dira eta familia-unitate osoaren ongizate emozionala sustatzen da.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Udalak. Hirugarren Sektore Sozialeko erakundeak. Unibertsitateak eta adituak.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• FamiliaK-en baliabideak erabili dituzten pertsona kop. • FamiliaK webgunera egindako bisita kop. • Aholkularitza-zerbitzuetan artatu diren kontsulta kop. (aurrez aurre eta online) • Egindako sentibilizazio-kanpaina kopurua. • Egin diren mintegi, jardunaldi eta trebakuntza-saio kop. • Familien premiei buruz egindako azterlan eta ikerlan kop. • FamiliaK-eko baliabideen erabiltzaileek adierazitako asebetetze-maila.

6.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Ekintza bat jaso da, Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka demografikoko sailari dagokiona, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean martxan jar daitekeena.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa- ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
3.1, 3.2, 3.3	Gurasotasun positiboari buruzko trebakuntza profesionalentzat. Familiekin eta adin txikiko pertsonekin maiz lan egiten duten sistemetako profesionalen trebakuntza jarraituko programetan gurasotasun positiboari buruzko eduki espezifikoak txertatzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.

7.4. helburu estrategikoa: Zaintzan erantzukidetasuna sustatzea

Erantzukidetasun-kultura sustatzea familia-laguntzan erantzukizunen eta baliabideen banaketa bidezkoa sustatuz, lotura sendoak indartzeko eta ongizate kolektiboa sustatzeko familia-bizitzaren eremu guztietan.

7.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehentasunezko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburua bat dator GJH 5ekin (generoen arteko berdintasuna lortzea eta emakume eta neska guztiak ahaldundzea) eta GJH 11ekin (hiriak inklusiboagoak, seguruagoak, erresilienteagoak eta iraunkoragoak izatea lortzea).

1. ardatza: askotariko familia-proiektu jasagarriak Fokua: familiak		
4. helburu estrategikoa	Familia-laguntzan arduren eta baliabideen banaketa bidezkoaren alde eginez, erantzukidetasun-kultura sustatzea, familia-bizitzaren eremu guztietan lotura sendoak indartu eta ongizate kolektiboa sustatzeko.	
Jarduketa-ildoak	4.1. Zaintzaren antolaketa sozial berri baterantz aurrera egitea, administrazio publikoak, enpresak, hirugarren sektorea, komunitateak eta familiak tartean izango dituen, baita gizon eta emakumeak ere, eta erabilgarritasuna, irigarritasuna, eskuragarritasuna eta kalitatea ziurtatzeko aukera emango duena. 4.2. Kontziliaziorako laguntzak indartzea, eta familia-ereduen aniztasunera eta premia espezifikoetara egokitzea. 4.3. Zaintzan erantzukidetasuna eta emakume eta gizonen arteko aukera-berdintasuna errazten dituzten lan-inguruneak sustatzea.	

7.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUSSAK EMATEA?

Euskadin zaintzaren arloan erantzukidetasuna sustatzea eta belaunaldien arteko itun berri jasagarriago bat sustatzea ezinbestekoa da gizarte bidezkoagoa, orekatuagoa eta orainaldiko eta etorkizuneko erronkei aurre egiteko prestatuagoa eraikitzeko. Euskadin, Europako beste gizarte batzuetan bezala, biztanleriaren zahartzearen eta familia-ereduen aldaketaren ondorioz, belaunaldien arteko elkartasun-forma berriak behar dira eta zaintzaren berrantolaketa kolektiboa egin behar da.

Seme-alaben, adinekoen, desgaitasun duten pertsonen edo mendekotasun egoeran dauden pertsonen zaintza da eguneroko bizitza eta ongizate soziala sostengatzen duena. Hala ere, zeregin horiek historikoki emakumeek hartu izan dituzte beren gain. Diagnostikoaren datuek agerian uzten dute gaur egun ere haiek direla zaintzaren ardura handiena hartzen dutenak, batez ere, guraso bakarren kasuan edo babes-

sarerik ez dagoenean. Banaketa desorekatu horrek inpaktua du emakumeen osasun fisikoan eta emozionalean, enpleguan duten parte-hartzea mugatzen du, garapen pertsonal eta profesionalerako dituzten aukerak murrizten dizkie eta generoaren arabera desoreka ekonomiko eta sozialak betikotzen ditu.

Erantzukidetasun kultura sustatzea, zaintzen gaineko erantzukizunak modu bidezkoan birbanatzea eta bizitzako arlo guztietan familiako pertsona guztien ongizatea sustatzea ezinbestekoa da bizi-proiektuen iraunkortasuna eta familia-dinamiken oreka bermatzeko, bereziki, familiak geroz eta anitzagoak eta konplexuagoak diren testuinguru honetan. Apustu horrek zaintzaileei ez ezik gizarte osoari ere egiten dio mesede. Erantzukidetasunean oinarritutako eredu baterantz aurrerapausoak ematea ez da soilik genero-justizia kontua, pertsona guztien egungo eta etorkizuneko ongizatea bermatzeko ezinbesteko baldintza da.

Euskadik badu bide hori babesten duen arau-esparrua eta esparru estrategikoa. Erronka Demografikorako Euskal Estrategia, Familien eta Haurren Aldeko Ituna, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako eta Emakumeen Aurkako Indarkeria Matxistarik Gabeko Bizitzaren Aldeko Legea, Familia zaintzaileei laguntzeko estrategia soziosanitarioa 2021-2030, Zaintzen Aldeko Herri Ituna egiteko akordio instituzionala eta familia-bizitza eta bizitza profesionala uztartzeko (EB) 2019/1158 Zuzentaraua dira, besteak beste, zaintza erantzukizun kolektibo gisa aitortzen duten araudiak. Esparru estrategikoko horiek guztiak bat datoz eta diote beharrezkoa dela kontziliazio indibidualaren logikatik erantzukidetasun partekatuen eredura igarotzea, gizonak, enpresak, komunitateak eta administrazio publikoak zaintzari eskainitako denboraren, espazioen eta baliabideen berrantolaketa modu aktiboan konprometitu daitezen.

Ikuspegi integral eta erantzunkide horrek belaunaldien arteko itun berri bat eskatzen du, adin txikiko pertsonak, helduak eta adinekoak duin eta ongizatean bizi daitezen eta modu orekatuan elkar zainduz, berdintasunean, inklusioan eta jasangarritasunean oinarritutako ikuspegitik.

7.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Euskal erakundeek eta beste eragile batzuek zaintzan erantzukidetasun-eredu inklusiboagoa, bidezkoagoa eta iraunkorragoa sustatzeko egiten dituzten jarduerak lerrokatuak daudela ziurtatzeko orientabideak dira honako hauek:

- Funtsezkoa da zaintzaren feminizazioa desnaturalizatzea eta familia-bizitzaren lehen etapetatik gizonen erantzukidetasuna sustatzea. Horretarako, sentsibilizazio-kanpainak egin behar dira rol tradizionalak zalantzan jartzeko, haurtzarotik berdintasunean hezteko eta zaintzari dagokionean desberdintasunak betikotzen dituzten arau sozialak aldatzeko. Funtsezkoa da sentsibilizazio-programak ez iristea soilik gizon helduengana, eta mutiko nahiz mutil nerabeengana ere zuzenduak egotea. Hala, zaintzekin lotutako kultura aldaketa iraunkorra izango da eta adin goiztiarretatik sustatuko da.
- Profesionalen nahiz familiako zaintza-lanei balioa ematea oso garrantzitsua da. Beharrezkoa da lan hori aitortzea eta ekonomikoki konpentsatzea, ikusezina izan ez dadin eta familiengan gainkargarik sor ez dezan. Halaber, garrantzitsua da zaintza-lanak emakume eta gizonen artean modu parekidean birbanatzea. Zaintzaileen eskubideak eta bermeak argi eta garbi ezartzeko eta Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren zerbitzuak eta prestazioak eskuragarriak, inklusiboak eta eguneratuak izan daitezen bermatzeko, lehentasunezkoa da pertsona zaintzailearen estatutua sustatzea. Horrez gain, funtsezkoa da zaintzen sektorean lan-baldintza duinak bermatzea etengabeko prestakuntza, baldintza hobek eta genero-estereotiporik gabe.

- Beharrezkoa da zaintza eredu propio, publiko, komunitario eta erantzukide bat sortzea, gizonen eta emakumeen berdintasunarekin koherentea; eredu prebentibo eta integral bat, jardueraplan sektorial guztien parte izango dena, genero-ikuspegia eta ikuspegi intersektionala txertatuz. Horren barruan sartzen da zaintza-sistemaren zerbitzuen eta prestazioen eguneratzea eta eskuragarritasuna bermatzea, arreta berezia jarriz zerbitzuen kalitateari eta etengabeko berrikuntzari, eraginkortasuna eta iraunkortasuna bermatzeko.
- Funtsezkoa da zaintza-zerbitzuek egoera eta premia ezberdinei erantzutea, eta arreta berezia eskaintzea egoerarik zaurgarrienei, hala nola, guraso bakarreko familiei, (adinekoak izan ala ez) desgaitasun edo mendekotasuna duen pertsonak dituzten familiei, eta bereziki, etengabeko zaintza beren gain hartzen dutenei, beren bizitzako, laneko eta osasuneko ibilbideetan eragiten baitie.
- Zaintza-zerbitzuek familia-ereduen premia espezifikoek ere erantzun beharko diete. Besteak beste, seme-alaben hazkuntza erabat beren gain hartzen duten eta emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familienak, familia ugariak eta abar.
- Beharrezkoa da lana eta familia uztartzeko politikak indartzea eta legearen, zerbitzuen, dirulaguntzen, prestazio publikoen eta enpresen arloan modu integralean jorratzea, atzerapausoak edo ziurgabetasuna eragin dezaketen gizarte- eta lan arloko aldaketen aurrean erantzun irmoa eman ahal izateko. Guraso-baimen eta zaintzaileentzako baimen egoki, ordaindutakoak eta besterenezinak bermatzea garrantzitsua da, eta baita (EB) 2019/1158 Zuzentarauak ezarritako gutxieneko estandarren arabera lan-formula malguak eskaintzea ere. Neurri horiek genero-ikuspegiarekin aplikatu behar dira, eta gizonen eta emakumeen arteko erantzukidetasuna sustatu behar da zaintza-lanetan. Horrez gain, langile guztiei bermatu behar zaie kontziliazio-neurriak hartzeko eskubidea, lan-kontratua edozein motatakoa izanda ere.
- Gizonak zaintzetan inplika daitezen sustatzeko, garrantzitsua da guraso-baimen parekideak, besterenezinak eta ordainpekoak bermatzeko lan egiten jarraitzea.
- Kontziliazio-eskubideek unibertsalak eta eskuragarriak izan behar dute familia guztientzat, lan-egoera edo egoera sozioekonomikoa edozein izanik ere. Kontziliazio-neurriak familia guztientzat eraginkorak izan daitezen bermatu behar da, eta arreta berezia jarri behar zaie, besteak beste, guraso bakarreko familiek, baliabide gutxikoek, desgaitasuna duten pertsonak eta lanean zaintza-lanak egiten dituztenek izan ditzaketen oztopo gehigarriak.
- Guraso bakarreko familientzako lanaldia murrizteko dirulaguntza ekonomikoek baremo ekonomiko espezifikoak izatea eta mugarik gabeko lanaldi-murrizketari aplikatzea komeni da, diru-sarrerak galtzeak familia horiengan duen inpaktu are larriagoa aitortuz.
- Garrantzitsua da, borondatezko eszedentzien aste kopuruari dagokionez, guraso bakarreko familien eskubideak bi gurasoko familiekin parekatzea, eta modu proportzionalen handitzea familia ugarien kasuan. Halaber, familia ugarietako gurasoak eta seme-alabak kontratatzekeo pizgarriak sustatu behar dira, zerga-hobarien bitartez, eta kaleratzeen, EEE-en edo ABEE-en aurrean babesteko neurriak hartu behar dira.
- Bizitza independentea izateko duten eskubide eraginkorra bermatzeko, beharrezkoa da desgaitasuna duten gurasoentzat kontziliazio-programa eta -neurri espezifikoak sustatzea eta lan hitzarmen kolektiboetan zaintza-lanak egiten dituzten edo desgaitasuna duten senideen kargu dauden pertsonen lan-baldintzak hobetzeko klausulak txerta daitezen sustatzea.
- Enpresek kontziliazio-neurriak har ditzaten sustatu behar da, hala nola, ordutegi malguak, telelana edo zaintzen-arloan erantzukidetasuna sustatuko duten lanaldi-murrizketa zaintzarako lizentziak. Horrez gain, zerga-hobarien bidez, kontratu publikoetan klausula sozialak ezarri eta enpresen jardunbide egokiei aitortza instituzionala egiteko mekanismoen bidez enpresei kontziliazioari buruzko lanketa egin dezaten pizgarriak eman dakizkieke.
- Interesgarria izan daiteke patronalarekin eta sindikatuekin elkarriketa indartzea, kontziliazio-neurriak hitzarmen kolektiboetan txerta daitezen lortzeko.
- Haur-hezkuntzarako doako sarbidea unibertsalizatzea eta hezkuntza horren irisgarritasuna eta kalitatea bermatzea neurri garrantzitsua da familia-kontziliazioa eta hezkuntzako aukera-

berdintasuna bermatzeko. Haur-hezkuntza ez da hezkuntza-eskubide soila, familia-kontziliazioa eta gizarte-kontziliazioa sustatzeko tresna ere bada, familiek duten zaintza-karga arintzen baitu.

- Ama diren edo ama izan nahi duten emakumeek lan-arloan dituzten oztopo erantsiak ezabatzeko neurriak garatzea komeni da. Horretarako, eta egiturazko aldaketak bultzatuko dira, emakume horiek kalitatezko enpleguetan sartzea, irautea, mailaz igotzea eta baldintza berdinetan parte-hartzea erraztuko dutenak, kontziliazio erantzukideko politiken, soldata-zigorren murrizketaren eta amatasunagatik diskriminaziotik babesteko neurrien bidez.
- Haurren osasun- eta ongizate-planetan ezarritako helburuak lortzeko aurrerapausoak eman daitezten, edoskitzea sustatzeko kontziliazio-neurri eraginkorrak aplikatzea komeni litzateke.

7.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Hauek dira Eusko Jaurlaritzak zaintzaren arloko erantzukidetasunerako garatuko dituen trakzio-neurriak:

- ★ **Kontzilia komunitatea indartzea.**
- ★ **Baimen parekide eta besterenezinak dituzten aitatasun- eta amatasun-baimenak luzatzea.**

Trakzio-neurri bakoitzaren honako datu hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazio sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Kontzilia komunitatea indartzea		
Planeko kokapena	4. helburua. Erantzukidetasun-kultura sustatzea familia-laguntzan erantzukizunen eta baliabideen banaketa bidezkoa sustatuz, lotura sendoak indartzeko eta ongizate kolektiboa sustatzeko familia-bizitzaren eremu guztietan.	4.1. jarduketa-ildoak. Zaintzaren antolaketa sozial berri baterantz aurrera egitea, administrazio publikoak, enpresak, hirugarren sektorea, komunitateak eta familiak tartean izango dituenak, baita gizon eta emakumeak ere, eta erabilgarritasuna, irisgarritasuna, eskuragarritasuna eta kalitatea ziurtatzeko aukera emango duena.
Kokapena Gobernu Programan	Neurri hori Gobernu Programako hainbat ardatzen barruan kokatzen da zeharka. I. ardatza (Pertsonak Erdigunean), 8. arloa (Gazteria) lotuta dago 51 KONPROMISOA (Kalitatezko enplegua sustatzea eta gazteen ekintzailatza babestea), 1. ekimenarekin: “Gazteentzako kalitatezko enplegua sortzea, soldata onak, lan-baldintza egokiak, garapen profesional anbiziotsua, lan-malgutasun handiagoa eta lana eta bizitza pertsonala uztartzeko aukerak izan ditzaten”. II. ardatza (Hazkunde- eta ongizate-eredua), 11. arloa (Kalitatezko enplegua eta Talentua) lotuta dago 66. KONPROMISOA (Enpleguan berdintasun eraginkorra lortzeko aurrerapausoak ematen jarraitzea), 2. ekimenarekin: “Kontziliazio-politikak sustatzea lanean”. Azkenik, IV. ardatza (Bizikidetzak, Memoria eta Giza Eskubideak), 26. arloa (Genero Berdintasuna eta LGTBIQ+ eskubideak) lotuta dago 126. KONPROMISOA (soldata-arrakalaren aurkako talka-plana aplikatzea eta enpresetan eta erakundeetan berdintasuna sustatzea), 3. eta 5. ekimenekin: “Bizitza pertsonala, lanekoa eta familiakoa uztartzeko enpresa-kultura berria sustatzea” eta “Zaintzak berdintasun-politiken erdigunean jartzea, antolaketa sozial geroz eta erantzunkidegoa lortzeko. Kontziliazioaren erantzukidetasunerako trantsizioa gauzatzea”.	
Kokapena Euskadi Berrian	“Enpresak, erakundeak eta familiak lankidetzak erantzukidean ariko diren Euskadi berrirako aurrerapausoak ematea, gizartea indartzeko eredu sozial berritzailea eraikiz” trakzio-ekintza.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Alemaniak "Erfolgsmotor Familie" (familia arrakastarako faktorea) enpresa-sarea eratu zuen eta kontziliazio erantzukidearekin konprometitutako enpresak biltzen dira bertan. Sareak jarraibideak	

Kontzilia komunitatea indartzea	
	eta laguntza eskaintzen ditu gurasoentzako ordutegi malgua ezartzeko eta lanaldia murrizteko neurriak ezartzeko. Danimarka munduko liderra da lana-bizitza orekan OCDE Ekonomia Lankidetzeta eta Garapenerako Erakundearen arabera: enplegatuen %1,1ak soilik du lanaldi oso luzea eta enpresek ordutegien malgutasuna eta etxetik lan egitea sustatzen dute estandar kultural gisa. Herbehereek nazioarteko merkataritza-ganbera sarea dute eta laneko kontziliaziorako eta profesional gazteei enpresa-arloan laguntzeko programa espezifikoak dituzte. Hala, jardunbide egokiak trukatzan dituzte erakundeen artean.
Neurriaren deskribapena	Kontzilia Komunitatea indartzea, lan-arloko sare lanaren bidez, laguntza teknikoaren bidez eta Euskadiko enpresen, autonomoen eta erakundeen artean jardunbide egokiak zabalduz kontziliazio erantzukidea sustatzeko. Kontzilia Eusko Jaurlaritzak sustatutako komunitatea da eta kontziliaziorako barne-politikak garatzen dituzten erakundeak daude bertan. Ezagutza partekatze espazioa da eta erakundeek lankidetzan jarduten dute langileen kontziliazio-baldintzak etengabe hobetzeko. Kontzilia tamaina edo sektore orotako erakundeentzat dago zabalik. Hala ere, erakunde horiek kontziliazio-diagnostikoa eta -plana izan beharko dute, edo gehienez ere bi urteko epean egiteko eta neurriren bat aplikatzeko konpromisoa hartu beharko dute. Komunitateak hau eskaintzen du doan: • Kontziliazio-neurriak martxan jartzen laguntzeko arreta indibidualizatua (telefono bidezkoa eta online). • Esperientziak trukatzeko, jardunbide egokiak identifikatzeko eta sinergiak sortzeko, taldeen aldizkako topaketak. • Kontziliazio erantzukideari buruzko prestakuntzarako eta informaziorako sarbidea. Kontzilia komunitateak Talde Eragile bat du eta talde horren helburua komunitatea indartu eta atxikitako erakundeen kopurua pixkanaka handitzea da.
Zer ekarpen egiten du?	• Kontziliazio erantzunkiderako lan-neurriak ezartzea sustatzen du, hala nola ordutegi malguak, lanaldia murriztea, telelana edo zaintzarako lizentziak. • Hala, ekarpena egiten du Euskadiko enpresek, erakundeek eta autonomoek lanaren antolaketa parekideagoa eta jasangarriagoa ezartzeko aurrerapausoak eman ditzaten. • Lankidetzeta publiko-pribatua eta enpresa-sektoreak zaintzarekin lotutako erronka kolektiboetan parte hartzea indartzen du, kontratu publikoetan klausula sozialak ezarri eta enpresen jardunbide egokiei aitortza instituzionala egiteko mekanismoen bidez. • Erakundeek ezagutza teknikoak hobetzen du prestakuntza eta aholkularitza espezializatuaren bidez. • Lan-arloan erantzukidetasunarekin eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunarekin konprometitua dauden eragileen sarea sortzen du. Egitura malgua eta hurbilekoa eskaintzen du, hainbat tamaina eta sektoretako erakundetara egokitua, eta inplikazio mailakatua sustatzen du.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Kontziliaziorako barne politikekin konprometitutako erakundeak.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• Kontzilia Komunitatera atxikitako erakundeen kopurua, orotara. • Urtero Kontziliara sartzen diren erakunde berrien kopurua. • Komunitatera sartu ondoren kontziliazio-neurrien diagnostikoa eta/edo plana egin duten erakundeen %.

Kontzilia komunitatea indartzea	
	- Egindako arreta indibidualizatuaren saio kopurua (aurrez aurrekoak, telefono bidezkoak edo onlinekoak). - Antolatutako taldeko topaketa kopurua eta parte-hartze maila. - Egindako prestakuntza edo sentsibilizazio-ekintza kopurua eta parte-hartze maila. - Dokumentatutako eta erakundeen artean partekatutako jardunbide egoki kopurua. - Erakunde parte-hartzaileek Kontziliak eskaintzen dituen zerbitzuekin duten asebetetze-maila.

Baimen parekide eta besterenezinak dituzten aitatasun- eta amatasun-baimenak luzatzea.		
Planeko kokapena	4. helburua. Erantzukidetasun-kultura sustatzea familia-laguntzan erantzukizunen eta baliabideen banaketa bidezkoa sustatuz, lotura sendoak indartzeko eta ongizate kolektiboa sustatzeko familia-bizitzaren eremu guztietan.	4.2. jarduketa-ildoak. Kontziliaziarako laguntzak indartzea, eta familia-ereduen aniztasunera eta premia espezifikoetara egokitzea.
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren I. ardatza (Pertsonak erdigunean), 9. arloarekin (Erronka demografikoa), bereziki, 54. KONPROMISOA (Familiari laguntzea eta jaiotzak sustatzea), 5. ekimenarekin: "Aitatasun- eta amatasun-baimenak 24 astera luzatzea baimen parekide eta besterenezinekin, eta, betiere, eragile sozialen autonomia errespetatzea eta sindikatuek eta patronalak Profesionalek Arteko Hitzarmenaren esparruan hori jorra dezaten sustatzea". Halaber, neurri hori IV. ardatza (Bizikidetzatza, Memoria eta Giza Eskubideak), 26. arloarekin (Genero berdintasuna eta LGTBIQ+ eskubideak) lotuta dago 126. KONPROMISOA (soldata-arrakalaren akurako talka-plana aplikatzea eta enpresetan eta erakundeetan berdintasuna sustatzea), 5. Ekimenekin ere: "Zaintza berdintasun-politiken erdigunean jartzea, gizarte-antolaketa geroz eta erantzukideagoan aurrerapausoak emateko. Kontziliazioaren erantzukidetasunerako trantsizioa gauzatzea".	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek "Euskadi bidezkoagoa izateko aldaketa zuzentzen du, zaintzen erantzukidetasuna politika publiko aitzindaria izan dadin, belaunaldien arteko elkartasuna indartuz eta familia guztientzako etorkizun parekideagoa eraikiz".	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Islandiak 24 asteko guraso-baimena ezarri zuen 2021ean, aita eta amaren artean berdin banatua (12 aste bakoitzak) eta soilik hilabete bat besterentzeko aukerarekin. Hala, pertsona bakoitzeko 10 asteko baimen besterenezina mantendu du, soldataren % 80arekin. Finlandiak 2021ean erreformatu zuen bere sistema eta 160 egun (23 aste gutxi gorabehera) eman zizkion guraso bakoitzari, generoa edo harreman biologikoa edozein izanik ere, lehen 16 egunetan % 90eko konpentsazioarekin eta hurrengoetan % 70arekin. Suediak 480 egun eskaintzen ditu bi gurasoen artean banatzeko eta 90 egun aitarantzako dira soilik. Hala, aktiboki sustatzen du gizonek zaintzan parte hartzea.	
Neurriaren deskribapena	Aitatasun- eta amatasun-baimenak luzatzea, zaintzaren erantzukidetasunean aurrerapausoak eman, familiako eta laneko bizitzaren kontziliazioa hobetu eta haurraren garapen eta ongizate goiztiarra sustatzeko, baimen berdinak, besterenezinak eta ehuneko ehunetan ordainduak izan daitezten. Neurri honek bizitzako lehen hilabeteek haurren garapenean eta lotura afektiboan duten garrantzia aitortzen du eta indartu egiten du gurasoek baldintza-berdintasunean zaintzeko duten eskubidea. Baimenak besterenezinak izateak bi gurasoek denbora hori zaintzarako erabiltzea eta, hala, karga emakumeen gain erori ez dadin bermatzen du.	
Zer ekarpen egiten du?		

Baimen parekide eta besterenezinak dituzten aitatasun- eta amatasun-baimenak luzatzea.	
	- Kontziliaziorako politika publikoak indartzen ditu, aldaketa sozial eta laboraletara egokitutako ikuspegi integraletik. - Zaintza denbora emakumeen eta gizonen artean modu orekatuagoan banatzea sustatzen du. - Genero-desberdintasuna murrizten du lanaren eta familiaren arloan. - Bizitzako lehen hilabeteetan haurren garapen afektibo eta fisikoa sustatzen du. - Familiaren ongizatea hobetzen du, presentzia handiagoa eta zainketetan erantzukidetasun handiagoa ahalbidetzen baitu jaiotzetik. - Erakundeek erantzukidetasunarekin eta denboraren erabileran berdintasunarekin duten konpromisoari buruzko mezu argia zabaltzen du.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	-
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Eskatutako aitatasun- eta amatasun-baimen kopuruaren bilakaera. - Baimen osoa erabiltzen duten aiten % - Baimenen %a erregistratutako jaiotza guztiekiko (baimenaren estaldura-tasa). - Erabiltzaileek baimenaren iraupenarekin eta baldintzekin duten asebetetze-maila.

7.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZEIN BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Orotara hamaika ekintza dira, Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek zein beste euskal erakunde batzuek egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean martxan jar daitezkeenak.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
4.1, 4.2, 4.3	Zainketen Aldeko Euskal Ituna sustatzea. Ituna garatzea, Euskadiko zaintzen antolaketa erantzunkiderako oinarriak artikulatzeko konpromiso politiko eta sozial gisa.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
4.1, 4.2, 4.3	Genero-ikuspegian eta ikuspegi interseksionalean oinarritutako gizarte-antolaketa sustatzea. Erantzukidetasuna sustatzeko eta zaintzaren profesionalizazioa bultzatzeko politika publikoen bitartez emakumeen eta gizonen artean ordaindu gabeko zaintzen banaketa parekidea egiteko ereduak definitzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
4.1, 4.2, 4.3	Erantzukidetasuna berdintasuneko politika publikoen ardatz bihurtzea. Zaintzak berdintasun-estrategian duen rola indartzea eta politika publikoetan kontziliazioaren ikuspegitik eredu erantzukidera igarotzeko trantsizio eraginkorra egitea.	Sailen artekoa.
4.3	Gizonduz programa zabaltzea. Programa gizon profil berriei zabaltzea, batez ere berdintasun-balioekiko erresistentziarik handiena duten horiei, eta gizonei zuzendutako kanpaina espezifikoak egitea aldaketa kulturala sustatzeko.	Emakunde.

Jarduketa- ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
4.1, 4.2, 4.3	Zaintza-lanetarako kontratazioentzako dirulaguntzak. Familia ingurunean zaintzaileak kontratatzeke dirulaguntza lerroak indartzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
4.1, 4.2, 4.3	Ikastetxeetan goizeko ikasgelak sustatzea. Familia-beharretara egokitutako kontziliazio-neurri gisa, eskola-orduak hasi aurretik, eskola-zerbitzu osagarriak sustatzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza. Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza saila.
4.1, 4.2, 4.3	Enpresa-kultura erantzukide berria sustatzea. Bizitza pertsonala, lanekoa eta familiakoa uztartzeko lan-jarduerak sustatzea eta sentibilizatzea, arreta berezia jarri zainketen erantzukidetasunean.	Emakunde. Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.
4.1, 4.2, 4.3	Enpresa erantzukideentzako zerga-pizgarriak. Kontziliaziorako eta erantzukidetasunerako politika aktiboak ezartzen dituzten enpresak saritzeko zerga-neurriak aztertu.	Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Finantza Saila. (Foru aldundietako Ogasun Sailekin lankidetzan).
4.1, 4.2, 4.3	Lankidetzarekin eta erantzukidetasunarekin konprometitu dauden enpresen aitortza. Kontziliazio, berdintasun eta erantzukidetasun jardunbide egokiak integratzen dituzten erakundeak aitortzeko egiaztatze- edo ziurtagiri-sistemak garatzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
4.1, 4.2, 4.3	Lan-merkatu inklusiboa sustatzea. Aukera-berdintasuna eta diskriminaziorik eza bermatzen duten politika aktiboak sustatzea enpleguaren fase guztietan; lanerako sarbidean, sustapenean eta iraunkortasunean.	Sailen artekoa.
4.1, 4.2, 4.3	Parekidetasunerako eta jasangarritasunerako lan-eredu berritzaileak sustatzea. Genero-berdintasunean, enpleguaren hobekuntzan eta laneko osasunean aurrerapausoak eman daitezen, soldatan eraginik izan gabe lanaldia murrizteko, telelana sustatzeko eta langileek enpresen erabaki estrategikoetan parte hartzeko, gizarte-eragileekin lankidetzan aritzea.	Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila.

8.5. helburu estrategikoa: Hezkuntzan aukera-berdintasuna sustatzea

Familia eta haur guztiei beren gaitasunak bete-betean garatzeko aukera emango dien hezkuntza inklusibo eta bidezkoa indartzea, oztupoak kenduz, aniztasuna balioetsiz eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatuz.

8.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehentasunezko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburua bat dator 4. GJHarekin (hezkuntza inklusiboa, bidezkoa eta kalitatezkoa bermatzea eta bizitza osoan ikasteko aukerak sustatzea guztientzat) eta 10. GJHarekin (herrialdeen arteko eta herrialdeen arteko desberdintasuna murriztea).

2. ardatza: haur-nerabeen ongizate integrala Fokua: haurrak		4 KALITATE OROKO HEZKUNTZA	10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
5. helburu estrategikoa	Familia eta haur guztiei beren gaitasunak bete-betean garatzeko aukera emango dien hezkuntza inklusibo eta bidezkoa indartzea, oztupoak kenduz, aniztasuna balioetsiz eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatuz.		
Jarduketa-ildoak	5.1. Eskaintzaren lurralde-banaketa hobetuz, 0 urtetik hasita doako haur-hezkuntza publikorako sarbidea orokortzeko aurrerapausoak ematea. 5.2. Gizarte- eta hezkuntza-laguntzarako eta eskola-errefortzurako programen garapena eta hezkidetza sustatzea, hezkuntza-ekitatearen eta zaurgarritasun-egoeran dauden ikasleen hezkuntza arrakastaren alde eginez. 5.3. Eskola-segregazioa murrizteko neurrien garapena sustatzea, eskolatzea inklusiboagoa izan dadin eta aniztasuna egoki kudeatzeko. 5.4. Haur eta nerabeen ikaskuntza esanguratsuak eta sozializazio osasungarria ahalbidetuko dituzten kultura-, kirol-, aisia- eta denbora libre hezigarriko zerbitzuetarako bidezko sarbidea sustatzea, landa/hiria dimentsioa eta aniztasun funtzionala aintzat hartuz.		

8.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUOAK EMATEA?

Euskadik eskolatze-tasa handiak ditu adin goiztiarretatik, batez ere haur-hezkuntzan, eta horrek agerian uzten du hezkuntzarako sarbidearekin duen epe luzeko konpromisoa. Hezkuntza-eredu erabat inklusiboa eta parekidea lortzeko aurrerapausoak ematen jarraitzeko ezinbestekoa da ikasleen jatorri sozialaren, ekonomikoaren, kulturalaren edo migrazioaren arabera dauden desberdintasunak kontuan hartzea, bai eta ikasgeletan dauden hezkuntza-beharrak ere.

Hala, haur, nerabe eta familia guztiek ahalik eta potentzialik handiena garatzeko aukera izango dute, oztopoak kenduz eta aniztasuna balioetsi eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatuko duen ikaskuntza bultzatuz.

Bestalde, hezkuntza ez-formaleko jarduerak (kulturalak, kirolekoak, aisialdikoak...) ezinbesteko espazioak dira ikaskuntza esanguratsurako, sozializazio osasungarriko eta adin txikiko pertsonen garapen integralerako. Diagnostikoak erakusten du hezkuntza ez-formalaren irisgarritasuna hobetu behar dela oraindik eta oztopo ekonomiko, funtzional, sozial eta lurraldekoak kendu behar direla, maila ekonomikoa, jatorria, sexua, desgaitasuna edo bizilekua gorabehera, haur eta nerabe gehiagok esperientzia osagarri eta aberasgarri horietan parte-hartze aktiboa izan dezaten.

Testuinguru horretan, ezinbestekoa da ezaugarri hauek konbinatuko dituen hezkuntza-eredu baterako aurrerapausoak ematea: hezkuntzarako sarbide unibertsala eta doakoa 0 urtetik hasita; hezkuntza- eta gizarte-arloko laguntza sustatzea testuinguru zaurgarrietan; eskola-segregazioa murrizteko politika aktiboak; eta ingurune ez-formal inklusiboak sustatzea adin txikiko pertsona guztientzako ikaskuntza garrantzitsuak eta seguruak bermatzeko.

Helburu hori bat dator Euskadiko Hezkuntzaren abenduaren 21eko 17/2023 Legean jasotako printzipioekin, lege horrek dio parekidetasuna, inklusioa eta justizia soziala direla Euskadiko hezkuntza-sistemaren zutabe estrukturalak. Horrez gain, Euskadiko Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legeak dio adin txikiko herritarrek hezkuntza integralerako eskubidea dutela, eta prestakuntza-, kultura- edo aisialdiko-baliabideetarako sarbideetan diskriminazio mota oro ezabatzea behartzen ditu botere publikoak.

Horrez gain, Europako Haur Bermearen eta Eskubide Sozialen Europako Zutabearen esparruan oinarritzen da. Araudi horiek adin txikiko pertsona guztientzako hezkuntza inklusiboa, kalitatezkoa eta garapen-etapa guztietara egokitutako laguntza-baliabideekin hornitua exijitzen diete estatuei.

Hortaz, ikasgela barruan nahiz kanpoan hezkuntzan aukera-berdintasuna sustatzea, inbertsio estrategikoa da gizarte- eta hezkuntza-arloko desabantaileri aurre egiteko eta Euskadi kohesionatuagoa, inklusiboagoa eta bidezkoagoa lortzeko.

8.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Jarraian, hezkuntzan aukera-berdintasuna sustatzeko eta hezkuntza- eta gizarte-arloko desabantailak murrizteko motibatze eta gidatzeko orientabideak jaso dira:

- Garrantzitsua da 0 urtetik hasita doako haur-hezkuntza unibertsala zabaltzen jarraitzea, lurralde osoan irisgarritasuna bermatzeko.
- Hezkuntzako eskaintzaren lurralde-banaketa hobetu behar litzateke, landa-eremuetan eta zerbitzu gutxien dituztenetan arreta berezia jarritz.
- Interesgarria izango litzateke guraso bakarreko familiek, familia ugariak edo/eta egoera zaurgarrian daudenek haur-hezkuntzarako sarbidea izan dezaten neurriak sustatzea.
- Besteak beste, Familia Errenta Estandarizatuaren Sistema ikastetxe publikoetan eta itunpekoetan onartzeko irizpideetan eta unibertsitateko nahiz unibertsitateaz kanpoko beketan kontuan hartzea baloratu ahal izango da.
- Ikasleen aniztasunaren arabera banaketa parekideagoa egiteko, eskola-segregazioa murrizteko neurriak diseinatu beharko lirateke. Adibidez, ikastetxe jakin batzuetan profil zaurgarrien kontzentrazioa murriztea erraztuko duten onarpen-irizpideak. Aldi berean, gizarte-

sentsibilizaziorako estrategiak aplikatzea eta ikasleen askotariko profilen arteko bizikidetzeta eta integrazioa sustatuko duen hezkuntza-plangintza bermatzea komeni litzateke.

- Hezkuntza ekitatiboa lortzeko bidean aurrera egiteak berekin dakar hezkidetzeta funtsezko printzipio pedagogiko gisa txertatzea, eta genero-estereotipoak zalantzan jartzen dituen, sexuan oinarritutako desberdintasunari aurrea hartzen dion eta garapenaren lehen etapetatik emakumeen eta gizonen arteko errespetuan eta berdintasunean oinarritutako harremanak sustatzen dituen eskola sustatzea.
- Gizarte- eta hezkuntza-arloko laguntza-programak eta eskola-errefortzurako programak (adibidez, tutoretzak, curriculumaz gaindiko eskolak eta jarraipen pertsonalizatua) egin beharko lirateke ikasle zaurgarrientzat, bai ikastetxeetan, bai arlo komunitarioan. Horrez gain, beharrezkoa da errefortzu-programak hainbat testuingurutara egokitzen direla bermatzea (hiria, landa, aniztasun funtzionala, etab.).
- Interesgarria da zaurgarritasun-egoeran dauden edo hezkuntza-behar bereziak dituzten ikasleen behar espezifikoetara egokitzeko hezkuntza-eskaintza pertsonalizatua finkatzea. Horretarako, haur eta nerabe guztiek aukera-berdintasunean parte har dezaten bermatzeko baliabideak eskaini behar dira (langile espezializatuak, material egokituak, azpiegitura irisgarriak).
- Ikastetxeen, gizarte-zerbitzuen eta erakunde komunitarioen artean ahaleginak koordinatzea eta adin txikiko pertsona guztiek eskola-arrakasta lortzeko laguntza-sareak sortzea komeni litzateke. Aliantza horiek lagungarriak izan daitezke irakasleak praktika inklusiboetan eta ikasgela barruko dibertsitatearen kudeaketan trebatzeko ere.
- Funtsezkoa da batez ere ikasle zaurgarri gehien dituzten ikastetxeei laguntzea, eta inklusio-estrategia egokiak ezar ditzaten baliabide gehigarriak eta laguntza-materiala eskaintzea. Besteak beste, interesgarria izan daiteke testu-liburuen programa ikastetxe publiko eta itunpeko guztietara zabaltzea, derrigorrezko irakaskuntza etapetan bereziki.
- Familiak hezkuntzako eragile nabarmen gisa aitortuta, ikaskuntzako eta eskola-bizitzako prozesuetan parte-hartze aktiboa izan dezaten bultzatzea komeni da, batez ere oztoporik handienak dituztenen kasuan. Halaber, beharrezkoa da egoerarik zaurgarrienean dauden familiei seme-alaben heziketan lagundu ahal izateko baliabideak eta orientazioa eskaintzea. Zentzu horretan, bereziki positiboa izan daiteke familien, hezitzaileen eta komunitateen arteko elkarriketarako eta lankidetzarako espazioak sortzea, ikaskuntzarako giro egokia sortzeko.
- Haur eta nerabeentzako hezkuntza-aukera integralak sustatzeko 360ko hezkuntza-proiektuak sustatu behar dira, hezkuntza formala zein ez formala barne hartuz, eta testuinguru ez-formal eta komunitarioetan ikasgelaz kanpoko ikaskuntzetarako eta esperientzietarako sarbidea ere bermatu behar da. Hiri hezitzaileen ikuspegiarekin bat etorriz, helburua hezkuntzaren ikuspegi integral eta komunitarioa sustatzea da, denbora, espazio eta hezkuntza-eragile guztiek egin dezaten adin txikiko pertsonen ikaskuntzarako, ongizaterako eta gizarteratzeko ekarpena.
- Helburu horri dagokionez, bereziki garrantzitsua da gaitasun sozialak, kognitiboak eta emozionalak garatzea sustatzeko aisialdiko, kulturako, kiroleko eta aisialdi hezitzaileko jarduerak bultzatzea, batez ere landa-eremuetan eta baliabide gutxien dituzten auzoetan, aisialdi- eta prestakuntza-baliabideetarako sarbidean dagoen arrakala murrizteko. Horrez gain, lanaren eta familiako bizitzaren arteko kontziliazioa ahalbidetzeko, interesgarria da opor-garaian ere jarduera horiek sustatzea, ordutegi egokituarekin.
- Gomendagarria litzateke aisialdi- eta kultura-jardueretarako, edo udaleku eta ludotekak eskuratzeko hobarietan harmonizazioa sustatzea, familia ugarientzat, guraso bakarreko familientzat edo kontziliaziorako zailtasun bereziak dituzten beste batzuentzat kupo-erreserba eginez.
- Kultura-, kirol- eta aisialdi-zerbitzuen eta hezkuntza-denbora librearen eskaintza indartzea, lurralde guztietan zerbitzu horiek modu parekidean eskura daitezten sustatuz eta haien irisgarritasuna eta adin eta gaitasun desberdinetara egokitzeko aukera ziurtatuz.
- Eskolaz kanpoko jarduerak eta kulturako, aisialdiko eta denbora libreko jarduerak irisgarriak izan behar dute desgaitasuna duten haurrentzat eta fisikoki zein kognitiboki egokitu behar dira.

Horrez gain, dibertsitate kulturalera eta haur eta nerabeen interesetara egokitu behar dira eta sozializazio osasungarria eta kalitatezko ikaskuntza sustatu behar dute.

- Komeni da desgaitasuna duten haurren bizitza independenterako trantsizioak lantzeko ekimenak bultzatzea, familiei laguntzea eta haur horien autonomia eta parte-hartze soziala sustatzeko beharrezko laguntzak ematea.

8.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Eusko Jaurlaritzak honako trakzio-neurri hauek jarriko ditu martxan, aukera-berdintasuna sustatzeko:

- ★ **Haurreskolen eskaintza zabaltzea.**
- ★ **Aukerak Suspertzen programa indartzea.**

Trakzio-neurri bakoitzaren honako datu hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazio sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Haurreskolen eskaintza zabaltzea		
Planeko kokapena	5. helburua. Familia eta haur guztiei beren gaitasunak bete-betean garatzeko aukera emango dien hezkuntza inklusibo eta bidezkoa indartzea, oztopoak kenduz eta aniztasuna balioetsiz eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatuz.	5.1. jarduketa-ildoak. Eskaintzaren lurralde-banaketa hobetuz, 0 urtetik hasita doako haur-hezkuntza publikorako sarbidea orokortzeko aurrerapausoak ematea.
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean) , 9. arloarekin (Erronka demografikoa) , bereziki, 54. KONPROMISOA (Familiari laguntzea eta jaiotzak sustatzea) , 2. ekimenarekin : “Haurreskolen eskaintza handitzea, lurralde-banaketa handituz. Beste alternatiba batzuk sustatzea ordutegi osagarrietan, kontziliazio-aukerak handitzeko eta seme-alaba adingabeak zaintzeko formula profesionalizatuarekin lotutako jarduketak garatzen jarraitzeko, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiaren barruan jasotako parametroen arabera”. Halaber, neurri hori lotuta dago 4. arloarekin (Hezkuntza) eta 23. KONPROMISOA (Parekidetasunaren eta kohesio sozialaren aldeko apustu argia) , 5. ekimenarekin . “Haurreskolak Patzuergoa’ proiektua finkatuko dugu eskolatzere-eredu goiztiar, inklusibo eta kalitatezko gisa, eta lankidetzajarduketak ezarriko ditugu udal-arloetan”.	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Euskadiren etorkizuneko zimenduak eraikitzen ditu zerbitzu publiko unibertsalak bermatuz 0 urtetik aurrera, haur bakoitzak bere potentziala garatzeko eta, hala, familia guztien ongizatea indartzeko”.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Frantziak 2019an ezarri zuen hezkuntza-sistema nazionalen 3 urtetik aurrerako derrigorrezko eta doako haur-hezkuntza, eta Europako sistemarik unibertsalenetako bat da, tarte hori ia osorik hartzen baitu barne. Finlandiak diruz lagundutako 0 urtetik aurrerako hezkuntza goiztiarra eskaintzen du familia guztientzat, sistema publiko-pribatu misto baten bidez. Familiak diru-sarreraren arabera ordaintzen dute eta, hala, sarbide unibertsala bermatzen da familiaren gaitasun ekonomikoaren arabera. Danimarkak 6 hilabetetik aurrerako haurrentzako hezkuntza- eta zaintza-eredua ezarri du, plaza publikoekin eta diru-sarreraren araberako ordaintzarekin. Hala, % 90etik gorako estaldura lortu da 1-2 urte bitarteko artean. Suediak eskolaurreko hezkuntza unibertsala eskaintzen du 1 urtetik aurrera, “förskola” sistemaren bidez. Erabat integratua dago hezkuntza publikoaren sisteman eta sarbidea doakoa da.	

Haurreskolen eskaintza zabaltzea	
Neurriaren deskribapena	Haurreskolen eskaintza zabaltzea, haur-hezkuntza goiztiarrean eredu unibertsal, doako eta kalitatezkoa lortzeko aurrerapausoak emateko, lurralde-banaketa hobetuz. Neurri horren helburua EAE osoan Haurreskoletarako sarbide parekidea indartzea da, batez ere, egun estaldura gutxien dagoen inguruetan, seme-alabak adin goiztiarretatik eskolatu nahi dituzten familia guztiek oztopo ekonomikorik eta geografikorik gabe egin ahal izan dezaten.
Zer ekarpen egiten du?	- Kontziliazio erantzukidea sustatzen du, bizitzako lehen hilabeteetako hezkuntzako eta zaintzako baliabide segurua eskaintzen duelako. - Aukera-berdintasuna sustatzen du lanean, batez ere emakumeen kasuan, enpleguan parte hartzea mugatzen duten zaintza-kargak arintzen baititu. - Hezkuntza zerbitzu goiztiarretarako sarbidean dauden lurralde-desberdintasunak murrizten laguntzen du. - Nazioarteko estandarrak jarraituz, 0 urtetik hasita doako haur-hezkuntza orokortzeko aurrerapausoak ematen ditu. - Kalitatezko hezkuntza-ingurunea bermatzen du lehen haurtzarotik eta hori gakoa da garapen kognitibo, emozional eta sozialerako. - Etaparik goiztiarrenetan haurrak zaintzeko baliabiderik ezak eragiten duen laneko absentismoa murrizten da.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. Haurreskolen partzuergoa.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	0-2 urteko eskaintza publikorik ez duten udalerri kopurua eta %. 0-2 urteko haur-hezkuntza plaza publikoen %, adin horretako 100 hurreko, udalerriaren eta eskualdearen arabera. - Haurreskoletan (zentro publikoak) eskolatutako 0-3 urte bitarteko haurren %, udalerriaren eta eskualdearen arabera. - Lehen aukerarekin asebetetako 0-2 urteko plaza publikoen eskaeren %.

Aukerak Suspertzen programa indartzea	
Planeko kokapena	5. helburua. Familia eta haur guztiei beren gaitasunak bete-betean garatzeko aukera emango dien hezkuntza inklusibo eta bidezkoa indartzea, oztopoak kenduz, aniztasuna balioetsiz eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatzen duen ikaskuntza sustatuz.
	5.2. jarduketa-ildo. Gizarte- eta hezkuntza-laguntzarako eta eskola-errefortzurako programen garapena sustatzea, hezkuntza-ekitatearen eta zaugarritasun-egoeran dauden ikasleen hezkuntza arrakastaren alde eginez.
Beste kokapen batzuk: 2. helburua. Pobreziaren belaunaldi arteko zikloa hautsiko duen eraldaketa sustatzea, Euskadiko Haur Bermearen 2030erako Estrategia bidez haurren babesa eta ongizatea indartuz, aukera bidezkoak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezkoago, inklusiboago eta oparoagoa eraikiz. 2.1 jarduketa-ildo. Seme-alabak dituzten familia guztiek nahikoa diru-sarrera izan ditzaten erraztea, gure gizartean espero diren gutxieneko ongizate- eta erosotasun-mailak izateko beharrezkotzat jotzen diren ohiko gastuei aurre egin ahal izateko.	

Aukerak Suspertzen programa indartzea	
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean), 2. arloarekin (Gizarte Politikak), bereziki, 12. KONPROMISOKO (Zaurgarritasun- eta babesgabetasun-egoerak artatzea), 5. ekimenarekin: “Haurren pobrezia murriztea. Haurren Bermerako Estrategia sustatzea, behar-egoeran dauden haur eta nerabeei eta haien familiei zuzenduta, eta, batez ere, pobrezia-, bazterkeria- edo prebentzio-egoerak bizi dituzten haur eta nerabe horiei, ikuspegi prebentibotik, normalizatutik eta inklusibotik, eta Europako Haurren Bermea ezartzeko Kontseiluaren (EB) 2021/1004 Gomendioarekin bat etorritz”. Neurri hori lotua dago halaber 10. KONPROMISOKO, 1go ekimenarekin: “Babes Sozialeko Euskal Sistema eratzen duten azpistemen artean lankidetzeta eta kooperazioa indartzea, herrialdearen helburuei eta arazo konplexuei erantzuteko, lankidetzeta eta berrikuntza eskatzen dituen hiru trantsizioei dagokienez (sozial-demografikoa, digitala eta ingurumenekoa).
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Etorkizunera begira dagoen Euskadi eraikitzen du eta desberdintasun-zikloekin amaitzen du. Hala, digitalizazioa eta hezkuntza-berrikuntza haur guztiek ahalik eta potentzialik handiena garatzeko tresnak bihurtzen dira”.
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Erresuma Batuak gizarte- eta hezkuntza-arloko tutoretza-programak garatzen ditu, adibidez Action Tutoring, eta ahalegin akademiko indibidualizatua eta oinarrizko konpetentzia digitalak uztartzen ditu ikasle babesgabeentzako online plataformen bidez. Finlandiak zeharkako alfabetatze digitala lantzen du eta ikasleek konpetentzia teknologiko integratuak garatzen dituzte ikasgai guztietan metodologia inklusiboen bidez. UNICEFek programak garatzen ditu mundu osoan zehar, hala nola Akelius ikastaro digitala. Ikastaro horrek alfabetatze tradizionala eta konpetentzia digitalak uztartzen ditu herritar zaurgarrientzat.
Neurriaren deskribapena	EAEko ikastetxe publiko nahiz itunpekoetan Lehen Hezkuntzako 1. mailatik Bigarren Hezkuntzako 4. maila bitarteko ikasle diren (biak barne) eta desabantaila sozialean dauden haur eta nerabeei gizarte- eta hezkuntza-arloko laguntza ematen dien Aukerak Suspertzen programa indartzea. Programak bi alderdi ditu. Batetik, eskolaz kanpoko errefortzu-saio indibidual eta/edo taldekoen bidez, aurrez aurre zein online laguntza akademikoa eskaintzea; eta bestetik, familien guraso-konpetentziak indartzea, seme-alabei hezkuntza-prozesuan lagundu eta orientatu ahal izateko. Esku-hartzearen barruan, halaber, beharrezkoa denean, material didaktikoak, konektagarritasuna eta gailu teknologikoak hornitzea, eta Hezkuntza Sailaren hezkuntza-plataformetarako eta material didaktikoa eta orientazioa eskaintzen dituzten beste plataforma batzuetarako sarbidea ematea aurreikusten da. Saiotetan, eskolako etxerako lanak egiten laguntzeaz gain, ikasketa-teknikak, konpetentzia digitala, hizkuntza gaitasuna eta arrakasta akademikoa izateko beste ikaskuntza garrantzitsu batzuk garatzen dituzte.
Zer ekarpen egiten du?	• Zaurgarritasun-egoerekin lotutako hezkuntzako desberdintasunak murrizten ditu eta eskola-porrotak edo –abandonuari aurrea hartzen laguntzen du. • Familiek hezkuntza-arloan laguntzea indartzen du, gurasoek eta tutoreek seme-alaben ibilbide akademikoan laguntzeko duten gaitasuna hobetuz. • Ikasleentzako garrantzitsuak diren konpetentziak garatzea sustatzen du, hala nola beren autonomia, tresna digitalen erabilera eta errendimendu akademikoa hobetzea. • Ikasleen gizarteratzea sustatzen du eta konfiantzan, laguntzan eta aitortzan oinarritutako espazioak sortzen ditu, ikasleen ongizatea eta eskola-ingurunearekiko harremana hobetzeko. • Arrakala digitalak murrizten ditu, konektagarritasuna eta gailu teknologikoak eskaintzen baitizkie behar duten ikasleei. Hala, ikaskuntzarako sarbide parekidea bermatzen du. • Euskadiko hezkuntza-sistemaren parekidetasun-printzipioekin bat etorritz, ikuspegi integrala du eta hezkuntza-arloko laguntza, familia indartzea eta aukera-berdintasuna uztartzen ditu.

Aukerak Suspertzen programa indartzea	
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Hirugarren Sektore Sozialeko erakundeak. Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Gizarte- eta hezkuntza-arloko laguntza-programen onuradun diren haur eta nerabe kopurua (adinaren, sexuaren eta jatorri sozioekonomikaoren arabera). - Programan parte hartzen duten familia kopurua. - Programan parte hartu duten eta eskola-errendimendua hobetu duten ikasleen %. - Programan parte hartu duten familia, haur eta nerabeek jasotako laguntzarekin duten asebetetze-maila.

8.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Orotara hamar ekintza jaso dira, Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek zein beste euskal erakunde batzuek egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean martxan jar daitezkeenak.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
5.1	Hezkuntzako beka eta diru-laguntzen sistema finkatzea. Hezkuntzarako sarbidean parekidetasuna bermatzeko, zerbitzu osagarriak, eskolaz kanpoko jarduerak eta eskola-materiala barne hartuko dituen beka sistema mantentzea eta indartzea.	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.
5.1	Landa-eremuetan haur eta nerabeentzako ekipamenduak hobetzea. Landa-eremuetako adin txikiko pertsonen beharretara egokitutako kirol eta kultur instalazioak eraikitzea eta egokitzea.	Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politika Saila. (Foru-aldundiekin eta udalekin lankidetzan).
5.2	Ikasle zaurgarrientzat ikasketetarako dirulaguntza eredu propioa sustatzea. Hezkuntzako maila guztietan, egoera zaurgarrian dauden ikasleentzat eskolarako sarbidea, iraunkortasuna eta arrakasta bermatzeko berariazko dirulaguntza programa garatzea.	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. (Udalekin lankidetzan).
5.2	Ikasle berrien arretarako EUSLE programa zabaltzea. Ikasle horien behar linguistikoei, emozionalei eta laguntza-beharrei arreta integrala eskainiz, ikasle berriak hezkuntza-arloan integratzeko programa indartzea.	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.
5.1, 5.3	Konplexutasun handiko ikastetxeentzako laguntza. Proiektu bereziak indartzea eta finantzatzea konplexutasun handiko zentroetan eta ikasleen hezkuntza-arrakasta bermatzeko baliabide espezifikoak eskaintzea.	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.
5.3	Eskola Segregazioaren aurkako Itun Soziala garatzea: Segregazioaren aurka egiteko eta eskolatzeko inklusiboa sustatzeko itunaren diseinuan eta ezarpenean aurrerapausoak ematea.	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.

Jarduketa- ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
5.4	Opor-garaian aisialdi hezitzaileko programak sustatzea. Ikaskuntza osagarriarako eta kontziliaziorako espazio gisa, ikastetxe publikoetan opor-garaian aisialdiko eta denbora libreko jarduerak sustatzea. Ekintza honek 6. helburuari ere ekarpena egiten dio.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. (Foru-aldundiekin eta udalekin lankidetzan).
5.4	Landa-eremua dinamizatzeko dirulaguntzak sustatzea. Landa-eremuko haur eta gazteentzako kirol eta kultur jarduerak sustatzeko dirulaguntza lerroa sortzea.	Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza-Politika Saila. (Foru-aldundiekin eta udalekin lankidetzan).
5.4	Hezkuntza sisteman sormen gaitasuna eta sorkuntza artistikoa sustatzea. Udaleko kultura- eta hezkuntza-sailen, foru-aldundien, kulturako eragileen eta hezkuntza-komunitatearen arteko lankidetzaren bidez, haur, nerabe eta gazteen artean gaitasun sortzaileak sustatuko dira. Diziplina artistikoekiko harreman goiztiarra eta hezkuntza-eremuan sorkuntza artistiko eta kulturala ezagutzeko eta sustatzeko programak bultzatuko dira.	Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza-Politika Saila.
5.4	Irakurketa Ekintza Plana sustatzea eta Euskadiko Irakurketa Mapa zabaltzea. Lurralde-mailako plangintza estrategikoaren bidez Euskadiko gazteen artean irakurketa sustatzeko neurriak ezartzea.	Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza-Politika Saila.

9.6. helburu estrategikoa: Haur-nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzea

Haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, belaunaldi indartsuak, zoriontsuak eta seguruak trebatzeko, laguntza partekatuko testuinguru batean.

9.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Hurrengo fitxan zehazten da helburu estrategikoa: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehentasunezko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburua bat dator GJH 3rekin (adin guztietako pertsona guztien bizitza osasuntsua bermatzea eta ongizatea sustatzea) eta GJH 10ekin (desberdintasuna murriztea herrialdeetan eta herrialdeen artean).

2. ardatza: haur-nerabeen ongizate integrala Fokua: haurrak		3 OSASUNETA ONGIZATEA	10 DESBERDINTASUNAK MURRITzea
6. helburu estrategikoa	Haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, belaunaldi indartsuak, zoriontsuak eta seguruak trebatzeko, laguntza partekatuko testuinguru batean.		
Jarduketa-ildoak	6.1. Garapenaren nahasmenduarekin lotutako beharrei arreta goiztiarra emateko sistemak hobetzea. 6.2. Haur eta nerabeen artean bizi-ohitura osasungarriak sustatzea, elikadura orekatua eta jarduera fisikoa edo kirola bereziki. 6.3. Haur eta nerabeen artean HIKTen gehiegizko erabilera , substantzieikiko mendekotasuna eta joko arazoei aurrea hartzeko zeharkako neurriak sustatzea hainbat arlotatik eta askotariko eragileekin lankidetzan. 6.4. Haur eta nerabeen artean nahi ez den bakardadea prebenitzen lagunduko duten ekimenak indartzea, arlo komunitariotik bereziki. 6.5. Haur eta gazteen osasun mentalaren arretarako eskura dauden baliabideak sendotu daitezen sustatzea.		

9.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUSSOAK EMATEA?

Haur eta nerabeen garapen integralerako eta beren eskubideak egikaritzeko, ezinbestekoa da beren ongizate fisiko eta emozionala sustatuko duen ingurunea sortzea. Adin goiztiarretatik ohitura osasungarriak sustatzea egiturazko inbertsioa da eta garapen funtzionalean, fisikoan, emozionalean, portaeran, sozialean eta kognitiboan desberdintasunak murrizten ditu. Hala, bizi-ibilbide bidezkoagoak, osasungarriak eta parekideak sustatzen ditu.

Diagnostikoko datuek erakusten dute garrantzitsua dela ondoez emozionalari, nahi ez den bakardadeari, haur eta nerabeen ahultasun psikosozialari eta garapenarekin lotutako zailtasunei arreta berezia jartzea,

osasun mentalak neska eta mutilengan modu berezian nola eragiten duen kontuan hartuz. Haur eta nerabeen osasun mentaleko arreta-sareak eta arreta goiztiarrerako sistemak funtsezko rola izango dute etorkizunean balizko desberdintasunak ekiditeko.

Teknologia digitalen erabileraren gorakadarekin, sedentarismoaren gorakadarekin eta erlazionatzeko sare informalak birkonfigurazioarekin lotutako azken gizarte-eraldaketan ondorioz, ikuspegi prebentibo eta positibo batetik belaunaldi berriei beren garapenean nola lagundu birpentsatu behar dugu.

Testuinguru horretan, lehentasun partekatua da ingurune osasungarri, seguru, emozionalki aberasgarri eta babesleak bermatzea. Bizimodu osasungarriak sustatzeko, esku-hartze goiztiarra egiteko, buruko osasuneko zerbitzuak indartzeko, mendekotasunei aurrea hartzeko eta nahi ez den bakardadea jorratzeko, sektore-arteko politika publikoak garatu behar dira, ikuspegi komunitarioa eta eskubideak oinarri hartuta.

Euskadiko Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legeak berariaz aitortzen du adingabe guztiek garapen osasungarri eta orekatua izateko duten eskubidea, eta botere publikoak ongizate emozionala sustatzera eta osasun-zerbitzuetarako eta arreta goiztiarretarako sarbide egokia bermatzera behartzen ditu. Lehentasun hori Haur Bermearen 2030erako Euskal Estrategiaren bitartez indartzen da. Osasun emozionala zeharkako ardatza da estrategia horretan. Bestalde, Euskadiren 2030erako Osasun Planak eta Buru Osasuneko 2022-2026 Estrategiak osasun-arreta integralaren, prebentiboaren eta errealitate sozial berrietara egokitutakoaren alde egiten dute.

Azken batean, haur eta nerabeen ongizate fisiko eta emozionala lehenestea ez da belaunaldi-justizia kontua soilik, Euskadiren garapen jasagarri eta kohesionatuaren aldeko apustu estrategikoa baizik.

9.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Jarraian, haur eta nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzeko eta ahultasun-egoerak murrizteko jarduketak martxan jarri nahi dituzten erakunde eta eragileak gidatzeko orientabideak jaso dira:

- Arreta goiztiarrerako sistemak hobetzeko, garrantzitsua da diziplina arteko taldeak indartzea (osasuna, hezkuntza eta gizarte-zerbitzuak) eta bizitzaren lehen urteetatik garapen-nahasmenduen eta buruko osasuneko zailtasunen hautemate goiztiarra bermatzea. Lurralde-parekidetasuna bermatzea ere komeni da, landa-eremuan eta zerbitzu gutxien dituzten auzoetan baliabideak handituz. Halaber, inplikaturako sistemen artean protokolo argiak ezarri, deribazio- eta jarraipen-zirkuitu koordinatuak ezartzea komeni da.
- Euskadiko haur eta nerabeen ongizate integrala bermatzeko, funtsezkoa da prebentzio-, arreta- eta laguntza-sistemak indartzea, ikuspegi komunitariotik eta haurrak oinarri hartuta. Hortaz, pediatriako osasun-zerbitzuek ezinbesteko rola dute arreta medikoa emateko, eta baita ahultasun-egoerak, ondorez emozionala edo babesgabetasun egoerak garaiz hautemateko ere. Gainera, edozein zaurgarritasun-zantzuren aurrean esku-hartze goiztiarra eta diziplina anitzekoa egin ahal izateko, garrantzitsua da hezkuntza- eta gizarte-arloekin koordinatuta pediatriako arreta-sare irisgarria eta hurbilekoa eratzea.
- Interesgarria litzateke gizarte-langileak eta pediatriako erizain komunitarioak osasuna sustatzeko, familiako osasun-hezkuntza sustatzeko, garapenerako laguntza emateko eta haurtzaro eta nerabezaroan premia fisiko, emozional eta sozialak identifikatzeko funtsezko profesional gisa hartzea. Nork bere espezialitatetik, gizarte-langileak eta erizain komunitarioak familien, ikastetxeen, gizarte-zerbitzuen eta osasun-sistemaren artean lokailu eta osagarri gisa jardun dezakete, arreta pertsonalizatuagoa, prebentziozkoagoa eta integratuagoa ahalbidetuz. Halaber, rol garrantzitsua dute haurren garapenaren jarraipena egiteko, gurasotasun positiboa

sustatzeko eta arrisku-egoeretan esku hartzeko, bai eta adin goiztiarretatik ohitura osasungarriak, autozaintza eta ongizate emozionala sustatzeko ere.

- Herritarrei eragiten dieten arazo sozialekin lotutako egoera geroz eta konplexuagoak behar bezala interpretatu eta kudeatu ahal izateko, garrantzitsua da osasun-langileen etengabeko prestakuntza sustatzea. Horren barruan sartzen da osasunean eragina duten faktore sozialak garaiz identifikatzea, hala nola pobrezia, indarkeria, desberdintasunak edo familiako zailtasunak; eta horiek ikuspegi integraletik eta diziiplina anitzekotik jorratzeko gaitasuna izatea. Trebakuntza horrek osasuneko alderdi teknikoak ez ezik, beste profesional batzuekin eta gizarte-zerbitzuekin sarean lan egiteko tresnak ere txertatu behar ditu, alderdi mediko nahiz testuingurukoak kontuan hartzen dituen eta ikuspegi biopsikosoziala duen arreta holistikoa bermatzeko.
- Ikastetxeetan eta espazio komunitarioetan programa integralak diseinatzea komeni da; elikadura osasungarria, jarduera fisiko erregularra, atsedena eta ongizate emozionala barne hartuz. Horrez gain, naturarekin kontaktua duten esperientzietarako sarbidea bermatzeak onura asko ditu, bai maila fisikoan, bai emozional, sozial eta kognitiboan ere.
- Interesgarria litzateke elikagaien sektorearekin lankidetzan aritzea, eskola jangeletan eta enpresa hornitzaileetan aukera osasungarriagoak sustatzeko eta haurrentzako produktueta azukrea, koipe saturatua eta gatza murrizteko.
- Dirulaguntza, beka eta instalazioetarako irisgarritasunaren bidez kirola eta jolas aktiboa sustatu behar da, bereziki ingurune zaurgarrietan,.
- Ezinbestekoa da haur eta nerabeentzat, familientzat eta profesionalentzat teknologien erabilera kritiko, seguru eta orekatuari buruzko sentsibilizazio-kanpainak eta tailerrak egitea. Halaber, haur eta nerabeak neurri horien diseinuan inplikatzeko gomendatzen da.
- Haurren eskubide digitalen aitortzan aurrera egin behar da, eta begirada hori legeetan, politika publikoetan eta hezkuntza-esparruetan txertatu: ingurune digitaletan babes, pribatutasuna, parte-hartzea eta informaziorako sarbide seguruak izateko eskubidea.
- Mendekotasunak eskolatik, familiarik, osasun-arlotik eta komunitatetik jorratzeko, interesgarria litzateke sektore-arteko prebentzio-planak diseinatzea. Halaber, haur eta nerabeen erreferentziazko profesionalak formatu behar dira HIKTen erabilera arriskutsuak edo mendekotasun-portaerak goiz hautemateko eta laguntza eskaintzeko, bereziki, joko arazoekin.
- Adingabeek eduki kaltegarrietarako duten sarbidea mugatu eta ingurune digital seguruak sustatzeko, erakundeen arteko akordioak eta akordio sozialak sustatzea komeni da.
- Nahi ez den bakardadeari aurrea hartzeko, bereziki garrantzitsua da haur eta nerabeen harreman afektiboak eta parte izatearen sentimendua indartuko dituzten laguntza-, entzute- eta jolas-ekimen komunitarioak sustatzea. Arlo honetan aisialdiko elkarteek, ikastetxeek eta zerbitzu komunitarioek duten rola indartu behar da, gizarte-isolamenduari aurrea hartzeko espazio gakoak baitira.
- Haur eta nerabe mota guztien, eta bereziki egoerarik zaurgarrienean dauden, sozializazioa eta parte-hartzea sustatzeko espazio fisiko nahiz birtual inklusibo eta seguruak diseinatzea komeni da.
- Sistema publikoan haur eta nerabeen buruko osasunean espezializatutako profesional kopurua handitzea komeni litzateke (psikologia eta psikiatriako profesionalak, terapeuta okupazionalak, etab.), laguntza psikologiko eta psikopedagogikoa jasotzeko sarbidea errazteko, bai eta oinarritzko zerbitzu komunitarioetatik ere. Arreta-sare jarraitua eta integratua izan beharko luke, arreta klinikoa, esku-hartze komunitarioa, familiaren laguntza eta hezkuntzaren jarraipena uztartuz.
- Jokabide suizida eta autolesiboei aurrea hartu eta halakoen aurrean jarduteko, beharrezkoa da programa espezifikoak ezartzea. Hezkuntza-, osasun-, gizarte- eta polizia-arloko profesionalak gaitu behar dira portaera horiek hauteman eta lehen esku-hartzea egin ahal izateko.
- Funtsezkoa da ezartzen diren neurri guztiak adin txikiko herritarren eskubideetan oinarritzea eta parekidetasun-ikuspegia izatea, diskriminaziorik gabe eta egoera zaurgarriagoan dauden kolektiboei arreta berezia eskainiz.

9.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Eusko Jaurlaritzak honako trakzio-neurri hauek jarriko ditu martxan haur eta nerabeen ongizate fisikoa eta emozionala sustatzeko:

- ★ **Arreta goiztiarrerako programak indartu eta dauden prozesuak eta beren kudeaketa optimizatzea.**
- ★ **Haur eta nerabeen artean ohitura osasungarriak eta ongizate digitala sustatzea.**
- ★ **Haur eta gazteen buruko osasunerako arreta-baliabideak indartzea.**

Trakzio-neurri bakoitzaren honako datu hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazio sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Arreta goiztiarrerako programak indartu eta dauden prozesuak eta beren kudeaketa optimizatzea

Planeko kokapena	6. helburua. Haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, belaunaldi indartsuak, zoriontsuak eta seguruak trebatzeko, laguntza partekatuko testuinguru batean.	6.1. jarduketa-ildoak. Garapenaren nahasmenduarekin lotutako beharrei arreta goiztiarra emateko sistemak hobetzea.
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean), 4. arloarekin (Hezkuntza), bereziki, 24. KONPROMISOA (Euskadiko hezkuntza-eredu propioa), 6. ekimenarekin: “Haurren zailtasunak goiz hautemateko programak indartzea eta existitzen den protokoloa nahiz ezarpenaren kudeaketa hobetzea”. Halaber, neurri hori lotuta dago 1. arloarekin (Osasuna) eta 2. KONPROMISOA (Osasuna sustatzea), 3. ekimenarekin. “Haur eta nerabeek ohitura osasungarriak ikasiz geroz, osasun ona izango dute helduaroan”, bai eta 24. KONPROMISOA, 7. ekimenarekin ere: “Lankidetzak indartzea Osasun Sailarekin, ohitura osasungarriak sustatzeko eta buruko osasuna eta beste gaixotasun batzuk jorratzeko”.	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Inbertsioa egiten du Euskadiren etorkizunean, haurren beharrak goiz hauteman eta artatzen dituelako eta haur bakoitzak bere potentzial guztia garatu ahal izateko gizarte arduratsua eraikitzen duelako”.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Erresuma Batuak komunitate babesgabeetan bizi ziren 5 urtetik beherako haurrentzat “Sure Start” ezarri zuen. Programa horrek osasun zerbitzu integratuak, gurasoentzako laguntza, hezkuntza goiztiarra eta haurren zaintza eskaintzen ditu, eta garapen komunitarioa eta prebentzioa ditu oinarri. Finlandiak “Neuvola Sistema” garatu zuen, ama-haurrentzako kliniken sare unibertsala eta laguntza integrala eskaintzen du 0-6 urte bitarteko haurrak dituzten familia guztien ongizate fisiko eta mentalarentzat, tartean, hautemate goiztiarra, laguntza familiarra eta garapenaren etengabeko jarraipena. Kanadak “Aboriginal Head Start” ezarri zuen, 0-6 urte bitarteko haur indigenentzako esku-hartze programa goiztiar komunitarioa. Programa horrek kultura, hezkuntza, osasunaren sustapena, nutrizioa eta laguntza soziala hartzen ditu barne eta hirietako nahiz iparraldeko komunitate indigenen garapen holistikora eta eskola-prestakuntzara bideratuta dago.	
Neurriaren deskribapena	Arreta goiztiarrerako programak indartzea, 0-6 urte bitarteko haurrentzat existitzen diren prozesuak eta horien kudeaketa optimizatuz. Horretarako, egungo hezkuntza-protokoloa hobetu eta protokoloaren kudeaketa eta erakundeen arteko aplikazioa indartuko da, garapen	

Arreta goiztiarrerako programak indartu eta dauden prozesuak eta beren kudeaketa optimizatzea	
	nahasmenduak edo buruko osasunekoak goiz haitemateko eta esku-hartze koordinatua eta eraginkorra bermatzeko. Arreta goiztiarraren barruan sartzen dira garapenerako nahasmenduak dituzten edo izateko arriskua duten haurrei zein beren familiei eta inguruneari zuzendutako esku-hartzeak. Ikuspegi integraletik (osasuna, hezkuntza eta soziala), honako hau planteatzen du neurriak: • Arreta goiztiarrerako diziplina arteko ekipoak indartzea, profil profesional ezberdinak gehituz (osasunekoak, hezkuntzakoak eta gizarte-zerbitzuetakoak). • Haitemate goiztiarra hobetzea, batez ere hezkuntzaren eta lehen arretaren arloan. • Sistemen artean kasuak bideratzeko eta jarraipena egiteko protokoloak eguneratzea eta zabaltzea, jarduketa koherentea sustatzeko. • Lurraldearen desoreka murriztea, zerbitzurik gutxien dituzten auzo eta udalerrietan baliabideak handituz. • Familian oinarritutako arreta jarraitua bermatzeko, zerbitzuen arteko koordinazioa sustatzea.
Zer ekarpen egiten du?	• Lehen haurtzaroan garapen-nahasmenduak eta buruko osasun-arazoak goiz haitemateko prozesua hobetzea. • Arrisku handiko nahasmendu edo egoera bati lotutako urritasun edo defizit primario edo sekundarioak haurraren dituen ondorioak murrizten edo saihesten laguntzen du. • Erantzunak haurren behar berezietara egokituz, konpentsazioko mekanismoak txertatu eta oztipoak gaitzitzen errazten du. • Familiak eta ingurune hurbilak esku-hartzearen parte aktibo gisa duten rola indartzen du, eta beren ongizatea eta parte-hartzea sustatzen du. • Haurra bizi den familia-ingurunearen beharrak eta eskaerak modu integralean artatzen ditu, bai harremanei dagokienez (familia, zaintzaileak, profesionalak), bai eguneroko bizitzako espazioei eta zerbitzuei dagokienez (etxea, eskola, osasun-zentroa, gizarte-zerbitzuak, espazio publikoa...). • Inplikaturako sistemen arteko lankidetzak eta arretaren kalitatea hobetzen ditu, protokolo komunei eta ondo definitutako zirkuituei esker. • Arreta goiztiarrerako baliabideen sarbidean lurralde-parekidetasuna sustatzen du kasuan, batik bat landa-eremuetan edo zerbitzu gutxien dituzten eremuetan.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. Foru-aldundiak
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• Arreta goiztiarrerako protokoloa berrikusi eta eguneratu da. • Protokoloaren berrikuspenean parte hartu duten profesional eta familia kopurua. • Protokoloa kudeatzeko hezkuntzako, osasuneko eta gizarte-zerbitzuetako eragilean artean egindako urteko koordinazio-saio kopurua. • Protokolo berrian prestakuntza jasota duten langileak dituzten ikastetxe kopurua. • Protokolo berrian prestakuntza jasotako langileak dituzten osasun-zentro kopurua. • Protokolo berrian prestakuntza jaso duten arlo sozialeko profesional kopurua. • Arreta goiztiarreko baliabideen estaldura handitu duten udalerrri edo landa-eremu kopurua. • Arreta goiztiarreko zerbitzuak erabiltzen dituzten haur kopuruaren bilakaera. • Identifikaturako beharrak dituzten eta arreta goiztiarrerako zerbitzuetara joaten diren 0 eta 6 urte bitarteko haurren %.

Arreta goiztiarrerako programak indartu eta dauden prozesuak eta beren kudeaketa optimizatzea

- Arreta goiztiarrerako zerbitzuetan egoera bat hautematen denetik esku-hartzea hasten denera arte igarotzen den batez besteko denbora.
- Arreta goiztiarrean espezializatutako profesional kopurua, 6 urtetik beherako 1.000 haurreko.

Haur eta nerabeen artean ohitura osasungarriak eta ongizate digitala sustatzea

Planeako kokapena	6. helburua. Haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, belaunaldi indartsuak, zoriontsuak eta seguruak trebatzeko, laguntza partekatutako testuinguru batean.	6.3. jarduketa-ildoak. Haur eta nerabeen artean HIKTen gehiegizko erabilera, substantzieko mendekotasuna eta joko arazoei aurrea hartzeko zeharkako neurriak sustatzea hainbat arlotatik eta askotariko eragileekin lankidetzan.
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean), 1. arloarekin (Osasuna), bereziki, 2. KONPROMISOA (Osasuna sustatzea), 3. ekimenarekin: “Haur eta nerabeek ohitura osasungarriak ikasiz geroz, osasun ona izango dute helduaroan. Mugikorraren eta plataforma digitalen gehiegizko erabileraren prebentzioa jorratzea”. Halaber, neurri hori lotuta dago 4. arloarekin (Hezkuntza), 25. KONPROMISOA (Erronka berriak sustatzeko curriculum bat), 6. ekimenean. “Ikastetxeetan estrategia digitala sustatzea, konpetentzia digitalak garatzeko, programazioaren eta pentsamendu konputazionalaren arloko alfabetatze digitalerako eta adimen artifiziala ikaskuntza eta ebaluazioa hobetzeko tresna gisa integratzeko. Horretarako, gogoeta partekatua egingo da irakasleekin eta ikastetxeetako zuzendariekin, daukaten aukerari buruz eta eskola-orduetako gailu mugikorraren gaineko kontrolari buruz”.	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Euskadi digital arduratsua prestatzen du, teknologiak haurren eta familien ongizate integralari ekarpena egin diezaion, enpatian eta hurbiltasunean heziz, belaunaldi kritikoak eta mundu digitalaren gaineko kontzientzia dutenak sortzeko”.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Finlandiak ongizate digitalerako programa integralak garatzen ditu bere hezkuntza-sisteman, eta teknologiaren arloko gaitasun kritikoak irakasten ditu “4C” teknikaren bidez; komunikazioa, lankidetzak, pentsamendu kritikoak eta sormena. Halaber, pantailen gehiegizko erabilerak dituen arriskuak espezifikoki jorratzen ditu ikastetxeetan. Herbehereak ongizate digitalerako programak integratzen ditu nazioarteko eskoletan eta programa horretan teknologiaren erabilera orekatua irakasten du, garapen sozioemotionala lehenesten duen eta konpetentzia digitalekin uztartzen duten curriculum holistikoen bidez. Amerikako Estatu Batuek hainbat ekimen garatzen dituzte, hala nola, Digital Wellness Institute. Erakunde horrek ongizate digitala zortzi dimentsiotan neurtzeko ebaluazio-markoak eskaintzen ditu, mendekotasun teknologikori aurrea hartzeko eskola-programak barne. Singapurrek National Digital Explorer programa ezarri du eta alfabetatze digital kritikoak eskaintzen die 38.000 ikasle baino gehiagori, online segurtasunaren gaineko hezkuntza eta konpetentzia teknologiko arduratsuen garapena uztartuz, familien eta hezitzaileen laguntzarekin.	
Neurriaren deskribapena	Haur eta nerabeen artean ohitura osasungarriak eta ongizate digitala sustatzea, telefono mugikorraren eta plataforma digitalen gehiegizko erabileraren prebentzioan arreta berezia jarritz eta hezkuntzako, familiako eta komunitateko esku-hartzeak eginez. Neurria gauzatzeko, ingurune fisiko, sozial eta emozional osasungarriak sortuko dira haur eta nerabeen ongizate globala sustatzeko eta gaitasunak indartzeko, aro digital honetan garapen orekatua izan dezaten. Neurria haur eta nerabeei eta beren guraso eta tutoreei zuzendua dago. HIKTak modu seguru, kritiko eta zentzuzkoan erabiltzera bideratutako neurriak sustatzeko laguntza ematea, baliabide praktikoa eskaintzea eta hainbat eragile koordinatzea dira bere helburuak.	

Haur eta nerabeen artean ohitura osasungarriak eta ongizate digitala sustatzea	
	Azken helburua gehiegizko erabilerarekin edo erabilera desagokiarekin lotutako arriskuak murriztea da, garapenerako –eta ez mendekotasuna sortzen duten– tresna gisa duen rola indartuz. Bere ekintzen artean daude: • Haur eta nerabeei, familiei eta profesionalei teknologien erabilera orekatuari eta seguruari buruzko sentsibilizazio-kanpainak eta -tailerrak eskaintzea. • Sektoreen arteko prebentzio-planak diseinatzea, mendekotasunak eskolatik, familiarik, osasun-arlotik eta komunitatetik jorratzeko. • Erreferentziazko profesionalei prestakuntza eskaintzea, hautemate goiztiarrerako eta arrisku digitalaren edo mendekotasunen zantzuak hautematean laguntza eskaintzeko (joko arazoak barne). • Adingabeek eduki kaltegarrietara duten sarbidea mugatzeko eta ingurune digital seguruak sustatzeko erakundeen arteko akordioak eta gizarte-akordioak sustatzea.
Zer ekarpen egiten du?	• Ingurune aldakor eta teknologiaz saturatuan haur eta nerabeen osasun digital eta emozionala sustatzen du. • Teknologien erabilera seguru egiten laguntzeko, tresna praktikoak eskaintzen dizkie guraso eta tutoreei. • Arrisku-portaera batzuen aurrean ikastetxeen, osasun-zerbitzuen eta beste arlo komunitario batzuen prebentzio-gaitasuna indartzen du. • Gehiegizko esposizio digitalaren eragin negatiboa murrizteko ekarpena egiten du; sare sozialen erabilera arazotsua, jokoak edo apustuak barne. • Erakundeen eta sektoreen artean koordinatzeko espazioak sortzen ditu. Espazio horiek funtsezkoak dira fenomeno konplexu hori erantzun koherenteekin jorratzeko. • Prestakuntza- eta informazio-baliabideetarako sarbidea hobetzen du familia eta eragile profesionalentzat.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Saila Udalak. Hirugarren Sektore Sozialeko erakundeak.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• Ikastetxeetan egindako tailer kopurua. • Teknologien erabilera seguruari buruzko sentsibilizazio-ekintzetan parte hartu duten haur eta nerabe kopurua. • Gurasoei eta tutoreei zuzendutako prestakuntza-saio kopurua. • HIKTren prebentzioan eta erabilera arazotsua hautemateko prestakuntza jaso duten profesional kopurua. • Osasun digitalari buruzko prebentzio-planak (alfabetatze digital kritikoa eta arrisku digitalen prebentzioa) egin dituzten ikastetxe eta osasun-zentroen kopurua. • Ingurune digital seguruak sustatzeko sinatutako erakundeen arteko akordio edo protokolo kopurua. • Urtean zehar HIKTen gehiegizko erabilera prebenitzeko egindako sentsibilizazio-kanpaina edo -tailer (esku-hartze komunitarioa) kopurua.

Haur eta gazteen buruko osasunerako arreta-baliabideak indartzea		
Planeko kokapena	6. helburua. Haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, belaunaldi indartsuak, zoriontsuak eta seguruak trebatzeko, laguntza partekatuko testuinguru batean.	6.5 jarduketa-ildoak. Haur eta gazteen osasun mentalaren arretarako eskura dauden baliabideak sendotu daitezen sustatzea.
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean), 1. Arloarekin (Osasuna), bereziki, 9. KONPROMISOA (Euskal gizartean eragin handia duten patologien gaineko jarduketa espezifikokoak handitzea), 1. ekimenarekin: “Buruko osasuna eta osasun emozionala lehenestea, batez ere gazteen artean. Euskadiko Osasun Mentaleko Estrategia 2023-2028 garatzea”. Halaber, neurri hori lotuta dago 2. KONPROMISOA (Osasuna sustatzea), 3. ekimenarekin: “Haur eta nerabeek ohitura osasungarriak ikasiz geroz, osasun ona izango dute helduaroan. Mugikorraren eta plataforma digitalen gehiegizko erabileraren prebentzioa jorratzea”. Horrez gain, lotura du 4. arloarekin (Hezkuntza), 24. KONPROMISOA (Euskal hezkuntza inklusiboaren eredu propioa), 7. ekimenarekin: “Lankidetzat indartzea Osasun Sailarekin, ohitura osasungarriak sustatzeko eta buruko osasuna eta beste gaixotasun batzuk jorratzeko”.	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Etorkizuneko osasun emozionala zaintzen duen Euskadi eraikitzen du eta haur eta nerabeen buruko ongizatea erantzukizunetik eta hurbiltasunetik jorratzen duten zerbitzu publiko espezializatuak indartzen ditu”.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Australiak "Headspace" garatu zuen gazteen (12-25 urte) buru-osasuneko hurbileko arretarako munduko eredu erreferente gisa, eta zentro komunitario integratuak sortu zituen diziplina anitzeko lantaldeekin. Irlandak "Jigsaw" ezarri zuen, arreta goiztiarrerako eta itxaron-denborak murrizteko zerbitzu eskuragarri eraginkorra. Erresuma Batuek "YouthSpace" ezarri zuen, 0-25 urtekoentzako arreta integratuarekin. Ikastetxeetan hautemateko protokolo aktiboak ere baditu.	
Neurriaren deskribapena	Ikuspegi integralaren, prebentiboaren eta komunitarioaren bitartez eta ongizate emozionalaren sustapena eta balizko arazoetan esku-hartze goiztiarra uztartuz, haur-gazteen buruko osasunaren arretarako eskuragarri dauden baliabideak indartzea. Neurriaren helburua eskuragarri dauden baliabideak indartzea da eta haur eta nerabeen beharretara egokituak dauden profesionalen eta zerbitzuen profil espezifikokoak gehitzea. Euskadin Suizidioa Prebenitzeko Estrategiaren baitan, beharrezkoa da sektoreen eta laguntza-mailen artean modu koordinatuan jardutea; norbere burua mintzeko portaerak prebenitzeko eta bizitzaren lehen etapetatik buruko osasunari arreta egokia eskaintzeko. Horretarako, ikuspegi biopsikosoziala erabiliko da eta osasunerako aktiboak indartuko dira, erresilientzia eta ongizatea sustatzen duten baliabide indibidual, familiako, komunitario edo instituzionalak alegia. Hauek dira aurreikusitako ekintzak: • Haur eta gazteen buruko osasunean espezializatutako profesional kopurua handitzea (erizaintza komunitarioa eta psikologia lehen arretan). • Esku-hartze goiztiarrerako lantalde mugikorrak martxan jartzea. • Nerabeentzat programa psikosoziohezitzaileak eta prebentzio-programa berritzaileak martxan jartzea. • Haur eta gazteentzako eguneko ospitaleak garatu eta indartzea, tarteko baliabide gisa.	
Zer ekarpen egiten du?	• Adin txikiko pertsonen buruko osasunaren arretarako sarbidea eta kalitatea hobetzen du. • Buruko osasun arazoak goiz hautemateko eta esku-hartze goiztiarra egiteko aukera ematen du, epe luzeko ondorioak murriztuz.	

Haur eta gazteen buruko osasunerako arreta-baliabideak indartzea	
	- Baliabide publikoen sarea indartzen du, haurren ingurunerik hurbilenean (lehen arreta, ikastetxeak, etab.) profil profesional espezializatuak gehituz. - Buruko osasun arazoan gaineko estigma murrizten laguntzen du, horiek normalizatuz eta laguntza komunitarioa eskainiz. - Ikuspegi prebentiboa, integrala eta biopsikosoziala txertatzen du, eta ez da soilik tratamendu klinikora mugatzen. Ingurune babesle eta osasungarriak sustatzen ditu. - Sektoreen eta erakundeen arteko koordinazioa bultzatzen du, erantzun iraunkor, koherente eta garapen-etapara egokituak emateko.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. Osasun Sailburuordetza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Haur eta gazteen buruko osasuneko lantaldeetara sartu diren profesional berrien kopurua (lehen arretako psikologoak, erizain komunitarioak...). - Buruko osasuneko profesionalen ratioa (psikologoak, psikiatrak, terapeuta okupazionalak...) 10.000 adingabeko. - Martxan jarritako esku-hartze goiztiarrerako ekipo mugikorren kopuruaren bilakaera. - Nerabeentzako martxan jarritako programa psikosozioheztzaile eta prebentzio-programa berritzaile kopurua. - Sustatutako edo handitutako haur eta nerabeen buruko osasuneko programa berri kopurua. - Haur-gazteentzako ospitale berri edo indartutako ospitale kopuruaren bilakaera. - Ondoez psikologikoa goiz hautemateko eta kasuak kudeatzeko eta koordinatzeko osasuneko, hezkuntzako eta gizarte-zerbitzuetako profesionalen zuzendutako prestakuntza-ekintza kopurua. - Ondoez psikologikoa goiz hautemateko protokolo aktiboak dituzten ikastetxe kopurua. - Haur eta gazteen buruko osasunaren gaineko lehen kontsulta egiteko batez besteko itxaron-denbora. - Buruko osasun-arazoak dituzten eta osasun-zerbitzuek gomendatutako denboraren barruan artatu dituzten adingabeen %. - Familiek haur eta gazteen buruko osasun-zerbitzuetan izandako sarbidearekin eta arretarekin duten asebetetze-maila. - Haur eta gazteentzako buruko osasun-zerbitzuetan artatu dituzten eta laguntza psiko-heztzailea jasotzen duten familien %.

9.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Orotara hamaika ekintza jaso dira, Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek zein beste euskal erakunde batzuek egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean martxan jar daitezkeenak.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
6.3, 6.4, 6.5	Euskadin Suizidioa Prebenitzeko Estrategia berria egitea. Suizidio gaietan prebentzioko, esku-hartze goiztiarreko eta gertakari-osteko neurri integralak artikulatuko dituen estrategia berritua garatu eta ezartzea.	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila.

Jarduketa- ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
6.2	Ikastetxeetako jangelen rol pedagogikoa indartzea. Elikadura-ohitura osasungarriak eta jasangarriak bultzatzeko ikastetxe publikoetako jangelen rol hezitzailea indartzea. Opor-garaian egoera zaurgarrian dauden adingabeei elikadura egokia bermatzeko bideragarritasuna aztertuko da.	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.
6.1	Erizain komunitarioen eta gizarte-laneko profesionalen rola indartzea. Toki mailako erakundeekin lankidetzan, prebentzio, osasun sustapen eta arreta komunitarioarako profil profesionalak indartzea.	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. (Udalekin lankidetzan).
6.4, 6.5	Neska gazte haurdunei laguntzeko programak garatzea. Haurdun gazteei laguntzeko eta osasun-arreta eta laguntza psikologikoa emateko programa espezifikoak garatzea.	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. (Udalekin lankidetzan).
6.2	Haur eta nerabeen artean kirola sustatzea. Osasunerako, sozializazioarako eta garapen integralerako tresna den heinean, gazteek kirola ohikotasunez egin dezaten sustatzea.	Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza-Politika Saila.
6.3	Hazkuntza seguru eta afektiboak sustatzeko Biraka programa garatzea. EAEko eremu soziosanitarioko profesionalak hezkuntza erantzule eta sentikorren sustapenean prestatu eta ziurtatzera bideratutako programa berria abiatzea. Haur eta gazteen osasuna sustatzeko eta prebentzioarako ekintza da, eta gurasotasun positiboan oinarritzen da, osasun psikoemotionalaren ikuspegitik. Programa 0-3 urte arteko etapari zuzendua dago bereziki, eta arlo sozio-sanitarioan ikaskuntza-plataforma egonkor eta berriztagarri bat sortzea barne hartzen du.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
6.3	Eskubide digitalen araudia garatzea. Adin txikiko pertsonen eskubide digitalak bermatzeko lege-esparrua egitea, batez ere, HIKTekin lotutako arriskuetatik babesteko.	Eusko Jaurlaritzako Gobernantza, Administrazio Digitala eta Autogobernua Saila.
6.4	Nahi ez den bakardadeari erantzuteko proiektua sortzea. Bizitzako etapa guztietan nahi ez den bakardadeari heltzeko proiektua garatzea, bai hiri-ingurunean, bai landa-ingurunean. Zaintza-komunitatearen ikuspegitik berariazko programa bat bultzatuko da, Eusko Jaurlaritza buru dela, udalekin, foru-aldundiekin eta hirugarren sektore sozialarekin lankidetzan. Esku-hartzea fenomenoaren ikuspegi zabal eta globalean oinarrituko da, garapen komunitarioan esku-hartuz.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. (Foru-aldundiekin eta udalekin lankidetzan).
6.5	Haur eta nerabeen buruko osasunari buruzko Liburu Zuria egitea. Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legearen barruan, dokumentu estrategiko bat egitea buruko osasun-nahasmenduak dituzten adin txikiko herritarren arreta soziosanitarioa hobetzeko.	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila.
6.5	Euskadiko Osasun Mentaleko Estrategia 2023-2028 zabaltzea. Buruko osasuna eta osasun emozionala indartzeko estrategia hedatzea, haur, nerabe eta gazteengan arreta berezia jarritz.	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila.
6.5	Osasun mentaleko arazoak dituzten pertsonen estigma desagerrarazteko 2024-2028 estrategia martxan jartzea. Buruko osasun-arazoekin lotutako estigmari eta diskriminazioari aurre egiteko euskal estrategia ezartzea, arreta berezia jarritz familiengan eta haur eta nerabeengan.	Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila.

10. 7. helburu estrategikoa: Haurtzaroan eta nerabezaroan herritartasun aktiboa garatzea

Haur eta nerabeen partaidetza eta parte izateko sentimendua indartzea, haurtzarotik herritartasun aktiboa eta arduratsua sustatuz, komunitate kartsua, inklusiboa eta berdintasunarekin zein elkarrizketa demokratikoarekin konprometitua eraikitzeke.

10.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehentasunezko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburua bat dator GJH 10ekin (herrialdeen arteko eta herrialdeen arteko desberdintasuna murriztea) eta GJH 11ekin (hiriak inklusiboagoak, seguruagoak, erresilienteagoak eta jasangarriagoak izatea lortzea).

2. ardatza: haur-nerabeen ongizate integrala Fokua: haurrak	
7. helburu estrategikoa	Haur eta nerabeen partaidetza eta parte izateko sentimendua indartzea, haurtzarotik herritartasun aktiboa eta arduratsua sustatuz, komunitate kartsua, inklusiboa eta berdintasunarekin zein elkarrizketa demokratikoarekin konprometitua eraikitzeke.
Jarduketa-ildoak	7.1. Haur-nerabeen partaidetza sustatzea politika publiko eta programen diseinuan, toki mailan bereziki, eta administrazioek ikuspegi hori beren gain hartzeko konpromisoa sustatzea. 7.2. Haurrekiko eta nerabeekiko espazio lagunkoiak indartzea, beren premia espezifikoak kontuan hartu eta autonomia errazten dutenak. 7.3. Haurren eskubideen inguruan sentsibilizatzea eta herritartasun-gaitasunak txikitatuz garatzea, hezkuntza formalean eta ez-formalean. 7.4. Adin txikiko pertsonen entzunak izateko eta eragiten dieten erabakietan parte hartzeko (esku-hartze prozesuak, prozesu judizialak...) duten eskubidea bermatzea, ikuspegi intersektionala txertatuz.

10.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUSSOAK EMATEA?

Adin txikiko herritarrak eskubidedun subjektu gisa aitortzeak modu pasiboan babestetik harago joatea dakar, beren bizitzari eragiten dieten arlo guztietan modu aktiboan parte har dezaten. Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenak (12. art.) argi ezartzen du haurrek entzunak izateko eta beren iritzia kontuan hartu izateko eskubidea dutela. Hortaz, parte-hartzea eskubide gaitzailea da, gainerako eskubideak lortzeko (hezkuntza, osasuna, identitatea, babesa eta jolasa) ezinbestekoa.

Gizarte kohesionatuago eta demokratikoago baterantz aurrera egiteko, haurtzarotik herritartasun aktibo eta arduratsua sustatuz, haur eta nerabeen partaidetza eta pertenezia-zentzua bultzatzea

lehentasunezkoa da. Hala eraikitzen dira lotura sendo eta inklusiboak dituzten eta berdintasunarekin eta elkarrizketa demokratikoarekin konprometitutako komunitate bizi eta bidezkoak. Haur eta nerabeen ahotsak entzuteak, politika publikoak lantzean beren ikuspegiak txertatzeak eta beren parte-hartze eraginkorra sustatzen duten inguruneak sortzeak, garapen pertsonala, emozionala eta soziala bultzatzeaz gain, politiken kalitatea hobetzen du, sentikorrago, eraginkorrago eta jasangarriago eginez.

Azken urteetan, Euskadik urrats garrantzitsuak egin ditu, batez ere udal-arloan, haur eta nerabeen parte-hartze ekimenak sortzeko. Eskubide horrekiko geroz eta konpromiso handiagoa dagoen seinale da hori. Oraingo erronka eta aukera, esperientzia horiek finkatu eta jarraipen, inpaktu eta erabaki publikoekiko lotura handiagoa ematea da.

Hortaz, helburuak behar hauei erantzuten die: zaurgarritasun handiagoko egoerak ikusarazteko ikuspegi intersektionala txertatuz, haur eta nerabeei eragiten dieten prozesu administratibo, judizial edo sozial guztietan parte hartzeko duten eskubidea indartzea; udalen konpromisoa eta prozesu horien instituzionalizazioa bultzatuz, haur-nerabeek politika publikoen diseinuan eta jarraipenean parte hartzeko mekanismo egonkorak sustatzea; kultura demokratikoaren eta erantzukidetasunarekin ikuspegitik gizartea eta hezkuntzako eragile guztiak haurren eskubideei buruz eta beren parte-hartze aktiboak duen garrantziaz sentsibilizatzea; eta haur eta nerabeen beharretara egokitutako espazio publiko lagunkoiak sustatzea.

Helburua bat dator Euskadiko Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legearekin. Lege horrek haurrekin lotutako politika publiko ororen printzipio gidaria parte-hartzea dela aitortzen du. Halaber, Familien eta Haurren aldeko itunarekin ere bat egiten du, eta itun horrek eredu parte-hartzaile sendoagoen, inklusiboagoen eta interinstituzionalen alde egiten du.

Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografiko Sailak ildo horretako ekimenak garatu izan ditu, eta ekimen horiek sendotzen jarraitzea aurreikusten du. Ekimen horien artean, haur eta nerabeek tokiko bizitzan parte har dezaten HaurEkin, Haurren Hiri eta Udalerrien Euskal Sarea aipatu behar da.

Norabide horretan aurrerapausoak emateak demokrazia eta justizia soziala indartzeaz gain, herritartasun aktiboa, kritikoa eta adin goiztiarretatik konprometitua sortzen laguntzen du, eta, hala, belaunaldi arteko arrakala murriztu eta bizikidetzaz-eredu parekideagoa sustatzen du.

10.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Helburu hori lortzeko eta planaren printzipioen eta balioen arabera aurrerapausoak emateko, jarraibide hauek ezarri dira:

- Komeni da adin txikiko herritarren parte-hartzea politika publikoen zeharkako ardatz gisa indartzea eta haur eta nerabeak eragile aktibo gisa aitortzea, eragiten dieten erabakien diseinuan, ezarpenean eta ebaluazioan ekarpena egiteko gaitasuna baitute, batez ere toki mailan.
- Garrantzitsua da parte hartzeko espazio egonkorragoak eta askotarikoak finkatzea, haur eta nerabeak kontsultatzeko kontseilu edo organoak adibidez, eta baliabideak, laguntza profesionala eta benetan erabakiak hartzeko prozesuekiko lotura ematea. Garrantzitsua da ekarpenak kontuan nola hartu diren jakiteko itzulketa-mekanismoak ezartzea.
- Ezinbestekoa da adina, jatorria, desgaitasuna, generoa, testuinguru soziala eta kulturala kontuan hartzen duten metodologia inklusiboei esker prozesu parte-hartzaile irisgarriak eta egokituak bermatzea, adin txikiko pertsona bat bera ere baztertuta gera ez dadin.

- Haur eta nerabeekin lagunkoiak diren inguru fisiko eta sozialak sustatzeak beren autonomia, segurtasuna eta ongizatea bultzatzen du. Horren barruan sartzen dira espazio publiko egokiak, egokitutako zerbitzuak eta beren inplikazioarekin diseinatutako hirigintza planak.
- Parte-hartzea gaitasun zibikoen garapenarekin lotzea komeni da; eskolan, aisialdian zein hezkuntza ez-formaleko beste testuinguruetan, adin goiztiarretatik, eskubide, demokrazia, erantzukidetasun eta pentsamendu kritikoan oinarritutako hezkuntza sustatuz.
- Garrantzitsua da haur eta nerabeen parte-hartzerako egiturak dituzten udalerrien arteko lankidetzak sustatzea; jardunbide egokiak trukatu, berrikuntza bateratua eta haur eta nerabeen ahotsa baloratzeko kultura instituzionala sustatzeko sareak sortzeko.
- Profesionalak eta erakundeak haurren eskubideen gainean sentsibilizatu eta formatzea komeni da, tresna irisgarri eta egokituak erabiliz (irakurketa erraza, genero-ikuspegia, dibertsitate funtzional eta kulturala). Halaber, funtsezkoa da komunikazio-kanpainen, material egokituaren eta estrategia berritzaileen bitartez haur eta nerabeen eskubideak herritar guztiei zabaltzea, hala, eskubide horien gaineko ezagutza indartu eta egunerokoan eskubideak egikaritzeko.

10.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Eusko Jaurlaritzak honako trakzio-neurri hauek jarriko ditu martxan haurtzaroan eta nerabezaroan herritartasun aktiboa bermatzeko:

- ★ **Haurren parte-hartzea eta dauden sareak sustatzea.**
- ★ **Haur eta Nerabeen Foroa sortzea.**

Trakzio-neurri bakoitzaren honako datu hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazio sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Haurren parte-hartzea eta dauden sareak sustatzea		
Planeko kokapena	7. helburua. Haurren partaidetza eta parte izateko sentimendua indartzea, haurtzarotik herritartasun aktiboa eta arduratsua sustatuz, komunitate kartsua, inklusiboa eta berdintasunarekin zein elkarrikeria demokratikoarekin konprometitua eraikitzeko.	7.1 jarduketa-ildoak. Haur-nerabeen partaidetza sustatzea politika publiko eta programen diseinuan, toki mailan bereziki, eta administrazioek ikuspegi hori beren gain hartzeko konpromisoa sustatzea. 7.2 jarduketa-ildoak. Haurrekiko eta nerabeekiko espazio lagunkoiak indartzea, beren premia espezifikoak kontuan hartu eta autonomia errazten dutenak. 7.3 jarduketa-ildoak. Haurren eskubideen inguruan sentsibilizatzea eta herritartasun-gaitasunak txikitatuz garatzea, hezkuntza formalean eta ez-formalean. 7.4 jarduketa-ildoak. Haur eta nerabeek entzunak izateko eta eragiten dieten erabakietan parte hartzeko (esku-hartze prozesuak, prozesu judizialak...) duten eskubideak bermatzea, ikuspegi intersektionala txertatuz.
Kokapena Gobernu Programan	Ekintza hori I. ardatzaren (Pertsonak erdigunean) barruan sartzen da eta lotuta dago zuzenean Haur eta Nerabeen 2/2024 Legearekin. Lege horrek ezartzen du haur eta nerabeen parte hartzeko eskubideak bermatzeko arau-esparrua. Neurri hori bat dator kontzeptuari dagokionez 2. arloarekin (gizarte-politikak), 14. KONPROMISOA (Garapen sozial eta komunitarioa indartzea),	

Haurren parte-hartzea eta dauden sareak sustatzea	
	1. ekimenean: “Ikuspegi komunitarioa sustatzea, pertsonalizazioan, osotasunean, jarraikortasunean, gertuko arretan eta ikuspegi prebentiboan oinarrituta eta pertsonen, familiek eta talde edo kolektibo hartzaileek esku-hartzean, zerbitzuetan eta arreta-sareetan parte-hartzearen sustatzea, zuzenean eta ordezkatzan dituzten erakunde bitartez”.
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Demokrazia komunitarioa eraikitzen du eta haurrak bihurtzen dira Euskadiren etorkizunaren protagonistak. Hala, haurtzarotik herritar aktiboak eta konprometituak prestatzeko espazio parte-hartzaileak indartzen dira”.
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Erresuma Batuak UNICEFen “Child-Friendly Cities” ekimena ezarri zuen, haurrek hiriko plangintzan eta udaleko erabakietan parte hartzeko, mekanismo formalen eta informal bidez, hala nola eskola-kontseiluen, gazteen parlamentuen eta hainbat adinetara egokitutako kontsulta-prozesuen bidez.
Neurriaren deskribapena	Haurren parte-hartzea eta dauden sareak sustatzea, gizartean adin txikiko herritarrek duten rola gaineko ikuspegia aldatzeko. Horretarako, haur eta nerabeak eskubideen subjektu gisa eta ikuspegi publiko eraikitze eragile aktibo gisa aitortu behar dira. Neurriaren helburua haur eta nerabeek eragiten dieten gaitan parte-hartze erreala eta eraginkorra izatea da, bai toki mailan, bai erkidego mailan. Ekintzak hauek dira: - Politika publikoen zeharkako ardatz gisa haurren parte-hartzea indartzea, eta eragiten dieten erabakien diseinu, ezarpene eta ebaluazioan inplika daitezkeen sustatzea. - Espazio egonkor, askotariko eta baliabidez hornituak finkatzea, adibidez, haurren eta nerabeen kontsultarako kontseiluak edo organoak. Espazio horiek laguntza profesionala izan behar dute eta erabakiak hartzeko prozesu errealekin konektatuak egon behar dute. - Prozesu parte-hartzaile inklusiboak eta irisgarriak bermatzea adinari, jatorriari, desgaitasunari, generoari, testuinguru sozialari eta kulturalari egokitutako metodologien bidez. - Haurrekin lagunkoak diren ingurune fisiko eta sozialak sustatzea, beren autonomia, ongizatea eta segurtasuna sustatuz. - Adin goiztiarretatik, eskolan, aisialdian zein hezkuntza ez-formalean gaitasun zibikoak garatzea, eskubideetan, demokrazian, pentsamendu kritikoan eta erantzukidetasunean oinarritutako hezkuntzaren bitartez. - Egitura parte-hartzaileen bidez udalerrien arteko elkarlana sustatzea, jardunbide egokiak trukatzeko sareak sortzea eta entzute aktiboan oinarritutako kultura instituzionala indartzea. - Erakundeak eta profesionalak haurren eskubideen gainean sentsibilizatzea, tresna parte-hartzaile irisgarriak eta egokituak sustatuz.
Zer ekarpen egiten du?	- Adin txikiko pertsonak herritar aktibo gisa aitortzen ditu eta beren bizitzan eragina duten erabakietan parte hartzeko duten eskubidea legitimatzen du, batez ere toki mailan. - Erakunde borondate faltari aurrea hartu eta adin goiztiarretatik kultura demokratikoa indartzen laguntzen du. - Haurtzaroari buruzko ikuspegi berria eskaintzen du, errespetua, entzutea eta beren ekarpenen balioa aitortzea oinarri hartuta. - Hezkuntza-, gizarte- eta komunitate-ingurune inklusiboagoak, seguruak eta beren garapen integralera egokituak sortzen ditu. - Haur eta nerabeen aniztasunera egokitutako metodologien bitartez parte-hartzean berdintasuna sustatzen du. - Gobernantza parte-hartzaile indartzen du toki eta erkidego mailan, egitura egonkor eta jasagarriak sortuz.

Haurren parte-hartzea eta dauden sareak sustatzea	
	Berrikuntza eta jardunbide egokien trukea sustatzen du haurren eskubideekin konprometituta dauden udalerrien eta erakundeen artean.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Foru-aldundiak Udalak.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Sareko kide diren udalerrri berrien kopuruaren bilakaera. - Toki mailan eratu diren haur eta nerabeen parte-hartze organo berrien kopuruaren bilakaera (kontseiluak, kontsulta-taldeak, etab.). - Haur eta nerabeen parte-hartzerako organo aktiboak dituzten tokiko udalerrri/erakundeen % - Sektore publikoko profesionalei zuzendutako haurren eskubideei eta parte-hartzeari buruzko prestakuntza- eta sentsibilizazio-ekintza kopurua. - Beren udalerrrian, eragiten dieten prozesuetan entzunak izan direla adierazi duten haur eta nerabeen % - Haur eta nerabeentzako prozesu espezifikoak jasotzen dituzten aurrekontu parte-hartzaileak dituzten udalerrri kopurua. - Prestakuntza-planetan haurren eskubideei buruzko edukiak jasotzen dituzten ikastetxe kopurua. - Gutxienez beren funtsezko 3 eskubide behar bezala identifikatzen dituzten ikasleen % - Arlo ez-formaletan haurren eskubideei buruz egindako kanpaina, material edo formazio kopurua. - Hiri-ingurunea haurrekiko "lagunkoia" den jakiteko neurketa edo diagnostikoa egin duten udalerrrien %.

Haur eta Nerabeen Foroa sortzea	
Planeko kokapena	7. helburua. Haurren partaidetza eta parte izateko sentimendua indartzea, haurtzarotik herritartasun aktiboa eta arduratsua sustatuz, komunitate kartsua, inklusiboa eta berdintasunarekin zein elkarritzeta demokratikoarekin konprometitua eraikitzeke. 7.1 jarduketa-ildoak. Haur-nerabeen partaidetza sustatzea politika publiko eta programen diseinuan, toki mailan bereziki, eta administrazioek ikuspegi hori beren gain hartzeko konpromisoa sustatzea.
Kokapena Gobernu Programan	Ekintza hori I. ardatzaren (Pertsonak erdigunean) barruan sartzen da eta lotuta dago zuzenean Haur eta Nerabeen 2/2024 Legearekin , batez ere, organo parte-hartzaile hori ezartzen duen 307. artikularekin. Neurri hori bat dator kontzeptuari dagokionez 2. arloarekin (gizarte-politikak) , 14. KONPROMISOA (Garapen sozial eta komunitarioa indartzea) , 1. ekimenean : "Ikuspegi komunitarioa sustatzea, pertsonalizazioan, osotasunean, jarraikortasunean, gertuko arretan eta ikuspegi prebentiboan oinarrituta eta pertsonen, familiek eta talde edo kolektibo hartzaileek esku-hartzean, zerbitzuetan eta arreta-sareetan parte-har dezaten sustatzea, zuzenean eta ordezkatzan dituzten erakundeen bitartez".
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek "Aurrerapausoak ematen ditu Euskadi demokratikoagoa sortzeko, lankidetzarako espazio instituzionalak sortuz. Hala, haurren eta familien ahotsak etorkizuneko politikak eraiki ditzakete modu aktiboan eta herritarren parte-hartzea indartu".

Haur eta Nerabeen Foroa sortzea	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Frantziak “Haur eta Nerabeen Kontseilua” ezarri zuen kontsulta-organo nazional gisa, Familiaren Goi Kontseiluaren barruan. Kontseilu horrek, kontsulta erregularren bitartez, aholkularitza eskaintzen dio gobernuari eta haur eta nerabeei eragiten dieten lege-proiektuei buruz iritzia ematen du. Australiak “Ministerioetako Gazteen Kontsulta Kontseiluak” eratu zituen estatuko aholkularitza-organismo gisa. 15-25 urte bitarteko nerabe eta gazteek osatzen dituzte eta hiru hilean behin elkartzen dira ministroekin politika publikoetan eta legeen garapenean eragiteko. Kanadak “Lehen Ministroaren Gazteen Batzordea” ezarri zuen, kontsulta-organismo nazional gisa. Batzordeak aholkularitza zuzena ematen dio gobernuari gazteentzako garrantzitsuak diren gaien gainean eta eragina du lehentasun federaletan eta politiken garapenean.
Neurriaren deskribapena	Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legearen 307. artikuluan aurreikusten den Haur eta Nerabeen Foroa sortzea, organo instituzional hori sortzeko Aginduen bidez, haur eta nerabeek Euskadiko bizitza publikoan parte-hartze eraginkorra dutela bermatzeko. Foro hori izango da EAEko haur eta nerabeen ordezkaritza-organo gorena eta, arautu ostean, Eusko Legebiltzarrak laguntza eskatu ahal izango dio, haur eta gazteei eragiten dieten arauen gaineko iritzia jasotzeko. Haur eta Nerabeen Foroak helburu hauek ditu: • Pertsona adingabeek eragiten dieten politika publikoen prestaketa, jarraipen eta ebaluazioan parte hartze eraginkorra izatea. • Haur eta nerabeei zuzendutako kontsultarako eta parte hartzeko berariazko prozesuak antolatzea. • Haur eta nerabeen eskubideen, betebeharren eta beharren gainean eztabaidatzeko, gogoetatzeko eta biltzeko espazioak sustatzea. • Haur eta nerabeek erakunde publikoentzako dituzten proposamenak, ezinegonak eta eskariak bideratzea.
Zer ekarpen egiten du?	• Haur eta nerabeek eragiten dieten gaietan parte-hartze egituratua eta eraginkorra izan dezaten sustatzen du. • Politika publikoetako eskubideen ikuspegia indartzen du, adin txikiko herritarrak gizarteko eragile aktibo gisa aitortuz. • Kalitate demokratikoa hobetzeko ekarpena egiten du, eta haur eta nerabeen ikuspegia gehitzen du sistematikoki. • Administrazioaren maila guztietan kultura instituzional parte-hartzailea sustatzen du. • Lege-mandatu bat betetzen du, eta gobernantza berriko tresna gakoetako bat garatzen du, haurren ikuspegia aintzat hartzeko.
Gauzatzeko epea	Lege-mandatuaren arabera, organoa 2026ko irailaren 29a baino lehen eratu behar da (24 hilabeteko epea Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legea indarrean sartzen denetik).
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	EAEko administrazio publiko guztiak.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• Foroa sortzen duen araua egin da (bai/ez). • Foroaren urteko bilera kopurua. • Foroan parte hartu duten haur eta nerabe kopurua, adinaren, sexuaren, jatorriaren eta dibertsitate funtzionalaren arabera. • Foroan parte hartu duten haur eta nerabeek esperientziarekin duten asebetetze-maila. • Foroa ofizialki kontsultatu duten lege- edo administrazio-prozesu kopurua. • Beren proposamenek erabaki instituzionaletan izan duten inpaktuari edo txertatzeari dagokionez Foroko haur eta nerabeei egin zaizkien itzulketa-prozesu kopurua.

10.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Orotara bi ekintza jaso dira, Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailak egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean martxan jar daitezkeenak.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa- ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
7.1, 7.3, 7.4	Haur eta Nerabeen Behatokiaren baitan haurren iritziaren barometroa sortzea. Entzute aktiborako aldizkako tresna bat martxan jartzea, haur eta nerabeen ongizateari eta eskubideari eragiten dioten gaien gaineko pertzepzioak, interesak eta kezkak biltzeko eta, hala, politika publikoak haien ikuspegitik orientatu ahal izateko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
7.2, 7.3, 7.4	Aisialdian heziketa indartzea. Aisialdi hezitzaileko sare eta erakundeekin lankidetzatza sustatzea, haur eta nerabeen autonomia, parte-hartze aktiboa eta konpromiso soziala bultzatzeko duten rola aitortuz.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.

11. 8. helburu estrategikoa: Haurtzaro eta nerabezaroaren aurkako indarkeriari aurrea hartzea

Indarkeria-forma orori aurrea hartuko dioten ingurune seguruak eta babesleak sortzea sentsibilizazioa, errespetua eta bizikidetzaren positiboa sustatuz, haur guztiak aske, duin eta harmonian hazi ahal izateko.

11.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehentasunezko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburua bat dator GJH 5ekin (generoen arteko berdintasuna lortzea eta emakume eta neska guztiak ahaldundutzea), GJH 10ekin (herrialdeen arteko eta herrialdeen arteko desberdintasuna murriztea) eta GJH 16ekin (gizarte bidezko, baketsu eta inklusiboak sustatzea).

2. ardatza: haur-nerabeen ongizate integrala Fokua: haurrak		5 GENDERO BERDINTASUNA	10 DESBERDINTASUNAK MURRITzea	16 BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
8. helburu estrategikoa	Indarkeria-forma orori aurrea hartuko dioten ingurune seguruak eta babesleak sortzea sentsibilizazioa, errespetua eta bizikidetzaren positiboa sustatuz, haur guztiak aske, duin eta harmonian hazi ahal izateko.			
Jarduketa-ildoak	8.1. Gizarte osoa sentsibilizatzea eta eragileak haurtzaro eta nerabezaroaren aurkako indarkeria-forma guztien prebentzioan eta hautemate goiztiarrean inplikatzeko hainbat arlotan (familia, hezkuntza, eremu digitala, kirola, etab.). Arreta berezia jarriko da, besteak beste, generoarekin, sexu-orientazioarekin, atzerriko jatorriarekin, gutxiengo etnikoekin, desgaitasunarekin eta osasun mentaleko arazoekin lotuta dauden arrisku-faktoreetan. 8.2. Indarkeria jasan duten haur-nerabeek eta familiek esku-hartzeko egokia eta ez-birbiktimitizatzailea jaso dezaten sustatzea eta, bide horretan, indarkeria-formaren arabera arreta espezializatua ziurtatzea, ikuspegi intersektionala duena. 8.3. Laguntza eta zaintza egokia ematea babesgabetasun-egoeran edo arriskuan dauden adingabeei, prebentziozko esku-hartzeari lehentasuna emanaz, ahal den neurrian haurrak eta nerabeak beren familia-testuingurutik bereiztea saihestuz, eta harrera, nagusiki, familia zabalean edo hurbileko familian bultzatuz.			

11.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUOAK EMATEA?

Haurtzaro eta nerabezaroaren aurkako indarkeria funtsezko eskubideen urraketa larria da, besteak beste, bizitzeko eskubidearena, osotasun fisiko eta psikikoarena, duintasunarena, babesarena eta

garapen integralarena. Indarkeriaren aurrean haur eta nerabeei babes osoa eskaintzeari buruzko Lege Organikoak (gazteleraz LOPIVI) jasotzen duen moduan, fenomeno horren barruan sartzen da haur eta nerabeen ongizateari kalte egiten dioten edo beren garapen fisikoarentzat, emozionalarentzat, sozialarentzat edo kognitiboarentzat mehatxu den ekintza, omisio edo tratu axolagabe oro.

Indarkeriarekiko esposizioak ondorio kaltegarri eta iraunkorrak ditu adingabeen ongizatean, osasunean eta segurtasunean. Eragin negatiboa izan dezake garapen emozionalean, kognitiboan eta sozialean, eta zaildu egin ditzake errendimendu akademikoa eta gizarte-kohesioa sustatzen duten jarrera zibikoak.

Horregatik, adin txikiko pertsona guztiak duintasunean, seguru eta askatasunean haz daitezzen, lehenetasunezkoa da indarkeria mota orori aurrea hartuko dioten ingurune seguru eta babesleak sortzea, errespetua eta bizikidetzat positiboa sustatuz.

Euskadi bat dator Garapen Jasangarrirako Helburuekin eta Euskadiko Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legearen moduko arau-esparruekin. Hala, familian, eskolan, kirolean, espazio komunitarioetan nahiz espazio digitaletan haurtzaro eta nerabezeroaren aurkako indarkeria mota ororekin amaitzeko duen konpromisoa berresten du. Haur eta Nerabeen kontrako Indarkeriari aurre egiteko Euskal Estrategia 2022-2025 ezinbesteko tresna da ikuspegi integral, prebentibo eta bermatzaile hori finkatzeko.

Diagnostikoan erantzun espezifikoak behar dituzten indarkeriak identifikatu dira, hala nola, haur eta nerabeen aurkako indarkeria matxista, indarkeria digitalak eta egiturazko bazterkeria- edo desberdintasun-testuinguruetan larriagotzen diren babesgabetasun-egoerak. Horrez gain, genero-identitate ez normatiboak dituzten haur eta nerabeek, jatorri migratzailea dutenek, gutxiengo etnikoetakoak direnek eta desgaitasuna edo buruko osasun-arazoak dituztenek hainbat indarkeria mota jasateko arrisku handiagoa dute. Indarkeria mota horiek gurutatzatu egiten dira eta erantzun espezifikoak eta koordinatuak behar dituzte.

Gainera, ezinbestekoa da indarkeria bizi izan duten adin txikiko pertsonen arreta egokia, espezializatua eta berririki biktimizatzen ez duena jaso dezaten bermatzea. Horretarako, ikuspegi intersektionala ezarri behar da, eta entzunak eta babestuak izateko duten eskubidea bermatu, bai eta hainbat baliabide indartu ere, hala nola familia-harrera, osatze psikosozialerako programak edo laguntza komunitarioko sareak.

Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografiko Sailak ildo horretako ekimenak garatu izan ditu eta garatzen jarraitzeko asmoa du, eta ekimen horien artean aipatzekoak dira, besteak beste, *Zeuk Esan, Haurrak eta Nerabeak Laguntzeko Zerbitzua*, adingabeei eragin diezaieketen hainbat arazori buruzko orientazioa bilatzen dutenei telefonoz eta web bidez arreta eskaintzen diena, eta *Euskal Autonomia Erkidegoko Haurtzaro eta Nerabezeroa Zaintzeko eta Babesteko Udal eta Lurralde mailako Gizarte Zerbitzuetan arrisku- eta babesgabetasun-egoeren larritasuna baloratzeko tresna (BALORA)*.

Gizarte osoak (administrazio publikoak, familiak, hezkuntza-komunitatea, osasun-eremua, justizia, gizarte-zerbitzuak eta gizarte zibila) babes-inguruneak eraikitzeko konpromiso irmo eta iraunkor batek bakarrik ahalbidetuko du prebentzioan, detekzio goiztiarrean eta erantzun eraginkorrean aurrera egitea, eta, ahal den guztietan, adin txikiko pertsona bere jatorrizko familia-testuingurutik bereizi gabe, etxean arreta eraginkorra ematea lehenestea.

11.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

lido estrategiko horretan aurrerapausoak modu koherentean, integralean eta eraginkorrean emateko, jarraibide praktiko hauek planteatu dira:

- Indarkeriaren ikuspegi integrala sustatu behar da, indarkeria forma oro (fisikoa, psikologikoa, instituzionala, sexuala, digitala, parekideen artekoa, etab.) eta beren testuinguru guztiak (familia, eskola, aisialdia, arlo digitala, babesa...) aitortuz. Beharrezkoa da sentsibilizazio-kanpaina sozialak sustatzea, bai orokorrak, bai espezifikoak (ziber-jazarpena, indarkeria matxista, arrazakeria, etab.), kontzientzia sortzeko eta haur eta nerabeak babesteko inguruneak sortzeko.
- Garrantzitsua da sektore guztietako profesionalak (hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, justizia, aisialdia, kirola...) hautemate goiztiarrean eta birbiktimizaziorik eragiten ez duen esku-hartzean formatzea, aniztasunean arreta berezia jarritz (generoa, desgaitasuna, jatorria, sexu-orientazioa, buruko osasuna...).
- Funtsezkoa da bizitzaren hasierako urteetatik, ikuspegi komunitarioarekin, interseksionalarekin eta lurralde-parekidetasunarekin prebentzio-lana egitea. Arrisku-egoerak goiz hautemanez gero eta esku-hartze goiztiarra eta koordinatua eginez gero, desberdintasunak betikotu aurretik zuzendu daitezke. Hala, familia-gaitasunak indartu eta haurrentzako ingurune babesleak sustatu daitezke. Bereziki garrantzitsua da hezkuntza-arloan eta arlo komunitarioan programa prebentiboak egitea eta adin goiztiarretatik tratatu onaren kultura sustatzea, bizikidetzaren planen, hezkidetzako ekintzen, aisialdiko tailerren eta haur eta nerabeentzako kanpaina irisgarrien bitartez.
- Jarduketa-protokolo partekatua indartu behar dira eta sistemen arteko koordinazioa bermatu (gizarte zerbitzuak, hezkuntza, osasuna, babesa, justizia, segurtasuna...), kasuak bideratzeko zirkuitu argi, azkar eta errespetuzkoekin. Horrez gain, existitzen diren protokoloen benetako aplikazioa bermatzeko, beharrezkoa izango da prestakuntza-plan bateratuak diseinatzea, protokoloak aldizka berrikustea eta arrakalak hautemateko eta praktika hobetzeko ebaluazio-mekanismoak ezartzea.
- Euskal Estrategiarekin lotuta, adin txikiko pertsonen aurkako indarkeriarentzat gobernantza-sistema egonkorra finkatzea komeni da, erakundearen arteko jarraipena eta ikaskuntza partekatua sustatzeko.
- Indarkeriaren biktimak izan diren haur eta nerabeei eta beren familiei ikuspegi interseksionaletik eta erreparazioaren ikuspegitik arreta espezializatua, integrala eta egonkorra eskaintzea komeni da, baita familiak babesle diren kasuetan ere. Erreparazioaren ikuspegiak zera esan nahi du; urratutako eskubideak leheneratzea, osatze integrala sustatzea eta birbiktimizaziorik gerta ez dadin bermatzea. Biktima jartzen du erdigunean, haren sufrimendua aitortzen du eta ongizate fisikoa, emozionala eta soziala lehenbailehen leheneratzeko ekintzak sustatzen ditu.
- Beharrezkoa ez bada, haurrak bere ohiko ingurunearekin harremana eten ez dezan, interesgarria litzateke elkarren artean koordinatutako laguntza psikologiko, sozial eta juridikoa emateko zerbitzuak garatzea eta zerbitzu horiek baliabide komunitarioekin artikulatzea.
- Beharrezkoa da komunikazio eraginkorraren ardatz gisa entzute aktiboa eta eragiten dieten prozesuetan parte hartzeko eskubidea sustatzea. Arlo judizial eta administratiboan arreta berezia jarri behar zaio horri, prestakuntza duten profesionalak, espazio seguruak eta haur eta nerabeen adin eta egoerara egokitutako metodologiak bermatuz.
- Komeni da prebentzio komunitarioko eta familia zaintzeko zerbitzuak indartzea, babesgabetasun-arrisku egoeretan goiz esku-hartzeko, beharrezkoak ez diren banaketak ekiditeko eta familiei bide-laguntzaren logikatik laguntzeko, haur eta nerabeen garapen egokia bermatuko duten gaitasunak indartu eta autonomia garatuz.
- Babesgabetasun-arriskuan dauden pertsona adingabeei behar bezalako laguntza eta zaintza ematea sustatzeko, lehentasuna eman behar zaio prebentziozko esku-hartzeari edo etxeko arretari. Horretarako, bitarteko eta metodologia profesionalak izan behar dira, haur eta nerabeak beren familia-testuingurutik bereizteko beharra ahalik eta gehien saihesteko,

denboran mugatutako esku-hartzeak egiteko eta bigarren aukera gisa bateratze-programei ekinez.

- Babesgabetasun kasuetan, harrera instituzionalaren, loturarik gabeko familia harreragileen eta, bereziki, egoitza-harreraren ordeztu familia-harrera sustatu behar da (familia zabalean edo hurbilekoan). Horretarako, familia hartzaileei laguntza tekniko eta emozionala bermatu behar zaie, haur eta nerabe bakoitzaren beharren arabera egokitze irizpideak kontuan hartuz (portaera-nahasmenduak, desgaitasuna, bakarrik dauden adingabe etorkinak, etab.).
- Babes-baliabideak gizatiartu behar dira eta kalitatea hobetu; afektu-harreman egonkorak, langile espezializatuak, ingurune seguruak eta kanpotik berrikusitako kalitate-estandarrak bermatuz. Egoera horiek eskatzen dituzten denboretan arreta egokia bermatuko duten profesional kopurua eta lan-kargaren ratioak hobetu behar dira, itxaron-zerrendak ezabatu eta saihestuz.
- Beharrezkoa da indarkeria matxistari eta haur eta nerabeengan dituen ondorioei ematen zaien erantzuna indartzea. Alde batetik, indarkeria jasaten duten emakumeak eta beren seme-alabak artatzen dituzten zerbitzuen arteko koordinazioa hobetzea komeni da. Bestetik, garrantzitsua da bereziki neskatu eta neska nerabeek jasaten dituzten indarkeria matxista motei (ziber-indarkeria eta sexu-indarkeria mota batzuk, adibidez) aurrea hartzeko berariazko neurriak sustatzeko ahalegina handitzea.

11.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Hautzaro eta nerabezaroaren aurkako indarkeriari aurrea hartzeko, Eusko Jaurlaritzak trakzio-neurri hau definitu du:

- ★ **Sexu-indarkeriaren biktima izan diren pertsona adingabeei arreta integral eta espezializatua emateko zerbitzua martxan jartzea.**

Fitxan trakzio-neurriari buruzko honako informazioa jaso da: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazioa-sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatuta daude.

Sexu-indarkeriaren biktima izan diren pertsona adingabeei arreta integral eta espezializatua emateko zerbitzua martxan jartzea		
Planeko kokapena	8. helburua. Indarkeria-forma orori aurrea hartuko dioten ingurune seguruak eta babesleak sortzea sentsibilizazioa, errespetua eta bizikidetzatza positiboa sustatuz, haur guztiak aske, duin eta harmonian hazi ahal izateko.	8.2 jarduketa-ildoak. Indarkeria jasan duten haur-nerabeek eta familiek esku-hartze egokia eta ez-birbiktimizatzailea jaso dezaten sustatzea eta, bide horretan, indarkeria-formaren araberrako arreta espezializatua ziurtatzea, ikuspegi intersektzionala duena.
Kokapena Gobernu Programan	Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean), 5. arloarekin (Segurtasuna), bereziki, 39. KONPROMISOA (Online zerbitzua hobetzea eta eguneratzea egungo errealitate kriminologikoarekin), 4. ekimenarekin: “Haur eta nerabeenganako indarkeria prebenitzeko, hautemateko eta goiz jorrazteko programak garatzea, estrategia espezifiko baten bidez. Ziberjazarpena eta online genero-indarkeria prebenitzeko eta kontzientziatzeko programak sor daitezten sustatzea”. Halaber, neurri hori lotuta dago 29. arloarekin (Justizia eta espetxe-erakundeak) eta 140. KONPROMISOA (Justizia unibertsal eta irisgarria sustatzea), 3. ekimenarekin. “Haur eta nerabeentzako justizia irisgarria sustatzea eta Gazte Justiziaren VI. Plana martxan jartzea”. Horrez gain, 139. KONPROMISOA, 4. ekimenarekin lotzen da: “Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimentzako jarduketa-plana sustatzea. Balorazio Forentse Integralerako	

Sexu-indarkeriaren biktima izan diren pertsona adingabeei arreta integral eta espezializatua emateko zerbitzua martxan jartzea	
	Unitateen eta ekipo psikosozialen jarduketara indartzea, arriskua goiz hautemateko eta indarkeria matxistaren kasuetan adingabeen egoeraren balorazio eraginkorra egiteko”.
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Euskadi babeslea eraikitzen du, haurren babesaren arloan berritzeko. Hala, erantzukizun instituzionalaren eta diziplina arteko lankidetzaren bitartez, ingurune seguru eta osatzaileak bermatuko dira haurrik zaurgarrientzat”.
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Islandiak "Barnahus" eredu aitzindaria ezarri zuen 1998an. Sistema judicial nazionalan diziplina anitzeko erantzuna integratu zuen eta justiziako, haurren babeseko, osasun fisikoko eta buruko osasuneko talde koordinatuek indarkeriaren biktima adingabeak artatzen dituzte elkarlanean. Horretarako, elkarriketa forentseak grabatzen dituzte eta ebidentzia judizialtzat balio dute. Suedia (2006an), Norvegia (2007an) eta Danimarka (2013an) ere eredu horretan oinarritu dira. 2018an, Alemaniak "Childhood-Haus" ezarri zuen Leipzigen, lehen "Barnahus" alemaniar gisa. Gobernu agintariak eta espezializatutako zerbitzuak biltzen ditu, eta haurrei aukera ematen die beren istorioa behin bakarrik kontatzeko, konfiantza eta erosotasuna sortzeko diseinututako giro batean. Ameriketako Estatu Batuek, 1985az geroztik, "Children's Advocacy Centers" sare nazionala dute, 900 zentro baino gehiagorekin. Haurren aurkako abusu-kasuak ikertzeko, tratatzeko eta epaiketara eramateko diziplina anitzeko taldeek koordinatzen dituzte zentro horiek ingurune lagunkoietan, eta terapiarako zerbitzu zentralizatuak, mediku-azterketak eta birbiktimizatzea saihesteko prestaketa judiziala eskaintzen dituzte.
Neurriaren deskribapena	Euskadin sexu-indarkeriaren biktima izan diren adingabeei arreta integral eta espezializatua emateko zerbitzua martxan jartzea. Espazio integrala, diziplina anitzekoa eta sexu-indarkeriaren biktima izan diren 3 eta 18 urte bitarteko pertsonak artatzeko leku egokituia izango da, arreta-, ikerketa- zein-osatze-prozesuan adingabe horiek birbiktimizatzea ekiditeko. Hori guztia ingurune atseginean eta haien beharrak errespetatuz. Zerbitzu horrek ingurune fisiko eta babesle bakar batean beharrezko zerbitzu guztiak eskaintzen ditu, besteak beste, arreta psikologikoa, mediku-arreta, auzi-medikuarena, arreta soziala eta judiziala. Hala, inplikaturako sistemen arteko (justizia, osasuna, gizarte-zerbitzuak eta segurtasun-indarrak) esku-hartze koordinatua bermatzen da eta adin txikiko pertsonak kontakizun traumatiko hori hainbat testuingurutan erreplikatu behar izatea ekiditen da. Ikuspegi horrek erantzun instituzionalaren erdigunean jartzen ditu haurrak eta babes espezializatua eta errespetuzkoa bermatzen zaie hasiera-hasieratik. Esku-hartzea behar indibidualetara egokitzen da eta adingabeentzako arreta zuzena, zein familia-ingurunearentzako babesa aurreikusten ditu.
Zer ekarpen egiten du?	• Ingurune babeslea eta egokitua bermatzen du eta prozedura judicial eta sanitarioen inpaktu emozionala minimizatzen du. • Bigarren biktimizazioa ekiditen du, arreta-baliabideak espazio bakar batean zentralizatu eta koordinatzen dituelako. • Haur eta nerabeen aurkako sexu-indarkeria egoerentzat erantzun integrala eta berehalakoa eskaintzen du. • Erakundeen arteko koordinazioa hobetzen du justiziako, osasuneko, segurtasuneko eta gizarte zerbitzuetako sistemen artean eta eraginkortasun eta kalitate handiagoa eskaintzen du arretan. • Adin txikiko herritarrek baldintza seguruetan eta errespetuzkoetan entzunak izateko duten eskubidea aitortzen du eta haurren eskubideen ikuspegia indartzen du. • Haurrenganako sexu-indarkeriaren espezializazio profesionala sustatzen du, prestakuntzaren eta protokolo komun bitartez.
Gauzatzeko epea	2025-2030

Sexu-indarkeriaren biktima izan diren pertsona adingabeei arreta integral eta espezializatua emateko zerbitzua martxan jartzea	
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Eusko Jaurlaritzako Justizia eta Giza Eskubideak Saila. Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Saila. Foru-aldundiak. Udalak. Fiskaltza Botere Judiziala.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• Lehen zerbitzua 2025ean ireki da (bai/ez). • Zerbitzuak ireki dira hiru lurralde historikoetan (bai/ez). • Erakunde arteko Lantalde Teknikoaren bilera kopurua (urtekoa). • Urtero zerbitzuan artatutako adingabe kopurua (adinaren, sexuaren eta lurraldearen arabera bereizita). • Haur eta nerabeen aurkako sexu-indarkeria kasuei lotutako prozesu judizialetan aurrez eraturako proba aplikatu den kasu kopurua. • Justiziaren, osasunaren eta gizarte zerbitzuen artean koordinatutako esku-hartzearekin artatutako kasuen %. • Kasua hauteman denetik zerbitzuan hasierako arreta egiten den arte igaro den batez besteko denbora. • Ikastetxeek eta gizarte-zerbitzuek baliabidera egindako bideratzeen %

11.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Orotara 17 ekintza jaso dira, Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek zein beste euskal erakunde batzuek egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean martxan jar daitezkeenak.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
8.1, 8.2, 8.3	Haurrenganako indarkeriaren aurkako euskal estrategia garatzea: Estrategia sustatzea eta zabaltzea, haur eta nerabeen aurkako indarkeria mota orori aurrea hartzeko, hautemateko eta artatzeko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
8.1	Kirolean indarkeriaren aurkako kanpainak zabaltzea: Jarrera oldarkorren aurkako sentsibilizazio- eta prebentzio-ekintzak garatzea kirolean.	Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza-Politika Saila. (Foru-aldundiekin lankidetzan).
8.1	Hezkuntza informalean indarkeria matxistari aurrea hartzea: Haur eta nerabeei zuzendutako programa espezifikoak ezartzea, adin goiztiarretatik genero-indarkeria goiz hautemateko eta prebenitzeko.	Sailen artekoa

Jarduketa- ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
8.1	Berdintasuneko eta hezkidetzako programak indartzea adin goiztiarretatik. Genero-ikuspegia eta dibertsitatearen ikuspegia duten hezkuntza-programak finkatzea hezkuntza-arlo formalean eta ez-formalean.	Sailen artekoa
8.1, 8.2	Tratu berdintasunaren eta diskriminaziorik ezaren inguruko prestakuntza ematea profesionalei: eskola jazarpena (bullyinga), homofobia eta beste diskriminazio mota batzuei aurrea hartzeko prestakuntza-planak sustatzea tokiko erakundeekin batera.	Sailen artekoa
8.1, 8.2	Ingurune digitalean haurtzaro eta nerabezeroaren aurkako indarkeria prebenitzeko eta goiz hautemateko programak ezartzea: adin txikiko pertsonenganako indarkeriari aurrea hartzeko, hautemateko eta goiz artatzeko programa espezifikoa garatzea eta ziber-jazarpena eta online genero-indarkeria sentsibilizatzeko eta prebenitzeko programak sortzea.	Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Saila. Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.
8.1, 8.2	Babes-figuren bitartez espazio seguruak sustatzea: ikastetxeetan ongizate koordinatzailearen figura sustatzea eta kiroleko, aisialdiko eta hezkuntzako erakundeetan babeserako ordezkaria sustatzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza. Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.
8.1, 8.2	Indarkeria matxistaren eraginpean dauden haurren arretarako estrategia lantzea: Indarkeria matxistaren eraginpean dauden haur eta nerabeen beharrei erantzuteko estrategia espezifikoa egitea. Estrategian hainbat zerbitzu, metodologia eta arreta-modu espezializatu sartuko dira, osasun- eta hezkuntza-arloekin koordinazio estuan, ikuspegi integrala eta ez birbiktimizatzailea bermatuz.	Sailen artekoa
8.1, 8.2	Indarkeria matxistan espezializatutako sistema judiziala indartzea: Emakumeen aurkako indarkeria-kasuetan erantzun judiziala hobetzeko jarduketa-plan integrala sustatzea. Espezializatutako epaitegien, balorazio forentse integralerako unitateen eta talde psikosozialen jarduketa indartuko da, arriskua goiz hautemateko eta indarkeria matxistaren eraginpean dauden haur eta nerabeen egoeraren balorazio egokia egiteko.	Eusko Jaurlaritzako Justizia eta Giza Eskubideak Saila.
8.1, 8.2	Haur eta nerabeen aurkako indarkerian espezializatutako polizia-unitateak sortzea: Unitate espezifikoa sortzea eta indartzea Ertzaintzan zein Udaltzaingoetan, haur eta nerabeen aurkako indarkeria-egoerak ikertzeko, prebenitzeko, hautemateko eta horien aurrean jarduteko. Hala, arreta egokia eta espezializatua bermatuko da.	Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Saila.
8.1, 8.2	Gazte Justiziaren VI. Plana eta adin txikiko herritarrentzako justizia irisgarria garatzea: Gazte Justiziaren VI. Plana garatzea eta haur eta nerabeentzako justizia egokitu eta irisgarria sustatzea; prozesu judizial osoan beren eskubideak errespetatuko dituen arreta ulergarria eta birbiktimizaziorik gabeta bermatuz.	Eusko Jaurlaritzako Justizia eta Giza Eskubideak Saila.
8.2	Legearekin gatazkan dauden adingabeekin esku-hartze sozio-hezitzailea: Neurri judizialean pean dauden adingabeei zuzendutako arreta-programak eta gizarteratze sozio-hezitzaileko programak sustatzea.	Eusko Jaurlaritzako Justizia eta Giza Eskubideak Saila.
8.1, 8.2, 8.3	Gizarte-zerbitzuetan genero-ikuspegia eta ikuspegi interseksionala txertatzea: Euskadiko Gizarte Zerbitzuen Sistemaren diagnostiko sakona egitea; prozesuak, zerbitzuak eta emaitzak genero-ikuspegitik eta ikuspegi interseksionaletik aztertzeke, eta, hala, desberdintasunak identifikatu eta esku-hartzeak erabiltzaileen errealitateetara eta beharretara egokitu ahal izateko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Bizitza Beterako Laguntzen Zuzendaritza
8.1	Gizarte-zerbitzuetan ikuspegi komunitarioa sustatzea: Pertsonalizazioan, osotasunean, jarraikortasunean eta hurbiltasunean oinarritutakoa arreta-ereduak sustatzea ikuspegi prebentibo eta parte-hartzailetik. Pertsona, familia eta kolektibo hartzaileen inplikazio zuzena sustatuko da esku-hartzeko prozesuetan, zerbitzuetan eta arreta-sareetan, bai eta haiek ordezkatzan dituzten erakundeena ere.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Bizitza Beterako Laguntzen Zuzendaritza

Jarduketa- ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
8.3	Harrera-baliabideen dekretua eguneratzea: Familia-harreraren sistemako baliabideak hobetzeko araudia berrikustea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza. (Foru-aldundietako Haurren Zerbitzuekin lankidetzan).
8.3	Familia-harrera sustatzeko kanpainak zabaltzea: Harrerako familia berriak lortzeko eta sentsibilizatzeko ekintzak.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. (Foru-aldundietako Haurren Zerbitzuekin lankidetzan).
8.2, 8.3	Arlo komunitarioko eta bizitegi-arloko profesionalen prestakuntza hobetzea: Trebakuntza da arretaren kalitatea handitzeko funtsezko elementua, eta lan-dinamikak iraupen luzeko zainketen eredu berrira egokitu behar dira.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Bizitza Beterako Laguntzen Zuzendaritza

12. 9. helburu estrategikoa: Haurrei eta familiei buruzko politikak garatzean eragile eta sistema guztien arteko gobernantza sustatzea

Inplikaturako eragile eta sistema guztien arteko elkarlan aktibo eta partaidetzazkoa indartzea, komunitate osoaren mesedetan haur eta familien politika inklusibo, ireki eta aberasgarriak diseinatu eta inplementatzea erraztuko duen gobernantza partekatua sustatuz.

12.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategiko hori zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehenetsuneko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburu hau bat dator GJH 10ekin (herrialde barruko eta herrialdeen arteko desberdintasuna murriztea), GJH 16rekin (gizarte justuak, baketsuak eta inklusiboak sustatzea) eta GJH 17rekin (Garapen Iraunkorrerako Munduko Aliantza biziberritzea).

3. ardatza: gobernantza partekatua eta berrikuntza Fokua: familiak eta haurrak		 10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	 16 BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOA	 17 ITIMURAK LORTZEKO
9. helburu estrategikoa	Inplikaturako eragile eta sistema guztien arteko elkarlan aktibo eta partaidetzazkoa indartzea, komunitate osoaren mesedetan haur eta familien politika inklusibo, ireki eta aberasgarriak diseinatu eta inplementatzea erraztuko duen gobernantza partekatua sustatuz.			
Jarduketa-ildoak	9.1. Udalen, Foru Aldundien eta Eusko Jaurlaritzaren arteko koordinazio eta erantzukidetasuna indartzea prebentzio-programak eta eskubideak sustatzeko programak martxan jartzen direnean (babesaz harago). 9.2. Lurralde-ekitatea zaintzea, adin txikiko pertsonentzako eta familientzako baliabideak eta zerbitzuak eskuratzeari dagokionez, landa-eremuko premietan arreta berezia jarritz. 9.3. Hirugarren sektore sozialak ekintza komunitarioan duen papera aitortzea, haur eta familien politikan elkarrikeria zibila sustatuz.			

12.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUOAK EMATEA?

Familien ongizatea eta haur eta nerabeen eskubideak bermatzea ez da erakunde edo sektore bakar baten eskumena. Erantzukizun kolektiboa da eta hainbat eragileren arteko artikulazio eraginkorra eskatzen du: hainbat mailatako administrazio publikoak (Eusko Jaurlaritza, foru-aldundiak, udalak), sistema sektorialak (hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, justizia...), Hirugarren Sektore Soziala eta familiak. Testuinguru horretan, gobernantza partekatua ezinbesteko ikuspegia da haur eta nerabeen eta

beren familien benetako beharretara egokitutako politika eraginkor, koordinatuk eta egokituagoak garatzeko, komunitate osoaren mesedetan.

Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legeak eta Familiei Laguntzeko abenduaren 12ko 13/2008 Legeak berariaz aitortzen dute haur eta familien gaineko politiken erakundeek eta sektoreen arteko izaera eta lankidetzaz-esparruak, koordinazio-mekanismoak eta erantzukizun partekatutako artikulatzeko betebeharra ezartzen dute.

Aurreko planaren ebaluazioak hobekuntza-arloak eta erakunde-mailen arteko koordinazioa indartzen jarraitzeko, lurralde-parekidetasun handiagoa bermatzeko eta gizarte zibilarekiko lankidetzaz sendotzeko aukera baliotsuak identifikatu ditu, bereziki prebentzioan eta garapen positiboaz sustatzeko arloetan.

Gobernantza partekatuen alde egiteak elkarlaneko gobernantza-eredu baterantz aurrera egitea esan nahi du, diagnosi fasetik inpaktuaren ebaluaziora arte inplikaturako eragile guztien parte-hartze aktiboa txertatuko duena. Eredu horrek honako hauek ahalbidetzen ditu: zerbitzuak ematean gainjartzeak edo hutsuneak saihestea; dauden sinergiak eta tokiko baliabideak aprobetxatzea; erantzun iraunkoragoak, berritzaileagoak eta lurralde bakoitzaren behar espezifikoekin bat datozenak diseinatzea.

Bereziki, funtsezkoa da prebentzio- eta sustapen-programen inguruan erakundeek arteko koordinazio-mekanismoak indartzea, tradizioz ez baitira egon babeserako programak bezain egituratuak. Era berean, garrantzitsua da lurralde-parekidetasunaren alde egitea, bere bizilekua gorabehera, adin txikiko herritar orok zerbitzuetarako sarbide egokia duela bermatzeko. Horretarako, arreta berezia jarri behar zaie landa-inguruneari eta egoera zaurgarriagoan dauden pertsonari.

Azkenik, Hirugarren Sektore Sozialak haurrentzako eta familientzako politikak diseinatzeko eta gauzatzeko garaian duen inplikazioa aitortzea ezinbestekoa da herritar erantzunkideak izateko aurrerapausoak emateko. Erakunde sozialekin eta komunitarioekin egituraturako elkarbizitza zibilak politika publikoak aberasten ditu, errealitatearen gaineko ezagutza ematen du alderdi praktikotik eta demokrazia indartzen du.

Azken batean, gobernantza partekatutako politika publikoen kalitatea hobetzeaz gain, haur eta familienganako erantzukizunaren kultura partekatua sustatzen du, eta hori funtsezkoa da gizarte bidezkoagoa, kohesionatuagoa eta etorkizuneko erronkei aurre egiteko prest dagoena eraikitzeko.

12.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Gobernantza partekatua, parekidea eta parte-hartzailea lortzeko, administrazio publikoentzako eta eragile sozialentzako jarraibide hauek proposatzen dira:

- Komeni da erakundeek eta sektoreek arteko lankidetzarako esparru egonkorrak ezartzea, besteak beste, batzorde teknikoek edo lan-mahaien bitartez, eta informazioa partekatzea, programak elkarrekin planifikatzeko, lehentasun partekatutako definitzeko eta politiken jarraipen koordinatua egiteko. Koordinazio-esparru horiek lurraldez gaindikotako eta tokikoak izan daitezke.
- Interesgarria da haur eta nerabeen politikekin lotutako koordinazio-mahai mistoak (lankidetzaz publiko-pribatua) sortzea, politikak ikuspegi hurbiletik proiektatzeko. Mahai horiei esker, testuingurua gertutik ezagutzen duten hainbat sektore eta sistemetak profesionalak (osasuna, hezkuntza, segurtasuna, gizarte-zerbitzuak, elkarte komunitarioak...) har dezakete esku.
- Garrantzitsua da koordinazio-protokoloak eta sistemen artean bideratzeko zirkuituak diseinatzea eta ezartzea, batez ere, osasuneko, hezkuntzako, gizarte-zerbitzuetako eta justiziako

sistemen artean; haur eta nerabeen beharrei erantzun integratuak emateko eta esku-hartzeak zatitzea ekiditeko.

- Hainbat sektore eta sistemetako profesionalen artean elkar ezagutzea lagungarria izan daiteke protokoloek ondo funtzionatzeko. Horretarako, prestakuntza-espazio komunak, askotariko profesionalak parte har dezaten sustatzeko jardunbide egokien jardunaldiak eta beste bultzatu daitezke.
- Eusko Jaurlaritzaren, aldundien eta udalen artean baliabideak, konpetentziak eta helburuak konprometitzeko akordioak eta hitzarmenak sinatzea, toki mailako sustapen-programen garapenean eta prebentzioan arreta berezia jarritz. Garrantzitsua da erakundeek haurrak eta familiak babesteko konpromisoa hartzeaz gain, gurasotasun positiboarekin, hazkuntzarako laguntzarekin, parte-hartzearen sustapenarekin eta abarrekin lotutako beste jarduketa batzuk ere egitea.
- Lurraldearen araberako desberdintasunak murrizteko mekanismo espezifikoak sustatzea komeni da, besteak beste, landa-eremuak, udalerrri txikiak edo udalerrri oso zaurgarriak lehenesteko finantzaketa-irizpideak. Hala, zerbitzu eta aukeretak sarbide parekidea bermatuko da lurralde osoan.
- Horrez gain, garrantzitsua da haur eta nerabeentzako baliabideen sarbidean aukeraberdintasuna bermatzea Euskadiko hiru lurraldeetan, baina lurralde bakoitzaren berezitasunak kontuan izanda.
- Komeni da elkarriketa zibilerako eta administrazio publikoen eta Hirugarren Sektorearen arteko lankidetzarako espazio egonkorak sortzea; haurrekin, nerabeekin eta familiarekin lotutako politikak planifikatzeko, gauzatzeko eta ebaluatzeko, eta, hala, kontsulta-organoetan eta erabakiak hartzeko prozesuetan parte hartzea sustatzeko.
- Funtsezkoa da politika publiko guztietan haurren eta familien ikuspegia zeharka txertatzea, besteak beste, haurrengan eta familiengan duten inpaktuari buruzko txostenen bitartez. Halaber, ikuspegi hori araudietan, aurrekontuetan eta estrategia sektorialetan integratzen dela bermatu behar da.
- Arduradun instituzionalak eta oro har gizartea sentsibilizatzeko ahalegina handitu behar da kanpainen, prestakuntza-espazioen eta eztabaida-foroen bidez; haurren, nerabeen eta familien politikek agenda publikoan duten zentraltasuna indartzeko eta politika horiek kohesio sozialean eta ongizate kolektiboan duten inpaktua ikusarazteko, bereziki hauteskunde-ziklo bakoitzaren ondoren.
- Familiei buruzko ideia positiboa sustatzeko eta maiz aurre egin behar dieten estereotipoak ezabatzeko lan egitea komeni da, batez ere familia ugariak gizarteari egiten dioten ekarpena aitortuz; ahalegina eta guztion onerako buru-belarri aritzeko konpromisoa irudikatzen baitute.
- Prebentzio ikuspegitik haurrenganako inbertsio soziala sustatzea, hezkuntza-programak, programa komunitarioak eta eskubideak sustatzeko programak lehenetsiz erantzun aringarri soilen orde. Horretarako, aurrekontuaren gaineko erabakiak epe luzerako gizarte-itzuleraren logikarekin lerrokatu behar dira.

12.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Haurren eta familien gaineko politikak garatzeko garaian eragile eta sistema guztien arteko gobernantza partekatua sustatzeko, Eusko Jaurlaritzak trakzio-neurri hau definitu du:

- ★ **Esku-hartze sozialaren arloan erakunde-arteko koordinazioa eta elkarriketa zibila sustatzea.**

Trakzio-neurriaren honako datu hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazio sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Esku-hartze sozialaren arloan erakunde-arteko koordinazioa eta elkarrizketa zibila sustatzea		
Planeko kokapena	9. helburua. Inplikaturako eragile eta sistema guztien arteko elkarlan aktibo eta partaidetzazkoa indartzea, haur eta familien politika inklusibo, ireki eta aberasgarriak diseinatu eta inplementatzea erraztuko duen gobernantza partekatua sustatuz, komunitate osoaren mesedetan.	9.1. jarduketa-ildoak. Udalen, aldundien eta Eusko Jaurlaritzaren artean koordinazio eta erantzukidetasun handiagoa sustatzea prebentziorako eta eskubideak sustatzeko programak martxan jartzeko garaian (babesaz harago).
Kokapena Gobernu Programan	Neurri hori berariaz aipatzen da 9. HELBURUA: gobernantza partekatua sustatzea helburuaren barruko Trakzio Ekintzak dokumentuan, eta hautatutako trakzio-neurri gisa ezartzen da: “Sailen eta erakundearen artean lankidetzan aritzeko organoak sustatzea - Funtzio espezifikoak dekretua organikoaren 15.g artikuluaaren arabera. Gainera, 2/2024 Legeak berak arautu eta agintzen du lankidetzatza”. Neurria bat dator Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean), 2. arloarekin (Gizarte-politikak), bereziki, 10. KONPROMISOA (Zeharkako politika sozial eta intersektionala sustatzea Gizarte Babeserako Euskal Sistemari), 1. ekimenarekin: “Babes Sozialeko Euskal Sistema eratzen duten azpisistemen artean lankidetzatza eta kooperazioa indartzea, herrialdearen helburuei eta arazo konplexuei erantzuteko, lankidetzatza eta berrikuntza eskatzen dituen hiru trantsizioei dagokienez (sozial-demografikoa, digitala eta ingurumenekoa).” Horrez gain, neurri hau bat dator Konpromiso horren 3. ekimenarekin ere: “Eusko Jaurlaritzako sailen, foru-aldundien, udalen eta Hirugarren Sektore Sozialaren arteko koordinazioan eta lankidetzan aurrerapausoak ematea esku-hartze sozialaren eremuan eta elkarrizketa zibila sustatzea, Euskadiko Hirugarren Sektore Sozialari buruzko 2016ko maiatzaren 12ko 6/2016 Legean ezarritakoaren arabera”. Horrez gain, 14. KONPROMISOA (garapen sozial eta komunitarioa indartzea), 2. ekimenarekin lotzen da: “Trakzio-proiektuetan ekintza komunitarioko erakundeak eta horien artikulazioa sustatzen jarraitzea, bai eta Euskadiko Hirugarren Sektore Soziala eta elkarrizketa zibila sustatzeko estrategia ere, lankidetzatza publiko-sozialaren eredutik”.	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek “Euskadiren gobernantza kolaboratiboa indartzen du eta administrazioen, gizarte zibilaren eta herritarren arteko erantzukidetasun-eredua sortzen du, familia ekintza publikoaren erdigunean jarritz”.	
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Finlandiak “Familientzako Zentroak” sortu zituen eta osasun-zerbitzuak, gizarte-zerbitzuak eta hezkuntza goiztiarrekoak koordinatzen dira bertan haurrak dituzten familientzat. Hala, diziplina anitzeko laguntza prebentiboa ematen zaie, eremu geografiko bakoitzean koordinatuta lan egiten duten profesional taldeen bidez. Zeelanda Berriak “Oranga Tamariki - Haurrentzako Ministerioa” garatu zuen; haurrak babesteko zerbitzuak, gazteen justizia-zerbitzuak eta familien ongizaterako zerbitzuak agentzia bakarrean bateratzen dituen gobernuaren ikuspegi integrala, eta “Whole Child Approach” ezarri zuen. Hala, sektoreek lankidetzan jardun behar dute haurrei eragiten dieten politika guztietan. Kanadak “Lehen Nazioetako, Inuitetako eta Mestizoetako haurrei, gazteei eta familiei buruzko legea” ezarri zuen, haurren ongizaterako zerbitzu integratuentzako lankidetzatza-egiturak ezartzeko koordinazio federal-probintzial-lokalerako esparru gisa, eta komunitate indigenek erabakietan parte hartzeko aukerarekin.	
Neurriaren deskribapena	Eusko Jaurlaritzako sailen, foru-aldundien, udalen eta Hirugarren Sektore Sozialaren arteko koordinazioa eta lankidetzatza sustatzea, haur eta nerabeen gaineko politikak planifikatzeko, garatzeko eta zeharka zabaltzeko. Euskadiko Haur eta Nerabeen 2024ko otsailaren 15eko 2/2024 Legeak behar hori berresten du bere 302. artikuluan, lankidetzatza eta koordinazio administratiborako betebeharrak ezartzen baitu “bai erakundearen artean, bai sektoreen artean”, haurren gaineko politiken efizientzia,	

Esku-hartze sozialaren arloan erakunde-arteko koordinazioa eta elkarrizketa zibila sustatzea

	eraginkortasuna eta koherentzia bermatzeko. Halaber, Haur eta Nerabeentzako erakundearen eta sektoreen arteko organoa eratzeke agindua ematen du 303. artikuluan. Horrez gain, Euskadiko Hirugarren Sektore Sozialari buruzko 2016ko maiatzaren 12ko 6/2016 Legeak elkarrizketa zibila sustatzen du gizarte-politiketan esku hartzen duten eragile guztien artean. Neurri horren helburua da: • Haur eta Nerabeentzako Erakundearen eta Sektoreen arteko organoa sortzea eta martxan jartzea (Haur eta Nerabeen 2/2024 Legearen 303. artikulua) Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta EAEko udalen ordezkariak parekidearekin, administrazioen arteko erantzukidetasunaren betebeharra behar bezala betetzen dela bermatzeko eta erakundearen eta sektoreen arteko plangintza koordinatzeko. • Koordinazio-protokoloak eta sistemen artean bideratzeko zirkuituak diseinatzea eta ezartzea (osasuna, hezkuntza, gizarte-zerbitzuak, justizia), esku-hartze zatituak ekiditeko eta haurren eta familien beharretan integratutako erantzunak bermatzeko. • Batzorde teknikoak edo erakundearen arteko mahaiak eta tokioak sortzea plangintza bateratua, jarraipen partekatua eta lehentasun partekatuen definizioa sustatzeko. • Eusko Jaurlaritzaren, Foru Aldundien eta udalen arteko erantzukidetasun instituzionalerako akordioak sinatzea, batez ere gurasotasun positiboaren programetan, parte-hartzean eta ongizatearen sustapenean. Beharrezkoa da nabarmentzea erakundeak ez direla soilik babesera mugatu behar, heziketan laguntzeko eta eskubideak ikuspegi prebentibotik sustatzeko jarduketak ere bultzatu behar dituzte. • Hainbat sistemetak profesionalen artean (osasuna, hezkuntza, gizarte zerbitzuak, justizia) elkartzeko eta formatzeko espazioak sustatzea, protokoloek behar bezala funtzionatzeko eta esku-hartzeak eraginkorrak izateko elkarrenganako aitortza eta profesionalen arteko lankidetzak funtsezkoak direla aitortuz. Prestakuntza-espazio horiek, jardunbide egokien jardunaldiak eta dinamika partekatuak sustatuko dira. • Hirugarren Sektoreko erakundeekiko elkarrizketa zibil egituratua indartzea, politika publikoen diseinu, exekuzio eta ebaluazioan beren parte-hartze aktiboa bermatuz, Euskadiko Hirugarren Sektore Sozialari buruzko 6/2016 Legeak ezartzen duenarekin bat etorriz.
Zer ekarpen egiten du?	• Gobernantza-eredu partekatu eraginkorrerako aurrerapausoak ematen ditu, politika publikoen eraginkortasuna, parekidetasuna eta jasangarritasuna hobetzeko, batez ere, haurren eta familien arloan. • Zerbitzuak eskaintzeko garaian gainjartzeak eta hutsuneak ekiditen ditu, eskuragarri dauden baliabideak hobeto aprobetxatuz eta maila instituzionalen arteko sinergiak sustatuz. • Erantzun prebentiboak eta koordinatuak eskaintzeko gaitasuna indartzen du. • Lurralde-parekidetasuna hobetzen du, familia guztiek kalitatezko zerbitzuak izan ditzaten bermatuz, nonahi bizi direla ere. Arreta berezia jartzen du landa-ingurunean eta egoera zaurgarrian dauden kolektiboengan. • Hirugarren Sektore Sozialak esku-hartze sozialaren arloko eragile garrantzitsu gisa duen balioa aitortzen du eta herritarren parte-hartzea eta parte-hartze demokratikoa sustatzen du, elkarrizketa zibil jarraitu, inklusibo eta egituratuaren bitartez. • Ezagutza eskaintzen du erakunde sozialen praktikatik eta esperientziatik eta politika publikoak aberastu eta demokrazia parte-hartzailea indartzen du.
Gauzatzeko epea	2025-2030 (2/2024 Legearen 303. artikuluko Haur eta Nerabeentzako Erakundearen eta Sektoreen arteko Organoa 2026ko irailaren 29a baino lehen eratu behar da, 24 hilabeteko legeko epea Haur eta Nerabeen 2/2024 Legea indarrean sartu zenetik).
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.

Esku-hartze sozialaren arloan erakunde-arteko koordinazioa eta elkarrizketa zibila sustatzea	
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Saila. Foru-aldundiak Udalak. Hirugarren Sektore Soziala.
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	- Egindako edo eguneratutako erakundeen arteko protokolo edo zirkuitu kopurua (osasuna, hezkuntza, gizarte-zerbitzuak, justizia...). - Sortutako edo aktibatutako erakundeen arteko koordinaziorako espazio egonkor kopurua (batzordeak, mahai teknikoak, etab.). - Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta udalen artean sinatutako akordio edo lankidetzak hitzarmen kopurua. - Erakundeen edo sailen artean elkarlanean garatutako prebentzio- eta sustapen-programa kopurua. - Hirugarren Sektore Sozialarekiko Elkarrizketa Zibilaren esparruan egindako bilera kopurua. - Haur, nerabe eta familien politika publikoen diseinu, jarraipen edo ebaluazioan inplikaturako Hirugarren Sektoreko erakunde kopurua.

12.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Ekintza horiek Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek zein beste euskal erakunde batzuek egin beharrekoak dira eta V. Plana indarrean dagoen bitartean jar daitezke martxan.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
9.1	Babes Sozialerako Euskal Sistemaren koordinazioa indartzea: Babes Sozialerako Euskal Sistema osatzen duten azpisistemen arteko lankidetzak indartzea, hiru trantsizio handiekin (soziala-demografikoa, digitala eta ingurumenekoa) lotutako erronka partekatuei erantzuteko. Ikuspegi kolaboratiboa, berritzailea eta sistematikoa sustatuko da, arazo konplexuei herrialdearen logikatik erantzuteko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
9.1	Erakunde arteko eta sektore arteko lankidetzak eta koordinazio-organoak sustatzea: Haur eta Nerabeentzako Euskal Kontseilua eta Familien Euskal Kontseilua gobernantza kolaboratiborako espazio garrantzitsu gisa indartzea, haurren, nerabeen eta familien politikak garatzeko eta jarraipena egiteko. Familiaren Erakunde arteko Batzorde Iraunkorra berrezartzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
9.1 eta 9.2	Haur, nerabe eta familien tokiko plan eta mahaia sustatzea: Udal eta eskualde mailako planak egitea eta martxan jartzea, baita koordinaziorako tokiko mahaia sortzea ere, haurren eta familien politika integratuak sustatzeko eta politikak lurraldeen beharretara egokitzen direla bermatzeko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza. Udalak.

Jarduketa- ildoak	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
9.3	Hirugarren Sektore Soziala eta elkarrizketa zibila sustatzea: Hirugarren Sektore Sozialak ekintza komunitarioko funtsezko eragile gisa duen rola aitortzea eta artikulatzea, erakunde sozialak eta lankidetzaren eredu publiko-soziala trakzio-proiektuen gainean indartuz. Euskadiko Hirugarren Sektore Soziala sustatzeko estrategia garatzea eta elkarrizketa zibila parte-hartzerako eta erantzukidetasunerako mekanismo gisa finkatzea.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.

13. 10. helburu estrategikoa: Ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa sustatzea haurren eta familien politikak garatzean

Ikerketan, berrikuntzan eta ebaluazioan ikuspegi abangoardista indartzea, haur eta familien politika dinamikoak, eraginkorrak eta komunitatearen egungo nahiz etorkizuneko eskaeretara egokituak diseinatzeko.

13.1 ZER LORTU NAHI DUGU? ZER JARDUKETA ILDO PROPOSATZEN DIRA HORI LORTZEKO?

Fitxa honetan helburu estrategikoa zehazten da: bere izena eta irismena, dagokion ardatza, lehentasunezko ikuspegia eta betetzeko beharrezkoak diren jarduketa-ildoak. Bestalde, helburu hau bat dator GJH 9rekin (azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio jasangarria sustatzea eta berrikuntza sustatzea) eta GJH 16rekin (gizarte bidezko, baketsu eta inklusiboak sustatzea).

3. ardatza: gobernantza partekatua eta berrikuntza Fokua: familiak eta haurrak		 9. INDUSTRIALIZAZIOA ETA AZPIEGITURA	 16. BASERRIA, NEKAZARITZA ETA INGURUMENAREN ERABILERA
10. helburu estrategikoa	Ikerketan, berrikuntzan eta ebaluazioan ikuspegi abangoardista indartzea, haur eta familien politika dinamikoak, eraginkorrak eta komunitatearen egungo nahiz etorkizuneko eskaeretara egokituak diseinatzeko.		
Jarduketa-ildoak	10.1. Informazio-sistema integral eguneratua garatzea Euskadiko haur eta familiei buruz. 10.2. Haur, nerabe eta familientzako programak eta zerbitzuak ebidentzietan oinarritu daitezen sustatzea, diziplina anitzeko taldeekin ikerketarako, berrikuntzarako, ebaluaziorako eta inpaktua neurtzeko sistemak txertatuz.		

13.2 ZERGATIK DA HAIN GARRANTZITSUA NORABIDE HORRETAN AURRERAPAUOAK EMATEA?

Euskadiko haur eta nerabeei zuzendutako politika publikoek egoera geroz eta konplexu eta aldakorragoari erantzun diezaioten, ezinbestekoa da ezagutza, ebidentzia eta etengabeko hobekuntza oinarritutako eredu baterantz urrats irmoak ematea.

Ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa ez dira elementu osagarriak, esku-hartzeak benetan erabilgarriak, jasangarriak eta haur eta nerabeen eta beren familien egungo eta etorkizuneko beharretara egokituak izan daitezen diseinatzeko ezinbesteko ardatzak baizik.

Lehenik eta behin, Euskadiko haur, nerabe eta familien egoera zehatz-mehatz ezagutzeko, ezinbesteko baldintza da informazio-sistema eguneratua, integratua, eskuragarria eta aldagai garrantzitsuen arabera sailkatua izatea (adina, generoa, egoera sozioekonomikoa, lurraldea, dibertsitate funtzionala, etab.). Informazio hori erabilgarria izan daiteke baliabideak planifikatzeko, modu parekidean esleitzeko,

ezkutuan dauden desberdintasunak ikusarazteko, arriskuei aurrea hartzeko eta erabakiak oinarri enpirikoz har daitezen.

Gainera, programak eta zerbitzuak diseinatzeko eta gauzatzeko garaian, kontrastatutako ebidentzia zientifikoak eta esperientzia praktikotik eratorritako ikaskuntza hartu behar dira oinarri. Ebaluatze prozesuak, inpaktua neurtzekoak eta berrikuntzakoak sistematikoki gehituz, balio gehien eta gutxien zerk sortzen duen identifikatu daiteke, sistemaren indarguneak sustatu eta esku-hartzeak testuinguru dinamiko eta askotarikoetara egokitu, baliabide publikoen erabilera efizienteagoa bermatuz. Familiei Laguntzeko Erakunde arteko IV. Planaren ebaluazioak, hobekuntzarako oinarri gisa datuen jarraipen eta erabilera partekatua indartu beharra aipatzen du.

Testuinguru horretan, lehentasunezkoa da Haur eta Familiei buruzko Informazioaren Euskal Sistema finkatzea, unibertsitateekin eta ikerketa-zentroekin lankidetzara sustatzea eta jardunbide egokien sistematizazioa eta zabalpena bultzatzea. Hala, politika publiko koherenteagoak, parte-hartzaileagoak eta jasangarriagoak lortu ahal izango dira, eskubideen ekosistema indartzeko eta ingurune berritzaileak eta pertsona oinarri dutenak indartzeko.

Helburu hori egungo arau-esparruan eta esparru estrategikoan oinarritzen da: Euskadiko Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legea, ezagutzen oinarritutako gobernantzaren alde egiten duena; 2030 Agenda, datuetan oinarritutako erabakiak hartzeko beharra nabarmentzen duena; eta haurren gaineko inbertsioari buruzko Europako Kontseiluaren Gomendioa, estatuei haien politika ebidentzian oinarritzeko eskatzen diena, haurren eskubideak erabat gauzatzen direla bermatzeko.

Azken batean, ildo horretan aurrerapausoak ematea lagungarria izan daiteke politika publikoen kalitatea eta orientazio eraldatzailea indartzeko eta gobernantza gardenagoa finkatzeko.

13.3 ZER ORIENTABIDE HARTU BEHAR DITUGU KONTUAN JARDUKETA ILDOEKIN ETA HELBURUEKIN BAT ETORRIZ AURRERA EGITEKO?

Ikerketa, berrikuntza, ebaluazioa eta jardunbide egokiak sustatzeko helburua lortzeko eta Planaren printzipioekin eta balioekin bat etorritik egiteko, jarraibide hauek planteatu dira erakundeentzat eta inplikaturako beste eragileentzat:

- Irizpide bateratuak adostu, lehentasun partekatuak identifikatu eta haur, nerabe eta familien datuak trukatzeko, erakunde-arte koordinazio mekanismo egonkorak (mahai teknikoak, lantalde sektorialak edo tematikoak) aprobetxatzea komeni da. Hala, erakundeen informazio-sistemak indartu eta bateratuko dira.
- Haur, nerabe eta familien egoera monitorizatu eta lurraldeen artean alderatzeko, adierazle bateratuak eraikitze lankidetzara-prozesuak sustatzea komeni da, Hirugarren Sektorearen eta arlo akademikoaren parte-hartzea ere txertatuz.
- Garrantzitsua da unibertsitateekin eta bestelako ikerketa-eragileekin aliantza egonkorak ezartzea, haur, nerabe eta familien beharren gaineko ezagutza aplikatua sortu, existitzen diren politiken inpaktua ebaluatu eta ebidentzian oinarritutako esku-hartze berrien diseinua orientatzeko. Horrek haurren eta familien politikan inplikaturako eragile guztiei erabakiak hartzen laguntzeko ezagutza eguneratua eskuragarri jartzeko aukera emango du.
- Ebaluazioaren eta etengabeko hobekuntzaren kultura sustatu behar da, eta, horretarako, ebaluazio- eta jarraipen-klausulak gehitu behar dira programen plangintzan eta finantzazioan; proiektuen hasieratik baliabide espezifikoak bideratu behar dira. Era berean, erakundeen baitan gaitasun teknikoetan inbertitzea komeni da, haurren eta familien programekin lotutako teknikarien artean datu-analisiari eta politika publikoen inpaktuaren neurketari buruzko prestakuntza sustatuz.

- Haurrek, nerabeek eta familiek beraiei bideratutako zerbitzu eta programen diseinu eta ebaluazioan parte har dezaten sustatzea komeni da.
- Proiektu pilotu edo berritzaileak lehenesten dituzten deialdi publikoak sustatu behar lirateke, eta proiektu horien diseinu, jarraipen eta emaitzen neurketa laguntzeko egituren bidez haurrentzako politiketan esperimintatzea erraztu. Saiakera horiek izango dira eredu berriak zabaltzeko abiapuntu.
- Ikasteko eta ezagutza transferitzeko espazioak artikulatzea komeni litzateke. Adibidez, erakundeen eta eragile sozialen artean esperientziak, irakaspenak eta tresna erabilgarriak partekatzeko jardunaldi teknikoak, praktikarako komunitateak edo plataforma digitalak.
- Garrantzitsua da Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritzak politika horien sustatzaile eta koordinatzaile gisa duen rola indartzea. Foru Aldundiei eta udalei euskarri teknikoa, dokumentu erreferenteak eta aholkularitza eskaini ahal izango dizkie, bereziki programak diseinatu, ebaluatu eta hobetzeko faseetan.

13.4 ZEIN TRAKZIO NEURRI JARRIKO DIRA MARTXAN HELBURUAREN IRISMENA SUSTATZEKO?

Eusko Jaurlaritzak honako trakzio-neurri hauek jarriko ditu martxan haurren eta familien politikak garatzean ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa sustatzeko:

- ★ **Haur eta Nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema diseinatu eta martxan jartzea.**
- ★ **Haur eta Nerabeen Behatokia sortzea.**

Trakzio-neurri bakoitzaren honako datu hauek jaso dira: planean duen kokapen estrategikoa, araudiarekin duen lerrokatzea, deskribapena eta espero diren emaitzak. Horrez gain, neurrian esku hartzen duten administrazio sailak eta jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak ere identifikatu dira.

Haur eta Nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema diseinatu eta martxan jartzea		
Planeko kokapena	10. helburua. Ikerketan, berrikuntzan eta ebaluazioan ikuspegi abangoardista indartzea, haur eta familien politika dinamikoak, eraginkorrak eta komunitatearen egungo nahiz etorkizuneko eskaeretara egokituak diseinatzeko.	10.1 jarduketa-ildoak. Informazio-sistema eguneratua garatzea Euskadiko haur eta familiei buruz.
Kokapena Gobernu Programan	Neurri hori espezifikoki aipatzen da 10. HELBURUA: Ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa helburuaren barruko Trakzio Ekintzak dokumentuan, eta hautatutako trakzio-neurri gisa ezartzen da: “Haur eta Nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema sortzea - Haur eta Nerabeen 2/2024 Legea”. Gobernu Programaren I. ardatza (Pertsonak erdigunean), 2. arloan (Gizarte-politikak) sartzen da, zehazki, 13. KONPROMISOA (Gizarte-zerbitzuen euskal sistema garatzea, ikuspegi komunitarioari, kalitate-printzipioei, berrikuntzari, zainketen oreka berriari eta jasagarritasunari erreparatuz), 4. ekimenean: “Gizarte Zerbitzuei buruzko Informazioaren Euskal Sistema zabaltzea eta herritarrei eskubideei buruzko informazioa hurbiltzeko eta eskubide horiek modu eraginkorrean gauza daitezten sustatzeko bitarteko berriak sustatzea”. Horrez gain, neurri hori bat dator Konpromiso horren 5. ekimenarekin ere: “Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren eraldaketa digitala sustatzea, informazio-sistema komun baterako aurrerapausoak emanez, eta eragile guztien elkarreragingarritasuna garatzea, historia sozial digital bateratua eduki ahal izateko”. Horrez gain, 8. ekimenarekin lotzen da: “Ebidentzian, ebaluazioaren kulturen eta kalitatearen ebaluazioan oinarritutako gobernantza-estiloa sustatzea”.	

Haur eta Nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema diseinatu eta martxan jartzea	
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek "Ebidentzian oinarritutako Euskadi prestatzen du. Testuinguru horretan, berrikuntza digitala baliogarria da politika bidezkoagoak eta eraginkorragoak sortzeko, Euskadiko haurren etorkizuna eta ongizatea indartzeko datuak erabiliz".
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Erresuma Batuak "UNICEF Data for Children" ezarri zuen monitorizaziorako sistema global gisa. Sistema horrek haurren ongizateari buruzko datu bereziak ematen ditu estatu, eskualde nahiz toki mailan, eta hainbat sektorearen adierazleak integratzen ditu datuen analisi administratiboekin eta haurren eskubideei buruzko informazioa eskuratzeko plataforma publikoekin. Galesek "SAIL Databank - Children Looked After Dataset" garatu zuen datu administratiboaren sistema integratu gisa. Sistema horrek osasuneko, hezkuntzako eta gizarte-zerbitzuetako informazioa lotzen du, zaintza alternatiboan dauden haurren outcomeak monitorizatzeko, eta haurren ibilbideen epe luzeko analisiak eskaintzen ditu, politika publikoak informatzeko. Australiak "Child Protection National Minimum Dataset" ezarri zuen estatuen eta lurraldeen arteko esparru nazional koordinatu gisa, eta haurren babesari buruzko datu estandarizatuak jasotzen ditu, kalitatearen adierazleekin, sistemaren ikuskapenarekin eta haurrei zuzendutako politikak eta programak ebaluatzeko aldizkako txostenekin.
Neurriaren deskribapena	Haur eta Nerabeen Informazioari buruzko Euskal Sistema diseinatzea eta martxan jartzea, sistema integratua, irisgarria eta datu garrantzitsuekin eguneratua lortzeko; haur, nerabe eta familiei zuzendutako politika publikoak diseinatu, jarraipena egin eta ebaluatzeko. Sistemak, adinaren, generoaren, lurraldearen, jatorriaren, egoera sozioekonomikoaren, dibertsitate funtzionalaren eta beste aldagai garrantzitsu batzuen arabera informazioa biltzeko, antolatzeko eta aztertzeko aukera ematen du, eta, hala, errealitate soziala zehatzago eta sakonago ulertzeko aukera ematen du. Ezagutzaren oinarri horrek ezkutuko desberdintasunak identifikatzen, arriskuei aurre hartzen, baliabide parekideagoak esleitzen eta esku-hartzeak testuinguru espezifikoetara egokitzen lagunduko du. Euskadiko Informazio Sistemak elkarreragingarritasuna izan behar du beste administrazio batzuekin eta, gainera, bat etorri behar du Elkarreragingarritasunaren Eskema Nazionalarekin (EEN) eta Segurtasuneko Eskema Nazionalarekin (SEN). Beste informazio batzuen artean, 8/2021 Lege Organikoan aurreikusitako erregistroentzako beharrezko datuak jasoko ditu: Adingabeen Tutoretzen Indizea, Haurren aurkako Indarkeriari buruzko Gizarte Zerbitzuen Erregistro Bateratua eta haur eta nerabeen aurkako indarkeriari buruzko informazioaren Erregistro Zentrala (Haur eta Nerabeen 2/2024 Legearen 14. artikuluan ezarritakoa betetzeko). Gainera, informazio-sistemaren barruan sartu beharko dira Euskadiko administrazio publikoek haurtzaroen egindako inbertsioa ebaluatzeko adierazleak. Alde batetik, estandar bateratuak ezarri behar dira eta informazioa gutxienez hezkuntza-sistemekin, osasunekoekin, justiziakoekin eta beharrezkoa bada beste batzuekin lotzeko sistemak garatu behar dira. Bestalde, jasotako datu guztiak anonimoak izatea bermatu beharko da eta pertsonak ez identifikatu ahal izateko modua ezarri beharko da, zeharkako hainbat aldagai konbinatuz. Azkenik, sistemak gai izan behar du datuen bolumen-kopuru handiak kudeatzeko eta beharrak areagotu ahala handitzeko. Hortaz, arkitektura tekniko malgua eta mantentze-aurrekontu egokiak izan beharko ditu sistemak. Horrez gain, ebaluazio-tresnak eta inpaktu-adierazleak izango ditu ezarritako programen eraginkortasuna neurtzeko, jardunbide egokiak hautemateko eta ebidentzian oinarritutako berrikuntza sustatzeko.
Zer ekarpen egiten du?	- Haur, nerabe eta familien errealitatearen gaineko ezagutza hobetzen du datu fidagarri, alderagarri eta berezien bitartez. - Ebidentzian oinarritutako plangintza publikoa indartzen du, eta erabaki bidezkoagoak, efizienteagoak eta lurraldera egokitutakoak hartzeko aukera ematen du. - Desberdintasunak ikusarazteko eta erreakzio-ekintzez gain ekintza-prebentiboak orientatzeko ekarpena egiten du.

Haur eta Nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema diseinatu eta martxan jartzea		
	• Programen ebaluazio sistematikoa sustatzen du eta ikaskuntza instituzionala eta etengabeko hobekuntza bultzatzen ditu. • Behatoki honek datuetan oinarritutako proposamenak sortzeko organo gisa duen funtzioa indartzen du. • Lankidetzan sustatzen du unibertsitateekin, ikerketa-zentroekin eta Hirugarren Sektorearekin ezagutza sortzeko eta erabiltzeko garaian.	
Gauzatzeko epea	2025-2030	
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.	
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila. Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila. Eusko Jaurlaritzako Justizia eta Giza Eskubideak Saila. Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Saila. Eusko Jaurlaritzako Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila. Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila. Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Finantza Saila. EUSTAT. Foru-aldundiak. Udalak.	
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• Haur eta nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema diseinatu da (bai/ez). • Haur eta nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema martxan jarri da (bai/ez). • Haur eta nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema eguneratua mantendu da (bai/ez). • Sistemaren txertatutako adierazle kopurua eta horiek lurraldearen eta gaiaren arabera duten estaldura (adinaren, sexuaren, lurraldearen, egoera sozioekonomikoaren, jatorriaren, dibertsitate funtzionalaren eta abarren arabera bereizteko aukera). • Sistemaren datuekin urtean egindako txosten edo argitalpen kopurua. • Sistema elikatzen duten instituzio publiko eta erakunde kolaboratzaile kopurua (Eusko Jaurlaritzak, aldundiak, udalak, unibertsitateak, hirugarren sektorea...). • Sistemaren datuak kontsultatzen dituzten instituzio publiko eta erakunde kopurua. • Sistemaren datuen irisgarritasun publiko maila (online eskuragarritasuna, ikusteko aukera, deskarga irekia, etab.).	

Haur eta Nerabeen Behatokia sortzea		
Planeko kokapena	10. helburua. Ikerketan, berrikuntzan eta ebaluazioan ikuspegi abangoardista indartzea, haur eta familien politika dinamikoak, eraginkorrak eta komunitatearen egungo nahiz etorkizuneko eskaeretara egokituak diseinatzeko.	10.1 jarduketa-ildoak. Informazio-sistema eguneratua garatzea Euskadiko haur eta familiei buruz.
Kokapena Gobernu Programan	Neurri hori espezifikoki aipatzen da 10. HELBURUA: Ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa helburuaren barruko Trakzio Ekintzak dokumentuan, eta hautatutako trakzio-neurri gisa ezartzen da: “Familien Behatokia Garatzea - Dekretu organikoaren 15.f artikulua araberako funtzio espezifikoa”. Gobernu Programaren 1. ardatza (Pertsonak erdigunean), 2. arloan (Gizarte-politikak) sartzen da, zehazki, 13. KONPROMISOA (Gizarte-zerbitzuen euskal sistema garatzea, ikuspegi komunitarioari, kalitate-printzipioei, berrikuntzari, zainketen oreka berriari eta jasangarritasunari erreparatuz), 6. ekimenean: “Gizarte Zerbitzuen arloko I+G+b agenda sustatzea. Berrikuntza sozialeko euskal ekosistema sustatzea zerbitzuen eta gizarte-politiken	

Haur eta Nerabeen Behatokia sortzea	
	arloan, erronka sozialei erantzuteko administrazioaren, Hirugarren Sektore Sozialaren, enpresen, unibertsitateen eta beste ezagutza-eragile batzuen arteko lankidetzaren bitartez". Horrez gain, neurri hori bat dator Konpromiso horren 8. ekimenarekin ere: "Ebidentzia, ebaluazioaren kultura eta kalitatearen ebaluazioan oinarritutako gobernantza-estiloa sustatzea". Horrez gain, lotuta dago 10. KONPROMISOA (Politika sozial transbertsal eta intersektionala sustatzea Babes Sozialeko Euskal Sistemari), 1. ekimenarekin: "Babes Sozialeko Euskal Sistema eratzen duten azpisisitemen artean lankidetzeta eta kooperazioa indartzea, herrialdearen helburuei eta arazo konplexuei erantzuteko, lankidetzeta eta berrikuntza eskatzen dituen hiru trantsizioei dagokienez (sozial-demografikoa, digitala eta ingurumenekoa).
Kokapena Euskadi Berrian	Trakzio-ekintza honek "Euskadiko haurren eta familien gaineko ezagutza zuzentzen du eta behatoki berritzailea sortzen du, politika publiko eraginkorragoak diseinatzeko ebidentzia sortzeko eta hurrengo belaunaldientzako etorkizun hobea prestatzeko".
Nazioarteko ekimen inspiratzaileak	Erresuma Batuak "Nuffield Family Justice Observatory" garatu zuen, datu administratibo nazionalak aztertzeke ikerketa-zentroa, familia-justizia sisteman erabakiak hartzea hobetzeko. Horretarako, hainbat iturritako informazioa lotzen du eta ebidentziak eskaintzen dizkie profesionalari eta arduradun politikoei. Irlandak "UNESCO Child and Family Research Centre" ezarri zuen, ikerketa aplikatuko institutua. Institutu horrek mundu akademikoa, politikoa eta praktikoa lotzen ditu haurren eta familien ongizatearen gaineko ezagutza sortzeko, eta, horretarako, haurren eta familien iritzia txertatzen duten metodologia parte-hartzaileen bidez politikak eta zerbitzuak ebaluatzen ditu. Albaniak "Observatory for Children's Rights" monitorizaziorako sare nazionala ezarri zuen 2009an eta herrialdeko 12 eskualdetan jarduten du bulego deszentralizatuarekin, tokiko datuak biltzeko. Hala, haurren eskubideei buruzko gaikako txostenak egiten ditu urtero eta lankidetzan aritzen da UNICEFekin politika publikoak ebaluatzeko eta ebidentzia oinarritutako hobekuntzak proposatzeko.
Neurriaren deskribapena	Kontsultarako eta ezagutzarako organo gisa Haur eta Nerabeen Euskal Behatokia sortzea. Organo horrek Informazioaren Euskal Sistemako datuak aztertuko ditu eta Euskadiko haur, nerabe eta familien errealtateari buruzko azterketak, ikerketak eta ebidentzia oinarritutako proposamenak sustatuko ditu. Behatokiak aldizkako txostenak egingo ditu, politika publikoen inpaktuaren gaineko gomendioak eta ebaluazioak igorriko ditu eta esku-hartzeak diseinatu, garatu eta hobetzeko ezagutza erabilgarria sortuko du. Horrez gain, Euskadiko administrazioei aholkularitza teknika emango die, aliantza egonkorak sustatuko ditu unibertsitateekin eta ikerketa-zentroekin eta jardunbide egokiak sistematizatu eta zabalduko ditu.
Zer ekarpen egiten du?	- Euskadiko haur, nerabe eta familien errealtatearen gaineko ezagutza eguneratu eta zorrotza sortzen du, eta hori izango da haur, nerabe eta familien politikak ebaluatzeko, diseinatzeko, zabaltzeko eta etengabe hobetzeko oinarria. - Ebidentzia oinarritutako erabakiak hartzen laguntzen du, txosten, ebaluazio eta proposamen zehatzen bitartez. - Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritzak organo koordinatzaile gisa eta beste administrazio batzuei laguntza teknika emateko organo gisa duen rola indartzen du. - Desberdintasunak eta behar berriak ikusarazten laguntzen du, lurralde- eta gizarte-parekidetasun handiagoa bultzatuz. - Arlo akademikoarekiko eta Hirugarren Sektorearekiko lankidetzeta sustatzen du, eta ezagutza-sare partekatuak ezartzen ditu, haurren eta familien politikak aberasteko.
Gauzatzeko epea	2025-2030
Neurriaren sail eta zuzendaritza arduraduna	Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailburuordetza.

Haur eta Nerabeen Behatokia sortzea	
	Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
Beste sail, erakunde edo eragile kolaboratzaile batzuk	-
Jarraipen- eta ebaluazio-adierazleak	• Behatokiaren urteko lan-plan publiko bat dago (bai/ez). • Behatokiak urtean igorritako txosten edo azterketa kopurua. • Erakunde publikoei (Eusko Jaurlaritza, aldundiak eta udalak) egindako gomendio edo proposamen kopurua. • Unibertsitateekin, ikerketa-zentroekin edo beste behatoki batzuekin izandako lankidetzak aktibo kopurua. • E-mailak partekatze eta ezagutza aplikatua sortzeko antolatutako saio edo topaketa kopurua. • Behatokiak erantzuna eman dien aholkularitza tekniko eskaera kopurua. • Plataforma publiko bat gaitu da haurren eta familien gaineko jardunbide egokiak eta ikerketak kontsultatzeko (bai/ez). • Sistematizatutako, baliozkotutako eta zabalduetako jardunbide egoki kopurua. • Haur, nerabe eta familien gaineko inpaktu-txostenak dituzten proiektu nominatibo kopurua. • Haur eta nerabeei zuzendutako eta ebaluatutako programa eta zerbitzu publiko kopurua.

13.5 HELBURU HORREKIN LOTUTAKO ZER BESTE EKINTZA JARRIKO DIRA MARTXAN?

Jarraian, trakzio-neurriak izan ez arren Planaren helburu estrategikoak lortzen lagundu dezaketen beste ekintza batzuk zerrendatuko ditugu. Orotara bost ekintza jaso dira, Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Sailak egin beharrekoak, eta V. Plana indarrean dagoen bitartean martxan jar daitezkeenak.

Ekintza bakoitzak deskribapen txiki bat du, jarduketa-lerro bat edo hainbatekin, eta berau martxan jartzea zein erakunderi dagokion identifikatu da.

Jarduketa-ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
10.1, 10.2	Familien Euskal Behatokia bultzatzea: Behatokia sustatzea, funtsezko tresna baita Euskadiko familia-politikak aztertze, horien jarraipena egiteko eta ebaluatze.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
10.1, 10.2	Haurren aurkako indarkeriari buruzko aldizkako ikerketak egitea: Euskadiko haur eta nerabeen aurkako indarkeriaren handitasuna, bilakaera eta ezaugarriak ezagutzeko aldizkako azterketak egitea, prebentziorako eta arreta eskaintzeko politika publikoak orientatu ahal izateko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
10.1, 10.2	Haur, nerabe eta familiengan duten inpaktuari buruzko txostenak egitea: Arau-proiektuen aurretiazko ebaluazio-prozesuaren baitan, inpaktuari buruzko txostenak egitea arlo horietan, legearen arloko erabakiak hartzeko garaian adingabearen interes gorena kontuan hartzen dela bermatzeko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.

Jarduketa- ildoa	Ekintzaren izena eta deskribapen laburra	Sail eta zuzendaritza arduraduna
10.1, 10.2	Gurasotasun positiboko programentzako oinarri zientifikoa: Gurasotasun positiboaren arloko ebidentziak eta jardunbide egokiak sistematizatzea eta ezagutzea, Euskadin programa horiek sostengatzen dituen oinarri zientifikoa eta teknikoa indartzeko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila. Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza.
10.1, 10.2	Gizarte Zerbitzuen I+G+B agenda eta berrikuntza sozialeko ekosistema sustatzea: Zerbitzuetan eta gizarte-politiketan ikerketa, garapena eta berrikuntza sustatzea, administrazioen, Hirugarren Sektore Sozialaren, unibertsitateen, enpresen eta ezagutzaren arloko beste eragileen arteko lankidetzaren bitartez. Horrez gain, Gizalab Fundazioa Politika Sozialeko Berrikuntza Zentroak ekintzailatza sozialeko azeleragailu bat sustatuko du, zainketen, politika sozialen eta politika soziosanitarioen arloan inpaktuaren ekonomia-proiektuak eta berrikuntza sozialekoak laguntzeko.	Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila.

14. Planaren gobernantza, jarraipena eta ebaluazioa

Familientzako IV. Euskal Planaren ebaluazioak erakunde-mailen arteko koordinazioa indartzeko erronka jarri du mahai gainean, behar adinako bultzada politikoa ematen dela bermatzeko. V. Planak gobernantza-eredu **eraginkor, kolaboratibo eta egituratuaren** alde egiten du, lidergo instituzionala indartu, konpromisoen jarraipen partekatua bermatu eta etengabeko hobekuntzaren ikuspegia duen ebaluazioa sustatzeko.

- **Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saileko Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritza** izango da Planaren ezarpena, jarraipena eta ebaluazioa zuzentzeaz eta koordinatzeaz arduratuko den erakundea. Zuzendaritza horrek inplikaturako eragileen arteko parte-hartze aktiboa eta koordinatua bermatzeko beharrezko mekanismoak sustatuko ditu. Horrez gain, Planari buruzko informazioa zabaltzeaz arduratuko da eta horretarako prestatutako **webgune espezifiko**a eguneratua mantenduko du.
- Planean inplikatutako dauden Eusko Jaurlaritzako sailek, bai eta inplikaturako gainerako erakunde publikoak eta gizarte-erakundeen lagin batek ere bertan ordezkariak dutenez, **Familien Kontseilua eta Haur eta Nerabeen Kontseilua**, funtsezkoak izango dira Planaren aurrerapenak eta aurreikusitako ekintzen betetze-maila partekatu eta baliozkotzeko, zehaztutako jarduerak eta eragin-adierazleetan lortutako emaitzak urtero aurkeztuz. Espazio horiek erronka komunei buruzko hausnarketa kolektiboa egiteko aukera ematea sustatuko da, politika horiek zeharkakoak izan daitezken.

Urteko Jarraipen Txostena egin aurretik, Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritzak aurretiazko zirriborro bat egingo du, jardueraren eta eraginaren adierazleetatik lortutako emaitzak jasoko dituen. Bertsio hori idatziz bidaliko zaie Familien Kontseiluan eta Haurtzaro eta Nerabezaroaren Kontseiluan ordezkariak duten erakunde eta entitate guztiei, eta gutxienez 15 eguneko epea irekiko da ekarpenak idatziz jasotzeko. Datuak eta iradokizunak batera aztertu ondoren, Planaren dinamizazioa eta etengabeko eguneratzea ziurtatzeko Eusko Jaurlaritzak egokitzen dituen proposamenak azken txostenean sartuko dira.

- Horrez gain, **Familien, Haurren eta Nerabeen Behatokiak** rol zentrala izango dute jarraipen- eta ebaluazio-sisteman aztertu beharreko datu gakoak sortzeko garaian. Datu horiek beharrezkoak dira haur, nerabe eta familien egoeraren bilakaera eta ongizatea monitorizatzeko.
- Ebaluazio-sistema horrek **haur, nerabe eta familiei kontsulta zuzenak** egiten zaizkiela bermatzeko berriazko mekanismoak ezarriko dira, beren bizipen, balorazio eta hobetzeko proposamenak jaso ahal izateko. Euskadiko Haur eta Nerabeen Legean aurreikusten den Haur eta Nerabeen Foroa sortzean, berau kontsulta horietarako tresna izatea baloratuko da.

Ondorengo taulak planaren jarraipena eta ebaluazioa egiteko aurreikusten den zikloaren eskema azaltzen du eta bertan identifikatu daitezke espero diren produktuak eta informazioa biltzeko planteatzen diren prozesuak:

V. PLANAREN JARRAIPENAREN ETA EBALUAZIOAREN ZIKLOA 2025-2029

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Zein produktu?	Kontseiluetan ordezkatuak dauden erakunde	Kontseiluetan ordezkatuak dauden erakunde	Kontseiluetan ordezkatuak dauden erakunde	Kontseiluetan ordezkatuak dauden erakunde	Kontseiluetan ordezkatuak dauden erakunde	Kontseiluetan ordezkatuak dauden erakunde

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	publikoek 2025ean garatutako trakzio-neurrien eta beste neurri batzuen aurrerapen-mailaren urteko jarraipen-txostena, prozesuaren adierazleen bitartez. Kontseiluetako erakunde eta eragileen balorazioa jasotzen du.	publikoek 2026an garatutako trakzio-neurrien eta beste neurri batzuen aurrerapen-mailaren urteko jarraipen-txostena, prozesuaren adierazleen bitartez. Planaren ibilbide erdiko ebaluazio-txostena (2025 eta 2026 urteak), ekintzen urteko jarraipen-datuen alderaketa eta emaitza-/inpaktu-adierazleen bilakaera barne biltzen du. Bi dokumentuek Kontseiluetako erakunde eta eragileen balorazioa jasotzen dute.	publikoek 2027an garatutako trakzio-neurrien eta beste neurri batzuen aurrerapen-mailaren urteko jarraipen-txostena, prozesuaren adierazleen bitartez. Kontseiluetako erakunde eta eragileen balorazioa jasotzen du.	publikoek 2028an garatutako trakzio-neurrien eta beste neurri batzuen aurrerapen-mailaren urteko jarraipen-txostena, prozesuaren adierazleen bitartez. Kontseiluetako erakunde eta eragileen balorazioa jasotzen du.	publikoek 2029an garatutako trakzio-neurrien eta beste neurri batzuen aurrerapen-mailaren urteko jarraipen-txostena, prozesuaren adierazleen bitartez. Kontseiluetako erakunde eta eragileen balorazioa jasotzen du.	publikoek 2030ean garatutako trakzio-neurrien eta beste neurri batzuen aurrerapen-mailaren urteko jarraipen-txostena, prozesuaren adierazleen bitartez. Planaren amaierako ebaluazio-txostena (2025 - 2030), aldi osoko ekintzen urteko jarraipen-datuen alderaketa eta emaitza-/inpaktu-adierazleen bilakaera barne. Bi dokumentuek Kontseiluetako erakunde eta eragileen balorazioa jasotzen dute.
Datuak bildu eta aztertzer estrategia?	Kontseiluetako kideei aurretiazko zirriborroa bidaltzea, ekarpenak idatziz jasotzeko. Hautatutako ekarpenak Urteko Jarraipen Txostenaren idazketan integratzea. Kontsulta indibidualizatu a erakundeei ad-hoc galdetegien bitartez.	Kontseiluetako kideei aurretiazko zirriborroa bidaltzea, ekarpenak idatziz jasotzeko. Hautatutako ekarpenak Urteko Jarraipen Txostenaren idazketan integratzea. Kontsulta indibidualizatu a erakundeei ad-hoc galdetegien bidez.	Kontseiluetako kideei aurretiazko zirriborroa bidaltzea, ekarpenak idatziz jasotzeko. Hautatutako ekarpenak Urteko Jarraipen Txostenaren idazketan integratzea. Kontsulta indibidualizatu a erakundeei ad-hoc galdetegien bitartez.	Kontseiluetako kideei aurretiazko zirriborroa bidaltzea, ekarpenak idatziz jasotzeko. Hautatutako ekarpenak Urteko Jarraipen Txostenaren idazketan integratzea. Kontsulta indibidualizatu a erakundeei ad-hoc galdetegien bitartez.	Kontseiluetako kideei aurretiazko zirriborroa bidaltzea, ekarpenak idatziz jasotzeko. Hautatutako ekarpenak Urteko Jarraipen Txostenaren idazketan integratzea. Kontsulta indibidualizatu a erakundeei ad-hoc galdetegien bitartez.	Kontseiluetako kideei aurretiazko zirriborroa bidaltzea, ekarpenak idatziz jasotzeko. Hautatutako ekarpenak Urteko Jarraipen Txostenaren idazketan integratzea. Kontsulta indibidualizatu a erakundeei ad-hoc galdetegien bitartez.

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	Kontseiluetan kontrastea eta hausnarketa kolektiboa.	Bigarren mailako iturriak kontsultatzea. Haur, nerabe eta familiei zuzenean kontsulta. Kontseiluetan kontrastea eta hausnarketa kolektiboa.	Kontseiluetan kontrastea eta hausnarketa kolektiboa.	Kontseiluetan kontrastea eta hausnarketa kolektiboa.	Kontseiluetan kontrastea eta hausnarketa kolektiboa.	Bigarren mailako iturriak kontsultatzea. Haur, nerabe eta familiei zuzenean kontsulta. Kontseiluetan kontrastea eta hausnarketa kolektiboa.

Planaren jarraipena eta ebaluazioa egiteko bi **adierazle-sistema** planteatzen dira:

1. PROZESU-ADIERAZLEAK: **trakzio-neurrien eta Planeko beste jarduketa batzuen garapena edo bilakaera monitorizatzeko** aukera ematen dute. Eusko Jaurlaritzak haur, nerabe eta familien arloko politikak eraldatzeko duen konpromisoa erakusten dute ekintza horiek eta beren helburua sustatu nahi diren aldaketak bultzatzeko palanka-lana egitea da. Ekintza horien ezarpen-mailaren jarraipena egiteak kontuak emateko balioko du eta inbertsiorik handiena zer lan-arlotan egin den jakiten lagunduko du. Urtero egingo da adierazle hauen jarraipena.

Aurreko ataletako helburu bakoitzarekin lotutako trakzio-neurri bakoitza deskribatzeko fitxan zehazten dira arduradunak, epeak eta jarraipena egiteko adierazleak (normalean prozesu-adierazleak izaten dira, baina emaitza-adierazle batzuk ere gehitzen dira, betiere neurri zehatz bakoitzarekin lotura estua baldin badute).

Eusko Jaurlaritzako beste sailek edo erakundeek orientazioetatik abiatuta martxan jarri dituzten eta Planean jasota ez dauden beste ekintza batzuen informazioa ere jaso daiteke.

2. EMAITZA- ETA/EDO INPAKTU-ADIERAZLEAK: Planaren **helburuen aurrerapen-maila neurtzeko** eta hasierako egoerarekin alderatuta, familia, haur eta nerabeen egoeran izandako aldaketen berri izateko aukera ematen dute, **10 helburu estrategikoetan**. Adierazle hauen jarraipena Planaren ibilbide erdiko eta amaierako ebaluazioetan egingo da.

Eranskinean, adierazle posibleen multzo orientagarri bat aurkezten da, eta adierazle horiek Planaren behin betiko adierazle-sistema egiteko kontuan hartuko dira. Ibilbide erdiko ebaluazioa egiteko unean konfiguratuko da sistema hori, eta horretarako, eskuragarri dauden iturriak eta datuak izango dira kontuan. Adierazle horiek ez daude neurri batekin edo bestearekin zuzenean lotuak; neurri guztien eta martxan jarritako beste ekintzen ekarpenaren ondorioz planteatutako lehentasunezko lan-fokuen egoerak zer nolako bilakaera duen jakiteko balio dute. Adierazle horietako batzuk inspirazio-iturri izan daitezke, aurrera begira, dagokien Behatokian Euskadiko haur, nerabe eta familientzako aldizkako balizko kontsultak diseinatzeko.

15. Eranskinak

15.1 PROZESU METODOLOGIKOA

Haur, nerabe eta familien errealitateari buruzko bigarren mailako iturri nagusiak berrikusiz egindako diagnostikoa izan da abiapuntua. Ondoren, Plana osatzeko, prozesu parte-hartzaile bat jarri da martxan eta horrek hainbat eragileren artean diagnostikoaren gaineko irakurketa partekatua egiteko, Planak erantzun behar dituen erronka nagusiak adosteko eta erronka horiek betetzeko datozen urteetan jarraitu beharreko jarduketa eta jarraibide nagusiak erabakitzeko aukera eman du.

Familiek, haur eta nerabeek, hiru administrazio-mailetako erakundeetako hainbat sail eta arlotako ordezkariak eta Euskadiko hirugarren sektore sozialeko erakundeetako ordezkariak hartu dute parte prozesu parte-hartzailean.

Zehazki, 100 pertsona inguruk hartu dute parte informazioa jasotzeko estrategia hauen bitartez:

Dokumentuak berrikustea 	Estatistika ofizialak, administrazio-erregistroak, arau-esparrua, planak, ikerketak eta bestelako iturri espezifiko zein orokorrak kontsultatu dira (hezkuntza, osasuna, etxebizitza...), erreferentzia konparatuak barne.⁷
Eztabaida-taldeak familiekin 	Hiru eztabaida-talde egin dira seme-alabak dituzten edo epe labur edo ertainean seme-alabak izateko asmoa duten hiru lurraldeetako 23 pertsonarekin. Talde horien helburua haurren, nerabeen eta familien errealitatearen gaineko pertzepzioak eta beharrak jasotzea izan da, Familien V. Planaren diagnostikoa aberasteko. Guztira 22 eta 57 urte bitarteko 13 emakumek (% 57) eta 10 gizonak (% 43) hartu dute parte (2024ko azaroa-abendua).
Jardunaldia haur eta nerabeekin 	Online tailer bat egin da hiru lurralde historikoetako 8 eta 14 urte bitarteko haur eta nerabeekin. Tailer horren helburua Planaren hartzaileei ahotsa ematea izan da, beren ideiak eta pertzepzioak jasotzeko eta, hala, diagnostikoa osatu eta beren ongizatea hobetu dezaketen ekintzak bideratzeko. 12 ikastetxetako 30 pertsona adingabek hartu dute parte guztira. Jarduera hori HaurEkin sarearekin batera egin da (2024ko abenduak 9).
Tailerrak administrazio publikoekin eta gizarte eragileekin	Aurrez aurreko bi tailer egin dira administrazio publikoko eta gizarte erakundeetako ordezkariekin; diagnostikoa osatzeko ekarpenak jasotzeko eta V. Planaren helburuen aurretiazko diseinuan eta ekintzen proposamenean elkarlanean aritzeko.

⁷ Diagnostikoa egiteko erabili diren estatistiken eta txostenen eta Plana egiteko interesekoak izan diren beste erreferentzien zerrenda xehea eranskinean kontsulta daiteke.

	Lehen saioan Eusko Jaurlaritzako, foru-aldundietako eta udaletako hainbat sailtako 21 teknikarik hartu dute parte, beren konpetentziek inpaktu handia izan baitezakete haur, nerabe eta familien politiketan (2025eko otsailak 20). Bigarren saioan, hainbat motatako gizarte erakundetako 23 ordezkariak hartu dute parte (2025eko otsailak 21).
Lan-koadernoak 	Tailerretan parte hartzera gonbidatutako erakunde eta entitate guztiei lan-koadernoak bidali zaie, bai aurrez aurre parte hartu dutenen ekarpenak jasotzeko (xeheatasun maila handiagoarekin...), eta baita aurrez aurre egon ezin izan dutenen ekarpenak jasotzeko ere (hala pertsona gehiagok har dezakete parte). Ariketa horren bitartez, Euskadiko haur, nerabe eta familien egoeraren diagnostikoa, IV. Planaren ebaluaziotik ateratako ikaskuntzei, Plan berriaren lehentasun estrategikoei eta jardunbide egokien edo ekimen inspiratzaileen identifikazioari buruzko balorazioak bildu dira. Guztira, 20 ariketaren erantzunak jaso dira; 8 administrazio publikoetako ordezkarienak eta 12 gizarte erakundeetakoak (2025eko otsaila - martxoa).
Bulegoko lana Eusko Jaurlaritzako Haur, Nerabe eta Familien Zuzendaritzarekin 	Plana osatzeko prozesu osoan zehar hainbat barne lan-saio antolatu dira Planaren arduradunarekin, esparrua eta egitura definitzeko, prozesu parte-hartzailean zehar diagnostikoaren errokeni eta helburu estrategikoei buruz jasotako informazioa aztertzeko, trakzio-neurriak eta Planaren beste ekintza batzuk identifikatzeko eta Planaren jarraipena eta ebaluazioa egiteko gobernantza-eredua definitzeko. Trakzio-neurriak edo palanka-politikak dira gutxienez irizpide hauetako batzuk betetzen dituztelako: egiturazko aldaketa eragiten dute; eta/edo lehentasunak jorratzeko modua aldatzen dute; eta/edo berrikuntza dakarte (ikuspegi berezia eskaintzen dute, metodologia berria...) orain arte egindakoarekin alderatuta eta eskalagarriak edo besterengarriak dira; eta/edo palanka gisa jardutea eta helburuak lortzeko inpaktu handia sortzea espero da.
Euskadiko Familien Kontseiluarekin eta Haurren Kontseiluarekin saioa 	V. Planaren zirriborroa kontrastatu da Euskadiko Familien Kontseiluarekin eta Euskadiko Haur eta Nerabeen Kontseiluarekin, ekarpen kualitatiboak jasotzeko eta proposatutako ekintzak baliozkotzeko. Kontraste hori idatziz egin da lehenik, eta, ondoren, aurrez aurreko saioan.

15.2 ARAU ESPARRUA ETA BESTE ERREFERENTZIA ESTRATEGIKO BATZUK

Familiei eta Haur eta Nerabeei Laguntzeko Erakundearen Arteko Euskadiko V. Plana bat dator nazioarteko, estatuko zein erkidegoko arau-esparru eta esparru estrategiko handi eta sendoarekin. Familiek eta haur eta nerabeek eskubidedun subjektu gisa eta politika publikoen lehentasunezko nukleo gisa duten ezinbesteko rola aitortzen du arau-esparru horrek.

Nazioartean, **Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Erakundearen Hitzarmena (1989)** nabarmentzen da lehenik eta behin. Hitzarmen horrek adin txikiko pertsonak eskubidedun subjektuak direla aitortzen du eta haiek babesteko, haien parte-hartzea sustatzeko eta garatzeko betebeharra ezartzen die estatuei. Horrez gain, V. Planak **2030 Agendatik eta Garapen Jasangarriarako Helburuetatik (GJH)** eratorritako konpromisoak jasotzen ditu, batez ere, 1. GJH (pobrezia desagerraraztea), 3. GJH (osasuna eta ongizatea), 4. GJH (kalitatezko hezkuntza), 5. GJH (genero-berdintasuna), 10. GJH (desberdintasunak murriztea), 11. GJH (hiri eta komunitate jasangarriak) eta 16. GJH (bakea, justizia eta erakunde sendoak).

Europar Batasunari dagokionean, bereziki garrantzitsua da **Gurasotasun positiboa gauzatzen laguntzeko politikei buruzko Estatu Kideetako Ministro Batzordearen Gomendioa (2006)**. Gomendio horrek estatu kideei eskatzen die haien gurasotasun positiborako politika hiru helburu nagusiren arabera antolatzea: gurasotasuna gauzatzeko baldintza egokiak sortzea (baliabideetarako sarbidea bermatzea eta jarrera sozialak egokitzea), familiako eta laneko bizitza uztartzea zailtzen duten oztopoak desagerraraztea, eta gurasotasun positiboak duen garrantziaren gaineko kontzientzia soziala sustatzea, familia-eredu batzuk estigmatizatzea ekidinez.

Horrez gain, **2013ko otsailaren 20ko Batzordearen Gomendioak, Haurtzaroan inbertitzea: desabantailen zikloa apurtzea** izenekoak, ikuspegi hori indartzen du, diru-sarreretan laguntza, kalitatezko zerbitzuak eta haurren parte-hartzea uztartzen dituen esparru integrala sustatu, eta haurrengan egiten den inbertsioa Europar aukera-berdintasuna, gizarte kohesioa eta garapen jasangarria bermatzeko lehentasun estrategikoa dela nabarmentzen du.

Beste bi tresna estrategiko ere bat datoz ildo horrekin; **Haurren Eskubideei buruzko EBren estrategia eta Europako Haur Bermea (2021)**. Lehenak, Europako adin txikiko herritar guztiak babesteko, sustatzeko eta ahalduztzeko esparru integrala eskaintzen du eta arreta berezia jartzen du haurren parte-hartzean, aukera-berdintasunean eta haurrak indarkeria guztietatik babestean. Bigarrenak, neurri zehatzak ezartzen ditu haur guztiek ezinbesteko zerbitzuetarako sarbidea izan dezaten eta, batez ere, egoera zaurgarrian daudenek; besteak beste, hezkuntzara, osasunera, nutriziora, etxebizitzara eta zaintzara.

Maila horretako beste erreferentzia garrantzitsuetako batzuk **Europako Gutun Soziala (berrikusia) eta Haurren Eskubideen Batzordearen 5. Gomendio Orokorra (2003)** dira. Gomendio hori haurren gaineko inbertsioari buruzkoa da eta haurtzarotik aukera-berdintasuna bermatzeko politikei baliabideak esleitzeko lehentasuna sustatzen du. Gainera, **Eskubide Sozialen Europako Zutabearen Ekintza Planak** indartu egiten du Europar haurren pobrezia-aren aurkako borrokarekin, gizarteratzearekin eta adin txikiko herritar guztiei zerbitzuetarako sarbide parekidea bermatzearekin duen konpromisoa.

Halaber, Plan hau bat dator **Gurasoen eta zaintzaileen familiako bizitza eta bizitza profesionala uztartzeari buruzko 2019ko ekainaren 20ko Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren (EB) 2019/1158 Zuzentarauarekin**. Zuzentarau horrek ezartzen du guraso-baimen egokiak, ordainduak eta besterenezinak, senideen premia-ko zaintzarako baimenak eta lan-modalitate malguak bermatu behar direla zainketen erantzukizunak emakumeen eta gizonen artean modu parekideagoan banatzeko, lan-merkatuan genero-berdintasuna sustatzeko eta familiaren arretan duten rolari uko egin beharrik gabe zaintzaileek bizitza profesionalen parte hartzeko aukera izateko. Europako tresna horrek

erantzukidetasunaren printzipioa indartzen du eta zaintza ezinbesteko eskubide soziala dela ezartzen du. Halaber, estatu kideek kontziliazioaren eta erantzukidetasunaren arloko eskubideak babesteko dituzten gutxieneko betebeharrak artikulatzen ditu.

Estatu mailan, **Haurrak eta nerabeak indarkeriatik babesteko ekainaren 4ko 8/2021 Lege Organikoan** oinarritzen da Plana. Lege horrek adingabeei eragiten dieten indarkeria mota guztien prebentzioa eta esku-hartzea indartzen du. Lege hori garatzeko, **Haur eta Nerabeen kontrako Indarkeria Desagerrarazteko Estrategia** osatu da, eta administrazio publiko guztientzat jarduteko esparru bateratua ezartzen du; ingurune seguruak eta babesleak bermatzeko, erakundeen arteko koordinazioa hobetzeko eta hautemateko, arreta eskaintzeko eta erreparaziorako sistemak indartzeko.

Horrez gain, Planak **Emakumeen eta gizonen berdintasun eraginkorrerako martxoaren 22ko 3/2007 Lege Organikoaren eta etorkizuneko Estatuko Familien Legearen** printzipioak hartzen ditu barne, batez ere, familien dibertsitatearen aitortzari, gizon eta emakumeen erantzukidetasunari eta bizitza pertsonala, lanekoa eta familiakoa uztartzeko eskubideari dagokionez.

Gizarte-politikei dagokienez, neurri garrantzitsu hauek hartu dira kontuan: **Bizitzeko Gutxieneko Errenta ezartzeko abenduaren 20ko 19/2021 Legea**, hurrei laguntzeko osagarri espezifikoa jasotzen duena; **ekainaren 28ko 5/2023 Errege Dekretua eta abenduaren 19ko 7/2023 Legea**, guraso-baimenak handitu eta kontziliazioa sustatzeko neurriak indartzen dituztenak. Bestalde, **Seme-alabak dituzten familientzako diru-laguntzei buruzko otsailaren 21eko 27/2023 Dekretuak** 200 euroko dirulaguntza ezartzen du hilean haurrak hiru urte bete arte, eta hiru seme-alaba edo gehiago izanez gero, 100 euro gehiago hilean hiru urtetik aurrera eta zazpi urte bete arte. Kopuruak bikoiztu egiten dira desgaitasuna duten seme-alabak dituzten familien kasuan.

Familia Ugariak Babesteari buruzko azaroaren 18ko 40/2003 Legea ere funtsezko erreferentea da familia horien aitortza eta laguntzan, beren ongizatea sustatzeko eta aukera-berdintasuna bermatzeko eskubide-marko eta neurri espezifikoaren esparrua ezartzen baitu. Arauak hezkuntza, etxebizitza, enplegua eta kontziliazioa bezalako eremuetan eskuhartzea aurreikusten du, hazkuntzari lotutako karga ekonomiko eta sozialak konpentsatzeko eta seme-alaba gehien dituzten familientzako gizarte-babesaren printzipioa indartzeko.

Haur eta Nerabeen Eskubideei buruzko Estatuko Estrategiak (2023-2030) esparru integral bat ezartzen du adin txikiko herritarren eskubideak behar bezala gauzatzen direla bermatzeko, eta beren ongizatea, babesa eta parte-hartzea sustatzen du Haurren Eskubideen Hitzarmenarekin bat etorritik. Horrez gain, **Pobrezia eta Gizarte Bazterkeria prebenitzeko eta Aurka Egiteko Estrategia Nazionala 2019-2023** izan da haur eta gazteen pobrezia jorratzeko estatuko erreferentziatzeko esparrua, eta **Pobreziaren Aurkako Estrategia Nazionala 2024-2030ek** konpromiso hori berresten du. Estrategiak politika koordinatu, integral eta jasangarriaren aldeko apustua egiten du eta diru-sarreraren bermea, ezinbesteko zerbitzuetarako sarbide parekidea eta pobrezia belaunaldi artean transmititzea eteteko laguntza soziala uztartzen ditu.

Bestalde, **Osasun Sistema Nazionalaren Osasun Mentaleko 2022-2026 Estrategiak** buruko osasunaren arloko prebentzioa, hautemate goiztiarra, arreta integrala eta jarraitua hobetzeko jarduketara-esparrua ezartzen du, haur eta nerabeenganako arreta espezifikoa barne. Bere helburuak buruko osasun-baliabideetarako sarbide parekidea bermatzea, desberdintasunak murriztea eta bizitzako lehen etapetatik ongizate emozionala sustatzea dira.

Autonomia erkidego mailan, **Euskadiko Familiei Laguntzeko abenduaren 12ko 13/2008 Legea** da esparru nagusia eta Euskadiko familia-politikaren helburu estrategikoak ezartzen ditu. Araudi horren helburua familia mota guztien eskubideak sustatzea eta babestea, beren ongizate-maila hobetzea eta familia barruan haur eta nerabeak babestea da. Horrez gain, familia-proiektuak eratzea eta guraso izatea

zailtzen duten oztopoak desagerrarazi nahi ditu, laneko eta familiako bizitza uztartzen lagundu eta emakumeak lan-mundura sartzeari eta garapen profesionala izatea sustatu. Legeak zainketen arloan gizonen eta emakumeen erantzukidetasuna indartzen du, belaunaldien arteko eta belaunaldi barruko elkartasuna sustatzen du, familien babes ekonomikoa bermatzen du eta gizarte-bazterkeria egoerei aurrea hartzen die, batez ere zaugarritasun-egoeretan. Era berean, gizartearen sentsibilizazioa sustatzen du, familiaren zereginari eta familiaren laguntzaren beharrari buruz, bai eta familia-eremukoko gatazkak eta indarkeriak prebenitu eta murrizteko beharrari buruz ere.

Araudi horri **Euskadiko Haur eta Nerabeen otsailaren 15eko 2/2024 Legea** gehitu behar zaio. Familiei laguntzeko konpromiso instituzionala indartzen du legeak, gurasotasun positiboaren sustapen aktiboaren bitartez. Neurri espezifikoak ezartzen ditu gurasotasun positiboa zabaltzeko eta herritarrak sentsibilizatzeko, tratatu onean eta atxikimendu seguruan oinarritutako guraso-gaitasunen prestakuntza-programak sustatzeko eta familia barruko gatazkak modu baketsuan konpontzea bultzatzeko. Halaber, gurasotasun positiboaren kultura zabaltzeko, guraso-elkarteekiko eta Hirugarren Sektore Sozialeko erakundeekiko lankidetzak sustatzen da. Horrez gain, normalean familiekin lan egiten duten profesionalen prestakuntzan eduki horiek gehitzea eta Osakidetzaren osasun-zerbitzuetan jaiotze aurreko tratatu ona espezifikoak lantzea aurreikusten da. Hala, familiak adin txikiko pertsonen ongizaterako eta garapenerako eragile garrantzitsutzat hartzen dituen prebentziozko eta laguntza integraleko ikuspegia indartu da.

Hezkuntzaren arloan, **Euskal Autonomia Erkidegoko Hezkuntzako abenduaren 21eko 17/2023 Legeak** inklusioaren, parekidetasunaren, kohesio sozialaren eta hezkuntzako eragilearen eta familien arteko erantzukidetasunaren printzipioak indartzen ditu. Gainera, lege honek Hezkuntzako Konplexutasunaren Indizea ezartzen du, hezkuntza-arloko desberdintasunei aurre egiteko.

Plan hau bat dator, baita ere, **Diru Sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Euskal Sistemaren abenduaren 22ko 14/2022 Legearekin**. Lege horrek familien eta haurren ikuspegia txertatzen du babes soziala diseinatzeko garaian, haurren pobrezia eta belaunaldien arteko bazterkeriari aurrea hartuz.

Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onartzen duen martxoaren 16ko 1/2023 Lege Dekretuak eta Genero-identitateagatik ez diskriminatzeko eta trans pertsonen eskubideak aitortzeko otsailaren 15eko 4/2024 Legeak indartu egiten dute euskal erakundeek gizonen eta emakumeen arteko berdintasun erreal eta eraginkorarekin duten konpromisoa, sexu- eta genero-dibertsitatearekiko aitortza eta diskriminazio eta indarkeria mota guztiekin amaitzeko konpromisoa.

Ilido beretik, Plana bat dator Euskal Autonomia Erkidegoan berdintasunaren arloan eta indarkeria matxistaren aurkako borrokan indarrean dauden tresna estrategiko nagusiekin, hala nola **EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2030 Estrategiarekin, Berdintasunaren eta Emakumeen kontrako Indarkeriarik Gabeko Bizitzaren aldeko Herri Itunarekin, EAEn emakumeen aurkako indarkeria matxistaren biktimei ematen zaien arreta koordinatzeko erakundearen arteko III. Akordioarekin eta Eusko Jaurlaritzako Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografiko Sailaren Berdintasun Planarekin** berarekin. Lerrokatze horrek bermatzen du aurreikusitako neurri guztiek zeharka txertatuko dutela genero-ikuspegia, ekitatea, diskriminaziorik eza eta justizia soziala indartuz ongizate-ereduaren funtsezko ardatz gisa.

Euskadiko Osasun Publikoaren azaroaren 30eko 13/2023 Legeak osasunaren ikuspegi integrala du eta haurren osasun fisiko eta mentalarekin lotutako prebentzio-neurri espezifikoak jasotzen ditu, batez ere, egoera zaugarriekin eta indarkeria-egoerekin lotuta.

Xedapen orokorrak egiteko prozedurari buruzko ekainaren 30eko 6/2022 Legeak ezartzen du arau-proiektu guztietan haur eta nerabeengan duten inpaktuari buruzko ebaluazioa egin behar dela,

aurreikusitako inpaktuaren berariazko justifikazioa gehitu behar dela eta adingabeen interes gorenaren printzipioa betetzen dela bermatu behar dela.

Familiei, Haurrei eta Nerabeei Laguntzeko Erakundearen Arteko Euskadiko V. Plana ere estrategia garrantzitsu batzuetan oinarritzen da, eta planaren ikuspegi integrala, prebentiboa eta eraldatzailea indartzen dute horiek. Tartean dago **Haurren eta Nerabeen kontrako Indarkeriari aurre egiteko Euskal Estrategia (2022-2025)**. Estrategia horrek jarduketa-esparru komuna ezartzen du euskal erakundeentzat, indarkeria mota guztiei aurrea hartzeko, arrisku- edo babesgabetasun-egoerak goiz hautemateko, modu espezializatuan eta koordinatuan esku hartzeko eta biktimek izandako kalteak erreparatzen direla bermatzeko. Estrategia horren lehentasunen artean daude babes-sistemak etengabe hobetzea, gizarte-sentsibilizazioa, profesionalen prestakuntza eta haurren kontrako indarkeriari buruzko ezagutza sortzea.

Horrez gain, Plana bat dator esku-hartze sozialean, parekidetasunean, mailakatutako unibertsaltasunean eta haurren parte-hartzean oinarritutako paradigma sustatzen duen **Euskadiko Haur Bermearen 2030 Estrategiarekin**. Estrategia horrek funtsezko lau ardatzen inguruan artikulatzen du bere jarduketa: prestazio sozialak indartuz haurren pobrezia murriztea; arretarako, zaintzarako eta gizarteratzeko ekosistema komunitarioak garatzea; gizarte eskubideetarako sarbide parekidea bermatzea; eta ikerketa, ebaluazio eta gobernantza parte-hartzailea sustatzea.

Bestalde, V. Plana bat dator haur, nerabe eta familien ongizatea erronka demografikoentzako erantzun instituzionalaren erdigunean jartzen dituen **Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiarekin**. Estrategia horrek egiturazko neurriak proposatzen ditu etxebizitza, enplegu, zaintza, mugikortasun edo hezkuntza arloan, eta arreta berezia jartzen du, batetik, hiri-eremuen eta landa-eremuen arteko kohesioan, eta bestetik, epe luzera emantzipazio, kontziliazio eta ongizate-sistemaren bideragarritasuna sustatzeko politiken diseinuan. Hala, plangintza publikoan belaunaldien arteko ikuspegia txertatzeko beharra indartzen du, eta V. Planean ere funtsezkoa da hori.

Horrez gain, V. Planak **Aisialdi Hezigarria Sustatzeko 2030 Euskal Estrategiaren** orientazioak jasotzen ditu, arlo hori adin txikiko pertsonen garapen integralerako funtsezko heziketa-espazioa baita. Estrategia horren arabera, ikaskuntza ez-formal eta komunitarioa hezkuntza-sistemaren zutabe osagarria da eta ezinbestekoa da hurbileko ingurune sozialean parte-hartzea, autonomia, gizarteratzea eta harremanak sustatzeko.

Halaber, Planak **Euskadin Suizidioa Prebenitzeko Estrategiaren** printzipioak biltzen ditu. Estrategia horrek osasun mentalaren sustapenean eta bizitzako etapa guztietan jokabide autolesiboen prebentzioan goiz eta modu koordinatuan jardutearen garrantzia azpimarratzen du, haurrei eta nerabeei arreta berezia eskainiz. Babes-faktoreak indartu, arrisku-faktoreak murriztu eta laguntza emozionaleko eta arreta espezializatuko zerbitzueterako sarbidea bermatzeko, gaia modu integral, komunitario eta intersektorialean jorratzea beharrezkoa dela nabarmentzen du estrategiak.

Adinekoekiko Euskal Estrategia 2021-2024 ere erreferentzia garrantzitsua da erakunde arteko V. Planean, zahartzaroaren gaineko ikuspegi integrala eskaintzen baitu autonomian, parte-hartze aktiboan, belaunaldien arteko elkartasunean eta bizitza betea izateko eskubidean oinarrituta. Estrategia horrek adinekoen zainketa-eredua eta rol soziala erabat eraldatzea planteatzen du, gizartearen gehiegizko zahartzeak dakartzan erronkei aurrea hartuz eta hainbat erantzun proposatuz. Besteak beste, komunitate lagunkoiak sustatzea, zahartze osasungarria bultzatzea, iraupen luzeko zainketak indartzea, nahi ez den bakardadea prebenitzea edo etapa horretarako bizi-eredu berriak sustatzea proposatzen du.

Gai honi dagokionean, Plan honen orientazioa bat dator nahi gabeko bakardadearen aurkako etorkizuneko berariazko programarekin.

Horrez gain, V. Plana legegintzaldiko eta sektoreetako hainbat planen gainean artikulatzen da, eta plan guztiek indartzen dute bere orientazio integrala, prebentiboa eta erakunde artekoa. Adibidez, **Euskadiko Osasun Plana 2030**-ek helburu espezifikoak ezartzen ditu haurrak hazkuntza onarekin gara daitezen bermatzeko, eta, horretarako, ohitura osasungarriak eta familia-ingurune babesleak sustatzen ditu. Plan horrek prebentzio-estrategia gisa ezartzen du gurasotasun positiboa eta osasun-arloko desberdintasun sozialak murriztu behar direla nabarmentzen du. Horretarako, bizitzako lehen urteetan eta testuingururik zaurgarrienetan jartzen du fokua batik bat.

Euskadiko Osasun Mentaleko Estrategia 2023-2028-k ere prebentzio- eta ekitate-ikuspegi hori indartzen du, osasun mentala norberaren, familiaren eta komunitatearen ongizatearen funtsezko osagaitzat hartzen baitu. Estrategia horrek arreta sanitarioa esku-hartze psikosozial, hezitzaile eta komunitarioarekin uztartzen duen lanketa integrala sustatzen du, eta familiak funtsezko eragile gisa kokatzen ditu sustapeneko, detekzio goiztiarreko eta berreskurapeneko prozesuetan.

Ildo horretatik, **Inklusiorako V. Euskal Planak (2022-2026)** haurren pobrezia-aren aurkako erakunde arteko konpromisoa indartzen du eta seme-alabak dituzten familientzako babes ekonomiko nahikoa bermatzeko neurriak proposatzen ditu, baita belaunaldien arteko gizarte-bazterkeriaren zirkuluak apurtzeko neurriak ere. Horretarako, familientzako laguntzak indartzen ditu eta are gehiago koordinatzen ditu gizarteratze-sistemak.

Bestalde, **2025-2027 Etxebizitza Gida Planak** etxebizitzarako eskubidearen ikuspegi soziala txertatzen du, etxe duin eta eskuragarrietarako sarbidea sustatuz, bereziki seme-alabak dituzten eta egoera ahulean dauden familientzat, eta gizarteratze-sistemekiko eta gizarte-zerbitzuekiko lankidetzara indartuz.

Era berean, **2021-2024 Enplegu Plan Estrategikoak** enplegu-eredu inklusiboa eta kalitatezkoa bultzatzen du, desberdintasunak murriztera eta laneratzea bultzatzera bideratua, batez ere laneratzeko zailtasun handienak dituzten kolektiboek dagokienez, eta lan duina nabarmentzen da familien ongizaterako eta autonomiarako funtsezko zutabe gisa.

Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoak, bere aldetik, haur eta neraberik zaurgarrienak babesteko eta laguntzeko jarduketak jasotzen ditu Aukerak Suspertzen eta Trapezistak moduko programen bidez. Lehenengoak eskolaz kanpoko hezkuntza-errefortzua eskaintzen die desabantaila sozialean dauden adingabeei, eta bigarrenak helduarorako trantsizioan laguntzen die familiako babes-sarerik ez duten gazteei.

Estrategia eta plan sektorial horiez gain, V. Plana haur, nerabe eta familiei zuzendutako politika publikoak gidatzeko balio eta lehentasunen gaineko adostasun handiak islatzen dituzten erakundeek arteko itunetan eta herri itunetan ere oinarritzen da. Adibidez, **Familia eta Haurtzaroaren aldeko Euskal Itunak** erakunde eta gizarte-eragileen artean partekatutako esparru etiko eta politikoa eskaintzen du, familien aniztasuna, erantzukidetasuna, gurasotasun positiboa eta genero-berdintasuna oinarri hartuta. Bestalde, ongizate-eredu inklusibo eta jasangarria lortzeko zerbitzuak eta laguntza ekonomikoak uztartzeko beharra azpimarratzen du.

Halaber, V. Plana bat dator Eusko Jaurlaritzak, hiru Foru-Aldundiek eta hiru lurraldeetako hiriburu- eta udalek sustatutako **etorkizuneko Zainketen aldeko Herri Itunarekin**. Erakundeek arteko akordio horrek 14 konpromiso estrategiko jasotzen ditu eta urrats erabakigarria da zainketen eredu erantzukideagoa, inklusiboagoa, parekideagoa eta jasangarriagoa finkatzeko. Zainketak funtsezko eskubidetzat eta erantzukizun kolektibotzat hartzen ditu eta lidergo publikoaren, gizon eta emakumeen parte-hartze erantzukidearen eta sektoreko enpleguaren kalitatea hobetzearen alde egiten du. Ituna, era berean, Euskadiko Elkarriketa Sozialeko Mahaian eta Elkarriketa Zibileko Mahaian hartutako erabakietan oinarritzen da eta zainketak gizarte kohesioaren ardatz gisa indartzeko bide-orrira ezartzen du, datozen hamarkadetakoa aurreikusten diren eraldaketa sozial eta demografikoko erronketara egokituz.

Plana **Migraziorako Euskal Itun Sozialean** ere inspiratzen da. Itun horrek eskubideetarako sarbidean pertsona guztien parekidetasuna bermatzen du, jatorria edozein izanik ere.

Azkenik, **XIII. Legegintzaldiko Gobernu Programak** eta **Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila** sortu izanak indartu egin dute haur, nerabe eta familien arloko politikak egungo eta etorkizuneko belaunaldien ongizatearen ardatz gisa lehenesteko konpromiso publikoa. Bi ekintza horiek haur, nerabe eta familiei buruzko politikak **herrialdearen eta etorkizuneko belaunaldien lehentasun** gisa ezartzeko konpromiso politiko eta instituzionala finkatzen dute.

15.3 DIAGNOSTIKOA EGITEKO KONTSULTATUTAKO ITURRIAK ETA INTERESEKO BESTE ERREFERENTZIA BATZUK

Haur, nerabe eta familien errealitateari buruzko bigarren mailako iturri nagusiak berrikusiz egin da diagnostikoa. Besteak beste, honakoak aipa daitezke:

- Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila (2023). Euskal Familien eta Familia Etxeetako Inkesta.
- Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila (2023). Gizarte Larrialdietarako Laguntzen estatistika.
- Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politika Saila (2021) Gizarte Zerbitzuen eta Gizarte Ekintzaren estatistika.
- Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politika Saila (2022) Behar Sozialei buruzko Inkesta.
- Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politika Saila (2022) Txirotasunaren eta Desberdintasun Sozialen inkesta (EPDS).
- Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politika Saila (2023) Gizarte-Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa.
- Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politika Saila (2022) Haur eta nerabeekiko indarkeriaren aurkako euskal estrategia (2022-2025).
- Osasun Saila (2023) Euskadiko Osasun Inkesta.
- Etxebizitza eta Hiri Agenda Saila (2022). Etxebizitza Beharren eta Eskarien inkesta.
- Foru-aldundiak (2023). Desgaitasuna aitortuta duten adingabeen kopuruari buruzko datuak.
- Emakunde (2023). Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren intzidentziari buruzko datuak EUSKADIn.
- Eurostat. EU Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC).
- Eustat (2022). Biztanleen Udal Estatistika.
- Eustat (2022). Babes Sozialaren kontua.
- Eustat (2023). Laneko bizitzaren, familiako bizitzaren eta bizitza pertsonalaren kontziliazioa.
- Eustat (2023). Hezkuntzako kontuak.
- Eustat (2023). Eskola Jardueraren Estatistika.
- Eustat (2023). Jaiotze-estatistika.
- Eustat (2023). Adierazle demografikoak.
- Eustat (2023). Biztanleriaren proiektzioak.
- Eustat. Irakaskuntzaren estatistika: hezkuntza-jarduera.
- Prospekzio Soziologikoaren Kabinetea (2020). Familia txostena.
- Ikuspegi (2022). Immigrazioaren Euskal Behatokia.
- INE (2024). Biztanleriaren urteko errolda.
- INE (2023). Biztanleriaren zifra eta errolda demografikoak.
- INE (2023). Jaiotze-estatistika.
- ISEI-IVEI (2020). Berdinen arteko tratatu txarrak. Bullynga.
- ISEI-IVEI (2023). Euskadiko hezkuntza-sistemaren diagnostikoa.
- Lanbide (2023). Diru Sarrerak Bermatzeko Errenta jasotzen duten pertsonen buruzko datuak.
- Hezkuntza Ministerioa (2024). Unibertsitatekoak ez diren ikasketen buruzko estatistika.
- Gizarteratze, Gizarte Segurantzaren eta Migrazioen Ministerioa (2024). Haurrentzako Dirulaguntza Osagarria (HDO) jasotzen duten pertsonak.
- Osasun Ministerioa (2023). Haurdunaldiaren Borondatezko Etenaldiei buruzko Txostena.
- Gazteriaren Euskadiko Behatokia (2023). Gazteen Argazkiak.
- Gazteriaren Euskadiko Behatokia (2023). Euskadiko Gazteak seriea.

Horrez gain, Plana egiteko intereseko beste erreferentzia batzuk ere kontsultatu dira. Besteak beste, honakoak aipa daitezke:

- Pobreziaren aurkako Goi Ordezkaritza (2020). *Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari buruzko dokumentua*.
- Costas et al. (2024). *Hazkuntzaren kostua Euskadin 2024an. Haur eta nerabeak dituzten familietan pilatutako inflazioaren inpaktua*. Save The Children Euskadi.
- De Quinto, A.; Hospido, L. & Sanz, C. (2021). *The child penalty: evidence from Spain*. *SERIEs*, 12, 585–606.
- Ongizate, Gazteria eta Erronka Demografikoko Saila (2024). *Euskadiko Haurren Bermerako 2030 Estrategia*.
- Elizalde, B.M.; Díaz, V.; eta Sanz, M.T. (2024). *¿Qué relación existe entre las políticas familiares y la fecundidad en España?* Colección de Estudios 53. FOESSA fundazioa.
- Eusko Jaurlaritza (2018). *Familiei Laguntzeko Erakundearteko IV. Plana 2018-2022*.
- Eusko Jaurlaritza (2018). *Familien eta Haurren aldeko Euskal Ituna*.
- Eusko Jaurlaritza (2019). *Migrazioaren aldeko Euskal Itun Soziala*.
- Eusko Jaurlaritza (2020). *XII. Legegintzaldirako Gobernu Programa*.
- Eusko Jaurlaritza (2021). *Euskadiko Osasun Plana 2030*.
- Eusko Jaurlaritza (2022). *Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia*.
- Eusko Jaurlaritza (2023). *Inklusiorako V. Euskal Plana (2022–2026)*.
- Eusko Jaurlaritza (2024). *Ongizatean hazi. XIII. legegintzaldia. Gobernu Programa 2024-2028*.
- Sanzo, L. (2023). *Análisis de los factores explicativos de la caída de la fecundidad en España en el periodo 2016–2021*.
- Unicef (2021). *Bases para el Plan de Acción de la Garantía Infantil Europea en España*.
- Yanguas, J. eta Zalakain, J. (2023). *Euskadiko belaunaldien arteko harremanen etorkizunari buruzko elkarrizketa eta eztabaida publikoa bilatzea*. Erronkak Bilduma, 2. Trantsizio Sozialaren eta Agenda 2030en Idazkaritza Nagusia Eusko Jaurlaritza.
- Zalakain, J. (2023). *Adinari lotutako pobrezia-arriskua, Euskadiko bizi-zikloaren ikuspegitik aztertuta*. 81. Zerbitzuan

15.4 TRAKZIO NEURRIEN ZERREDA ARDATZAREN ETA HELBURU ESTRATEGIKOAREN ARABERA

Ardatza	Helburua	Trakzio-neurria
1: ASKOTARIKO FAMILIA PROIEKTU JASANGARRIAK	1. Familia-proiektuak garatzeko baldintza lagungarriak sustatzea. <i>Familia-proiektuak modu jasangarrian indartzen dituen ingurunea sustatzea, familia guztien beharretara egokitutako laguntza-baldintzekin, komunitate bidezko, inklusibo, erresiliente eta kohesionatua sustatuz.</i>	1. Ardurapeko seme-alaba bakoitzeko hilean 200 euroko zuzeneko laguntzaren denbora-horizontea luzatzea. 2. Familia gurasobakarren araubide espezifikoaren erregulatzeko dekretua osatu eta onartzea.
	2. Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea. <i>Pobreziaren belaunaldi arteko zikloa hausten duen aldeketa eraldatzailea sustatzea, Haur Bermearen 2030erako Euskal Estrategiaren bidez haurren babesa eta ongizatea indartuz, aukera bidezkoak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezkoago, inklusiboago eta oparoagoa eraikiz.</i>	3. 2030erako Haur Bermearen Euskal Estrategia hedatzea.
	3. Familiei heziketa arduratsuan laguntzea. <i>Familia beren seme-alaben heziketa arduratsuan ahalduz laguntza- eta baliabide-espazioa indartu eta sustatzea, haurren garapen integratzean lagungarri diren ingurune seguru, afektibo eta suspergarrien alde eginez, elkarlanean, errespetuzko eta elkarrekiko konfiantzazko esparru batean.</i>	4. FamiliaK ekimena martxan jarri eta garatzea.
	4. Zaintzan erantzukidetasuna sustatzea. <i>Familia-laguntzan ardura eta baliabideen banaketa bidezkoaren alde eginez, erantzukidetasun kultura sustatzea, familia-bizitzaren eremu guztietan lotura sendoak indartu eta ongizate kolektiboa sustatzeko.</i>	5. Kontzilia komunitatea indartzea. 6. Baimen parekide eta besterenezinak dituzten aitatasun- eta amatasun-baimenak luzatzea.
2. ARDATZA: HAUR-NERABEEN ONGIZATE INTEGRALA	5. Hezkuntzako aukera-berdintasuna sustatzea. <i>Familia eta haur guztiei beren ahalmena bete-betean garatzeko aukera ematen dien hezkuntza inklusibo eta bidezkoa indartzea, oztupoak kendu, aniztasuna balioetsi eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatzen duen ikaskuntza indartuz.</i>	7. Aukerak Suspertzen programa indartzea. 8. Haurreskolen eskaintza handitzea.
	6. Haur-nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzea. <i>Ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, laguntza partekatuko testuinguruan belaunaldi indartsu, zoriontsu eta seguruak trebatzeko.</i>	9. Arreta goiztiarreko programak indartzea egungo prozesuak eta beren kudeaketa optimizatuz. 10. Haur eta nerabeen artean ohitura osasungarriak eta ongizate digitalekoak sustatzea. 11. Haur eta gazteen buruko osasunerako arreta-baliabideak indartzea.
	7. Haurtzaroen eta nerabezaroen herritartasun aktiboa garatzen dela bermatzea. <i>Haurren partaidetza eta parte izateko sentimendua indartzea, haurtzarotik herritartasun aktiboa eta arduratsua sustatuz,</i>	12. Haurren parte-hartzea eta existitzen diren sareak sustatzea. 13. Haur eta Nerabeen Foroa sortzea.

	<i>komunitate kartsua, inklusiboa eta berdintasunarekin zein elkarrizketa demokratikoarekin konprometitua eraikitzeko.</i> 8. Haurtzaroaren eta nerabezaroaren aurkako indarkeriari aurrea hartzea. <i>Haur guztiak aske, duin eta harmonian hazi ahal izan daitezen, indarkeria-forma orori aurrea hartuko dioten ingurune seguru eta babesleak sortzea sentsibilizazioa, errespetua eta bizikidetzaren positiboa sustatuz.</i>	
3. ARDATZA: GOBERNANTZA PARTEKATUA ETA BERRIKUNTZA	9. Haur eta familien politiken garapenean eragile eta sistema guztien artean gobernantza partekatua indartzea. <i>Inplikaturako eragile eta sistema guztien arteko elkarlan aktibo eta partaidetzazkoa indartzea, haur eta familien politika inklusibo, ireki eta aberasgarriak diseinatzea eta inplementatzea errazten duten gobernantza partekatua sustatuz, komunitate osoaren mesedetan.</i> 10. Haur eta familien politiken garapenean ikerketa, berrikuntza eta ebaluazioa sustatzea. <i>Ikerketan, berrikuntzan eta ebaluazioan ikuspegi abangoardista indartzea, haur eta familien politika dinamikoak, eraginkorrak eta komunitatearen egungo nahiz etorkizuneko eskaeretara egokituak diseinatzeko.</i>	14. Sexu-indarkeriaren biktima izan diren adingabeei arreta integral eta espezializatua emateko zerbitzua martxan jartzea. 15. Esku-hartze sozialaren arloan erakundearen eta elkarrizketa zibilaren arteko koordinazioa sustatzea. 16. Haur eta Nerabeei buruzko Informazioaren Euskal Sistema diseinatu eta martxan jartzea. 17. Haur eta Nerabeen Behatokia sortzea.

15.5 HELBURUAK BETE DIREN NEURTZEKO EMAITZA- ETA/EDO INPAKTU-ADIERAZLEAK

Planteatutako helburuen aurrerapen-maila zorrotz ebaluatzeko, V. Planeko 10 helburuetarako emaitza- eta/edo inpaktu-adierazleak definitu dira. Adierazle hauekin garatutako politika eta ekintzek eragindako aldaketa kuantitatiboak zein kualitatiboak neur daitezke.

Helburua	Nola neur ditzakegu helburu horretan egindako aurrerapausoak? Emaita- eta/edo inpaktua-adierazleak
1. Familia-proiektuak garatzeko baldintza mesedegarriak sustatzea. <i>Familia-proiektuak modu iraunkorrean indartuko dituen ingurunea sustatzea, familia guztien beharretara egokitutako laguntza-baldintzekin, komunitate bidezko, inklusibo, erresiliente eta kohesionatua sustatuz.</i>	• Ugalkortasun-tasa adin-taldearen arabera • Adingaberen bat dagoen etxebizitza edo familia proportzioa • Seme-alabak izan nahi dituzten, baina nahiko luketen adinean eduki ezin izango dituztela uste duten gazteen % • Independizatu nahi duten baina arrazoi ekonomikoengatik ezin duten pertsonen % • Seme-alabengatik dirulaguntza ekonomikoak jasotzen dituzten familien % (errenta mailaren eta familia motaren arabera). • Seme-alabengatik laguntza unibertsalarekin bideratutako aurrekontuaren urteko bilakaera • Errenta-irizpiderik gabe emandako dirulaguntzen % seme-alabak dituzten familia guztiekiko (unibertsaltasun-maila). • Familiek dirulaguntza sistemarekin duten asebetetze-maila. • Seme-alabadun familien artean babestutako etxebizitza edo alokairua ordaintzeko laguntzak dituztenen %. • Etxebizitza publikoa edo alokairu sozialeko etxebizitza lortzeko batez besteko itxaron-denbora. • Emantzipatutako gazteen % (20-34 urte). • Emantzipatzeko batez besteko adina. • Adin txikiko seme-alabak dituzten familien artean etxebizitzara diru-sarreraren %30 baino gehiago bideratzen dutenen % (gainkarga adierazlea). • Etxebizitza arazo larriak dituzten familien %, gazteen artean eta familia motaren arabera • Seme-alabak dituzten familientzako gaitutako etxebizitza sozial kopurua. • Seme-alabak dituzten familiek eta gazteek etxebizitza eskuratzeko zailtasunez duten pertzepzioa. • Beren gain seme-alabak dituzten pertsonen enplegu/langabezia tasa, generoaren, jatorriaren eta ikasketa mailaren arabera. • Gazteen enplegu/langabezia tasa, generoaren, jatorriaren eta ikasketa mailaren arabera. • Familia-erantzukizunak dituzten pertsonen artean aldizkakotasun- eta partzialtasun- ez boluntarioaren tasa. • Adin txikiko seme-alabak dituzten pertsonen artean lanaldi osoko vs. lanaldi partzialeko enpleguak dituztenen %, sexuaren arabera. • Laneratze-programa espezifikoetan dauden eta seme-alabak dituzten gazteen %. • Harrera- eta integrazio-zerbitzuetan artatutako seme-alabak dituzten pertsona etorkinen kopurua. • Dirulaguntza ekonomiko, etxebizitza eta enplegurako sarbidea duten familia etorkinen %, guztizkoarekiko. • Etorkinek harrera-zerbitzuekin duten asebetetze-maila. • Zerbitzu publikoetako langileei zuzendutako kulturartekotasunari buruzko prestakuntza- eta sentsibilizazio-ekintza kopurua.
2. Pobreziaren belaunaldi arteko transmisioari aurrea hartzea. <i>Pobreziaren belaunaldi arteko zikloa hautsiko duen eraldaketa sustatzea, Euskadiko Haur Bermearen 2030erako</i>	• Haurren pobreziari aurrea hartzeko gastu publikoaren bilakaera (BPGren % edo adingabe bakoitzaren araberakoa). • Seme-alabak dituzten eta egoera zaugarrian dauden familien artean Bizitzeko Gutxieneko Errenta (BGE) edo Diru Sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE) jasotzen dutenen %. • Seme-alabak dituzten familiek jasotako dirulaguntza ekonomikoen hileko batez besteko zenbatekoa. • Haurren pobrezia edo gizarte-bazterkeria tasaren bilakaera (AROE indizea). • Pobrezia-tasa adingabeak dituzten familietan.

Helburua	Nola neur ditzakegu helburu horretan egindako aurrerapausoak? Eraitza- eta/edo inpaktu-adierazleak
<i>Estrategiaren bidez haurren babesa eta ongizatea indartuz, aukera bidezkoak sustatuz eta familia guztientzako etorkizun bidezkoago, inklusiboago eta oparoagoa eraikiz.</i>	• Seme-alabak dituzten eta ez dituzten familien arteko pobrezia-arrakala. • Haurren pobrezia-tasa, transferentzia sozialen aurretik eta ondoren. • Urtero diru-sarrerak bermatzeko sistemara sartu diren eta adingabeak dituzten familia berrien kopurua. • Laguntza-sozialeko programen bidez artatu diren eta adingabeak dituzten familien kopurua. • Familiei laguntzeko edo gizarteratzeko zerbitzuek artatutako gazte etorkin edo babes-sistematik ateratako gazte kopurua. • Laguntza jaso ostean enplegua, prestakuntza edo etxebizitza lortzen duten gazteen %. • Artatutako pertsonen laguntza-zerbitzuekin duten asebetetze maila. • Babes-sarerik ez duten haur eta nerabeei arreta emateko urtean formatutako edo kontratatutako profesional espezializatuen kopurua. • Seme-alabak dituzten eta egoera zaurgarrian dauden familien artean garraiorako tarifa sozialak dituztenen %. • Adingabeak dituzten familiei emandako diruz lagundutako garraio-txartel kopurua. • Pobrezia-egoeran dauden gazte eta adingabeen artean, hezkuntza, gizarte-zerbitzu, osasun edo kultur jardueretara iristeko normalean garraio publikoa erabiltzen dutenen %. • Familien mugikortasunean laguntzeko berariazko neurriak dituzten udalerri kopurua. • Garraio publikoaren irisgarritasunaren eta eskuragarritasunaren gaineko asebetetzea familia zaurgarrien artean. • Seme-alabak dituzten familientzako garraio-dirulaguntzetan egindako inbertsioa.
3. Familiei heziketa arduratsuan laguntzea. <i>Familiei seme-alabak arduraz hazteko gaitasuna emango dien laguntza-gunea eta baliabideak indartu eta sustatzea, haurren garapen integralean lagungarri diren ingurune seguru, afektibo eta suspergarrien alde eginez, elkarlaneko, errespetuzko eta elkarrekiko konfiantzazko esparru batean.</i>	• Seme-alabekin arazoak dituztela adierazi duten familien %, familia motaren arabera. • Familiek seme-alabekin dituzten arazoan larritasun-maila. • Euskadin indarrean dauden gurasotasun positiboko programen kopurua. • Urtean heziketa arduratsuko programetan parte hartu duten familia kopurua, familia motaren arabera. • Guraso-gaitasunak hobetu dituzten parte-hartzaileen % (autoebaluazioa edo ebaluazio profesionala). • Familiek seme-alaben heziketan laguntzeko programekin duten asebetetze-maila. • Gurasotasun positiborako programen lurralde-estaldura (sarbidea duten udalerri edo eskualdeen %). • Familien arteko elkar laguntza sustatzen duten ekimen komunitario aktibo kopurua (hazkuntza-taldeak, babes-sareak, espazio komunitarioak, etab.). • Egoera zaurgarrian dauden eta heziketarekin lotutako jarduera komunitarioetan parte hartzen duten familien %. • Seme-alaben heziketarako laguntza komunitarioa tokiko plana edo ekintza espezifikoak duten udalerri kopurua. • Familiek eskuragarri dagoen laguntza komunitario mailari buruz duten pertzepzioa. • Gizarte-zerbitzuek eta osasun-zerbitzuek urtean hautemandako eta artatuko guraso eta seme-alaben arteko indarkeria-kasu kopurua. • Guraso eta seme-alaben arteko indarkerian esku hartzeko programa edo zerbitzu espezializatu kopurua. • Guraso eta seme-alaben arteko indarkeriagatik esku-hartze espezializatu artatutako kasuen berrerortze-tasa. • Familiako gatazkak eta guraso eta seme-alaben arteko indarkeria hautemateko eta jorratzeko formatuak dauden profesionalen kopurua. • Guraso eta seme-alaben arteko indarkeria-kasua hautematen denetik esku-hartzea hasten den arte igarotzen den batez besteko denbora. • Hainbat familia-eredutara egokitutako baliabide, zerbitzu edo material kopurua. • Familia-dibertsitatea ikusarazten duten kanpaina instituzional eta material informatibo kopurua. • Askotariko familientzako arreta inklusiboari buruzko profesionalentzako formazio kopurua. • Familiek zerbitzu publikoetan jaso duten tratua-rekin duten asebetetze-maila. • Seme-alabadun familien artean, heziketarako laguntza edo babesa dutela adierazten dutenen %. • Heziketan laguntzeko eta gurasotasun positiboko programetara bideratutako aurrekontu publikoaren bilakaera.

Helburua	Nola neur ditzakegu helburu horretan egindako aurrerapausoak? Emaiza- eta/edo inpaktua-adierazleak
4. Zaintzan erantzukidetasuna sustatzea. <i>Familia-laguntzan arduren eta baliabideen banaketa bidezkoaren alde eginez erantzukidetasun-kultura sustatzea, familia-bizitzaren eremu guztietan lotura sendoak indartu eta ongizate kolektiboa sustatzeko.</i>	• Harmonia- eta asebetetze-indizea. • Zaintzan laguntzeko planak edo zerbitzu komunitarioak (tokiko zaintza-sareak, gertuko zerbitzuak, etab.) dituzten udalerrien % • Zaintza-zerbitzu profesioaletara (etxex etxeko arreta, eguneko zentroak, etab.) bideratutako aurrekontu publikoaren %. • Zaintza berrantolatze abian jarritako sektore-arteko (administrazioak, hirugarren sektorea, enpresak) proiektu kopurua. • Zaintzaileek eskuragarri dauden baliabideekin eta laguntzekin duten asebetetze-maila. • Ordaindu gabeko zaintza-lanetan parte hartzen duten gizonen %. • Zaintzan ematen den batez besteko denbora, sexuaren arabera (denboraren erabilera). • Asteaz zaintzan ematen den ordu kopurua, sexuaren eta adinaren arabera. • Kontziliatzaileak dirulaguntzen hartzaile kopuru orokorra, familia motaren (gurasobakarra, berregina, zabala, etab.) eta sexuaren arabera. • Familiako eta laneko bizitza uztartzeko zailtasunak adierazi dituzten Euskadiko familien %, familia motaren arabera. • Haien erredura edo egoerara egokitzen ez direlako dirulaguntzak jaso ezin dituztela adierazi duten familien %. • Familia arazoak direla-eta eszedentziak edo lanaldi-murrizketak eskatzeko zailtasun handiak dituzten pertsonen %. • Seme-alabak eta senideak zaintzeko baimenen erabilera-tasa, sexuaren eta baimen motaren arabera (amatasuna, aitasuna, zaintza, eszedentziak, etab.). • Familia-aniztasun ikuspegiarekin sustatutako kontziliatzaile-neurri berrien kopurua. • Kontziliatzaile-neurri erantzukideak (telelana, ordutegi malguak, ordaindutako baimenak, etab.) eskaintzen dituzten enpresen %. • Aitasun-baimenak eta zaintza-baimenak baliatzen dituzten gizonen % (eskubidea luketen guztiekiko). • Lanaldiaren (lanaldi partziala vs. lanaldi osoa) genero-arrakala zaintza-erantzukidetasunak dituzten pertsonen artean. • Enpresetan erantzukidetasun eta genero-berdintasun arloan jardunbide egoki gisa aitortutako jardunbide kopurua. • Kontziliatzaileak neurri erantzukideak edo zainketen arloko berdintasun klausulak dituzten Euskadiko lan-hitzarmenen %. • Zaintzak erantzukidetasun partekatua izan behar duela ideiarekin gainera pertzepzioa eta adostasun-maila. • Zaintza arloko erantzukidetasuna ikusarazteko eta sensibilizatzeko kanpaina edo ekintza instituzional kopurua.
5. Hezkuntzan aukera-berdintasuna sustatzea. <i>Familia eta haur guztiei beren gaitasunak bete-betean garatzeko aukera emango dien hezkuntza inklusibo eta bidezkoa indartzea, oztupoak kenduz, aniztasuna baliogaitza eta komunitate osoan aukera-berdintasuna sustatuz.</i>	• Haur hezkuntzako eskolatze-tasa • Ikastetxe publikoetan eskolatutako 0-3 urte bitarteko haurren %. • 0-3 urteko haur-hezkuntzako plaza publikoen ratioa udalerriaren edo eskualdearen arabera. • 0-3 urteko eskaintza publikorik ez duten udalerrien %. • Familiak hezkuntza publikoko eskaintzaren kalitatearekin eta sarbidearekin duten asebetetze-maila. • 0-3 urteko plaza publikoen eskaera lehen aukerarekin asebetetze direnen %. • Ikasle zaurgarrientzako eskola-errefortzurako programak dituzten ikastetxe kopurua. • Gizarte- eta hezkuntza-arloko laguntza-programetako adin txikiko pertsona onuradun kopurua (adinaren, sexuaren eta jatorri sozioekonomikoaren arabera). • Eskola-errefortzu programetan parte hartu eta beren emaitza akademikoak hobetu dituzten ikasle zaurgarrien %. • Laguntza sozio-hezitzaileetako profesionalen ratioa zentroaren edo ikasleen arabera. • Eskola-errefortzurako programetara bideratzen den urteko aurrekontua. • Ikastetxe bakoitzeko eskola-segregazio indizea (etorkina izateagatik, egoera sozioekonomikoagatik, HBBengatik). • HLPB duten eta/edo egoera zaurgarrian dauden ikasle baliogaitza sare publikoaren eta itunpekoaren artean. • Hezkuntza-komplexutasun indizea ikastetxe motaren arabera. • Aniztasuna kudeatzeko plan inklusiboak ezarri dituzten zentroen %.

Helburua	Nola neur ditzakegu helburu horretan egindako aurrerapausoak? Emaizta- eta/edo inpaktua-adierazleak
	• Onarpen-prozesua bideratzeko parekidetasun-irizpideak txertatuz ezarritako neurri kopurua. • Ikasle zaurgarrien %aren bilakaera hezkuntza-sare motaren arabera. • Normalean kultura/kirol/aisialdi jardueretan parte hartzen duten haur eta nerabeen % maila sozioekonomikoaren arabera. • Normalean kultura/kirol/aisialdi jardueretan parte hartzen duten haur eta nerabe etorkinen %. • Jarduera ez-formaletarako sarbidea bermatzen duten edo diruz laguntzen duten programa publiko kopurua. • Aisialdi hezitzaileko baliabideetara sartzeko oztopoak identifikatzen dituzten familien % (oztopo motaren arabera). • Aisialdi hezitzaileko programa inklusiboetan lankidetzan aritzen diren erakunde kopurua. • Aisialdi inklusiboko programen lurralde-estaldura (hiria vs. landa). • Eskola-abandonu goiztiarraren %, profil sozioekonomikoaren arabera. • Ikasle zaurgarrien eta zaurgarriak ez direnen arteko hezkuntza-emaizta aldea (hizkuntzetan eta matematikan adb.), (eskola-errendimenduaren arrakala deritzona). • Ikasleek inklusioaz eta eskola-ongizateari buruz duten pertzepzioa. • Hezkuntzako eta aisialdiko baliabide integratzaileetan parte hartzen duten eta pobrezia-egoeran dauden haur eta nerabeen %. • Beketan eta bestelako dirulaguntzetan egiten den inbertsioa.
6. Haur-nerabeen ongizate fisiko eta emozionala sustatzea. <i>Haurren ongizate fisiko eta emozionala bultzatzen duen ingurunea eraikitzea, ohitura osasungarriak, erresilientzia eta garapen integrala sustatuz, belaunaldi indartsuak, zoriontsuak eta seguruak trebatzeko, laguntza partekatuko testuinguru batean.</i>	• Identifikatutako beharrak dituzten eta arreta goiztiarrerako zerbitzuetara joaten diren 0 eta 6 urte bitarteko haurren %. • Arreta goiztiarrerako zerbitzuetan egoera bat hautematen denetik esku-hartzea hasten den arte batez beste igarotzen den denbora. • Arreta goiztiarrean espezializatutako profesional kopurua, 6 urtetik beherako 1.000 haurreko. • Arreta goiztiarreko zerbitzuak modu positiboan baloratu dituzten familien %. • OMEren gomendioen arabera jarduera fisikoa (egunean gutxienez 60 minutu) egiten duten haur eta nerabeen %. • Elikadura orekatua duten (egunean 5 fruta eta barazki anoa) haur eta nerabeen %. • Ohitura osasungarriak sustatzeko programa aktiboak (elikadura, kirola, atsedena, etab.) dituzten ikastetxeen %. • Gehiegizko pisua edo obesitatea duten nerabeen %. • Kirola egiten duten nerabeen %, sexuaren arabera. • Jarduera artistikoetan parte hartzen duten nerabeen %, sexuaren arabera. • Mugikorraren, bideo-jokoen, interneten eta/edo sare sozialen erabilera arazotsu edo konpultsiboa egiten duten nerabeen %, sexuaren arabera. • Seme-alabek tresna informatikoez (bideo-jokoak, sare sozialak...) egiten duten erabilera desagokiarekin arazoak dituzten familien %. • Urtean zehar HIKTen gehiegizko erabilerari aurrea hartzeko egindako kanpaina edo esku-hartze komunitario kopurua. • Alfabetatze digital kritikorako eta arrisku digitalari aurrea hartzeko programak dituzten ikastetxeen %. • Mendekotasun portaerengatik edo substantzien kontsumoaren arazotatik programa espezifikoetan artatutako adingabe kopurua. • Maiz bakarrik sentitzen direla dioten nerabeen %. • Babes sozial eta/edo afektiboa falta zaiela adierazi duten nerabeen %, sexuaren arabera. • Suizidio-tasa adingabeen artean. • Haurren eta nerabeen bakardadeari aurrea hartzeko ekimen komunitarioak edo eskola-ekimenak egin dituzten udalerrien kopurua. • Inklusio-programak eta sozializazio aktiborako programak dituzten baliabide komunitario (ludotekak, jubilatuen zentroak, etab.) kopurua. • Haurren bakardadea hautemateko eta lantzeko berariazko prestakuntza jasotzen duten gizarte- eta hezkuntza-arloko profesionalen %. • 10.000 adingabeko buruko osasuneko profesionalen ratioa (psikologo, psikiatra, terapeuta okupazionalak...). • Haur eta gazteen buruko osasunean lehen kontsulta egiteko batez besteko itxaron-denbora.

Helburua	Nola neur ditzakegu helburu horretan egindako aurrerapausoak? Emaizta- eta/edo inpaktua-adierazleak
	• Ondoez psikologikoa goiz hautemateko protokolo aktiboa duten ikastetxe kopurua. • Buruko osasun-arazoak dituzten eta osasun-zerbitzuek gomendatutako epearen barruan artatu dituzten adingabeen %. • Familiek haur eta gazteen buruko osasun-zerbitzuetan izandako arretarekin duten asebetetze-maila. • Familiek haur-gazteentzako buruko osasunaren arloko baliabideetarako sarbideari buruz duten pertzepzioa. • Haur eta gazteentzako buruko osasun-zerbitzuetan artatu dituzten kasuen artean laguntza psiko-hezitzailea jasotzen duten familien %. • Haurren ongizate emozional eta osasunerako programetara bideratutako aurrekontu publikoaren hazkundera, %. • Haurren ongizatearen indize konposatua (planaren barruan egiten bada). • Haur eta nerabeek beren ongizate emozionalari buruz duten pertzepzioa.
7. Haurtzaroan eta nerabezeroan herritartasun aktiboa garatzea. <i>Haur eta nerabeen partaidetza eta parte izateko sentimendua indartzea, haurtzarotik herritartasun aktiboa eta arduratsua sustatuz, komunitate kartsua, inklusiboa eta berdintasunarekin zein elkarrizketa demokratikoarekin konprometitua eraikitze.</i>	• Haur Bermerako Euskal Estrategiaren betetze-maila (aplikatutako neurri kopurua). • Haur eta nerabeen iritzia formalki jasota egindako esku-hartze sozial, judizial edo administratiboen %. • Gizarte-zerbitzuetan, hezkuntza-zerbitzuetan edo zerbitzu judizialean haurren ikuspegia txertatuz ezarritako protokolo kopurua. • Ikuspegi intersektzionaletik entzute aktiboan eta haurren parte-hartzean formatutako profesionalen % • Eragiten dieten prozesuetan entzunak izan direla adierazi duten haur eta nerabeen % • Haur eta nerabeek parte hartzeko organo formal aktiboa duten udalerri kopurua. • Tokiko planetan edo politika publikoetan txertatutako haur eta nerabeen proposamenen %. • Aurrekontu parte-hartzaileetan haur eta nerabeentzako berariazko prozesua duten udalerri kopurua. • Kontsulta-prozesuetan edo politiken diseinuan parte hartu duten haur eta nerabeen asebetetze-maila. • Prestakuntza-planetan haurren eskubideei buruzko edukiak jasotzen dituzten ikastetxeen kopurua. • Gutxienez haien funtsezko 3 eskubide behar bezala identifikatzen dituzten ikasleen % • Arlo ez-formaletan haurren eskubideei buruz egindako kanpaina, material edo formazio kopurua. • Haurren eskubideei buruzko trebakuntza duten aisialdiko eta kiroleko profesionalen %. • Hiri-ingurunea haurrekin "lagunkoia" den jakiteko ebaluazioa edo diagnostikoa egin duten udalerrien %. • Haur eta nerabeen parte-hartze aktiboarekin berritu edo sortutako espazio publiko kopurua. • Udalerrian jolasteko, biltzeko eta sozializatzeko leku egokiak dituztela uste duten haur eta nerabeen %. • Haur eta nerabeek espazio publikoa erabiltzea sustatzen duten ekimen komunitario kopurua.
8. Haurtzaro eta nerabezeroaren aurkako indarkeriari aurrea hartzea. <i>Indarkeria-forma orori aurrea hartuko dioten ingurune seguruak sentsibilizazioa, errespetua eta bizikidetzak positiboak sustatuz, haur guztiak aske, duin eta harmonian hazi ahal izateko.</i>	• Haurtzaroko indarkeria-tasak indarkeriaren eta sexuaren arabera. • Eskola-jazarpena bizi izan duten ikasleen %, sexuaren arabera. • Haur eta nerabeen aurkako indarkeriaren prebentzioan eta hautemate goiztiarrean prestakuntza duten hezkuntza-, osasun-, gizarte zerbitzu-, kirol-profesionalen %. • Haur eta nerabeen aurkako indarkeriari aurrea hartzeko, urtean abiatutako sentsibilizazio-kanpaina kopurua. • Hainbat arlotan (hezkuntza, osasuna, aisialdia, kirola...) hautemate goiztiarra egiteko eguneratuak eta indarrean dauden erakunde-arteko protokolo kopurua. • Gizarte- eta osasun-zerbitzuek fase goiztiarrean hautemandako indarkeria-kasu kopurua. • Etapa goiztiarretatik hezkidetzako programak eta genero-indarkeria prebenitzeko programak ezartzen dituzten ikastetxe kopurua. • Berdintasunari, maskulinitate ez-oldarkorrei eta indarkeria matxistaren prebentzioari buruzko jardueretan edo tailerretan parte hartu duten ikasleen %. • Haur eta nerabeen kontrako genero-indarkeriari aurrea hartzeko hainbat adin eta testuingurutara egokitutako material eta baliabide kopurua.

Helburua	Nola neur ditzakegu helburu horretan egindako aurrerapausoak? Emaizta- eta/edo inpaktua-adierazleak
	• Indarkeria jasan duten haur eta nerabeen artean, arreta zerbitzu espezializatueta (psikologikoa, juridikoa, soziala) sartzen direnen %. • Bir-biktimizazioa ekiditeko formakuntza eta haur eta nerabeei egokitutako teknikak dituzten profesional kopurua. • EAEn, biktima izan diren haurren arretarako diziplina anitzeko unitate edo talde aktibo kopurua. • Familiek eta haur eta nerabeek indarkeria-esperientzia baten ondoren jasotako arreta-zerbitzuekin duten asebetetze %. • Babesgabetasun egoeran dauden haur eta nerabeen artean, familia zabalean edo beste familia batean harreraren hartutako kopurua eta %, egoitza-harrerarekin alderatuta. • Familia-harrerako programaren estaldura-tasa (identifikatutako beharrekiko). • Haur edo nerabea familia-inguruetik bereiztea ekidin duten esku-hartze prebentibo arrakastatsu kopurua. • Babesgabetasun-egoeraren ondoren, jatorrizko familiari emandako laguntzari esker, lortutako itzulera seguru tasa. • Haur eta nerabeen aurkako indarkeria jakinarazpenen bilakaera (indarkeria motaren eta profilaren arabera). • Prebentzio eta esku-hartzeko protokoloetan ikuspegi intersektionalaren ezarpen-maila. • Sentsibilizaziorako jarduerak komunitario kopurua eta haurrentzat sortutako ingurune lagunkoi eta babesle kopurua. • Haur eta nerabeen aurkako sexu-indarkeria kasuei lotutako prozesu judizialean aurrez eraturako proba aplikatu den kasuen %. • Prebentzio-programetan egindako inbertsioa.
9. Haurrei eta familiei buruzko politikak garatzean eragile eta sistema guztien arteko gobernantza sustatzea <i>Inplikaturako eragile eta sistema guztien arteko elkarlan aktibo eta partaidetzazkoa indartzea, komunitate osoaren mesedetan haur eta familien politika inklusibo, ireki eta aberasgarriak diseinatu eta inplementatzea erraztuko duen gobernantza partekatua sustatuz.</i>	• Haur eta familien politikak koordinatzeko erakunde-arteko protokoloen existentzia eta aplikazioa. • Haur eta gazteen arloan egin diren erakunde eta sektore arteko urteko koordinazio-bilera kopurua (kontseilu edo bestelako mahaien saioak...). • Koordinazio-espazioetan parte hartzen duten erakunde eta entitateen asebetetze-maila. • Erakunde-maila bat baino gehiagoren parte-hartze eraginkorrarekin garatutako haur eta familien programa kopurua. • Haurrei eta familiei zuzendutako berariazko zerbitzuak dituzten udalerrien %. • Sustapeneko edo prebentzio-ikuspegiak duten ekintzekin osatutako Haurren Planak dituzten udalerrien %. • Izaera prebentiboa duten ekintzetan egiten den inbertsioa. • Prebentzio-baliabideen (ludoteka, gurasotasun positiboko programa, aisialdi hezitzailekoak, etab.) lurralde-estaldura ratioa (hiria/landa). • Zerbitzu garrantzitsuetarako sarbidean landa-eremuen eta hiri-eremuen artean dagoen aldea. • Familiek sarbidearen parekidetasunari buruz duten pertzepzioa. • Estaldura apalagoa duten eremuetan azpiegiturak edo zerbitzuak hobetzeko egindako esku-hartze kopurua. • Haurren eta familien arloko politikan, Hirugarren Sektorearen parte-hartzea txertatzen duten elkarrizketa zibilerako mahai edo espazio formal kopurua. • Diseinu fasean Hirugarren Sektore Sozialaren ekarpenak jaso dituzten programa edo politiken %. • Administrazioen eta Hirugarren Sektore Sozialaren artean prebentzio-jarduerak edo jarduerak komunitarioak garatzeko egindako lankidetzak aktiborako itun kopurua. • Hirugarren Sektore Sozialak politikak diseinatzeko, ezartzeko eta ebaluatzeko prozesuetan duen parte-hartzearekin duen asebetetze-maila.
10. Ikerketa, berrikuntza, eta ebaluazioa sustatzea haur eta familien politikak garatzean. <i>Ikerketan, berrikuntzan eta ebaluazioan ikuspegi abangoardista indartzea, haur eta</i>	• Haur eta Familiei buruzko Informazioaren Euskal Sistemaren existentzia eta aldizkako eguneratzea. • Sistemaren datuekin egindako aldizkako txosten edo argitalpen kopurua. • Unibertsitateekin edo ikerketa-zentroekin lankidetzan, azken urtean haur eta familiei buruz egindako ikerketa, azterketa edo ebaluazio kopurua. • Jasotako datuen lurralde-estaldura eta gaikako estaldura (bereizitako aldagai kopurua: adina, generoa, egoera sozioekonomikoa, jatorria, etab.).

Helburua	Nola neur ditzakegu helburu horretan egindako aurrerapausoak? Emaizta- eta/edo inpaktua-adierazleak
<i>familien politika dinamikoak, eraginkorrak eta komunitatearen egungo nahiz etorkizuneko eskaeretara egokituak diseinatzeko.</i>	• Sistemaren datu agregatuen irisgarritasun publiko maila (online eskuragarritasuna, ikusteko aukera, deskarga irekia, etab.). • Azken 3 urteetan ebaluatutako haurrei eta familiei zuzendutako programa eta zerbitzu publikoen %. • Diseinutik, inpaktuaren ebaluazioa aurreikusten duten programa kopurua. • Sistematizatu, baliozkotu eta zabaldutako jardunbide egoki kopurua. • Haur, nerabe eta familien gaineko inpaktu-txostena duten proiektu nominatibo kopurua. • Haur eta familien inguruko jardunbide egokiak eta ikerketak kontsultatzeko plataforma publikoa. • Haur eta familien politikak ikertzeko, berritzeko eta ebaluatzeko inbertsio publikoaren maila.